

1580-1623
Hans Conrad von

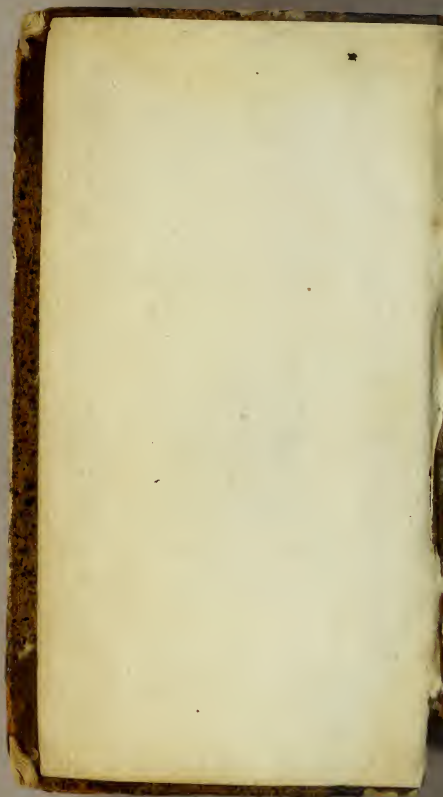
100, 1/2

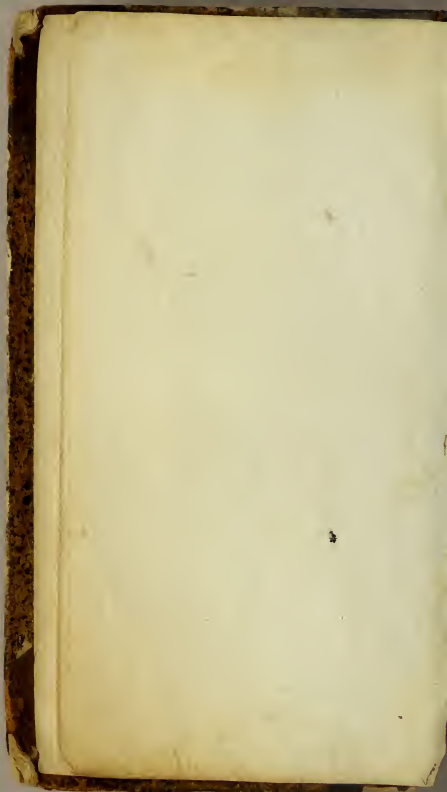
John Carter Brown
Library
Brown University

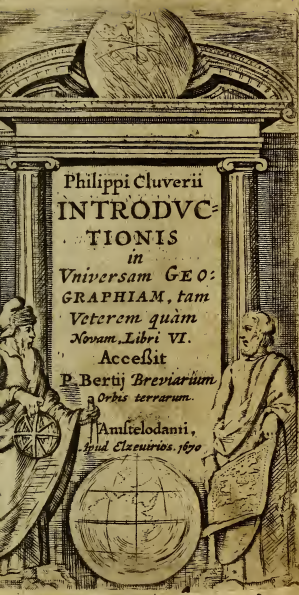
507609

Setani

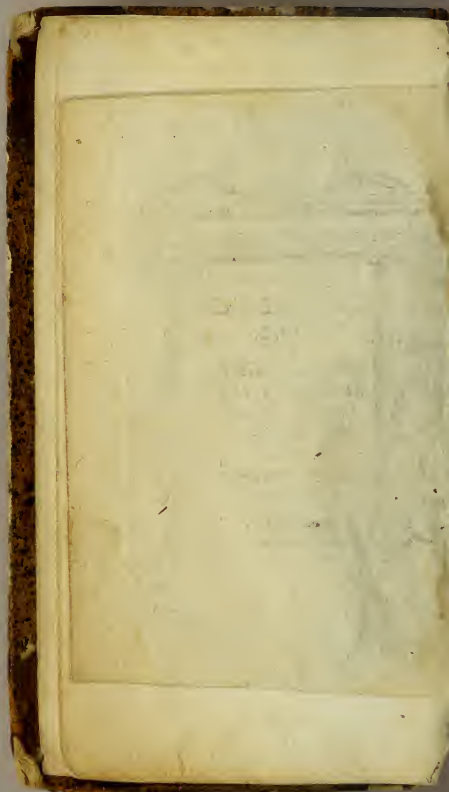

Philippi Cluverii
INTRODVCTIONIS
 in

*Vniuersam GEOGRAPHIAM, tam
 Veterem quàm
 Novam, Libri VI.*

Accessit
*P. Bertij Breviarium
 Orbis terrarum.*

Amstelodani,
 Apud Elzevirios. 1670

Illustriss. & Ampliss. Viro

DOMINICO MOLINO,

Patricio & Senatori Veneto,

S. D.

JOSEPHUS VORSTIUS, EV. F.

Cum plures causa sunt, Vir
 Illustrissime, qua me impu-
 lerunt, cur factum hunc
 postuntum PHILIPPI
 CLÜVERI, cura mea
 concreditum, clarissimo tuo nomini inscri-
 bendum esse duxerim. Sive enim tua erga
 defunctum merita considerem, sive in nos
 nostramque familiam a te collata beneficia,
 sive denique, quod palmarium esse puto,
 incredibilem illum tuum in bonas literas ac
 literatos omnes amorem, summo cum studio
 ubique terrarum eos juvandi promovendi-
 que conjunctum, nemini nisi uni tibi meri-
 tissimo Operis hujus dedicationem deberi
 comperio. Qualis autem quantaque semper
 fuerit tua, qua Cluverium nostrum, dum
 nobiscum esset, prosecutus es, benevolen-
 tia; vel inde satis superque constare potest,
 quod de manibus etiam demortui porro
 bene mereri pergas; dum posterorum ejus
 orbitati favorem ac opem tuam deesse
 nullo modo pateris. Quae res certam mihi

4
spem facit, diviniore illius animi partem
hunc immaturum minime à te derelictum
iri. Patrocinium tuum implorat, Vir Illu-
strissime; & quod in eo imperfectum obscu-
rumque, breve (heu!) nimium genitori suo
vita spatium concessum, esse voluit, id no-
minis tui splendor ac consummata laus uti
perficiat ac illustret, obnixè petit. Tu qui
vivum nihil desiderare, quod quidem ab
humanitate tua expectari poterat, volui-
sti, neque mortuo, ut confido, hanc denega-
bis gratiam. Merentur id eximia viri vir-
tus & eruditio, tibi, si cuiquam, perspecta;
meretur id summa illius olim in te obser-
vantia. Quantam vero jacturam, in illius
morte, eruditus omnibus acerba, respublica
literaria fecerit, non unius paginae res est,
aut paucularum linearum. non ex alio hoc
disces melius, quam ex eo quem maximis in
deliciis habes, D. Heinsto tuo, viro ingenti-
bus meritis ac fama supra conditionem hu-
manam evecto, qui de more majorum col-
lega sui exequias funeris disertissima ora-
tione ex pio officio celebravit. Verum lu-
ctuosa hac de obitu auctoris nostri recorda-
tione relicta, ad latiore me confero. Ac-
cedo ad tua in carissimum mihi fratrem
benefacta, quibus totam familiam nostram
tibi debendi ream constituisti, qua talia tan-
taque sunt, ut tuus ex asse non solum dici
frater velit, sed & debeat. Tu ille es, Vir
Illu-

Illustrissime, qui primus meum Adolphum in illas Italia oras advenientem complexu, benevolentia, amore, ac familiaritate tua dignatus es. Neque magnum tuum hic silere lubet Heinsium, cui cum is debeat quamplurimum, hoc tamen debere velit semper maximum, quod literis suis aditum illi ad te paraverit liberiolem. Tu toto, que ibidem vixit, tempore, ita illum fovisti, ita tutatus es, ut omne desiderium patria parentumque magna ex parte leniveris, adeo ut vix, imo ne vix quidem, procul suis se esse senserit. Tua opera claris doctisque quamplurimis in Italia viris innotuit, Bibliothecas celeberrimas introspexit, ac ea oculis auribusque usurpavit, qua haud facile cuiquam ex tanto peregrinantium numero videnda audiendaque contingere solent. Et cum reliqua Italia lustranda desiderio teneretur, ac demum domum revertendi, tu ubique eum commendatitiis persecutus es, quibus adjutus, Legatis tribus Serenissima Veneta Reipublica ita carus acceptusque fuit, ut partim eorum hospitio per Italiam, partim comitatu in reditu usus, uberrimum fructum peregrinationis sua in patriam reportasse, jure gloriari possit. Quis digne depradicet Illustrissimi herois Reineri Zeno, gravissimi, tum temporis cum Roma esset, apud Pontificem Oratoris, singularem humanitatem, qui aula

sua exceptum, maxima cum verecundia
 non semel renitentem, ita benigne tractavit,
 ut perpetua apud nos sit futura beneficiorum
 ejus memoria, ac nominis illius cultus? quis
 magnam illam M. Antonii Mauroceni ani-
 mam pro merito extollat? qui cum ad Po-
 tentissimos nostros Ordines è Legatione Sa-
 baudica, qua gloriosissime defunctus erat,
 Orator mitteretur, Augustam Taurinorum
 in comitatu successoris sui Illustrissimi &
 Excellentissimi Laurentii Paruta adpellen-
 tem, non modo lubentibus oculis conspexit,
 verum etiam ad diem itineri suo præsitu-
 tum apud se detinuit, ac comitum suorum
 numero adscriptum saluum ac incolumem
 ad patriæ lares, periculosis hisce tempori-
 bus, reduxit. Qua præstanti summorum
 virorum beneficentia in perpetuum quidem
 illis devinctus manebit, tibi tamen soli tan-
 tum quantum ceteris omnibus; utpote cujus
 auctoritas ac existimatio apud singulos,
 illi conciliatrices tantorum favorum exti-
 tere. Quanquam autem tot nominibus
 scripti hujus tibi vendices dedicationem,
 nulla tamen re propius ea ad te spectare
 videtur, quam propter excelsum illum tuum
 animum ac plane heroicum, ita erga hu-
 maniores literas affectum, ut iniquo hoc
 seculo solus fere ad excitanda & sustentan-
 da literatorum ingenia natus esse videaris,
 dum sic eos aestimas, sic diligu ac pro virili
 tueri,

tueris, ut tibi uni primatum hac in parte deferentes, toti se ad tui venerationem convertere jam coeperint. Taceo reliquas tuas virtutes, quibus mortalitatis hujus limites transcendens, proxime ad divinitatem accedere diceris. Quis summum in Remp. studium, quis prudentiam singularem ac in maxima auctoritate raram commutatem, quis omnigena eruditione plene imbutum pectus, quis oris facundiam inefabilem, quis incorruptam tuam fidem, candorem, ac tantam perpetua humanitatis constantiam, quanta vel in homine optari possit, non modo collaudare, sed admirari pro magnitudine earum queat? Gloriosum quidem sibi putat frater, Italiam tuam, humani generis delicias, vidisse; Italia urbium ocellum Venetias adiisse: at te quod coram cognoscere potuerit ac colere, purpuratorum Patrum decus eximium ac priscae nobilitatis Venetae magnum columen, id vero serio triumphat. De majoribus tuis, viris domi forisque maximis, multa dicenda forent. Offerunt se nobis Jacobi, Cræsi, Andreae, Hieronymi ac Aloisii, in toga, armis ac literis jam multa ante secula strenuissimi, & antiquissima Molinorum prosapia clarissima lumina. Verum cum publici annales hos jamdudum loquantur, & nihil potius, quam pauca de sublimibus illis animabus referre expediat, in te uno tota mea cogi-

*ratio defixa maneat, in quem natura pa-
rens, miraculi instar aliquid edere gestiens,
omnes omnium gentilium tuorum congeffit
virtutes, ut quas in singulis admiramur
singulas, in te suspiceremus ac veneraremur
universas. Accipe itaque, magne patrone,
serena fronte literarium hocce munuscu-
lum, meritis ac virtutibus tuis debitum,
quod alienis laboribus exstructum adorna-
tumque, nostra vero industria ac cura in lu-
cem bono publico protractum, Amplitudini
tua in grati animi signum submisisse offeri-
mus ac dedicamus; daturi aliquando, si
genius faveat & fata sinant, majora, teque
digniora. Vale, seculi decus, & nos nomini
dignitatique tua devotissimas amare perge.*

PHILIPPI CLUVERII
INTRODUCTIONIS

in universam Geographiam, tam
novam, quam veterem,

LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Quid Geographia, & quid Globus
seu Orbis Terra.

Geographia est terræ univer-
sæ, quatenus nobis cognita
est, descriptio. Vocabulum
ejus Græcum est: nam à
γῆ, sive *γῆν*, id est, terra,
(pro quo in compositione usurpatur *γῆ*)
& *γράφω*, hoc est, scribo, compositum fit
Γεωγραφία, id est, Terræ descriptio.

Differt autem Geographia à Cosmo-
graphia, ut pars à toto; à Chorogra-
phia, ut totum à parte. Cosmographia
quidpe, quæ à *κόσμος*, id est, mundus,
& *γράφω*, dicitur. Mundi descriptio,
est totius universi seu Mundi tam ele-
mentaris quam ætherei descriptio. Cho-
rographia, cujus vocabulum à *χωρῶν*
vel *χωρῆς*, id est, regio, & *γράφω*, com-
ponitur, est regionis alicujus particula-
ris descriptio, veluti Hispaniæ, Italiæ,
Germaniæ: hujus pars iterum est To-

pographia, quæ à τὸνⓄ, id est, locus,
 & γῆρα, dicitur; est hæc loci alicu-
 jus particularis descriptio; utpote agri
 sive territorii, alicujus opidi, seu pagi:
 in qua etiam arva, prata, arbores, pla-
 teæ, & ædificia depicta veniunt. Geo-
 graphia autem solius terræ situm de-
 scribit. Terræ autem nomine in Geo-
 graphia non separatim quartum ele-
 mentum, ut Physici, accipimus: sed
 complexim terram, una cum aquis in-
 fusis, pro totius universi centro intel-
 ligimus, quod à figura, Orbis, seu Glo-
 bus, terræ vocatur. Globus quidpe est
 corpus solidum, undique rotundum,
 unica superficie contentum; in medio
 habens centrum sive punctum, à quo
 omnes lineæ, ad superficiem ductæ, sunt
 æquales. Unicus igitur ex utroque ele-
 mento Globus conficitur: unamque &
 eandem convexam constituit utrum-
 que superficiem. Hunc vero terræ Glo-
 bum varie Geographi in circulos atque
 parteis distinguunt: de quibus singulis
 ordine agendum.

C A P. II.

De Globi partibus & Circulis.

Primum Axis in Globo constituitur,
 sive linea recta, per centrum terræ
 traducta; quæ est totius mundi diame-
 ter:

ter: à præpositione Græca $\lambda\gamma$, id est, per, & verbo $\mu\epsilon\tau\epsilon\acute{\iota}\omega$, id est, metior, dicta: quasi medium dimetiens, circum quam volvitur atque convertitur Mundus.

Axis autem extrema, Poli Mundi adpellantur, à verbo $\pi\omicron\lambda\acute{\iota}\omega$, quod est, verto: unde & Vertices Latinis, & Cardines dicti, quia circum hos tota mundi machina circumvolvitur. quorum alter Arcticus, id est, Ursinus, $\&\rho\acute{\omicron}\tau\acute{\alpha}\alpha\mu\epsilon\upsilon$, ab Urfa, vicino sidere; alter Antarcticus nominatur, quia Arctico ex diametro est oppositus.

Arcticus Polus, qui & Borealis sive Boreas, & Aquilonaris sive Aquilonius, à Borea sive Aquilone vento, qui ab hac plaga spirat, & Septemtrionalis dicitur, à septem stellis, quas Triones vocant, est is, qui in his locis, quæ nos incolimus, semper adparet.

Antarcticus, qui & Australis, & Austrinus, & Notius, ab Austro sive Noto vento, & Meridionalis, à mundi plaga dicitur, est is, qui nostro hemisphærio nunquam conspicitur; sed sub Horizonte later.

Porro Globo terrarum octo præcipui assignantur Circuli, bifariam distincti: primum dividuntur pari numero in Majores atque Minores. Majores dicun-

cuntur, qui idem cum Globo obtinent centrum, ipsumque Globum in duas se-
cant partes æquales. Sunt autem, Æqui-
noctialis, sive Æquator, Zodiacus, Ho-
rizon, Meridianus. Minores dicuntur,
qui diversum habent centrum à Globi
centro: quique Globum in duas parteis
dividunt inæquales. Sunt vero, Tropici
duo, totidemque Polares.

Rursus, ex universis circulis quinque
dicuntur Recti, sive Paralleli, id est, æ-
quidistantes, quod eosdem cum univer-
so Polos habeant, quodque æqualiter
inter se in latitudinem distent. Sunt au-
tem, Æquator, Tropici duo, totidem-
que Polares. Reliqui tres dicuntur Obli-
qui, quod diversos à Mundi Polis ha-
beant suos Polos.

C A P. III.

De quatuor majoribus Circulis.

MAjores circuli distinguuntur in Fi-
xos, atque Mobiles. Fixi, sive im-
mutabiles, dicuntur, qui eundem per-
petuo locum in Globo obtinent; ideo-
que in Globi superficie pinguntur. Sunt
autem Æquator & Zodiacus. Mobiles
sive mutabiles dicuntur, qui non ean-
dem semper in Globo sedem obtinent;
sed multipliciter, pro varia regionum
atque locorum mutatione, mutantur:
ideo-

ideoque extra Globi superficiem designantur. Sunt Horizon & Meridianus. Sed de singulis agendum.

De Horizonte.

Ὁρίζων, Horizon, Latine Terminator, Finitor, & Finiens, est circulus major inmutabilis, qui conspectam Mundi partem ab inconspicua dirimit; hoc est, inferius hemisphaerium ab superiore. Describitur in theca sive armilla Globi: hujus enim superficies, quae supera est, vere Horizontis munere fungitur; dirimens Globum in duas aequas partes. Est autem duplex: alter, qui ratione atque intelligentia percipitur; alter qui sensu. Is qui intelligentia percipitur, est is, qui ad fixarum stellarum orbem pertingit, & in duas aequales partes universam Mundi sphaeram dividit; ita ut alterum hemisphaerium super terram existet; alterum sub terra condatur. Estque iterum duplex: Rectus & Obliquus. Rectus est, qui per Mundi polos transiens, polum seu verticem habet sub Aequatore; quem ad rectos angulos interfecat. Obliquus dicitur, cujus vertex ultra citraue Aequatorem incidit; qui que Aequatorem ad Obliquos angulos interfecat: altero

altero Mundi Polorum sursum elevato; altero deorsum depresso. hujusmodi Horizontem qui habent, iis Sol & reliqua sidera obliquo adscendunt & descendunt motu. Is vero quem sensu percipimus, est Horizon, qui oculo nostro terminatus, quoad usque conspectus ferri potest, extenditur; dividens partem Orbis quæ nobis cernitur, ab ea quæ non adparêt. cujus diametri longitudo CLXXX stadia, id est, millia passuum XXII cum dimidio, milliaria Germanica V cum V octavis, non excedere putatur; quod oculorum acies non ultra se extendit. Mutabilis dicitur atque multiplex Horizon, quia non potest mutari locus, quo versum eas, quantumvis mutatio ea perexigua sit, quin una varientur Horizon, regio, & cælum; atque hac ratione infiniti possunt fingi Horizontes. Porro Horizontis duo sunt Poli: quorum alter Arabico vocabulo dicitur Semith, corrupte vulgo Zenith: estque punctum perpendiculariter vertici nostro incumbens: alter vocatur Nadir vulgo, at proprie Nathir; superiori ad diametrum oppositus; Antipodum cervicibus incumbens.

De Æquinoctiali.

Æquinoctialis, qui & Æquidialis,
Græce

Græce Ἰσημερινός, & Æquator, est circulus quinque parallelorum maximus, qui globum in duas partes æquales Septentrionalem & Meridionalem dividit, æquali spatio ab utroque Polo distans. quem cum Sol attingit, æquale toto Orbe efficit diei ac noctis spatium; unde & nomen ei quaesitum. Fiunt autem ejusmodi Æquinoctia, quæ Æquidialia antiquis dicebantur, bis in anno: semel in principio Arietis, quum Vernum, atque iterum in principio Libræ, ubi Autumnale vocatur. Ceterum nautæ Æquatorem vulgo adpellant Medianam lineam, sive nude Lineam, καὶ ἰσημερινή.

De Zodiaco.

Ζωδιακός, Zodiacus, est circulus major, inter Mundi Polos oblique locatus; ex una parte Tropicum ætivum in principio Cancri, ex altera hibernum in principio Capricorni adprehendens, ac medium interfecans Æquatorem; à quo vicissim secatur, circa principia Arietis & Libræ: ita ut altera ejus medietas ab Æquatore ad Polum Arcticum, altera ad Antarcticum declinet. Dividitur in XII partibus, quæ Signa vocantur: unde nomen Latinum Signifer: Græcum vero Ζωδιακός ὁποῦ ἔστι Ζωδιῶν, hoc est, animalibus, quæ in eo finguntur.

que.

quorum nomina, duobus versibus ab
Aufonio expressa, sunt ista:

♈ ♉ ♊ ♋

Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer,

♌ ♍

Leo, Virgo,

♎

♏

♐

♑

Libraque, Scorpius, Arcitenens, Capri,

♒

♓

Amphora, Pisces.

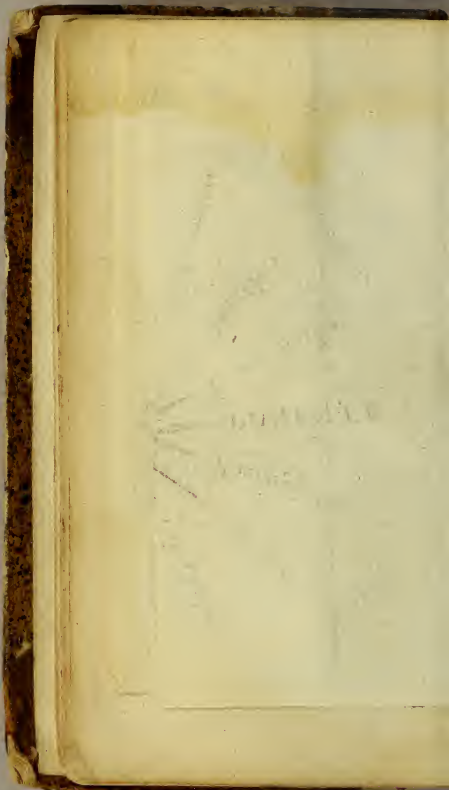
Horum versuum prior Septentrionalia,
posterior Australia signa continet. Sin-
gulis vero signis xxx tribuuntur gra-
dus; qui computati ccc lxx in uni-
versum conficiunt; in quos totus distri-
buitur Orbis terrarum.

De Meridiano.

Meridianus, Græce μεσημεριῶς ma-
jor mutabilis circulus est, qui per Polos
Mundi, & dati cujuslibet loci verticem
ductus, Æquinoctialem ex transverso
intersecat; totumque terræ Orbem in
duas partes dispescit; altera ejus me-
dietate ad Ortum; altera ad Occasum
relicta: ita dictus, quod Sol, cum in no-
stro hemisphærio eum attingat, apud
nos atque omnes eos, qui sub eodem
Meridiano, Septentriones Austrumve

Ad lit. B.

versus sunt positi, facit medium diei: ac rursus medium noctis, cum in inferiore hemisphærio ad eundem perveniat. Hujus igitur potissimum officium est, medium diem mediamque noctem ostendere. Est autem Vertex loci, punctum in cælo, directe illi loco suprapositum, vel vertici capitis cujusvis hominis perpendiculariter incumbens. Mutabilis dicitur Meridianus, quia si tantillum, ortum occasumve versus progrediatis, alius continuo erit Meridianus: ita uti semper mutetur una nobiscum pro ratione locorum ac regionum, in quibus consistimus. Atque hac ratione infiniti constitui possunt Meridiani: quot enim puncta verticalia, tot Meridiani dabuntur.

C A P. IV.

De quatuor minoribus Circulis.

DE TROPICIS.

TRopici circuli sunt duo, æquali spatio ab Æquatore distantes: quorum alter, qui nobis propinquior est, Cancri Tropicus: alter in Austrum vergens, Tropicus Capricorni dicitur. Latini Solstitiales adpellant, propterea, quod Solstitia in iis fiunt. hosce quidpe circulos Sol nunquam egreditur: verum quum ad alterum eorum pervenit, retrorsum

B

se

se convertit: unde & nomen acceperunt, $\lambda\rho\omicron\tau\acute{o}\ \tau\epsilon\pi\epsilon\pi\eta\varsigma$, hoc est, à reversione. Tropicus Cancrì, qui & æstivus dicitur, est circulus omnium, quos Sol describit, Septemtrioni proximus, in quem quum fuerit Sol, non ultra Septemtrionem versus progreditur, sed ad alteram Mundi partem, versus Austrum, facit reversionem æstivam: ubi omnium totius anni longissima in nostro hemisphærio dies, nox vero brevissima. Cancrì autem Tropicus dicitur à signo Zodiaci, in cujus principio Sol tunc vertitur. Tropicus Capricorni, qui & hibernus & brumalis, circulus est omnium, quos Sol per Mundi conversionem describit, Austro proximus, in quem cum Sol pervenit, non ultra Austrum versus procedit, sed ad alteram Mundi partem, versus Septemtrionem, reversionem facit hibernam, sive brumalem: ubi longissima totius anni in nostro hemisphærio nox, dies vero brevissima efficitur. Capricorni Tropicus adpellatur à signo, cujus principium tunc Sol transmittit.

De Artico.

Polares Circuli sunt duo extimi, polis vicini, æquali spatio à suo quisque polo distantes. Horum, qui nobis semper conspicitur, Articus dicitur, ut ipse Polus,

lus, *ἄρκτος ἡ ἀρκτος*, ab Urſa, quia prioribus Urſæ pedibus deſcribitur, minoris videlicet. Item Septentrionalis & Borealis, & Aquilonaris; à Mundi regione, cui ſubjacet.

De Antartico.

Alter vero æqualis & parallelus Arctico, Antarticus dicitur, quod Arctico ex diametro opponitur: totus ſub terra conditus, cujus objectu à nobis haud cerni poteſt. Idem Auſtrinus, ſive Auſtralis, & Meridionalis.

C A P. V.

De Zonis.

Quatuor minores circuli totius terræ ſuperficiem in quinque dividunt ſpatia ſeu plagas, quas Zonas vocant Geographi.

Ζώνη, Latine Cingulum, eſt ſpatium in globo terræ inter duos circulos minores, vel inter circulum minorem & polum comprehenſum. Adpellantur autem Zonæ ab habituſine ſeu natura: una Torrida, duæ Frigidæ, totidemque Temperatæ. Ea, quæ in medio reliquarum ſita eſt, Torrida vocatur, à Solis, cujus viæ ſubjecta eſt, perpetuo ardore: propter quem vetuſtiſſimis mortalium inhabitabilis putabatur. Eſt autem ſpa-

tium inter duos Tropicos comprehensum; continens in latitudine grad. XLVII. mediam intersecat circulus Æquinoctialis.

Dux autem extrema, quæ sunt circa Mundi Polos, altera Septentrionalis, circa Polum Arcticum, altera circa Antarcticum Australis, Frigidæ vocantur; quia longissime à Solis via sepositæ sunt, & ob nimium frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur. Eas autem determinant utrimque circuli Arcticus & Antarcticus, suam versus suum quisque Polum. A Polis etiam dicuntur Polares. Harum quæque complectitur gradus XXI cum dimidio.

Reliquæ vero duæ, quod in medio inter frigus & ardorem positæ sunt, Temperatæ dicuntur, & habitabiles. Harum altera, quæ Arctico & Tropico Cancris finitur, Septentrionalis; altera, quæ Antartico & Tropico Capricorni terminatur, Austrina sive Australis & Meridionalis dicitur. Continet quæque gradus XLII.

C A P. VI.

De Parallelis & Climatibus.

AT distinguitur etiam terræ superficies secundum aliam rationem, nempe per quantitatis dierum variatio-

nes. Quidpe qui sub ipſo Æquatore conſiſtunt, perpetuo diem nocti æqualem XII horarum habent: quanto autem aliqua regio latius ab Æquatore verſus alterutrum Polum declinaverit; tanto plus æſtate diei longiſſimæ, vel viciffim hie-me noctis quantitas augetur. Proinde Geographi pro diverſa quantitatis dierum variatione diverſas plagas terræ diſtinxere, quas vel Parallelos vocarunt, vel Climata.

Paralleli ſunt circuli æquali undique ſpatio abs ſe invicem diſtantes; ab occaſu in ortum ducti. Hi varii in Globo ad libitum cujuſque deſcribi poſſunt. Verum Ptolemaus, quem plerique alii ſequuti ſunt Geographi, XXI Parallelos deſcripſit Septentrionales. hac obſervata intercapedine, uti dies unus Paralleli longiſſimus, ſuperet Paralleli præcedentis diem prolixiorem. Clima autem eſt terræ ſpatium duobus Paralleliſ inſecluſum: in quo, longiſſimo die, dimidiæ horæ variatio ſive auctio fit. Sed nomen Climates ac Paralleli aliquando circulum, aliquando ſpatium duobus circulis comprehenſum ſignificat.

Ceterum diſtinguuntur Climata in Septentrionalia & Auſtralia; utraque ab Æquatore verſus ſuum quæque Polum initia ducentia. Ideoq; quorum aliquod

Clima fuerit ab *Æquatore*, tot semihoris longissimus ejus loci dies superat diem nocti *æqualem*. & vice versa, uti scire queas, sub quo *Parallelo* vel *Climate* quilibet locus positus sit, considera numerum horarum, cujus longissimus ejus loci dies superat diem *Sphæræ rectæ*, qui semper horarum est duodecim. is enim duplicatus ostendit numerum *Climatum*: quadruplicatus exhibet numerum *Parallelorum*.

Ceterum *Climata* à *Veteribus* vix tantum numerata sunt; quod loca ultra septimum *Clima*, sibi incognita, vix inhabitari existimarint. *Climata* autem hæc ab insignioribus locis, per quæ *Climatis* medium protenditur, nomina acceperunt: ut primum per *Meroën*, *Nilo* circumfusam insulam & urbem *Africæ*; secundum per *Syrenen*, *Ægypti* urbem; tertium per *Alexandriam*, item *Ægypti* urbem; quartum per *Rhodium* insulam; quintum per *Romam*; sextum per *Pontum Euxinum*; septimum per *Borysthenis* ostia. Posteriores vero qui experti sunt ulterius habitari terram, fecere *xxiv* *Climata*, ad elevationem usque graduum *lxvii*. Primum per *Meroën*; secundum per *Syrenen*, sub *Tropico æstivo*; tertium per *Alexandriam*; quartum per *Rhodium*; quintum per

per Romam & Helleſpontum ; ſextum
per Mediolanum & Venetias ; ſeptimum
per Podoliam & Tattariam minorem ;
oſtavum per Wittebergam ; nonum
per Roſtochium ; decimum per Hiber-
niam ; undecimum per Bohus, caſtrum
Norvegiæ ; duodecimum per Gutiam ;
tertiumdecimum per Bergos, Norvegiæ
opidum ; quartumdecimum per Vibur-
gium, opidum Finniæ ; quintumdecim-
um per Arotiam Svedicæ ; ſextumdecim-
um per Dalenkaulii fluminis oſtia ;
reliqua paribus interſitiis per alia Nor-
vegiæ, Svedicæ, Ruſſicæ, & proximarum
inſularum loca. Accertum quidem eſt,
ab Æquinoſtiali circulo ad eum locum,
ubi dies longiſſimus horis xxiv defini-
tur, Climata xxiv interjacere : inde ve-
ro ad polum, Climates diſtinctio minus
certa eſt : propterea quod non jam ho-
ris dimidiatis, ſed integris primum die-
bus, mox ſeptimanis, ac tandem totis
menſibus dies ita augeantur, ut ſub ipſis
Polis, hemiſphæriorum alterum v r
menſium luce perpetua exſiccetur, al-
tero in denſiſſimis tenebris languente.
Ceterum, quæ ratio Climates eſt ab
Æquinoſtiali ad Arcticum verſus, ea-
dem eſt ab eodem Æquinoſtiali verſus
Antarcticum, & par numerus. Hæc au-
tem Climates proprias adpellationes non

habent apud auctores, sed ex oppositis nominantur, adjecta præpositione Græca *ἀπὸ*, ut *ἀπὸ τῆς Μεσοῦς*, id est, contra per Meroën: & ita deinceps. Possent tamen eodem modo, ut illa ab suis locis adpellari: ut primum Clima per Lunæ montes, ac fontes Nili, secundum per Promontorium, vulgo dictum *Cabo de Corientes*, sub Tropico hiberno: & sic deinceps. Sed singulorum Climatorum & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab invicem, & maximorum dierum longitudines, quo facilius intelligantur, tabulam hic adponemus.

Clima- ral- ta.	Pa- leli.	Dies lon- gissimi		Latitudo.		Interval- la Clima- tum.	
		Hor.	Scr.	Gr.	Scr.		
0	0	12	0	0	0	4	18
	1	12	15	4	18		
1	2	12	30	8	34	8	25
	3	12	45	12	43		
2	4	13	0	16	43	7	50
	5	13	15	20	33		
3	6	13	30	23	10	7	3
	7	13	45	27	36		
4	8	14	0	30	47	6	9
	9	14	15	33	45		
5	10	14	30	36	30	5	17
	11	14	45	39	2		

6	12	15	0	41	22	4	30
	13	15	15	43	32		
7	14	15	30	45	29	3	48
	15	15	45	47	20		
8	16	16	0	49	1	3	13
	17	16	15	50	33		
9	18	16	30	52	58	2	44
	19	16	45	53	17		
10	20	17	0	54	29	2	17
	21	17	15	55	34		
11	22	17	30	56	37	2	0
	23	17	45	57	34		
12	24	18	0	58	26	1	40
	25	18	15	59	14		
13	26	18	30	59	59	1	26
	27	18	45	60	40		
14	28	19	0	61	18	1	13
	29	19	15	61	53		
15	30	19	30	62	25	1	1
	31	19	45	62	54		
16	32	20	0	63	22	0	52
	33	20	15	63	40		
17	34	20	30	64	6	0	44
	35	20	45	64	30		
18	36	31	0	65	49	0	36
	37	21	15	55	6		

19	38	21	30	65	21	0	29
	39	21	45	65	35		
20	40	22	0	65	47	0	22
	41	22	15	65	57		
21	42	22	30	66	6	0	17
	43	22	45	66	14		
22	44	23	0	66	20	0	11
	45	23	15	66	25		
23	46	23	30	66	28	0	5
	47	23	45	66	30		
24	48	24	0	66	31	0	0
		<i>Menses.</i>					
		1		67	15		
		2		69	30		
		3		73	20		
		4		78	20		
		5		84	0		
		6		90	0		

CAP. VII.

*De Globi in partes CCCLX sectione: item
de ambitu terra: & de longitudina
ac latitudine ejus.*

Omnis circulus à Geometris in
CCCLX partibus secatur: quam sectio-
nem & Sphæra Globusque admittit.

Terra igitur, quemadmodum Sphæ-
ra,

ra, in CCCLX parteis, qui gradus dicuntur, distribuitur. Singuli gradus in LX distribuuntur scrupulos, qui sunt totidem millia passuum Romanorum seu miliaria Italica. Horum quatuor conficiunt unum milliare Germanicum commune. hinc singuli gradus xv miliaria Germanica continent. Hæc computata conficiunt miliaria in univrsam quinquies mille quadringenta:quæ est circumferentia totius terrarum Orbis. Hinc diameter ejus fit miliarium mille septingentum octodecim, cum duabus undecimis; cujus semissis, sive semidiameter, est à superficie ad centrum miliarium octingentum quinquaginta novem, cum una undecima.

Ceterum gradus, per quos terra describitur, alii sunt longitudinis, alii latitudinis. Longitudinis distinguuntur per circulos Meridianos: Latitudinis per Parallelos. Meridiani inscribuntur Globo xxv , x singuli gradus continentes. qui numerus multiplicatus ccc conficit gradus. Sed primum Meridianum Ptolemæus in Fortunatis, quas nunc Canarias vocant; posuit Insulis; Hispanorum postea nautæ in Asforibus insulis: alii etiam in medio Hispaniæ. Paralleli ab Æquatore ad alterutrum polum notantur ix , x itidem
gra-

gradus singuli continentes. hoc itaque numero quadruplicato, Paralleli in univ-
 ersum erunt xxxvi ; ut in longitudine. Longitudo igitur regionis est spatium
 Æquatoris, duobus Meridianis, uno
 Afforum Insularum, unde initium du-
 citur, altero ipsius regionis aut loci,
 comprehensum. Latitudo vero est loci
 seu regionis ab Æquatore versus alter-
 utrum Polum recessus. Hinc Poli ele-
 vatio eadem est, quæ latitudo regio-
 nis. Ceterum latitudo duplex est: al-
 tera in nostro hemisphærio, ab Æqua-
 tore ad Polum Antarcticum, Septem-
 trionalis; altera in inferiori hemisphæ-
 rio, ab Æquatore ad Polum Antarci-
 cum, Australis.

C A P. VIII.

*De quatuor Mundi Regionibus,
 & de Ventis.*

O Mne hoc, cui Mundi Cælique no-
 men inditum, unum est, & uno
 ambitu se cunctaque amplectitur. par-
 tibus differt; quæ Regionibus Mundi
 seu Cardines vocantur. Unde Sol ori-
 tur, Oriens nuncupatur, sive Ortus: quo
 demergitur, Occidens, sive Occasus:
 qua decurrit, Meridies: ab adversa par-
 te, Septentrio. His quatuor aliæ inter-
 ponantur regiones. Inter Septentrio-
 nem

nem & Orientem Æquinoctialem, Oriens Æstivus; qui & Ortus Solis Æstivi dicitur. Inter Orientem Æquinoctialem ac Meridiem, Oriens Hibernus sive Brumalis; qui & Ortus Solis Hiberni, sive Brumalis. Inter Septentrionem & Occidentem Æquinoctialem, Occidens Æstivus, sive Occasus Solis Æstivi. Inter Occidentem Æquinoctialem & Meridiem, Occidens Hibernus sive Brumalis; qui & Occasus Solis Hiberni sive Brumalis.

Ceterum IV Mundi regionibus seu Cardinibus, IV Principes assignantur Venti; qui inde Cardinales vocantur. Nomina eorum atque regiones sic referuntur ab Ovid. in Trist. lib. I. Eleg. 2.

Nam modo purpureo vires capit Euris ab ortu,

*Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto,*

Nunc Notus adversa praelia fronte gerit.
Sed cum Græca hæc sint vocabula, Latini ab Septentrione flans dicitur Aquilo; ab Oriente Subsolanus; à Meridie Austus; ab Occidente Favonius. Sed hæc commodius ex typis noscuntur. A

Verum hic ventorum nominibus tam varios varii simul veteres atque recentiores auctores attribuerunt situs,
uti

uti unum centum Typum ex universorum sententiis componere nequeas. Cetero Internum mare, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, navigantes Itali, sic ventos in XVI parteis distribuunt.

B

Externum mare sive Oceanum navigantes Europæi omnes Germanicis utuntur vocabulis, varie tamen ad suam quique linguam detorquentes. Germani sic in XXXI nomina distribuunt.

C

C A P. IX.

De locorum mensuris.

R Omani locorum intervalla per millia passuum, quæ milliaria dicebantur, dimensi sunt. Singula millia passuum quum lapidibus sive cippis notarentur, ipsa inde milliaria lapides appellantur: ut, ad decimum lapidem, id est, ad decimum milliare. Quatuor millia passuum conficiunt unum milliare Germanicum commune. hinc gradus unus in Globo terræ continet millia passuum LX; milliaria autem Germanica communia xv. Græci sua intervalla per stadia dimensi sunt. Stadium est cxxv passuum; hinc octo stadia conficiunt unum milliare Romanum, id est, mille passus: xxxi stadia

con-

constituunt milliare Germanicum commune. Persæ suas habuerunt in dimetiendis intervallis parasângas : quarum singulæ xxx continuerunt stadia. Ægyptii habuere schoenos ; sed dispares inter se longitudine. alii enim schoeno LX tribuunt stadia ; alii XL ; alii XX tantum. Hodie milliarj vocabulo utuntur maxime Germani, Dani, Norvegii, Svedi, Angli, Scoti ; quibus est *meile* & *miic*. item Poloni & Boiohemi , aliæque Slavicae gentes ; quibus est , *mila* & *mile* : item Itali ; quibus *miglio*. Hispani & Galli sua intervalla dimetiuntur per leugas sive leucas : quas illi *leguas* , hi *lieuës* adpellitant. Itali etiam & Angli de Germanorum , Slavorum, Hispanorum , Gallorumque intervallis loquentes , per leugas indicant, quæ illis *leghe*, his *leagues* dicuntur. Rusli sive Moscovitæ suam locorum mensuram agunt per spatia , quæ patria lingua vocant *vosts*. Sed horum omnium mensuræ & comparationes ex typo quam facillime cognoscuntur.

Sed notandum , quod nulla gens æquis ubique utitur intervallorum mensuris. nam ut Germanis, pro ratione variarum regionum , milliaria alia dicuntur magna , alia parva , alia communia, quorum xv unum constituunt gradum

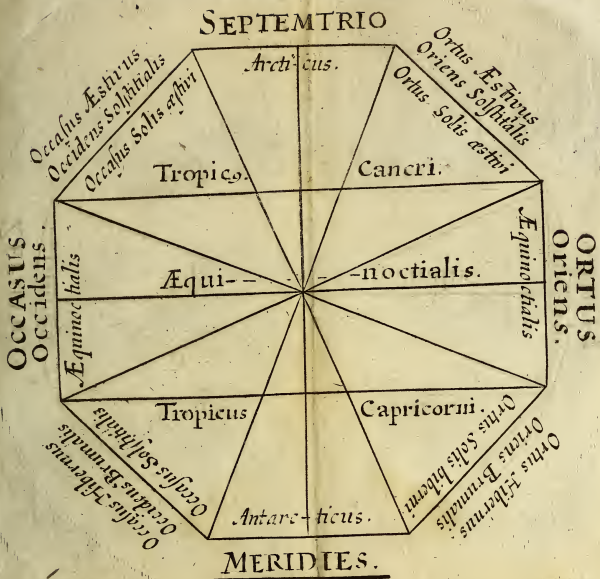
dum in Globo Terra: sic Hispanis quoque & Gallis leuæ sunt inæquales, & aliis itidem gentibus milliaria. Anglorum quoque plerique Mathematici LX milliaria tribuunt uni gradui cum Italis.

C A P. X.

De Oceano ejusque partibus.

Terra, in mundi medio tanquam in centro posita, mari undique omnis cingitur. Totum autem mare, seu quicquid aquarum terris passim infusum, uniuersum Orbem ambit, id uno nomine Oceanus nuncupatur. qui postea nominibus, ut locis differens, in varia maria ac sinus varie distribuitur. Ac primum quatuor adpellationes ex IV Mundi regionibus accipit. Ab Oriente Eous dicitur, id est, Orientalis: ab Occidente Occidius sive Occidentalis: à Meridie Notius, id est, Australis: à Septemtrionibus Septemtrionalis. Præter hæc, prout quamque regionum perfundit, diuersa à litoribus suis vocabula trahit. A Septemtrionibus, qua Sarmatiæ adfunditur, inter Lappiam & flumen Obium, Sarmaticus; qua Scythiæ, Scythicus adpellatur Oceanus. Sed à toto Septemtrione etiam Hyperboreus dicitur, à gente in extimo hoc Septemtrionis litore posita. idem mare Cronium;

3
2
C
1
4

MERIDIES.
BOREAS

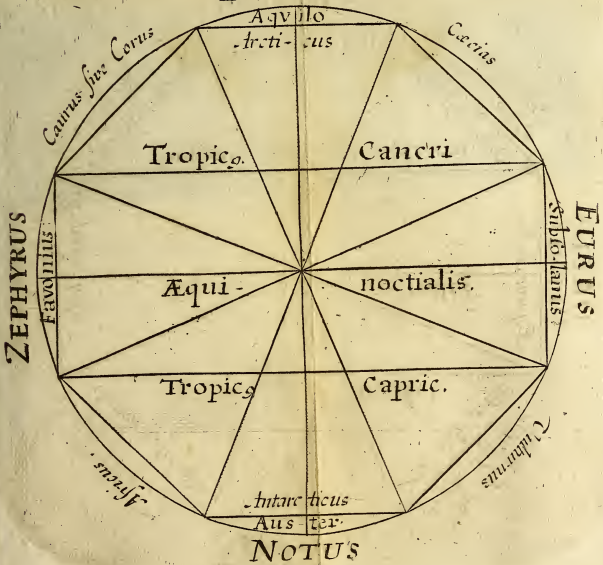

PLATE
 11

nium ; quod Saturnus his locis regnare dicitur, sidus frigidum. eadem ex causa Concretum, & Amalchium ; quod gentis olim illius lingua Congelatum significabat : & Morimatusa : quod Mare Mortuum : ob perpetuam caliginem, & alienum molliorum siderum inibi adspectum ; maligna, ac pruina, tantum albicante luce : ut inquit Plinius. Tacito, est Mare Pigrum ac prope immotum. Ab Oriente Sericus dicitur ad Sericam regionem, quæ nunc est *Kitania* ; & Sinenis ad regionem Sinarum, quæ vulgo Hispanis *China* vocatur, id est, si Germanicis scribas literis *Tschina*. Hinc sequitur Hippadis pelagus, vulgo Archipelagus S. Lazari, ob multitudinem insularum in eo, ad comparationem Archipelagi Europæi, id est, Maris Ægei, sic dictus. Inde à Meridie Oceanus est Indicus, qua Indos, Persas, atque Arabas Æthiopsque ab Oriente alluit. Hic verò ea parte, qua à Gange Indiæ flumine adfunditur, Gangeticus dicitur, vulgo nunc Bengalensis sinus, ab Indiæ urbe *Bengala* ; qua Persidem tangit, Persicum Mare : mox Arabicum ; qua Arabiam ab Austro percutit. hinc ad Cernen seu Minuthiam Insulam, quæ vulgo est *Madagascar*, Asperum ; ob brevia & syrtes quibus refertum. At totum hoc Mare Indicum,

eum, quod Gangetici, Persici, Arabici
 & Asperi nominibus distinguitur, alio
 nomine mare Rubrum Latinis, Græci
 Erythæum dicitur; quod à Solis re-
 percussu talem reddi colorem, alii ab
 arena terraque, alii talem ipsius esse na-
 turam existimarunt; vel, ut alii, quorum
 verior videatur sententia, à Rege Ery-
 thra, cujus sepulcrum in Ogyri Insula
 ejusdem maris erat. Porro à mari Ery-
 thræo promontorioque Bonæ Spei,
 pars altera Meridionalis Oceani incipit,
 versus Occasum, Oceanus Æthiopicus,
 seu mare Æthiopicum, qua Æthiopia
 alluitur, adusque Ostia fluminis Nigri.
 Inde jam est Atlanticus Oceanus (ab
 Atlante, Mauritanæ monte, vel ejus
 promontorio dictus) seu mare Atlan-
 ticum, ad Hispaniæ usque promonto-
 rium Artabrum, vulgo *Cabo de Roca*.
 Hinc Oceanus Gallicus ad promonto-
 rium usque Galliæ Celticæ, vulgo *le*
Four. At idem, qua Cantabriam Hi-
 spaniæ regionem alluit, Cantabricus ad-
 pellatur: qua Aquitaniam, Galliæ pro-
 vinciam, Aquitanicus. mox Britannicus
 est, inter Britanniam & Galliam; inter
 Hiberniam & Britanniam, Hibernicus:
 & supra Scotiam, quæ quondam Cale-
 donia dicta, Caledonius, qui apud Pro-
 leanturum mendose est Deuceledonius.

Ultra

Typus intervallorum variarum gentium. Ad paginam 34.

Gradus.	1	2	3	4
<i>Ruffica mill.</i>	20 40 60 80	120 160	200 240	280 320
<i>Ital. mill.</i>	10 20 30 40 50 60	90 120	150 180	210 240
<i>Anglica mill.</i>	27 $\frac{1}{2}$ 55	82 $\frac{1}{2}$ 110	165	220
<i>Scotica mill.</i>	10 20 30 40 50	100	150	200
<i>Gallicæ leucæ.</i>	5 10 15 20 25	50	75	100
<i>Horaria leucæ.</i>	5 10 15 20	30 40	50 60	70 80
<i>Hispanica leucæ.</i>	17 $\frac{1}{2}$	35	52 $\frac{1}{2}$	70
<i>Germanic. mill.</i>	5 10 15	30	45	60
<i>Scandica mill.</i>	2 4 6 8 10	20	30	40

1787

Year	Month	Day	Event
1787	Jan	1	...
1787	Jan	2	...
1787	Jan	3	...
1787	Jan	4	...
1787	Jan	5	...
1787	Jan	6	...
1787	Jan	7	...
1787	Jan	8	...
1787	Jan	9	...
1787	Jan	10	...
1787	Jan	11	...
1787	Jan	12	...
1787	Jan	13	...
1787	Jan	14	...
1787	Jan	15	...
1787	Jan	16	...
1787	Jan	17	...
1787	Jan	18	...
1787	Jan	19	...
1787	Jan	20	...
1787	Jan	21	...
1787	Jan	22	...
1787	Jan	23	...
1787	Jan	24	...
1787	Jan	25	...
1787	Jan	26	...
1787	Jan	27	...
1787	Jan	28	...
1787	Jan	29	...
1787	Jan	30	...
1787	Jan	31	...

Ultra Britanniam adusque Cimbroſive Jutiam, Daniæ regionem, Germanicus Oceanus Germaniam lambit.

Hæc igitur ſunt nomina, in quæ totus Oceanus à Veteribus diviſus, hodieque maxima ex parte ſervat. Ceterum quum in ulteriores Mundi parteis poſtmodum navigatum ſit, Oceano recens conſpecto recentia quadam impoſita ſunt vocabula; in quatuor ſcilicet parteis univerſo Oceano diviſo. Quicquid aquarum inter Aſiam, Americam & Magellanicam ſeu Auſtralem terram interfulum eſt, Hiſpani *Mar del Zur*, id eſt, Mare Auſtrinum, & alio nomine Pacificum nominant, à fluctuum placiditate. Hinc quod inter Americam, Europam & Africam, adusque lineam Æquinoctialem protenditur, *Mar del Nort*, id eſt, Septentrionale: ultra lineam, inter Americam, Africam, & Auſtralem terram, *Mar d'Ethiopia*, hoc eſt, Æthiopicum: inter Africam, Aſiam, atque Auſtralem, *Mar d'India*, hoc eſt, Indicum. Atque hæc de Oceano, quatenus oras terrarum extimas amplectitur.

C A P. XI.

De magnis Sinibus Oceani.

I N gremiis autem Terræ deſcribuntur, ad noſtram Continentem, quæ in-

Europam, Asiam & Africam distinguitur, sinus magni à veteribus quinque. Primus est ingens ille Plinii sinus Codanus, quod Tacito Mare Suevicum, à Suevis olim accolis, dicitur: idem vulgo nunc Balticum, & Germanico vocabulo *die Oost-Zee*, Mare Orientale, inter Pomeraniam, Daniam, Svediam, Livoniam ac Prussiam. Secundus est, qui medius inter Europam, Africam & Asiam, ad paludem usque Mæotin protenditur: unde Maris Mediterranei vulgare nomen traxit, Latinis olim internum Mare dictum. Tertius dicitur, Persicus; qui latere suo dextro Persidem radit. Quartus, qui litore dextro Arabiam perfundit, Arabicus. hic in sacris libris appellatur Rubrum mare; quia sinus est Maris Erythræ, sive Rubri: hodie etiam vulgo *Mare Rosso*: idem *Mardi Mecca*, ab urbe natalibus Mahumetis celebri. Quintus habebatur, Caspius, seu Hyrcanus: cui nomina à binis populis accolis quæsitâ sunt. Hunc prisce inter sinus numerabant, quia Oceanum Scythicum ab Septemtrionibus eum recipere opinabantur; ut Indicus Arabiam & Persicum ab Austro. Herodotus tamen, antiquissimus scriptor, & item Aristoteles atque Diodorus ab hac opinione dissentientes, Mare id per se esse

esse tradiderunt, nec Oceano misceri. hinc Ptolemæus lacum quam mare appellare maluit, qui pedibus circui potest. huic rei recentiores quoque adstant. hunc Mare dicitur Caspium atque Hyrcanum: vulgo *Mar de Sala*, ab urbe adposita; & Russis accolis *Chwalsenske More*.

C A P. XII.

De Mari Interno.

Oceanum, partemque ejus, ac sinus præcipuos diximus. Ex his Mare Internum, quia omnium celeberrimum est, pluribus adhuc est dicendum. Oceanus igitur Atlanticus ab occasu Solis per Fretum Gaditanum irrumpens, scissis utrimque, (id veteres credidere) ab Hispania Calpe, ab Africa Abyla, montibus, quos Columnas Herculis dixere, quasi laborum ejus metas, inter Europam & Africam Asiamque diffunditur; unde Mediterranei vulgare nomen ei quæsitum. Fretum ipsum, quod tanquam limen ejus est, cognominatur Gaditanum, à Gadibus Insula celebratissima ante sita; & alio nomine Herculeum, à fabuloso Hercule ex Africa in Hispaniam transitu. Intransi ipsum mare, à lato latere Europa est, à dextro Africa: inter has ad inum recessum

sum Asia. Diffunditur autem mare in varia nomina, prout regionum litoribus adfunditur. Ad Iberiam, id est, Hispaniam, dicitur Ibericum sive Hispanicum mare: circa Baleares Insulas, Balearicum: ad Narbonensem Provinciam, Gallicus sinus: mox Ligusticus ad Liguriam: ab eo ad Siciliam Tuscum mare; quod Græci Tyrrenum, Latini Insuperum vocarunt: circa Corsicam Insulam Corsicum est mare: circa Sardiniam Sardoum: à Sicilia Cretam usque Siculum. Inde Creticum ad Cyprum usque. mox Cyprium, ad Asiæ usque Continentem. Inter Siciliam, Italiam, & Græciam, Ionium dicitur mare. cuius pars sinus Adriaticus, inter Italiam & Illyricum; ab Adria urbe quondam sic dictus. Idem & Superum vocatur mare, respectu Inferi, quod est Tyrrenum. Adriatici iterum partes sunt, Illyricum mare; & hujus rursus partes duæ, Dalmaticum ad Dalmatiam, Liburnicum ad Liburniam inter Siciliam, & Adriaticum sinum, Ausonium dicitur mare: quia hæc pars Italiæ quondam vocabatur Ausonia. Sed postea omne hoc mare inter Italiam & Illyricum, Græciam atque Siciliam, Adriaticum est dictum, quod alio nomine erat Ionium. idem & Siculum. Inter Peloponnesum &

& Achaiam Corinthiacus est sinus. Inter Græciam, Cretam Insulam, & Asiam, Ægeum est mare; quod nunc *Archipelagus*, innumeris Insulis refertum. Id etiam varia ab insulis, quas alluit, sortitur vocabula: ut ad Myrton dicitur Myrtoum; ad Icariam, Icarium; ad Carpathum, Carpathium; alibi aliter. Hinc vastum mare inter Europam Asiamque angusto iterum meatu irrumpit inter terras, in magnumque sinum effunditur. Primas angustias Hellepontum vocant: qua Xerxes Rex Persarum constructo in navibus ponte duxit exercitum, Græciæ bellum inferens. Porrigitur inde tenuis Euripus. mox exspatiatur æquor: rursusque in arctum cõit. Laxitas Propontis adpellatur; ceu vestibulum Ponti: angustia Bosphorus Thracius; à meatibus boum perviis; qua Darius, pater Xerxis, copias ponte transtulit. hinc vastum rursus mare Pontus Euxinus, à moribus accolarum adpellatus quondam Axenus, longe refugientes occupat terras; magnoque litorum flexu jungitur Mæotici lacus ostio, quod Bosphorus vocatur Cimmerius. ipse lacus Mæotis Tanaïm amnem, novissimum inter Europam Asiamque terminum recipit. Atque hætenus partes Interni maris dictæ sunt,

quatenus Europam alluit. Porro ad Asi-
 am, post Ægei nomen, Carium voca-
 tur, qua Cariam perfundit: Rhodium,
 circa Rhodum Insulam; Pamphylium
 ad Pamphyliam; Cilicium ad Ciliciam:
 mox Syrium sive Syriacum apud Sy-
 riam. Inter Ciliciam, & Syriam, & Cy-
 prum Insulam vocatur Cyprium Mare,
 & Issicus Sinus, ab Isso celebri Ciliciæ
 urbe. Ad Phoenicem Phœnicium est; ad
 Palæstinam Palæstinum; ad Judæam
 Judaicum; ad Ægyptum Ægyptium si-
 ve Ægyptiacum; ad Cyrenaicam regio-
 nem Cyrenaicum. Hinc ad Libyam, id
 est, Africam, Libycum sive Africum:
 ad Numidiam Numidicum; ad Mau-
 ritaniam Mauritanicum.

C A P. XIII.

De Navigatione Oceani.

○ Oceanum Atlanticum, qui est inter
 Europam, Africamque & Ameri-
 cam, antiqui mortales quando primum
 navigare cœperint, haud facile dictu
 est. Notam fuisse Ægyptiis Græcisque
 terram Americam, eoque Carthaginen-
 ses navigasse, post suo loco ostendam.
 Nostra atque avorum nostrorum me-
 moria omnis Terræ Orbis jam aliquo-
 ties circumnavigatus est. Medio Mundi
 seculo, quum Græcis Romanisque una
 tan-

tantum Continens, quam Europæ, Africæ Asiæque nominibus distinxerant, cognita fuerit; de hujus circumnavigatione narrat Plinius lib. 11, cap. LXVII, à Gadibus Columnisque Herculis Hispaniæ & Galliarum circuitu totum sua ætate navigatum fuisse Occidentem. Septentrionalem autem Oceanum majore ex parte navigatum auspiciis Divi Augusti, Germaniam classe circumvecta usque ad Cimbrorum promontorium, & inde immenso mari prospecto, aut fama cognito, ad Scythicam plagam & humore nimio rigentia. quod Tiberii ductu factum, ex Velleii libro secundo prospicitur. Idem Plinius eodem loco auctor est, Alexandri Magni victorias majorem partem Meridionalis Orientalisque Oceani perlustrasse, usque in Arabicum sinum. in quo etiam postea, res gerente C. Cæsare, Augusti filio, signa navium ex Hispaniensibus naufragiis fuisse agnita. Carthaginiis vero potentia florente, Hannonem, circumvectum à Gadibus ad finem Arabiæ, navigationem eam prodidisse scripto: sicut ad extera Europæ noscenda missum eodem tempore Hemilconem. Præterea Nepos Cornelius auctor est apud eundem Plinium, Eudoxum quendam sua ætate, quum La-

thyrum, Ægyptii Regem, fugeret, Arabico sinu egressum, Gadeis usque pervectum. multoque ante eum Calius Antipater ibidem adfirmat, vidisse se, qui navigasset ex Hispania in Æthiopiam commercii gratia. Idem Nepos, eodem loco apud Plinium, de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celeri, Gallix Proconsuli, Indos à Rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Hodie tamen ea navigatio sæpius ab Hollandis Anglisque tentata, nunquam perfici potuit; perpetua glacie & diuturnis tenebris obsistentibus. Illa, quæ à Plinio narrantur, si vera sint; jam totus hic noster Orbis circumnavigatus fuit.

C A P. XIV.

Summa totius Orbis divisio.

DE aquis, id est, de Oceano ejusque partibus, hætenus in compendio dixisse sufficiat. nunc terras exponamus. Totus igitur terrarum Orbis in treis potissimum parteis, sive in tres insulas magnas, quas Oceanus circumfluit efficit, divisus est: quarum prima est quam nos incolimus; altera, America; tertia, Magalanica, eadem terra

Au-

Australis & Incognita vocitata; quia præter litora nihil dum à nobis cognitum est. Ex his tribus Insulis, siue eas tres Contineis adpellare libeat, primo loco eam explicabimus, quam nos incolimus, ut quæ nobis patria est: quamque jam dudum cognitam plurima ex parte habemus. Hæc quibus Oceani nominibus cingatur, supra memoratum est. De cetero & ipsa in tres potissimum omni ævo divisâ fuit partibus: quarum nomina, Europa, Asia, & Africa. hancque divisionem à numero filiorum Noachi habere putatur: Schemo obvenisse Asiam; Chamo Africam; Japheto Europam. quanquam primi earum limites, pro imperiorum, quæ exorta sunt, ratione, vel etiam Geographorum libitu, mutati fuerunt; ita uti nonnulli Chami Japhetique partes Schemi posteris accesserint. Nec quidem posteriores mortales, qui circa medium mundi seculum fuere, uno eodemque modo eas divisere. alii quidam duas tantum ejus constituerunt partes; idque bifariam: quidam Asiam atque Europam; Africam sub hujus nomine comprehendentes, tanquam partem; scissis utrimque (id crediderunt) Calpe & Abyla montibus, freto divulsam: alii itidem duas à freto Gaditano ad Tanaïm

nam amnem; hinc Europam, inde
Asiam; sub qua Africam etiam intel-
lexerunt. Alii rursus in IV parteis dis-
tribuerunt: Europam, Asiam, Ægy-
ptum, & Africam. Hinc alii postea, qui
treis ejus parteis posuere; Europam, A-
siam, & Africam; Asiæ Ægyptum tri-
buerunt; quamvis minus commode mi-
nusque rite Nilum terminum inter A-
siam Africamque statuentes: qua ratio-
ne pars altera Ægypti Africa, altera
Asiæ accessit. Novissimi sinum Arabi-
cum terminum inter Asiam & Africam
ponentes, Ægyptum Africae adjecerunt.
Atque hæc quidem universi Orbis varia
partitiones atque limites discrete apud
veteres auctores passim exstant. De
termino autem inter Europam Asiam-
que obscurior ac minus certa est tradi-
tio. nam qui Tanaim flumen statue-
runt, fontem ejus per summum erro-
rem in Rhiphæis montibus, haud procul
Oceano Sarmatico posuerunt, qua Pet-
zora eos perumpit annis. alii vero, qui
Isthmum, qui est inter Ponticum Cas-
piumque maria, pro fine constituerunt;
his persuasum fuit, Caspium mare esse
sinum Oceani Septentrionalis, ea re-
gione, qua Obii amnis immensum est
ostium, irrupentem. nam omne li-
tus, quod est sub Septentrionibus ab
occa-

occasu in ortum versus ad Obii usque ostium, ad Sarmatiam pertinet: Sarmatia autem pars est Europæ. Itaque verum certumque terminum inter Europam Asiamque uti habeas, statue post Mare Ægeum, Hellespontum, Propontidem, Bosphorum Thracium, Pontum Euxinum, Bosphorum Cimmerium, lacumque Mæotin, primum Tanais fluentia, donec adverso amne ad flexum ejus pervenias, apud Tujam oppidum: inde lineam duc ad proximam Obii fluminis ripam. hinc pone ipsum flumen Obium ad Oceanum usque.

LIBER SECUNDUS.

C A P. I.

Summa Europæ descriptio.

Primum ergo de Europa dicemus, longe terrarum celebratissima, cum ob armorum virtutem, tum propter literarum gloriam, quibus omni ævo reliquis Orbis partibus antestitit. Terminos habet, ab Oriente, qua Asiæ jungitur, quos superiori capite diximus; à Meridie, Mare Internum, fretum Herculeum, & Atlanticum Mare: ab Occi-

Occidente item mare Atlanticum : ab Septemtrionibus mare Hyperboreum, sive Septemtrionale. Longitudo ejus summa est inter Hispaniæ Promontorium Sacrum, quod vulgo nunc dicitur, *Cabo de Vincente*, ad Obii fluminis ostium, milliarium Germanicorum circiter I 0 0 0 0 0 : latitudo maxima à Tanaro Peloponnesi promontorio ad Scritofinnix promontorium Rutubas, vulgo nunc *Noortkyn* dictum, mill. I 0 L. Divisa olim fuit in varias gentes regionesque ; quarum nomina, etiam nunc clara, sunt ista : Hispania, Gallia, Germania, Vindelicia, Rhoetia, Italia, Noricum, Pannonia, Illyricum, Epirus, Græcia, Macedonia, Thracia, Mœsia, Dacia, & Sarmatia. In insulis vero Oceani maximis, Britannia, Hibernia, Thule : Maris Interni, Baleares duæ, Sicilia, Sardinia, Corsica, Creta, Eubœa, cum aliis minoribus sine numero. Hodie dividitur in complura Regna, atque Principatus. Regnorum præcipua sunt, Hispania, Gallia, Anglia, Scotia, Hibernia, Norvegia, Svedia, Dania, Germania, quod nunc Romanum vocatur Imperium ; dein Polonia, Boiohemia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Bosnia, Servia, Bulgaria, Tattaria minor, sive Præcopentis ;

item

item Regnum Neapolitanum, & Sicilia. Archiducatus unus est Austriae. magni ducatus tres, Moscovia, Lituania, & Tuscia. Ducatus & Principatus innumerum. Figuram universae Europae Strabo dedit draconis, cujus caput Hispania, collum Gallia, corpus Germania. alae, dextra laevaue, Italia, ac Cimbrica Peninsula. Nostro aëvo quidam feminae sedentis speciem e tribuerunt, cujus caput Hispania, collum extrema Gallia, qua Pyrenæis subjacet montibus: pectus ipsa Gallia, brachia Italia ac Britannia, venter Germania, umbilicus Boiohemia. reliquum corporis sub ventris late circa sedem diffusis implent Norvegia, Dania, Svedia, Finnia, Livonia, Lituania, Prussia, Polonia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Graecia, Thracia, Servia, Bulgaria, Transilvania, Valachia, Moldavia, Tattaria Præcopenfis, & Moscovia. Sed summa Europae in parteis divisio postquam tradita est, singulas nunc ejus regiones inspiciamus.

C A P. II.

De Hispania.

PRima terrarum est Hispania; alitrix semper Martiarum gentium regio; omni materia adfluens, quaecumque aut pre-

pretio ambitiosa est, aut usu necessaria: viris & equis abundat: Metallis auri, argenti, æris, ferri, plumbi albi nigrique, tota ferme scætet: frumenti, maxime vero vitium ac oleæ adeo ferax, ut, sicubi ob penuriam aquarum effœta ac sui dissimilis est, linum tamen & spartum alat. Atque de hac Hispaniæ fertilitate quum omnes fere præsci Geographi consentiant, errare mihi videntur, qui Græco vocabulo eam Σπαινίαν, ob raritatem incolarum, ac locorum asperitatem sterilitatemque, dictam suspicantur. quanquam hac nostra ætate ubertas ejus præ aliis terris prædicari nequeat. Ab Hispano Rege dictam vult Justinus. Ego ab urbe Hispali, ceu quondam totius regionis capite, nuncupatam conjecerim. Græci ab initio vocaverunt Iberiam, à flumine ejus celebratissimo Ibero, non ab Iberis Asiæ populis, quos in Hispaniam pervenisse Varro tradidit. Iisdem Græcis fuit Hesperia; quod in Occidentem versus ipsis sita fuerit. Terminos habet ab Ortu ac Meridie Internum Mare, Fretum Gaditanum, & Oceanum Atlanticum: ab Occalu eundem Oceanum: à Septemtrionibus Oceanum Cantabricum, & Pyrenæa juga, quibus à Gallia submouetur. Longitudo ejus summa à sacro pro-

promontorio, quod vulgo est *Cabo de S. Vincente*, ad usque Salsulæ fontem, vulgo *Salsas*, in finibus Gallix ad mare Internum, milliarium Germanicorum est circiter cxc. Latitudo à Celtico promontorio, quod vulgo *Cabo finis terra*, ad usque promontorium Saturni, vulgo nunc *Cabo de Pales*, milliarium cl. Oceani Internique maris circumfusione pene insula efficitur: Pyrenæis jugis transitum maris arcentibus. Strabo corio bubulo expanso eam adsimilat.

CAP. III.

Diviso Hispania veteris.

Divisa fuit olim Romanis in tres provincias; Baticam, Lusitaniam, & Tarraconensem. Batica clauditur, à Septentrionibus & Occasu, flumine Ana; à Meridie, Oceano & mari Interno, usque ad Murgim opidum, vulgo hodie *Almeria* dictum; ab Ortu, Tarraconensi jungitur provinciæ; à qua, recta linea, ab Murgi, ad opidum quod vulgo dicitur *Ciudad Real*, & Anam amnem, ducta, discernitur. dicta Batica, à flumine Bati, mediam secante. Ceteras provincias diviti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Partem ejus, quæ Baticam Anamque amneis inter, Baturia dicta fuit, Turduli versus Ortum,

D tum,

tum, Celtici versus Occasum, in Lusitaniam usque protensi, tenuere. Hodie universa Batia continet duo Regna Hispaniæ, Granatam & Andalusiam partemque Castiliæ Novæ, & Estremaduram. Lusitania terminatur à Septentrione flumine Durio; ab Occasu Oceano; à Meridie Ana fluvio; ab Oriente, linea à Civitate Regali ad Samoram opidum, apud Durium flumen, ducta, à Tarraconensi provincia separatur. Diætam voluerunt antiqui Lusitaniam à Luso ac Lysa, fabulosi Bacchi comitibus. habet Olyssiponem opidum ad Tagi amnis ostium, quod ab Ulyssè conditum esse fabulati sunt. continet hodie totum ferme Regnum Portugalliæ, partem Castiliæ Veteris, partemque Novæ. Reliquum vero Hispaniæ occupat Tarraconensis provincia, à Tarracone, capite suo, cognominata. In hac populifuerè, quorum nomina olim clara: Celtiberi, dextram Iberi fluvii ripam late accolentes; quorum caput Segobriga, nunc *Segorbe* vulgo dicta; & clara Romanorum everfione Numantia, nunc *Almasan*: regio ipsa Celtiberia. Hinc Vascones, qui maxima pars hodie Navarra Regni, Pytenæis montibus adfixa. Horum caput Pompelon, sive Pompeiopolis, nunc vulgo *Pompelona*. Varduli,

Juli, hodie *Guipisfoa*: quorum caput Flaviobriga, nunc *Bilbao*. Cantabri, qui nomen Oceano Cantabrico dedere; nunc *Biscaia*: caput Juliobriga, hodie *Val de Viece*. Astures, nunc *Asturias*; quorum caput Asturica, nunc *Astorga*, urbs quondam magnifica. Gallæci, inter Minium & Durium amneis; quorum Brigantia, hodie *Bragança*, pars nunc Portugallia. Vaccæi, quorum Pallantia, vulgo nunc *Palencia*. Carpetani, quorum Toletum, nunc *Toledo*; & Complutum, nunc *Alcala de Henares*. Sub his versus Meridiem fuere Oretani. Complectitur tota Tarraconensis provincia regiones hodie istas, Murciam, Valentiam, Cataloniam, Arragoniam, Navarram, Biscaiam, Asturiam, Gallæciam, Legionem, Castilias (Veterem ac Novam) fere totas. At eadem Hispania distincta etiam fuit Romanis duabus tantum provinciis; Citeriore, & Ulteriore; unde sapissime Hispania plurali numero dicuntur hæ terræ. Citerior Hispania est eadem quæ Tarraconensis provincia; Ulterior Baticam ac Lusitaniam complectitur. Dictæ sunt Citerior atque Ulterior, respectu Urbis Romæ; sicuti & Gallia dux.

C A P. IV.

De nobilioribus Hispania fluvii, & urbibus olim claris.

FLUVII, majori fama celebrati, sunt; in Tarraconensi Iberus, vulgo nunc Ebro dictus, navigabili commercio dives: in Bætica Bætis, vulgo nunc *Guadalquivir*: inter Bætiam ac Lusitaniam Anas, nunc *Guadiana*: totus ad Medelinam opidum cuniculo se condens, post octavum circiter milliare Germanicum renascitur. Tagus, vulgo accolis *Tajo*, in Tarraconensi provincia ortus, Oceanum intrat, mediam Lusitaniam secans: auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem provinciam Durius, vulgo *Duero*, supra Numantiam in Celtiberis ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultra est in Gallicia Minius, vulgo nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem Sicoris, vulgo *Segre*, Ilerdam opidum præterlapsus, in Iberum defluit.

Urbium tota Hispania clarissima fuere olim; in Bætica, Astigi, nunc vulgo *Ecy*; Hispalis, nunc *Sivilia*; & Corduba, nunc *Cordena*. In Lusitania, Augusta Emerita, nunc *Merida*. In Tarraconensi, Pallantia & Numantia, ante memorata; item Tarraco, vulgo *Tarragona*,
Scipio-

ipionum opus, maritimarum in his
locis olim opulentissima; Cæsar-Augusta
sive Cæsarea Augusta, vulgo *Saragoça*,
odie etiam omnium Hispanicarum
splendidissima; Asturica ante dicta. Sed
& Carthago Nova, vulgo *Carthagena*, cla-
ra fuit à conditoribus Pœnis; & Sagun-
tus, nunc *Morviedro*, fide atque ærumnis
neclytum nomen reliquit.

C A P. V.

*De incolis Hispania, ac recentiori
ejus divisione.*

Tubalem, Noachi nepotem, in Hi-
spaniam primum pervenisse, post
aquarum inundationem, in dispersio-
ne gentium, adfirmant nostri seculi
scriptores ex Josepho: qui tamen Tu-
balem in Asia Iberia inter Ponticum
Caspiumque maria statuit. Haud mino-
ri errore, in universam Hispaniam per-
venisse Iberos ex Asia & Persas, tradidit
M. Terentius Varro. Celtarum gentem,
ab Aschenaze propagatam, omnem post
terrarum inundationem obsedisse Hi-
spaniam, Galliamque, Britannicas Insu-
las, Germaniam atque Illyricum, tam
ex sacris quam gentilibus dispicio au-
ctoribus; unde etiam nomen eorum
multis Hispaniæ locis adfixum retule-
runt Græci Romanique scriptores: ut

Celticorum, qui partem Bæticæ ac Lusitanicæ, partemque Tarracónensis provincic adusque promontorium Celticum, quod vulgo nunc est *Cabo finis terra*, tenuere: item Celtiberorum, ad Iberum flumen incolentium. Germanos cognominat, nescio unde, Plinius Oretanos, Tarracónensis provincic populos. Primi exterorum post hominum memoriam ad Celtas in Hispaniam venerunt Phœnices à Tyro; mare Internum huc usque & ad Gadeis navigantes: partemque Bæticæ, quæ postea Turditania dicta fuit, occupantes, ut ex Diodoro atque Strabone discimus. Græci postmodum à Massilia colonias deduxerunt inter Pyrenæum & Iberum, Rhodam & Emporias; quæ opida etiam nunc vocantur vulgo *Rosas* & *Empullias*. Interiora etiam Græcos quosdam incoluisse, indicat corruptum (ut vult Silius Poëta) nomen Graviorum, quasi Graiorum; Græcorumque Castellum Tyde, vulgo nunc *Tuy*, in ea parte Tarracónensis, quæ hodie est Gallæcia. Postea Carthaginenses majorem ejus partem tenuere, ad Internum mare, Amilcare eam occupante. Secundo bello Punico, superatis atque expulsis Pœnis, tota Romanorum facta est. Sub quorum Imperio, tribus provinciis distincta mansit,

ansit, usque ad Honorii Imperatoris
impetum; quum Gothi ac Vandali,
Germanica utraque gens, circa annum
Christi cccc, eam invadentes, dictas
provincias in tria Regna distribuerent.
Deinde vero Saraceni cum Mauris, cir-
ca annum Idcccxx invasi, tota Hispa-
nia direpta, complura in ea Regna in-
stituerunt: Christianis, id est, Gotho-
rum reliquiis, in Asturiam ac Legio-
nem, regiones natura locorum muni-
tas, compulsis. Regnorum numerus
 tandem crevit ad xiv; quorum nomina
 hæc recensentur; Legio, Gallacia, Por-
tugallia, Algarbia, Andalusia, Granata,
Murcia, Valentia, Arragonia, Catalo-
nia, Navarra, Castilia Vetus, Castilia
Nova, quod Toletanum Regnum; &
Baleares Insulæ, vulgo *Majorca* & *Mi-
norca* dictæ; quæ una cum Ebuso Insula,
vulgo nunc *Ivica*, unum Regnum con-
ficiunt. Ex his postea durabili titulo, ad
hoc nostrum seculum, clara fuere tria;
Castilia, Arragonia, & Portugallia.

Regnum Castiliarum.

Legionis Regnum, vulgo *Leon*, con-
stituere reliquiæ Gothorum, à Mauris,
ut dictum, in ea loca compulsæ. At Fer-
dinandus primus, Legioni per matrimo-
nium juncta Castilia, uno nomine Ca-

stiliam adpellavit Regnum suum. Huic postea, devictis ac pulsis Mauris, accesserunt Gallæcia, Andalusia, Granata, Murcia, ac Navarra. Navarræ autem Regnum initium cepit circa annum 1000, quum Enecus, Bigorrix (pars est Galliæ Aquitanicæ) Comes, transgresso Pyrenæo, Mauris ejectis, Regem se constitueret. Post hunc Henricus IV, Castiliæ Rex, armis occupatum Navarræ Regnum suo Imperio adjecit.

Regnum Arragonia.

Arragoniæ Rex primus factus est Ramirus, Sanctii Magni, Navarræ Regis, filius spurius; anno 1096. Huic deinde titulo annexæ sunt Catalonia & Valentia. Jacobus autem Rex, anno 1212, Insulas Baleares, suis armis occupatas, Arragoniæ Regno fideique Christianæ adjecit. Tandem Ferdinandus VI, Caroli V avus maternus, Castellæ & Navarræ Rex, per matrimonium Castellæ junxit Regnum Arragoniæ. Hic tandem Mauros, quos Ferdinandus III in Granatense Regnum compulerat, omnemque una Judæorum gentem, tota Hispania anno 1492 expulit.

Regnum Portugalia.

Portugalliæ Regnum cepit initium ad

ad hunc modum : Quum Henticus Lo-
tharingiæ Comes res ingentes contra
Mauros in Hispania gessisset , præmium
virtutis ac laborum Alfonso VI, Ca-
stellæ Rex , Tiresiam filiam notham ei
dedit in matrimonium ; dotemque ad-
posuit eam Hispaniæ partem , quæ nunc
Portugallia dicitur. Hujus filius , cum
quinque Reges Maurorum uno prælio
fudisset , Rex primus Portugallæ ad-
pellatus est circa annum clocx ; habuit-
que successores continua serie , donec
ultimo Rege Sebastiano in Africa cæ-
so , Regnum ad Regem Castellæ re-
cidit.

Hac igitur ratione cuncta Hispaniæ
Regna ad unum corpus rediere , caput-
que unum tota Hispania agnoscit : qui
nunc est Philippus III , Hispaniarum
potius , quam Castellæ titulo gaudens.
At operæ pretium est , tanquam in ta-
bula cognoscere , quo titulo Rex Hispa-
niarum quamque terrarum suarum pos-
sideat. Triplici igitur titulo tenet quic-
quid tenet ; Castellæ , Arragoniæ , & Por-
tugalliæ. Sub Castellæ regno sunt : Dux
Castellæ , Legio , Asturia , Gallæcia , Extre-
madura , Andalusia , Granata , Murcia ,
Biscaia , Navarra , Mediolanum , Belgica ,
Burgundiæ Comitatus , Insulæ Cana-
riæ , America , Insulæ Philippinæ. Sub
D 5. regno.

regno Arragoniæ; ipsa Arragonia, Catalonia, Valentia, Insulæ Baleares, quæ Majorca & Minorca, Regnum Neapolitanum; Sicilia, Sardinia, Sub regno Portugalliæ; ipsa Portugallia, Algarbia, Guinea, Æthiopia, India Orientalis, Brasilia, Insulæ Moluccæ. De cetero, in ipsis Hispaniis Duces numerantur XXIV. At id maxime mireris, reperiri heic quod haud facile alias toto Orbe terrarum; scilicet Ducem in Portugallia, nomine Brigantinum, cui tertia pars Regni pareat. Porro Archiepiscopatus in universa Hispania sunt XII; Episcopatus LV.

C A P. VI.

*De Urbibus, Portibus, & Academiis
hodie claris.*

URbes in Hispania nunc celebres sunt Barcino, vulgo *Barcelona*; Cataloniae caput; parvum quondam opidum, nunc celebre Emporium; licet portus commoditate destituatur; eoque naves sæpe in statione tempestatibus pereant. Cæsaraugusta, vulgo *Saragoça*, Arragoniæ caput, magnificentissima totius Hispaniæ urbs. Pompeion, sive Pompeiopolis, vulgo *Pompelona*, caput Regni Navarræ. Valentia, caput olim Regni, nunc fructuum varietate Hispanicarum amœnissima. Murcia, caput Regni.

Regni. Hortus totius Hispaniæ vocatur. Carthago Nova, vulgo *Carthagena*, optimus Hispaniæ, ad mare Internum, Hortus. Granata, caput Regni, splendida etque ampla urbs. Hispalis, vulgo *Sevilla*, Andalusix caput, urbs magnificentissima, opulentissimum totius Europæ Emporium. *S. Lucas*, navium statio Hispalensium. Corduba, urbs admodum ampla, at minus populosa. Marcenæ opidi ager lectissimos totius Hispaniæ fert asturcones. Toletum, centrum fere Hispaniæ obtinet. Omnium maxima ac munitissima Madritium; vulgo *Madrid & Madril*, Regia sedes nobile opidum. Quinto ab hinc miliario visitur in Escuriali superbum illud D. Laurentii Monasterium, Philippi II opus, in memoriam victoriæ adversus Gallos ad S. Quintinum in Picardia, anno c1010 LVII obtentæ, exstructum. Burgi, vulgo *Burgos*, Castellæ Veteris caput, opidum antiquitate & magnitudine celebre. *Valliadolid*, inter nitidissimas Europæ urbeis censetur. Compostellam, Gallæciæ caput, alias vulgo *S. Jago*, D. Jacobi Apostoli ossa, ut creditur, ibi sita, claram effecerunt. Olyssipo vulgo Hispanis *Lisbona*, incolis Portugallis *Lisboa* Portugallici regni caput, urbs magna, populosa, negotiationibus cele-

celeberrima. *Setubal*, *Ciudad di Puerto*, *Corunia*, *Ribadeo*, *Vicrus*, *Bilbao*, portus ad Oceanum celebres.

Academix illustriores sunt, *Salmanica* & *Complutum* in Regno Castellæ; *Conimbrica* in Portugallix Regno.

C A P. VII.

De Insulis ad Hispaniam.

Insularum Hispaniis adjacentium celebriores sunt, *Baleares* duæ, item *Ebusus* & *Gades*.

Baleares, contra *Tarraconensia* litora sitæ, haud longe inter se distant, & à spatio suo cognominibus acceptis, *Majores*, *Minores*que, plurali numero, vel etiam singulari, *Major*, *Minor*que, adpellantur: funda olim bellicosæ, unde & nomen traxisse putantur, quasi ἀπὸ τοῦ βάλειν, id est, à jaculando: Græcis *Gymnesiæ* dictæ ἀπὸ τῆς γυμνότητος, id est, à nuditate, quod incolæ aliquandiu nudi vitam egisse dicantur: nunc vulgo *Majorca* & *Minorca*. Piratica olim incolæ maxime vivebant: *Carthaginensibus* iidem contra *Romanos* stipendiarii, donec, Hispaniis debellatis, à Romanis subigerentur. *Mauri* postea ex *Africa* occuparunt, cum Hispanias diriperent. Regnumque, adjecta *Ebuso* Insula, in iis condiderunt: quos

quos tandem Jacobus Arragoniæ Rex
reiecit; ut supra commemoramus. Ebusus
inter Majoricam & Hispaniam sita est;
frumentis tantum non fœcunda; ad alia
largior; & omnium animalium, quæ
nocent, adeo expers, ut nec ea quidem,
quæ de agræstibus mitia fiunt, aut gene-
ret, aut si invec̃ta sint, sustineat. hodie
vulgo *Tvica* dicitur, salis copia maxime
celebris. In capite Bæticæ, ubi extremus
antiquis mortalibus noti Orbis erat ter-
minus, Insula Gades Fretum contingit,
quod inde Gaditanum perhibetur, à
Continenti angusto spatio, ac veluti flu-
mine, abscissa: quam Tyrii à Rubro ma-
ri profecti, Erythræan; Pœni, lingua
sua Gadir, id est, sep̃ em, nominarunt.
In hac Geryonem, cujus boves Hercules
abduxit, habitasse fabulati sunt. Tyrii
condidere in ea ejusdem nominis ur-
bem, quæ postmodum evasit opulentif-
sima: nunc etiam emporium haud igno-
bile, vulgari vocabulo *Cadix*, & corrupte
Calis dictum.

C A P. VIII.

De Gallia.

Hispaniæ proxima est Gallia. Hæc ab
initio inclusa fuit, ab Oriente, Rhe-
no amne, Alpium parte & Varo flumi-
ne:

ne: à Meridie mari Interno Pyrenæis-
que jugis; ab Occidente Oceano Galli-
co; à Septemtrionibus Oceano Britan-
nico. At postquam Gallorum nonnulli
Alpes transgressi Italiæ fere dimidium
occuparunt, Galliæ nomen huc usque
extensum fuit. Omne autem hoc ter-
rarum spatium bifariam fuit divisum:
Primo in Galliam Cisalpinam, quæ &
Italica, eademque Citerior; & Trans-
alpinam, quæ Ulterior, Gallia hodie
proprie dicta. Rursus hoc idem terrarum
in tria populorum genera, ab habitu
corporis cognominata, distributum fuit:
in Togatam, quæ Cisalpina; in Bracca-
tam, quæ & Narbonensis, Romano-
rum provincia; & Comatam, quæ reli-
qua est Galliarum pars. Sed de Cisalpina
post agemus, quum de Italia erit sermo.
nunc de Transalpina, illius matrice, pri-
mum dicendum.

Pyrenæis igitur jugis superatis proxi-
ma aperitur terra Gallia, felix præpin-
guibus glebis, & commodâ proventi-
bus fructuariis; consita vitibus, & oleis,
quibusdam in locis; omni ad animan-
tium usum fetu beatissima; rigua &
fluminum & fontium aquis, & noxio
genere animalium minime frequens;
frumento adeo fertilis, ut melioribus
Europæ terris conferri possit. Nomen
ab

ab initio proprium, & peculiare, quod habuerit, haud facile dispectu est. Tarquinio Prisco Romæ regnante vocabulum tandem Galliæ nacta est, ab incolis Gallis, ut postea ostendetur. Longitudo ejus olim à Pyrenæi montis in Oceanum excursu ad Rheni Vahalisque divergia, apud Munimentum Schenckii, vulgo *Schencken.Schans*, porrigebatur. Latitudo à Gobæo promontorio, vulgo nunc *de Four*, in Britannia extremo, ad Varum usque flumen. In hoc terrarum spatium Gallia sita erat, duobus, ut dictum est, distincta nominibus. Braccata Interno imminet mari; Comata ad Oceanum ac Germanos spectat.

C A P. IX.

De Gallia Braccata, quæ & Narbonensis provincia.

Narbonensis provincia, sive Gallia Narbonensis, appellatur pars Galliarum, quæ Interno mari alluitur: Braccata ante dicta; amne Varo Alpiumque jugis ab Italia discreta; ab Hispania Pyrenæo monte, à reliqua vero Gallia flumine Garumna, Gebenna Monte, ac Rhodano amne. Agrorum quondam cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum, nulli provinciarum Romani Imperii postferenda; sed Italia verius,

verius, quam provincia. Quin nunc etiam agrorum proventu, civitatum opulentia, ædificiorum nitore, reliqua Gallia lætior est. Continet hodie Linguadocum, Sabaudiam, Delfinatam, ac Provinciam; quæ veteris adpellationis memoriam servat. Populi in ea quondam clari; in Sabaudia, Allobroges, quorum Geneva & Vienna; Centrones, quorum Axima, nunc *Centron*, & Tarantasia, nunc *Monstier & Tarantaise*. In Delfinatu, Segalauni, quorum Valentia; Vocontii, quorum Dea, nunc *Die*; Caturiges, quorum Caturigomagus, vulgo *Corges*. In Provincia, Gavares, quorum Avenio, nunc *Avignon*; Salyes, quorum Aquæ Sextiæ, nunc *Aix*. In Linguadoco, Gabali, nunc *Vellay*; Ruteni, nunc *Rodés*; Helvii, nunc *Albigois*; Volcæ Tectosages, circa Tolosam; Volcæ Arecomici, quorum Nemausus, nunc *Nismes*. Horum populorum clarissimi Allobroges. Urbium opulentissimæ olim Vasio, nunc *Vaison*; Vienna, Avenio, Nemausus, Tolosa, Arausio, nunc *Orange*; Arelate, nunc *Arles*; Blitteræ, nunc *Beziers*: sed omnes precedebat, unde nomen ac decus provinciæ, Martius Narbo, vulgo nunc *Narbone*. In litore autem portu clara Massilia, vulgo *Marseille*, urbs antiquissima, à Græcis

Introduct. Geograph. Lib. II. 63
ondita. Eadem etiam nunc totius Pro-
vinciæ clarissimæ sunt.

C A P. X.

*De Gallia Comata ; ac prima ejus
parte Aquitania.*

Gallia Comata in tres partes divisa
fuit; Aquitaniam, Celticam, ac Bel-
gicam : sed his alios alii posuerunt ter-
minos. Cæsar Belgicam fecit inter Rhe-
num, Oceanum, & Sequanam Matro-
namque amnes : Celticam, quam ean-
dem proprie Galliam, & incolas ejus
Gallos adpellat ubique Belli Gallici
Commentariorum primo, inter Matro-
nam Sequanamque, Oceanum & Garu-
mam flumen, Gebennam montem,
Rhodanum ac Rhenum flumina: Aqu-
itaniam, inter Garumnam, Oceanum &
Pyrenæos montes. Postea vero Augustus
liter distinxit ; Belgicam statuens inter
Rhenum, Rhodanum, Ararem, Matro-
nam Sequanamque amnes, & Occa-
num; Celticam, quam & Lugdunensem
adpellavit à capite Lugduno, inter Ma-
ronam, Sequanam & Ligerim amnes,
& Oceanum ; Aquitaniam, inter Lige-
rim, Gebennam & Pyrenæos montes, &
Oceanum. Aquitania vetus sive Cæsaria-
na, Aremorica ante dicta, nunc Vasco-
nia, vulgo *Gascogne*, vocatur. Vascones
E quon-

quondam ex Hispania ab altero Pyrenæi latere huc transgressos, haud dubium est. Populi heic olim clari; Aufci nunc regio *Armaignac*: Vasates, nunc regio *Albret*; opidum *Bazas*: Bigerri sive Bigerriones, nunc *Bigorre*: Tarbelli, quorum opidum Aquæ Tarbella nunc *Acqs*. Horum clarissimi fuerunt Aufci, & caput eorum Elusaberris, nunc *Aux*, totius veteris Aquitanix opulentissima.

In reliqua Aquitania augusti populi quondam, qui hodiernis provinciarum nominibus originem dedere: Cadurci *Quercy*; quorum opidum Devona, nunc *Cahors*: Petricorii, nunc *Perigort*; quorum Vesonna, nunc *Perigueux*: Arverni, sive Alverni, nunc *Auvergne*; quorum Augusta Nemetum, nunc *S. Flour*: Lemovices, nunc *Limosin*; quorum Augustoritum, nunc *Limoges*: Bituriges nunc *Berry*, quorum Avaricum, nunc *Bourges*: Pictones, nunc *Poitou*; quorum Limonum, nunc *Poitiers*: Santones, nunc *Saintonge*; quorum Mediolanum, nunc *Saintes*.

C A P. XI.

De Gallia Celtica seu Lugdunensi.

IN Celtica quondam populi, quorum hodieque ex parte nomina existant, clari

lari fuere, Olismii, nunc ultimus Bri-
tannia in mare excursus; quorum opi-
dum Vorganium, vulgo nunc *Guin-*
quand: Veneti, quorum Vindana, nunc
Nannes: Nannetes, quorum Condi-
vincum, nunc *Nantes*: Curiosolites,
Britannia inferior: Redones, Britannia
superior; quorum opidum Condate,
nunc *Renes*: Andegavi, qui & Ande-
cavi, & Andes, nunc *Anjou*; quorum
opidum Juliomagus, nunc *Angiers*:
Turonnes, nunc *Touraine*; quorum Cæ-
sarodunum, nunc *Tours*: Aulerci Dia-
bolintæ, quorum opidum Noviodunum,
nunc *Maine*: Aulerci Cenomani, quo-
rum opidum Vidunum, nunc *Mans*:
Unelli, quorum Crociatonnum, nunc
Quarentain: Carnutes, quorum Auti-
cum, nunc *Chartres*; & Gennabum, nunc
Orleans; ipsa regio *la Beausse*: Lexobii,
quorum Noviomagus, nunc *Lisieux*, in
Normandia: Aulerci Eburovices, quo-
rum Mediolanum, nunc *Evreux*, in
Normandia: Parisii, quorum Lutetia,
nunc *Paris*: Senones, quorum Agendi-
cum, nunc *Sens*, in Campania: Tricassii,
quorum Augustobona, nunc *Troyes*, in
Campania: Ædii, sive Hedui; quorum
Augustodunum, nunc *Autun*, in Bur-
gundia Ducatu: Vadicassies, quorum
Noviomagus, nunc *Nuits*, in dicto Du-
catus

catu: Segusiani, nunc *Forés*, quorum opidum Forum Segusianorum, nunc *Fours*, & item in ipsorum agro Lugdunum, nunc *Lion*. At horum omnium clarissimi Hedui; urbs eorum totius Celtae opulentissima, Augustodunum Lugdunum nomen provinciae dedit.

C A P. XII.

De Gallia Belgica; item Fluminibus univ^{er}sa Gallia Trans-Alpina.

Belgica illa Vetus, quae tertia pars Galliae Comatae, vetustissimis scriptoribus, clauditur Rheno Rhodanoque omnibus, lacu Lemano, Matrona ac Sequana fluminibus, Oceanoque Britannico. At Plinius atque Tacitus ab Helvetiis ad Oceanum, omnem interiorem ripam Rheni à Germaniae populis incoli tradunt. Hodie sane idem fit: at aliquanto latius quam olim. Itaque Plinius initium Belgicae à Scaldi flumine facit. Inter Mosam & Flandriam ad Oceanum fuere Taxandii; nunc est Zelandia ac Brabantiae inferior pars. *Inde* Menapii reliqua Brabantiae pars, & item Geldriae ad Rhenum usque; quorum opidum Castellum Menapiorum, in Mosae ripa, nunc *Kessel*. Morini, pars Flandriae inter Oceanum & Legianam; opidum Tervanna, nunc *Ter*

ane; & portus Gessoriacus, qui antea
 tius, & postmodum Bononia, nunc
 Roulogne: Ambiani, quorum opidum
 omanobriga, nunc Amiens: Bellova-
 i, quorum regio Belgium, nunc Beau-
 voisin; & opidum Cæsaromagus, nunc
 Beauvais: Caletes, País de Caus; opi-
 dum Juliobona, nunc Diepe: Velloca-
 si, quorum Rotomagus, nunc Roüen:
 Atrebatas; opidum Nemetacum, nunc
 Arras: Nervii; opidum Bagacum, nunc
 Bayay: & item Cameracum, nunc Cam-
 bray. Eburones, Condrusi, Segni, Cæ-
 ræsi, Pœmani; qui primi uno nomine
 adpellati fuere à Gallis Germani, postea
 vero à se ipsis Tungri; quorum opidum
 Atuatuca, nunc Tongeren: Veroman-
 dui; quorum Augusta Veromanduo-
 rum, nunc Vermandois, vicus in extima
 Picardia. Sueffiones; quorum Augusta
 Sueffionum, nunc Soissons: Silvanectæ;
 quorum Augustomagus, nunc Senlis:
 Remi; quorum Duocortorum, nunc
 Reims, in Campania. Treviri; quorum
 Augusta Trevirorum, nunc Trier Ger-
 manis, Treves Gallis. Mediomatrices;
 quorum Divodurum, nunc Metz. Leu-
 ci; quorum opida Tullium & Nasium,
 nunc Toul & Nansy, in Lotharingia.
 Lingones; quorum Andomatunum.
 nunc Langres. Sequani; quorum Veson.

tio, nunc *Besançon*, in Burgundiæ Comitatu. Rauraci, nunc ager Basileensis, eorum opidum Augusta Rauracorum, nunc vicus *Augst*. Hinc Helvetii, in quatuor pagos distincti. Pagorum nomina, Tigurinus, Tugenus, Ambronicus & Urbigenus. Tigurinus nomen habuit ab opido antiquissimo Tiguro, sive, quod rectius scribitur, Turigo, nunc *Zurich*: Tugenus, ab opido Tugio, nunc *Zug*: Ambrones nomen habuere à flumine, quod accolere, Amma; nunc *Emme*: Urbigeni dicti sunt ab opido *Urba*, nunc *Orbe*.

Caput Helvetiorum fuit Aventicum, nunc *Avances* Gallis, Germanis *Wistisburg*. Rhenum autem accolentes Germaniæ nationum in eadem provincia: Trebocci, in Elfatia; quorum Argentoratum, nunc *Strasbourg*: Nemetes, quorum Noviomagus, nunc *Speir*: Vangiones, quorum Mogunticum, nunc *Mentz*: Ubii, quorum Colonia Agrippinensis, nunc *Keulen*: Jugerni, in partibus Geliæ & Cliviæ; ubi opida *Goch* & *Gelre*: quondam, quum trans Rhenum incohererent, Sicambri dicti. Hinc Batavi, Rheni Insulam incolentes. Occupat hæc partem Geliæ, partem Trajectensis provinciæ, partemque Hollandiæ. Incipit haud procul Clivis opido, apud Muni-

men-

entum Schenckii, vulgo Schencken-
shans: ubi Rhenus in duo veluti cor-
na scinditur. Sinistrum, Vahalis flu-
men adpellatur. Mosæ amni apud Vor-
ornum opidum confusum, uno ejus al-
veo ad Oceanum defertur, ubi Mosæ
ostium dicitur. Dextrum cornu primo
ostium adusque Batavodurum, quod vul-
go est *Wijck te Duerstede*; inde modicum
ostium sui custodiens alveum, Traje-
ctumque & Lugdunum transiens opida,
propter vicum *Catwijck* in Oceanum
ostium effundebatur: nunc ostium hoc
arenis obstructum est. Quicquid igitur
in duobus hisce alveis Oceanoque inclu-
ditur, Insula Batavorum fuit: cujus no-
men hodieque in superiore ejus parte
servatur, vulgo *die Betavo* dictum. Præ-
terea extra Insulam tenuere Batavi, quic-
quid Vahali ac Mosæ includitur. Partem
Insulæ circa Trajectum & Wordam in-
coluere Caninefates. De cetero, Gallo-
rum omnium fortissimi erant Belgæ;
bellicosissimi Helvetii; clarissimi Trevi-
ri. urbium Belgicarum opulentissima
Augusta Trevirorum.

Fluvii Gallie.

Nobiliores Gallie fluvii sunt; Occa-
num petentes, Mosæ, vulgo *die Masé*
Germanis, Gallis *la Meuse*: Scaldis,
l'Escant

l'Escaut Gallis, Germanis *die Schelde*:
Sequana, *la Seine*, Matronam devehens,
 vulgo *la Marne*: & *Ligeris*, *la Loire*:
Garumna, *la Garonne*: *Rhodanus*, *der*
Roden Germanis, Gallis *le Rhosne*; velo-
 cissimus amnis, inter tres maximos Eu-
 ropæ fluvios computatus, tardissimum
Ararem, vulgo *la Saone*, in mare Inter-
 num secum trahit.

C A P. XIII.

*De Incolis Gallie, ac posteriori ejus
 divisione.*

UNam gentem, Celtarum nomine, om-
 nem quondam incoluisse Hispa-
 niam, ac Galliam Germaniamque, Illy-
 ricum, & Britannicas Insulas, supra ad
 Hispaniam dictum est; latiusque infra
 in Germaniæ descriptione dicitur. Cete-
 rum Gallorum natio adeo populosa fuit,
 uti, quum domi haud sterile solum te-
 nerent, ob multitudinem tamen homi-
 num, necessum habuerint, in diversas ac
 longinquas Mundi regiones colonias
 deducere. Nonnulli eorum Italia dimi-
 diam fere partem occuparunt. Ex his
 quidam ultra profecti, in Asiam usque
 pervenerunt; nomenq; ibi Galatiæ, sive
 Gallogræciæ, seu Græcogalliæ, fecerunt.
 Alii in Britanniam Insulam pervenisse
 putantur. In Germaniam autem alii in-
 vecti,

ecti, ingentem tractum à Rheno ad Vi-
culæ usque fonteis obsederunt. In ipsa
Gallia vixit universa gens, quot nomi-
nibus, tot civitatibus, imperiis ac ma-
gistratibus, discreta. Primi Romanorum
arma sensere Salyes; cum de incurfioni-
bus eorum Massilia, socia Romanorum
civitas, quereretur. Deinde Allobroges
& Arverni; quum adversus eos similes
Meduorum querelæ opem & auxilium
flagitarent. Prima igitur Narbonensis
Gallia subjugata, in provinciæ formam
reducta est; Domitio Ænobarbo & Fa-
bio Max. trophæa in ea statuentibus.
Reliquæ Galliæ per x annos domita laus
ad Julium Cæsarem deferretur. Paruit hinc
tota sub Præfectis Romano Imperio ad
Honorii Imperatoris usque tempesta-
tem; quum circa annum Christi cccc,
Gothorum, Hispaniam atque Italiam
vastantium, pars Narbonensem provin-
ciam invasit, nomenque Regioni de suo
imposuit, quod postmodo corrupte *Lan-
guedoc*, quasi *Langue de Goth*, dictum est.
Prolatis deinde ad Ligerim usque a-
mnem imperii finibus, Regnum con-
stituerunt, cujus caput ac regia Tolosa
fuit. Eadem tempestate Burgundiones,
ab ultima Germania (pars Cassubiorum,
parsque Brandeburgensium nunc ea
loca tenent) cum Vandalis Suevisque

profecti, alias Gallix partes occuparunt: regnoq; constituto, Burgundix nomen de suo imposuerunt, cujus caput Regiaque sedes Arelate. Complectebatur utramque Burgundiam, Lugdunensem agrum, Delfinatum, Sabaudiam, & Provinciam. Sub idem ferme tempus, Franci Germanica gens, Rheno trajecto, proximam Gallix partem, Tungriam (nunc est Brabantia, ac Leodiensis Episcopatus) obsederunt, at pulsi mox à Gothis, paulo post redierunt, ultraque in Parisios usque progressi, regioni ac Regno inibi condito, Francix vocabulum de suo imposuerunt, cujus caput ac regia Lutetia. Circa eadem tempora, Britanni ex Britannia insula, ab Anglis & Saxonibus, quos in opem & auxilium adversus Scotos Pictosque ex Germania vocaverant, pulsi, extrema Gallix Celticæ obsederunt, & de suo nomine Britanniam minorem adpellarunt. At Clodovæus, V Francix Rex, Burgundix Rege Gundebaldo armis devicto, Gothisque ex Gallia ejectis, utrumque Regnum suo Imperio adjecit. Hic vita excedens, regnum Francix IV filiis in quatuor parteis seu Regna distributum reliquit. Primus erat Parisiorum Rex: cui parebant Parisii, nunc vulgo *l'Isle de France*, id est, Insula Francix; Campania, Ceno-

Cenomani, Turones, Andegavi, Aquitani, Arverni. Secundus, Sueffionum Rex; cujus regno submissi Veromandui, Neutrii nunc Normanni, Picardi, Flandri. Tertius, Burgundiæ sive Aureliani Rex; cui cessit totum Burgundiæ Regnum, ante dictum, cum Aurelianensi Ducatu. Quartus, Rex Metensis, seu Austrasiæ; quæ complectebatur quicquid inter Mosam ac Rhenum. Mortuis autem fratribus, Clotarius solus rerum potitus est. Hujus itidem quatuor filiis Regnum iterum in quatuor dictas partes divisum est. At, defunctis ut ante, fratribus, Clotarius II totum Regnum Franciæ solus obtinuit. Id integrum intactumque successoribus ejus mansit, ad Caroli Magni usque tempestatem, quum Austrasia divelleretur. mox Flandria etiam sui juris facta est. Imperator dein Henricus III Burgundiæ regnum Germanorum Imperio adjunxit. Sed id postea in quatuor partes direptum est. Beroaldus Saxoniarum Dux, Sabaudiam invasit. Otho, Flandriæ Comes, partem occupavit, quam *Franche Comté*, id est, liberum Comitatum Burgundiæ nuncupavit. Guigius Comes eam, quam à filii soceri nomine Delfinatum adpellavit. Boso postremus in Provincia Regnum tenuit, quod Arelatense dictum fuit. At posteriores Fran-

ciæ

ciæ Reges Provinciam ac Burgundiæ Ducatum recuperarunt. Delfinatum Hubertus, ultimus ejus Princeps, Regi Galliarum vendidit, ea lege pacta, uti in posterum primogenitus cujusque Regis filius nomen Delfini inde gestaret. Sabaudia successoribus Beroaldi etiam nunc manet. Burgundiæ Comitatus eodem titulo ac jure ad Hispaniarum Regem pervenit, quo ipsa Flandria. Avenionensem Comitatum Joanna, Provinciæ Comes, Papæ Clementi VI concessit; manetque etiam nunc sub Romanæ Ecclesiæ ditione.

C A P. XIV.

De recentiori Gallia, ejusque in varias provincias divisione.

HAc igitur ratione Gallia arctior, quam olim fuit, facta est; tota prope modum Belgica avulsa. Itaque à Meridie, Occasu ac Septentrione, servatis antiquis terminis, ab Ortu clauditur Sabaudia, Burgundiæ Comitatu, Lotharingia, ac Inferiore Germania, quam vulgo nunc Belgicam & Belgium vocant. Longitudo ejus ab extrema Britannia, ad usque Varum flumen, Italiæ terminum, porrigitur, milliarius Germanicorum CLXXX. Latitudo à Pyrenæis jugis in Bearnia ad extremam usque Picardiam mil-

milliarium cXL. Francia autem dicitur
vulgo à Francis, Germanica gente in
eam transgressis. Tota paret uni Regi, in
parteis varie divisa. Præcipuæ tamen re-
giones sunt, quarum vulgaria vocabula
ista sunt: *Bretagne, Normandie, Picardie,*
Champagne, la France, Beauſſe, Berry, Blai-
ſois, le Maine, Touraine, Anjou, Poitou,
Saintonge, Perigort, Limosin, Bourbonnois,
Bourgogne Duché, Quercy, Gascogne, Lan-
guedoc, Provence, Dauphiné, Accessit haud
ita pridem la Bresse, pars Sabaudia: Met
etiam atque *Toul* Lotharingæ opida, Re-
gis Francorum nuper facta sunt. Cete-
rum Ducatus in Gallia sunt XIX: *Orleans,*
Bourgogne, Narbone, Bretagne, Anjou,
Berry, Normandie, Auvergne, Guienne,
Tours, Barleduc, Valois, Nemours, ALEN-
gon, Reims, Laon, Langres, Bourbon, le
Maine. Pares Franciæ quondam Carolus
Magnus, XII instituit: quorum sex
Ecclesiastici, sex seculares. Ecclesiasti-
corum III sunt Duces; Archiepiscopus
Remensis, vulgo *Reims*; Episcopus Lau-
dunensis, vulgo *Laon*; Episcopus Lingo-
nensis, vulgo *Langres.* Tres Comites,
iidemque Episcopi; Catalaunensis, vul-
go *Chalons*; Noviodunensis, vulgo
Noyon; Bellovacensis, vulgo *Beauvais.*
Secularium itidem tres Duces; Bur-
gundicus, Normannicus, Aquitanicus,
Guien-

Guienne vulgo. Tres Comites; *Flander*, *Tolosanus*, *Campanus*. At hodie duo ex his XI I aboliti sunt, *Burgundicus* ac *Flander*. *Conventus Juridici* (*Parlamentata* *Franci* vocant) sunt octo; *Parisiensis*, *Rotomagensis*, vulgo *Roüen*, in *Normandia*; *Redonensis*, vulgo *Renes*, in *Britannia*; *Divionensis*, in *Burgundia*, vulgo *Dijon*; *Burdegalensis*, in *Vasconia*, vulgo *Bordeaux*; *Tolosanus*, in *Lingua-doco*, vulgo *Toulouse*; *Gratianopolitanus*, in *Delfinatu*, vulgo *Grenoble*; *Aquensis*, in *Provincia*, vulgo *Aix*. His accesserunt nuper duo alii *conventus*, *Pau* in *Bearnia*, & *Mets* in *Lotharingia*. *Archiepiscopatus* sunt per universam *Franciam* xv, quibus *subjecti* *Episcopatus* CIII.

C A P. XV.

De urbibus Gallia celebribus, Aca-
demiisque illustribus.

URbes Gallia celeberrimæ sunt, in *Parisiis*, sive *Insula* *Franciæ*, *Lutetia* *Parisiolorum*, vulgo *Paris*: *caput* ac *Regia* *Regni*; *urbs* *totius* *Europæ*, *unam* si *Constantinopolin* excipias, *magnitudi-*
ne, *atque* *incolentium* *frequentia*, *cla-*
rissima, *dignitate* *sua* *maxime* *æstimanda*. In *Picardis* *Ambianum*, vulgo *A-*
miens, *templi* *interno* *splendore* ac *or-*
namentis

amentis insignis. In Normannis Rō-
tomagus, *Rouen*; opulentissimum Gallia
ad Oceanum Britannicum emporium :
Cadomum, *Caen*; Diepa, navium appulsu
celebertimum opidum. In Britannis *Re-
nes*; & *Nantes*, satis clarum emporium.
In Andegavis Andegavum, sive Julio-
magus, vulgo *Angiers*. In Turonibus,
Turonum, vulgo *Tours*. In Blesensi pro-
vincia, Blesense Castrum, vulgo *Blois*; cu-
jus ager ob multiplicem amœnitatem
hortus Gallia nuncupatur. In Beltia
Chartres; & item Aurelianum, vulgo *Or-
leans*. In Biturigibus *Bourges*, antiquita-
tum reliquiis ac xenodochio clara. In
Campania Remi, vulgo *Reims*, templi
artificiosa extrinsecus structura nobilis :
Catalauni, vulgo *Chalons*. Tricassium,
vulgo *Troyes*, urbs ampla ac populosa. In
Burgundia, Divionum, vulgo *Dijon*, Du-
cum quondam sedes: Cabilonum, vulgo
Chalon, Emporium haud spernendum:
Matiscona, vulgo *Mascon*, satis nitida :
Belna, vulgo *Beaune*, Xenodochii ma-
gnificentia famosa : Augustodunum,
Autun, antiquitatibus Romanis adeo
referta, uti Roma Gallica quibusdam
vocitata fuerit. In Borbonensi provin-
cia, *Moulins*. In Lemovicibus, Lemovi-
cum, vulgo *Limoges*; emporium opu-
lentum. In Pictonibus Pictavium, vulgo
Poitiers,

Poitiers, magnitudine secundas quidem à Lutetia fert, at multo minus populosa. In Santonibus *Saintes*, antiquitatibus Romanis maxime ornata: *Rupellæ*, vulgo *la Rochelle*, celeberrimum ad Oceanum Aquitanicum emporium, urbs munitissima, propugnaculum proximis bellis civilibus Protestantium tutissimum. In Vasconibus *Burdegala*, vulgo *Bordeaux*, urbs ampla, antiquitatum Romanarum reliquiis conspicua; opulentissimum emporium; *Garumna* flumine navium appulsam commodante. In Linguadocia est *Tolosa*, *Toulouse*, inhabitantium multitudine insignis: *Martius Narbo*, vulgo *Narbonne*, magnifica quondam urbs, nunc munimine maxime clara. *Montepellulanus*, urbs magna ac splendida; vulgo *Montpellier*. *Nemausus*, vulgo *Nismes*, antiquitatum Romanarum reliquiis omnium Gallicarum refertissima. In Provincia, *Massilia*, *Marseille*; portus commoditate juxta ac pulcritudine clara; opulentissimumque Galliarum ad Internum mare emporium; *Trimi* regiarum statio. ceterum libera est civitas, una cum *Arelate*: utraque in Galliarum Regis clientela. Aquarum etiam *Sextiz*, vulgo *Aix*, nitida urbs: item *Avenio*, *Avignon*, Romanarum Ecclesiarum parens.

Academia.

Academiae Galliae illustres sunt ; Lutetiae Parisiorum , Cadomi , Andegavis , Aureliani , Biturigibus , Pictavii , Burdegala , Tolosae , Montispeffulani .

C A P. XVI.

De Sabaudia ac Burgundia Comitatu .

PERactis hactenus regionibus , quae Regi Franciae hodie parent , reliqua Galliae pars , quae veterem Belgicam ferme totam occupat , cum Narbonensis provinciae parte , explicanda est . Tota igitur illa pars , quae Veteri Galliae avulsa est , in quinque ditiones dispertita est . Primam obtinet Dux , cui cognomen tum Sabaudici dedit ipsa regio Sabaudia . In qua nihil clarum , praeter unam Genevam , liberam civitatem , bellis Sabaudicis , & Protestantium religionis professione celebrem . Conventus Juridicus est Cameriaci , vulgo *Chambery* . Fanum Divi Joannis in valle Mauriana , vulgo *S. Jean de Marienne* , egregio munimento celebratur . Secunda ditio est Hispaniarum Regis in Comitatu Burgundiae , ubi Vesontio , vulgo *Besangon* , urbs eximia , liberaq; civitas , in fide praedicti Regis . Tum Dola , *Dole* , conventu Juridico & Academia clara . Tertia

F

ditio

ditio est Imperii Germanorum: sub qua Alsatia, Lotharingia, Trevirensis ac Leodiensis Episcopatus, Juliacensis Ducatus & item Clivensis Ducatus portio; de quibus in Germania agetur. Quarta ditio est Helvetiorum ac Vallesiorum. Quinta, inferioris Germaniæ, sive, ut vulgo vocant, Belgarum. De duobus postremis nunc agendum est: ac primum de Helvetiis.

C A P. XVII.

De Helvetiis, ac Vallesis.

Helvetii loci natura undique tuti continentur: una ex parte flumine Rheno, à Germania dividuntur; altera ex parte monte Jura altissimo à Gallia separantur; tertia parte lacu Lemano ac flumine Rhodano à Sabaudia discriminantur. In quatuor pagos, Tigurinum, Tugenum, Ambronicum, & Urbigenum, olim fuisse divisos, supra in descriptione Veteris Galliæ dictum est. Gens, quum foret totius Celticæ bellicosissima, reliquos Gallos virtute præcedebant, quod fere quotidianis præliis cum finitimis Germanis contenderent. Qua fiducia freti totius Galliæ Imperium adfectarunt. Rem ipsam tentantes C. Julius Cæsar armis in sedes suas redegit, & una cum reliqua Gallia Romano Impe-

Imperio subiecit: cui paruerunt usque ad Honorii Imperatoris tempora; quum, diversis populis diversas imperii partes diripientibus, Alemanni (inter Rhenum, Mœnum atque Danubium tenuere loca) Helvetiam, in quam jam ante crebras incursiones fecerant, occuparent; Galliaque avulsam, Germaniæ, corpori suo, adjicerent. Inde gens ea *Switxeri*, à vico, forte quondam capite, *Switz*, dicta, sub Germanico Imperio tenuere, Ducibus suis subiecti; donec, Leopoldo Duce in prælio cæso, in libertatem sese circa annum cIo cccc vindicarunt. Federe post libertatem adeptam inter se sancito: nunc libere agunt, xiiii pagis seu civitatibus (incolæ *die Oerter*, Galli *Cantons*, vocant) divisi. Civitates sunt hæ; *Zurich*, *Bern*, *Lucern*, *Uri*, *Switz*, *Underwalden*, *Zug*, *Glaritz*, *Basel*, *Friburg*, *Soloturn*, *Schaschausen*, *Appenzell*. Ex his *Appenzell*, *Glaritz*, & *Switz*, sunt vici: *Underwalden* & *Uri* regionum nomina; quarum capita duo vici, hujus *Altorf*, illius *Stantz*. Reliqui octo Cantones sunt urbes; quarum potentissima est *Berna*; quidpe ejus ditio à *Geneva* ad *Basileam* fere profenditur, milliaria Germanica ultra xxx. Sequuntur *Tigurum*, *Basilea*, *Lucerna*, *Friburgum*, *Solodurum*,

opulentæ civitates. Ex universis Cantonibus Protestantium religionis sunt, *Bern, Zurich, Basel, Schafhausen*. Catholicæ Rom. *Lucern, Friburg, Soloturn, Zug, Uri, Underwalden, Zwitz*. utramque religionem profitentur *Glaritz & Appenzell*. Conventus totius Helvetiæ fit Aquis Helvetiis, vulgo *Reichsbaden*. Academia est Basileæ celeberrima. Præterea Gymnasia, Academias æmulantia, Tiguri, Bernæ, atque Lausannæ in Bernensium agro. Est præterea in Helveticorum agro confederatum opidum, S. Galli Fanum, linificio maxime nobile.

Vallesii.

Helvetiorum icip. confederata est resp. Vallesiorum, vulgo *die Walliser*. Galliæ etiam hi olim populi Inalpini, Penninarum Alpium, à Rhodani fontibus ad lacum Lemanum, vulgo *Genserssee*, vallem, unde etiam nunc nomen habent, incolentes. In quatuor populos rota vallis divisa fuit. Viberi ad Rhodani fontes incolere, circa vicum *Gomers*. Seduni circa opidum nunc Episcopale Sedunum, vulgo Germanis *Sitten*, Gallis *Sion*. Veragri, quorum vicus *Ostodurus*, nunc *Martinach*. Nantuates, circa Sancti Mauricii Fanum. Primus omnes

omnes hos subjugavit Ser. Galba, Jul. Cæsaris in Gallia Legatus. Nunc Germani incolunt sub una liberaque republ.

C A P. XVII.

De Hodierna Belgica, sive de Inferiore nunc Germania.

Belgicam hodie adpellant eas terras, quæ, confusis Galliæ Germaniæque antiquis limitibus, xvii provincias continent: eandem Inferiorem Germaniam, & vernaculo vocabulo dicunt *Nederlandt*; Itali, Hispani ac Galli *Flandriam*, ab una earum quondam clarissima provincia. Regio est, agrorum cultu, urbium vicorumque multitudine, ac nitore, totius Europæ amœnissima, variisque negotiationibus navigationibusque longinquis ditissima. Terminos habet, à Septentrionibus Oceanum Germanicum; ab Ortus Frisiam Orientalem, Westfaliam, Coloniensem agrum, Juliacensem Ducatum, Trevirensis Episcopatum; à Meridie & Occasu Galliæ Regnum. In ea parte, quæ cis Rhenum in Gallico solo est, populi qui fuerint, jam ante ostensum est. In altera parte, quæ trans Rhenum in Germania sita est, fuere quondam; Frisii, à Rheni ostio ad ostium usque Amisii annis, vulgo *die Ems*, in Septem-

tionali Hollandia, Frisia Occidentali, Groningensi agro, & parte Trajectensis provinciae: Bructeri in Transisalana provincia; Marfati, circa *Amersfort*, inter Rhenum & Isalam amneis. Hos omneis L. Drusus, imperitante Augusto Caesare, subegit: illos, qui in Gallia, Jul. Caesar perdomuit. Manserunt inde sub Imperio Romano, maxime qui cis Rhenum; donec id, Theodosio imperante, ab advenis gentibus direptum. tunc enim varii Germaniae populi, alii subinde atque alii huc immigrarunt, quorum cum quidam postea in Galliam, nonnulli vero in Britanniam insulam commigrarent, incolae in priscam, creatis sibi Regulis, libertatem sese vindicarunt. Inde temporis progressu in XVII Provincias tota haec regio divisa fuit: quarum, aliae Ducum nomine, aliae Comitum, aliae etiam Dominorum titulo, rectores acceperunt. Sunt autem haec: IV Ducatus; Brabantia, Limburgium, Luceburgium, Geldria. Comitatus VII; Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurcum, Zutphania. Marchionatus unus Sacri Imperii, Antverpia. Dominia V; Frisia Occidentalis, Mechlinia, Trajectus, Transisalania, Groningium. Frisia, postquam jugum Romani Imperii excusserat, annos ferme cccc sub Regibus

gibus suis fuit; donec, extinctis his, dominium ad Carolum Magnum pervenit. post eum, Regulis suis, ut ceteræ, Regi cœpit. At procedente tempore, alia alii provincia per matrimonium rectorum juncta est: donec tandem ad unum dominum pervenerunt. Is primus fuit Carolus, Burgundiæ Dux, cognomento Audax; abavus Caroli V Imperatoris; qui postmodum heres factus, Philippo filio, Hispaniæ Regi, reliquit. cui successit filius ejusdem nominis.

At quum incolæ jam inde à Carolo V vim atque injuriam sibi fieri, privilegiaque, quibus satis libertati suæ provisum erat, eripi sentirent; vim vi repellere, armisque libertatem avitam defendere decreverunt. Inde diutinum illud annorum XL bellum. Pars Hispanorum armis succubuerunt, pars in pristinam libertatem sese vindicarunt. Hinc in duas partes Belgica, seu Inferior Germania, divisa est. Provinciæ Hispano Imperio audientes sunt istæ: Brabantia, Limburgium, Luceburgium, ac dimidia pars Gelriæ, cis Rhenum ac Vahallim, in veteri Belgica sita; dein Flandriæ, Artesia, Hannonia, Namureum, Marchionatus S. Impetii, & Mechlinia. Reliquæ provinciæ sub una republica

38 *Philippi Cluverii*
constanter ac fortiter libertatem tuentur.

C A P. XVIII.

De precipuis Inferioris Germaniæ urbibus.

Flandria, vulgo Flandren.

FLandria omnes Christiani Orbis Comitatus superat: ager fertilis, pascuaque lata, Insulas habet adjacentes *Cadfant, Oost-burgh, Bierstiet*: Ordinibus federatis parentes. Urbes præcipuæ Flandriæ sunt; Gandavum, vulgo *Gent*; caput provinciæ, inter majores Europæ urbes computata; Caroli V incunabilis nobilitata. Brugæ, vulgo *Brugge*, primas ob pulcritudinem & amœnitatem sibi vendicant. Sequuntur Tornacum, Gallis *Tournay*, German. *Doornick*; Cotracum, Gall. *Courtray*, German. *Cortrijck*; Duacum, *Douay*; Insulæ, Gall. *l'Isle*, German. *Ryffel*, sive *ter Issel*; *Yperæ*, *Yperen*; Neoportus, *Nieupoort*; *Sluis*, *Duinkercke*, piratica superiori bello infamis. Ostenda, trienni Hispanorum obsidione insignita. Grevelinga, nobilissimum in finibus Galliæ munimentum.

Artesia, Artois.

Caput Artesiæ est Atrebatium, vulgo Ger-

manis *Atrecht*, Gallis *Arras*; urbs splendida. Clarum hic est Fanum D. Audonari, vulgo *S. Omer*. Tervanna, insignis quondam erat: postea vero à Carolo V expugnata ac funditus everfa. Est præterea heic nobilis Comitatus, cognomine *D. Pauli*.

Hannonia, Gallis *Hainaut*, Germ.
Henegawo.

Hannoniæ caput est *Montes*, vulgo *Mons*, Gallis; Germ. *Bergen*. Secunda ab ea *Valentianæ*, Gall. *Valenciennes*. *Cameracum*, Germanis *Camerijck*, Gall. *Cambray*, cum agro suo singularem provinciam conficere videtur, quæ dicitur *Cambresis*.

Namurcum, Gall. *Namur*, Germ.
Namen.

Caput est, quæ provinciæ nomen dedit, *Namurcum*, ædificiis magis valida quam splendida.

Luceburgium, *Lucelburg*.

Hic Ducatus nihil insigne habet, præter *Luceburgium*, unde nomen provinciæ; & ipsa urbs tam fœda, quam satis natura loci munita.

Limburgium.

Hujus caput est *Limburgium* urbs, minus inter reliquas *xvii* provincias clara.

clara. Falcoburgium ac *Dalem*, duo Comitatus, portiones sunt Limburgensis Ducatus.

Brabantia, *Brabandt*.

Primaria Brabantiae urbs est Antverpia, Gallis *Anvers*, Germanis inferioribus *Antwerpen*, superioribus *Antorf*. Emporium quondam totius Europae celeberrimum, nunc etiam urbs totius terrarum Orbis splendidissima: arce sua maxime nobilis. *Bruxellae*, *Brussel*, magna urbs, Rectorum Belgii Hispanici sedes. Silva Ducis, *des Hertogen-Bosch*; ac *Lovanium*, vulgo *Leuven*, insignes urbes: Praeterea *Breda*, *Sevenbergen*, *Bergen op Zoom*, *Lier*, *Herentals*, *Diest*, *Tienen*, & *Gemblours*, haud ignobilia sunt opida. *Mechlinia*, *Mechelen* Germanis, *Malines* Gallis, quae unam provinciam in XVII conficit, inter nitidissimas Belgicae merito numeratur. De cetero & in Brabantia Ducatus *Aerschot*; Marchionatus *Bergen op Zoom*; Comitatus *Hooch-straten* & *Megen*, Baronatus *Breda*, *Diest*, *Grimbergen*.

Zelandia.

Zelandia in Insulas complures dissecta est. quarum nobiliores; *Walachria*, vulgo *Walcheren*; *Scaldia*, vulgo *het Landt van Schouwen*; & *Bevelandia*

Austrina, vulgo *Zuydt-Beverlandt*. In
Falachria urbs princeps est *Middelbur-*
um, celebre emporium. Secunda est
Wissingen, proximus in Zelandia ex Gal-
lia ac Britannia advenientium navium
impulsus. Vera, vulgo *ter Veer*, Scotica-
rum mercium emporium. In Scaldia
insula est *Sierickzee*, opidum satis niti-
um. In Bevelandia Gusa, vulgo *ter*
Veeres.

Hollandia.

Hollandia, ob frequentia in varias
Mundi parteis commercia, totius Belgi-
æ celeberrima potentissimaque, dividi-
tur in Septentrionalem & Australem.
Septentrionalis Hollandiæ pars Meri-
tionalis, crebris lacubus interfusa, *Wa-*
terlandt incolis vocatur. Princeps di-
nitate est totius Hollandiæ urbs Dor-
dracum, vulgo *Dordrecht & Dort*, in
ipsis lacuum, quos Mosa Vahalisque ef-
ficiunt, undis sita; vini Rhenani frequen-
ti mercatu nobilissimum emporium. At
maxima potentissimaque omnium est
Amsterdamum, vulgo *Amsterdam*,
opulentissimum ad Oceanum Germani-
cum emporium: Lugdunum Batavo-
rum, vulgo *Leiden*; omnium Belgica-
rum, nedum Hollandicarum, amœni-
tate salubritateque splendidissima. Del-
phi, vulgo *Delft*, Guilielmi Principis
Auria-

Auriaci, Illustrissimi Principis Mauriti
parentis, eade insignita civitas: Rote-
rodamum, *Rotterdam*, natalibus Era-
smi Roterodami clara, secundum ab-
Amstelodamo emporium. Haga-Com-
mitis, vulgo *des Graven Hage*, nobi-
lissimus totius Europæ vicus; multisque
urbibus præferendus. Comitum quon-
dam Hollandiæ, nunc Consilii Confe-
deratarum Provinciarum universalis se-
des: huc quidpe, quoties de communi-
bus negotiis decernendum est, universa
provinciæ conveniunt. Sunt præterea
nobiles urbes, *Harlem, Goude, Gertru-
denberge, Alckmaer, Edam, Hoorn, Enck-
huysen*. In insulis Australibus est *Briel-
haud* postremum provinciæ opidum; &
itidem *Geerstier*. Septentrionali Hol-
landiæ adjacent Insulæ duæ, *Texel* &
Flielandt, navium stationibus celebres.
De cetero est in Hollandia Comitatus
Egmont, Baronatus *Brederodiorum*
Vianen.

Trajectensis provincia.

Trajectensis sive Ultrajectensis pro-
vincia nomen accepit à capite suo Tra-
jecto, sive Ultrajecto, vulgo *Utrecht* vel
Utert. Urbs est ampla atque magnifica,
Episcoporum quondam Frisiorum se-
des. Est & *Amersfort*, haud spernendum
opidum.

Gelria sive Geldria, Gelderlandt. Zutphania, Zutphen.

Gelriæ Ducatus in duas hodie secatur
partes: quarum altera Hispanici, altera
Confederati juris est. Hispanicæ Gelriæ
caput est Ruremunda, sedes Episcopalis
& conventus Juridicus; dein *Gelre*, quæ
nomen Ducatus dedit: post eam *Venloo*.
Gelria Confederata in tres dividitur
notissimas portiones: quarum Vela-
ria, vulgo *de Vsluwe*, urbes habet *Ar-*
nacum, vulgo *Arnhem*, caput in hac
parte, ac sedes olim Ducum, nunc con-
ventus Juridicus totius provinciæ. Post
hanc sunt *Harderwicum*, & *Elburgum*.
Betavia altera pars, hodie *de Betuwe*,
veteris Bataviæ nomen fert: in hac sunt
Comitatus *Buren* & *Culenburg*: eodem-
que pertinent duæ munitissimæ urbes
Bommel, & *Noviomagus*, vulgo *Nim-*
megen, & *Nieumegen*. Tertia pars anti-
quæ Gelriæ est Comitatus Zutphanien-
sis, quæ unam in XVI conficit per se
provinciam. Nomen habet à capite suo
Zutphen: sunt præterea nobilia muni-
menta, *Grolle*, *Bredesfort*, *Locchem*.

Transifalania, *Over-Iffel*.

Transifalania nomen habet à situ
trans *Isalam* flumen. Dividitur in tres
par-

parteis: *Salandt*, *Twente*, & *Drente*.
Tota provincia celebratur tribus quorundam liberis civitatibus, *Deventer*, *Campen*, *Zwolle*, nunc etiam eodem nomine gloriantibus. Sunt præterea duo insignia munimenta, *Steenwyck* & *Coeverden*; quorum illud satis egregium opidum.

Frisia, West-Frieslandt.

Frisia, quæ Occidentalis cognominatur, vulgo *West-Frieslandt*, caput habet *Leovardium*, *Liewarden*, urbem splendidam, ac magnificam, ubi conventus Juridicus totius provinciæ, præfectorumque sedes. Sequuntur *Harlingen*, celeberrimus portus, *Franiker*, *Sneeck*.

Groningensis provincia, Groningerlandt.

Groninga urbs est satis ampla ac celebris; quæ nomen provinciæ dedit *Delfziel*, locus versus Germaniam munitionissimus.

Academia Belgicæ.

Academiæ sunt, Hispanicæ ditionis, *Lovanium* ac *Duacum*. Confederatarum provinciarum, *Lugdunum Batavorum*, *Franikera*, ac nuper erecta *Groninga*.

De Britannicis Insulis.

Gallico litori ac Rheni ostiis adjacent Insulæ innumerae, Britannicæ in universum adpellata: quarum dux magnitudine nobiliores, Albion atque Ibernica dictæ sunt: at quæ Albion ante, ab albis ad litus petris, Græcis hominibus vocitata fuit, propter excellentiam postea Britannicæ nomen sola obtinuit, cum reliquæ suis sibi nominibus adpellarentur.

Hæc omnium quæ Europæ adjacent, quasque Romana notitia complexa est, maxima, nomen Orbis alterius mereri amplitudine sua veteribus visa est: clara Græcis, clara Latinis monumentis. Duò hodie Regna, Angliam atque Scotiam, continet.

Anglia solo est tam ubere ac fecundo, ut omnia majori nitidiorique forma prognata benignius quam aliæ terræ alat; cælo adeo clementi, uti rorem marinum ac laurum magna copia producat. Id imbribus ac nebulis crassum asperitatem frigorum prohibet. Asperioris cali solique est Scotia, longius in Septentrionem producta: saxo sterili plurimum ac lacubus horrida, tristisque adspectu.

Gens

Gens olim Britannica inculta, inhospita, immanibus moribus fera vel fœda: nunc Angli omnium delicatissimè perhibentur. Nomen genti, seu Insulae unde quæsitum, parum constat. Porrigitur Insula in longum à Tarvidio seu Orcade promontorio, vulgo nunc *Dunshyheat*, ad Dubrim portum, vulgo *Dover*, milliaria Germanica circiter c L. Latitudo maxima patet inter Dubrim ac Bonnerium promontorium, vulgo *the Landes end*, mill. Germ. LXX. Ipsa forma triquetra in tres angulos se cuneat. quorum unus Septentriones prospicit, nullis contra terris, vasto atque aperto mari: alter Belgas ac Rheni ostia: tertius Hispaniam. Unum latus in Orientem, Germaniæ (intellige Veteris, cujus pars Norvegia) obtenditur; alterum in Meridiem, Galliæ; tertium in Occidentem, Hiberniæ. Oceano undiquaque alluitur: ab Occasu Hibernico, ab Septentrionibus, Caledonio; ab Ortus Germanico; à Meridie, Britannico; ubi fretum Gallicum inter Dubrim & Bononiam.

XXI

C A P. XX.

Divisio Veteris Britannia: item de fluvio & opidis.

E Am Insulæ partem, quæ nunc Scotia est, Caledoniam olim adpellatam, cum

um ex aliis, tum ex Tacito maxime liquet. ac tota postmodum divisa in Ma-
jorem & Minorem. Major ea pars, quæ
nunc Anglia. Minor, quæ Scotia.

Major Britannia.

Majoris populi, quorum nomina
apud rerum auctores clara: Ostidamni
ac Damnonii, nunc *Cornuwal* regio: Du-
rotriges, *Devonshire*: Belgæ, *Sommerfet*:
Segontiaci, *Soutsex* & *Southampton*: Bi-
broci, *Surrey*: Cantii, quorum regio
Cantium, vulgo nunc *Kent*: Tribon-
nantes, *Middelfex*, & *Hardforshire*:
Caslii, *Cambridge* & *Essex*: Zoeni, *Nort-*
folck & *Suffolck*: Ancalitæ, *Oxford*, &
Buckingham: Atrebatii, *Berceria*: Dobu-
ni, *Glocester*: Silures omnium latissime
incolentes, nunc Wallia, vulgo *Walles*.
Ordovices, *Cardigan*: Demetæ, *Carma-*
thin: Cornavii, *Cornawan*. Præterea Co-
ritani, *Lincoln-shire*: Parisii, ea pars
Torck-shire, quæ *Lincoln-shire* contermi-
na: Brigantes, reliquum *Torck-shire* &
Northumberlandt. Meatæ, *Cumberlandt*.
Horum omnium clarissimi fuere Silu-
res atque Brigantes: hi numerosissimi,
illî pugnacissimi.

Minor Britannia.

At in Minori Britannia, sive Caledo-
nia, olim omnia obscura, ac pleraque

veteribus ignota, nihilque silva Caledonia ac monte Grampio clarius.

Fluvii Britannia.

Fluvii Britannia celebriores sunt, Tamesis, vulgo *Tames*; Sabrina, *Savern*; & *Humber*; brevissimo cursu, at latissimis ostiis (id æstuaria efficiunt) commodum majoribus navibus accessum præbentes.

Habitationes veterum Britannorum.

Urbes Britanni nullas antiquitus incoluerunt. quum autem hominum esset infinita multitudo, creberrimis ædificiis dispersi egerunt; opida, ut auctor est Cæsar, vocarunt, quum silvas impeditas vallo fossaque munivissent, quo incursionis hostium vitandæ causa convenire consueverant. Postea vero cum Romani eo legiones suas coloniasque invexerunt, cultius jam paucis quibusdam urbibus habitari cceptum est. In his Camalodunum fuit Romanorum colonia, nunc *Malden*, opidum maritimum in Essexia; & Londinum, nunc *London*, copia negotiatorum & conventu jam tum maxime celebre.

C A P. XXII.

De Incolis Britannia.

DE incolis Britannia sic Cæsar in Comment. de Bell. Gall. *Britannia pars*

ars interior ab iis incolitur, quos natos
Insula ipsi memoriae proditum dicunt;
Maritima pars ab iis, qui praeda ac belli
ferendi causa ex Belgis transferunt.
ui omnes his fere nominibus civitatum ap-
pellantur, quibus orti ex civitatibus eo
ervenerunt. Post hunc Tacitus: Bri-
anniam, inquit, qui mortales initio co-
uerint, indigena an advecti, ut inter
Barbaros, parum compertum. habitus cor-
orum varii, atque ex eo argumenta: nam-
ue Caledoniam habitantium rutila coma,
magni artus, Germanicam originem ad-
euerant. Silurum colorati vultus, &
orti plerumque crines, & positus contra
Hispaniam, Iberos veteres trajecisse, easque
edes occupasse, fidem faciunt: proximi
Gallis & similes sunt. Gallos vicinum
olum occupasse creditur. Regibus o-
im, ut nationibus distincti, regebantur.
Prinus omnium Romanorum Jul.
Cæsar cum exercitu Insulam ingressus,
quanquam prospera pugna terruerit in-
colas, ac litore potitus sit, potest vi-
deri ostendisse posteris, non tradidisse.
At Claudius Imperator trajectis legio-
nibus gentem perdomuit: paulatimque
in formam provinciae proxima pars
Britanniae redacta est: donec tota tan-
dem in Romanorum potestatem sub
Domitiano pervenit. Quanquam non

Tyrid. II. 167

Sued. 17.

desunt, qui negent, unquam à Romanis perdomitam fuisse Caledoniam, id est, Scotiam: pro argumento adferunt murum in limitibus majoris minorisque Britanniae à Romanis contra Pictorum Scotorumque incursiones extructum. Verum hos refellunt Dionis Zosimique historiae, in rebus gestis Severi & Constantini Imperatorum. Ceterum, imperarunt Romani Britanniae ad Theodosii usque tempora: tunc vero cum legiones praesidiaque Romana, ad Galliam defendendam accersita, illam inermem relinquerent, Scoti Pictique ulteriorem insulae partem, quae nunc Scotia est, incolentes, ea occasione illecti, citeriorem, id est, Angliam armis invaserunt: quorum impetum quum hi sustinere nequirent, Anglos ex Germania atque Saxones in auxilium vocarunt; hi postmodum hospitii fide ac jure violatis, Britannos domibus agrisque pepulerunt. Pulsorum pars in Galliae extremum angulum sedem, ut supra dictum, nomenque intulerunt: pars intra montes (Wallia nunc est), utpote loca contra hostium violentiam satis munita ac tuta concedentes, ad hanc usque tempestatem, priscam Britannorum gentis linguam conservare creduntur. Scotia abhinc à Scotis denomi-

inata suos ordine habuit Reges; Angliaque, ab Anglis nomine tracto, seorsim suos. Wallia, vulgo Anglis *Wales*, incolis *Cambrai*, suis olim Principibus post Anglorum perfidiam diu recta fuit. Tandem bello victa, horum cessit imperio. Inde mos inventus, uti primogenitus Anglorum Regis filius Princeps Walliæ nuncupetur.

C A P. XXIII. :

De Anglia.

Ceterum, Anglia dividitur ab Scotia Tueda ac Solveio fluminibus. Occupat in longitudinem à *Waymouth* promontorio prope Dorcestriam, ad Barvicum opidum in finibus Scotiæ, milliaria Germanica LXXX: in latitudinem ab opido S. Davidis ad opidum *Tarmouth* milliaria circiter LX. At si infimam partem, id est, latus Meridionale permetiaris, milliaria erunt circiter LXX.

Divisio Angliæ.

Ceterum, Anglia divisa fuit medio ævo in duas partes: Cambriam, quæ eadem nunc Wallia: & Loegriam, reliquam Angliæ partem. Fuerunt ad patrum nostrorum memoriam in ea

Ducatus aliquot: verum his abolitis
LII Comitatibus, quos incolæ *Shire*
vocant, tota distincta est.

Archiepiscopatus sunt duo: Cantua-
riensis in urbe Cantuaria; vulgo *Canter-*
bury: & Eboracensis in urbe Eboraco.
vulgo *Yorck*: his Episcopi subsunt XXIV.

Urbes Anglia, Portus & Academia.

Urbium princeps est Londinum,
London: caput atque compendium to-
tius regni, emporiumque inter celeberrima
Europæ nequaquam postremum: urbs
amplitudine ac duorum templorum
immensa magnitudine maxime
conspicua. Hanc magnitudine incolarum
que frequentia sequitur Eboracum,
inde *Bristolium*, vulgo *Bristol*, Galliarum
mercium nobile emporium; ut
Southampton Hispanicarum. De reliquo
Oxonium, vulgo *Oxford*, & *Cantabrigia*,
vulgo *Cambridge*, illustribus Academicis
ornata, magnificentissimis collegiorum
ædificiis celebrantur. Sunt præterea
inprimis visendæ arces seu domus
Regiæ circa Londinum, in lætioribus
atque amœnissimis agris dispositæ:
quarum nomina *Greenwich*, *Richmont*,
Kingston, *Nonsuch*, *Hamtoncourt*, *Windsor*,
& versus *Cantabrigiam* *Tibal*. Bre-
vissimus ex Britannia ad Continentem
tra-

rajectus est à Dubri ad Caletum, vulgo
Calais; Gallix opidum, mill. Germ. vi.
Reliqui portus celebriores sunt; in
Orientali Insulæ latere, *Nieucastel, Hull,*
Lyn, Yarmouth, Harwich, Colchester,
Santwich; in Meridionali latere *Pley-*
mouth; in Occidentali latere *Chester*:
unde naves in Hiberniam navigaturæ
solvunt.

Insula ad Angliam.

Insularum Anglico litori apposita-
rum clariores sunt; ab Occasu Mona,
nunc *Man*, incolis quondam validissi-
ma; & *Menavia* sive *Monapia*, nunc
Anglesey Anglis, *Wallis Mon*; à Meridie
est *Vectis*, nunc *Wight*.

C A P. XXIV.

De Scotia.

SCotix longitudo est à Meridie in Se-
ptentriones, id est, à promontorio
quod accolis *the Mule of Galloway*
qua Hiberniam spectat, ad promonto-
rium *Dunsby heath*, quod ab *Orcadibus*
Insulis conspicitur, mill. Germ. Lxx:
latitudo ab Occasu in Ortum, hoc est, à
Novantum promontorio, nunc *Ar-*
dermouth heath, prope *Mulam* Insulam,
ad promontorium *Buchananum*, vul-
go *Buguharnes*, milliaria L. Regio, ut
solo,

solo, sic incolis bifariam divisa est. quid-
pe Grampius mons, nunc *Gransbain*, ab
Occasu in Ortum tendens, mediam fe-
cat. Qui Meridionalem partem habi-
tant, cultiores numerosioresque, lingua
propemodum ac moribus utuntur An-
glicis. Septentrionales, hominum ge-
nus asperum, ferum ac silvestre, sermo-
ne, habitu, moribusque Hibernicis vi-
vunt. Urbium clarissima est Edenburgum,
vulgo *Edimbrow*; Regni caput, se-
desque Regia: *Glasco* & *S. Andreas*,
Archiepiscopatibus sunt insignes, quibus
suppositi Episcopatus XII. Academia
illustris est *S. Andree*, & *Aberdonium*,
vulgo *Aberdon* & *Aberdain*, haud ita
mobilis, at portus celebris.

Insula ad Scotiam.

Insularum ad Scotiam clarissimæ
sunt, versus Occasum, Hebrides xxx
amplius numero: ad Septentriones,
Orcades, nunc *the Iles of Orkney*, xl am-
plius numero: longius dissitæ versus Se-
ptentrionem, vii Acmodæ, nunc *Farre*.
Ultima Britannicarum erat Thule, nunc
Islands: de qua postea suo loco.

C A P. XXV.

De Hibernia.

HActenus de Albione, Britannica-
rum insularum maxima, item de
mino-

minoribus Britannicis insulis : at secunda magnitudine est in Occasum sita Hibernia ; Iverna , & Ierna quibusdam adpellata : nomine inibi nato , quum incolæ hodieque Eryn vocitent , Angli vero *Irlandt*. De natura hujus insulæ , incolarumque ingenio , etiam nunc verum manet , quod tot retro seculis Pomponius Mela tradidit , *Adeo luxuriosam herbis , non letū modo , sed etiam dulcibus , ut se exigua parte diei pecora impleant , & nisi pabulo prohibeantur , diutius pasta dissiliant : Cultores ejus inconditos esse , & omnium virtutum ignaros , magis quam alias gentes.* Hæc Mela. Ceterum , cælo est miti , clementi ac sereno : terra nullum animal venenosum alit nec patitur. Longitudo ejus maxima porrigitur mill. German. LX. Latitudo autem mill. German. XXX. Qui populi primi eam incoluerint , parum constat , nisi quod Celtici cum reliquis Britannis fuerint generis. Brigantes , Cauçi , Menapii , quos in ea Ptolemaeus memorat , mirum ni ex Gallia , Britannia , Germania , huc trajecerint. Dividitur hodie in quatuor potissimum regiones. Langinia , vulgo *Lenquester* , in Orientem spectans , ut Angliæ propior , ita cultior. Haud multum absimilis huic Mononia , vulgo *Mounster* ,

qua Gallia in Meridiem obtenditur. asperiores, Connacia, *Connacht*, & Hultoniam, *Quunster*; hæc in Septentrionem, illa in Occasum, vergentes.

Comitatus per totum regnum sunt xxxiii. Opidula rectius quam uibes Hibernos incolere dixeris. Regni caput est *Armagh*: secunda ab hæc *Dublin*, opidum munitissimum, sedes præfecti, quem huc cum titulo Vice-regis mittit Rex Angliæ: sedes item Archiepiscopi, ut & *Armagh* & *Cashyl*. his subiecti sunt Episcopi xii. *Argias* celebris est portus. Academiam sustinet prædictum Dublinum. Atque hæc breviter de Insulis Britannicis: nunc tempus est in Continentem reverti: ac primo loco de Germania.

LIBER TERTIUS.

C A P. I.

De Veteri Germania.

GERMANIAM, quæ nunc terrarum cultu, urbium splendore, ædificiorumque magnificentia, cum Italia conferri, reliquis vero regionibus præferri possit, terris in-
formem, montibus asperam, cultu aspectuque

ristem, in universum silvis horridam, aut
paludibus sædam, utrisque inviam, veteres
prodiderunt. in tantum res mutantur.

Nomen Germanorum unde dedu-
ctum sit, varium inter auctores est cer-
tamen: à Gallis id inventum, & quin-
que primo Germanorum nationibus,
Eburonibus, Condrusis, Segnis, Cæx-
sis & Pæmanis, è Germania in Galliam
transgressis, inditum, qui postea uno
itidem fuere nomine Tungri dicti, ex
Cæsaris, Taciti, Dionis, & aliorum scri-
ptorum monumentis clarum fit riman-
tibus. Id postmodum Gallorum Roma-
norumque usurpatione in universam
gentem Trans-rhenanam transiit. Ipsa
gens suo sibi vocabulo semper adpella-
ta fuit Teutisci, vulgo *die Teutische*,
ab ipsius veri æternique Dei, rerum
omnium conditoris, antiquissima plu-
ribusque gentibus usurpata adpellatio-
ne *Theuth*: ab hoc enim illi, & à primo
mortalium *Manno*, id est, Adamo, è
terra condito, originem se ducere præ-
dicarunt; ut latius infra dicetur. Ad
limites Germaniæ quod attinet, vehe-
menter errant illi, qui latius nunc, quam
olim, Germaniam patere, ex Ptolemæi
Geographia adfirmant; maxime ii, qui
duplo majorem faciunt. Secus mihi
sententia est, qui dimidio minorem
censeo,

censeo. Alsatiam, Lotharingiam, Treveros, Luceburgenses, Brabantios, Juliacenses, dimidiam partem Gelriæ, Hollandiæ, omnem Zelandiam, ac Flandriam, hodie accessisse aiunt: ego accessisse nego; mansisse adsevero. Quidpe Plinius jam inde Germaniæ limitem ad Scaldim fluvium protendit. Idemque simul & Tacitus ab usque Sequanis omnem Rheni citeriorem ripam Germanos accoluisse tradit. Apud Cæsarem ipsi Rhemi, Belgica natio, ultro testati sunt, Belgas plerosque esse ortos à Germanis. Ex Gallia quidem uni Helvetii, ex Illyrico veteri Vindelicia & Noricum, quæ inter Alpes Danubiumque sitæ sunt regiones; item Pannoniæ superioris pars; extra veteris Germaniæ limites nomenque censitæ fuerunt. Verum eis oppono quicquid est terrarum hodie Poloniæ citra Vistulam amnem, qui terminus olim Germaniæ fuit; item Boiohæmum; quarum regionum sermo, aperte genus atque originem incolarum indicat. Prussos etiam atque Livones, quia Germanica lingua utuntur, Germaniæ accessisse illi censent: quum antiquitus Venedi, Sarmatica gens, incoluerit: ego & hos accessisse nuper, nego; mansisse à multis seculis, aio. Quidpe *Astios*, qui olim totam Livoniam

nam ac Prussiam, omnemque fere de-
ctram ripam Vistulæ late patentem oc-
cuparunt, disertissimis verbis Germaniæ
adscribit Tacitus. Idem auctor, & Pli-
nius, regiones hodie, Norvagiam, Sue-
diam ac Finnos, & quidquid terrarum
Oceano Septentrionali Moscoviæque
confiniis ambitur, Germaniæ attri-
buunt. Quin etiam Peucini, alio no-
mine Bastarnæ dicti, à Vistulæ fontibus
olim ad Pontum usque Euxinum &
Istri ostia extensi, Germani fuerunt, te-
stibus iisdem Scriptoribus. Vetustissimi
igitur Germaniæ termini fuere; ab Oc-
casu Rhenus amnis, & Oceanus Ger-
manicus; à Septentrione Oceanus Se-
ptentrionalis sive Hyperboreus; ab Or-
tu Granvicus & Finnicus sinus, mare
Suevicum, sive sinus Codanus, Vistula
amnis, & à fonte ejus linea ad Sarmati-
cos montes ducta, qui è Septentrione
in Meridiem ad Danubii usque ripam
protensi, ubi opidum nunc Hungariæ
Vacia; dein à Meridie ipsum Danubii
flumen. Postea vero portiones ei ex
Gallia ad lævam Rheni ripam, & ex Sar-
matia ad sinum Codanum & dextram
Vistulæ ripam accesserunt, ut dictum
est. Longitudo ejus summa fuit à Scrito-
finniæ promontorio, vulgo *Noort kin*,
quod in Oceanum Septentrionalem

excurrit, ad Danubium usque, mill. Germ. cccc. Latitudo vero maxima à Rheno amne juxta Basileam, ad Amadocam usque paludem, quæ in confiniis Russiæ, Lituaniæ, & Podoliæ sita est, mill. Germ. cc.

C A P. II.

Divisio Veteris Germaniæ, ac primum de Vindili & Ingævombus.

GENERA Germanorum quinque à Plinio traduntur, Vindili, Ingævones, Istævones, Hermiones, & Peucini, qui & Bastarnæ.

Vindili.

Vindili, etiam Vinili, & Vandili, Vandali, Vandalii, & Vanduli, Romanis scriptoribus simul & Græcis dicti sunt. Horum nationes fuere, Gothones, qui & Gotones, Gutones, Gutthones, ac Gythones, Gothi & Gotthi auctoribus dicuntur; nunc Cassubiæ pars ad Vistulæ infimam partem, quæ proprie *Pomerellia* nunc dicitur: ubi nobis natale solum. Carini, Pomeraniæ pars, in qua opida *Stolpe, Colberg, Cörlin, Camin*. Lemovii, ea pars Pomeraniæ, in qua *Stetin, Usedom, Wolgast, Gripenwolda*. Rugii antiquitus, circa *Rege* flumen Pomeraniæ, & opidum *Regenwolve*, dein
in

in insulam transgressi, quæ etiam nunc Rugia, vulgo *Rügen* adpellatur. Vari-
ni, in Meckelburgensi Ducatu, circa
flumen & opidum *Warne*. Angili sive
Anglii, reliqua Meckelburgensis agri
pars, ad Lubecam usque. Eudoses, Suar-
dones, Nuithones, pars Meckelburgen-
sis agri, Pomeraniæ Marchiæque proxi-
ma. Cäviones, pars Marchiæ, Danne-
burgensi Comitatus proxima. His con-
termini Deuringi, sive Thoringi, in ea-
dem Marchia, circa opida *Havelberg* &
Rappin. Longobardi, in Marchia media,
vulgo nunc *Middelmark*, inter Albim
& Viadrum amneis, circa opida *Gra-
bow*, *Brandenborgh*, *Berlin*, *Erötzen*.
Semnones, in portionibus Marchiæ,
Misniæ, Lusatiæ, Silesiæ, atque Poloniæ,
inter Albim & Wartam amnem in Via-
dram defluentem. Burgundiones, in
partibus Cassubiæ ac Poloniæ, inter Go-
tones ac Semnones.

Ingvones.

Ingvonum populi fuere isti: Chau-
ci, qui & Cauchi, & Cauci; inter A-
misniæ Albisque ostia utramque acco-
luerunt Visurgis ripam supra Bremam
usque opidum; deinde usque Mindam,
qua Cattis jungebantur. Qui apud Ta-
citum Fosi, reliquis auctoribus Saxo-
nes

nes adpellantur : horum tota fuit Hof-
 fatia ad Cimbricam usque peninsulam.
 Postea omnem oram maritimam occu-
 parunt ab Albi ad Rheni usque ostia :
 unde cum Anglis in Britanniam insu-
 lam abiverunt. Cimbri omnem eam
 tenuerunt peninsulam , quam nunc an-
 tiqui nominis itidem gens incolit Jutæ.
 Teutoni Danicas incoluerunt insulas;
 quarum maxima vulgo *Zeelandt* , Melæ
 dicitur Codanonia, nempe à gente Teu-
 tonorum , qui variantibus dialectis jam
 tunc dicebantur Dani , Godani & Co-
 dani : unde totum hoc mare etiam dicitur
 Codanus sinus eidem Melæ ac Pli-
 nio; quod Tacito mare Suevicum, quia
 utrumque Sævi accoluerunt , ut mox
 ostendam. Regiones trans dictum ma-
 re , quæ nunc sub Norvegiæ ac Suediæ
 Finniæque maxime nominibus ve-
 niunt; immensas Germaniæ insulas esse,
 falso crediderunt Veteres , quum verius
 sint peninsulae. Harum maximam, quæ
 Norvegiæ Suediæque regna continet , à
 proxima gente quidam dixerunt Scan-
 diam , & Scandinaviam : alii à freto ,
 quod est inter Danicas insulas , vulgari
 vocabulo *Belt* , Baltiam : quod vocabu-
 lum postea corruerunt in *Basiliam*.
 Altera peninsula , vulgo nunc *Finland*,
 Plinio dicitur *Finningia*. In Scandia
 popu-

populi Scandii, sive Scanii, vulgo nunc
Scanen, unde toti peninsulae nomen.
His contermini fuere Hilleviones, nunc
Halland. Ultra utrosque incoluerunt Si-
ones, nunc Norvegii, vulgo *Norige*,
& *Nerge*: quorum terra jam antiquissi-
mis Graecorum auctoribus dicta *Nerion*.
Ultra hos sunt Marchiofinni, vulgo
Marchfennen. His continuantur Scito-
finni, vulgo *Scritfennen*; extremi versus
Septentriones apud promontorium,
Autubæ Plinio, vulgo nunc *Noortkin*.
His proximi sunt versus Orientem
Lappiones, sive Lappii, vulgo *Lappen*:
Infra hos versus Meridiem sunt Suiones
sive Sueones, nunc Suedi, vulgo *Swe-
den*. Infra hos Gutæ, sive Gudi, quorum
regio nunc vulgo *Gutlandt*. hi falso vul-
go adpellantur Gothi, & regio eorum
Gothia; quum hi fuerint iidem & Go-
thones ad Vistulæ ostia: ut supradictum.
Sed hic jam est antiquus scriptorum er-
ror: unde ridiculæ illæ Jornandi fabulæ
de Gothorum origine, Finni Ptolemæo,
Tacito dicuntur Fenni, quod nomen
hodieque servant, variatis dialectis, vul-
go *Fennen* & *Finnen* dicti.

C A P. III.

De Iſtaconibus, Hermionibus, atque Bſtarnis, item Suevia, & veterum Germanorum habitationibus.

JAM vero Rheno proximi erant Iſtacones: horum nationes fuere Friſii Bruſteri, Angrivarii, Chamavi, Anſibarii, Dulgibini, Chaffuarii, Marſi, Tubantes, Marſaci, Sicambri, Ubii, & qui in horum poſtea agros ſucceſſerunt Uſipii, Tenſteri, Juhones, Mattiaci prætereaque antiquiſſimis temporibus Marcomanni, Harudes & Seduſii: qui tres populi poſtmodum in Boiøhæm inter Hermiones ſedes locarunt. Ex hiis omnibus Friſii, Marſaci, & Bruſteri, qui ſitu fuerunt, jam ante in XVII inferiori Germaniæ provinciarum deſcriptione dictum eſt. Sed Bruſteri poſtea in ſuperiorem Luppæ amnis partem & Agrippinenſem Coloniam coluerunt Marſi, antequam Drufiana ſoſſa, qua eſt in Gelria, inter Arnhemum, & Durburgium, facta eſt, ſuperiorem Velaviam & Zutphanienſis Comitatus partem, qua opida ſunt *Votechum*, *Grolle* & *Bredesfort*, incoluerunt. Foſſa autem facta, pars eorum intra Rheni divortium incluſi, novum vocabulum Marſacorum, ſive Marſatorum, adſumſerunt

de quibus supra : pars autem veteri nomine servato in interiora concesserunt, inter Amisiam & Luppiam amneis, opidumque *Dulmen*. Angrivarii, Bructeris proximi, primum inter Amisiam & Visurgim amneis, qua est opidum *Minden*, coluerunt : Chamavi vero, supra hos inter Amisiam & Loam flumen, quod Amisix paulo supra Emdam miscetur. postea vero utraque gens Bructeris expulsis agros eorum occuparunt : Chamavi versus Occidentem ; Angrivarii versus Septemtriones. Hinc *Dulgibini* tenuerunt inter opidum *Paterbornam* & *Visurgim*, qua *Flotow* ei opidum adpositum. In his *Quintilius Varus*, cum tribus legionibus, cæsus ab *Arminio Cheruscorum Duce*, inter opida *Dietmelle* & *Horn*. His proximi versus Meridiem fuere *Chasuarii*, qui & *Chatuarii*, inter *Paterbornam* & *Visurgim*, qua ei opidum *Huter* impositum. pars quondam fuere *Cattorum*. At *Ansiarii* tenuerunt inter *Visurgim* & lacum *Dommel*, apud quem opidum *Diepholt*. Tubantum varia semper fuit sedes, ad superiorem Amisix partem. *Sicambri Rheni ripam* tenuerunt à *Colonia Agrippinensi* ad *Rhenum* usque divortium ; ab Oriente vero usque ad *Cattos*, circa fontes *Luppix*, & opidum

Medebach : postea à Tiberio in Galliam transportati, ubi inter Mosam & Rhenum Gugerni dicti. horum agri portiones deinde tenuerunt in Rheni ripa Usipii, sive Usipetes, & Tencteri : hi apud Coloniam, illi ad Rheni divortia. Ubi in Germania Rheni Moenique dextras ripas tenuere, ad Coloniam usque ; ab Oriente Catts contermini. Horum agros, Cattorum postea partes, occuparunt Juhones & Mattiaci. horum fuit superior ripa & Nassoviensis Comitatus, cum Wetteravia & Hassiæ parte qua Marpurgium nunc est, quondam Mattium dictum ; unde genti nomen : illi inferiora tenuere, cum Westerwaldia. Marcomanni, antequam cum Sedusiis & Harudibus in Boiohæmum migrarent, fines habuere inter Rhenum Danubium, Cocharum & Nicrum amneis. Sedusii inter Cocharum, Nicrum Rhenum & Moenum : proximi his fuerunt Harudes, ad lineam à fonte Moeni ad Danubium usque, & opidum Ingolstadtum, ductam. Allemanni Gallorum fuerunt colluvies, sub Cæsare Augusto quum Maroboduus Marcomannos, Sedusiosque, & Harudes, in Boiohæmum deduceret, in horum finibus, inter Danubium, Rhenum ac Moenum transgressi inde nomen.

Hermiones.

Hermiones versus Meridiem ad Danubium usque ripam incoluerunt. in his populi fuere isti: Cherusci, Catti, Hermunduri, Narisci, Marcomanni, Quadi, Osi, Gothini, Lugii, Butii, Marfigni. Cheruscorum agros nunc tenent Brunsvicenses, ac Luneburgenses: Cattoonum, Hassi & Thuringi. Hermunduri, ab initio inter Salam & Albiam & Boiohænum incoluere Voilandiam, & Misniæ Saxoniamque superioris parteis; deinde quum Harudes cum Marcomannis ac Sedusiis in Boiohænum transgressi, Harudum porro agros illi occuparunt ad Danubium usque. hi postea proprie Suevi dicti sunt. Narisci tenuerunt inter Boiohæmi Occidentale latus & Danubium lineamque à Moeni fontibus ad opidum Ingolstadium ductam; postmodum Armalausi dicti. Marcomanni, Sedusii atque Harudes, Maroboduo duce, à Rheno in Boiohænum transgressi sunt: ubi tamen Sedusiorum Harudumque nomina obscurata vel prorsus extincta. Quadi antiquitus inter Boiohænum, Danubium & Maruin flumen incoluerunt; postea vero nomen eorum ad Sarmatica usque juga, quæ sunt in Hungaria, inter duo

celebria quondam opida *Erlam & Varsiam*, protensum fuit. Osi Moraviae ac Silesiae partem coluere, inter opida *Ostram & Oswieczym*; quorum hoc *Vistula*, illud *Maro* impositum. Infra hos fuere Gothini, itidem Silesiae partem inter *Mari Vartae*que fluminum fonte incolentes. Hinc *Lugii*, magna gens inter *Vartam & Vistulam*, Poloniae partem tenere, ad opidum usque *Vladislaum Vistulae* adpositum. His contermini versus Occidentem *Burii*, inter *Vartam & Viadrum*: his *Marsigni*, inter *Viadrum & Boiohanum*; utrique finitimi *Semnonibus* supra dictis.

Bastarna, sive Peucini.

Bastarnas quondam à *Vistulae* dextra ripa ad ostia usque *Istri* incoluisse, supra dictum est. Ipsos quoque ostiorum insulas tenuisse, quarum maxima dicebatur *Peuce*, nomen eorum alterum *Peucini* indicat.

Aestii, quos *Livoniam Prussiamque* inhabitasse, supra dixi, cui quinque generum adscribendi sint, dubito: quum ab *Rheno* quondam in has sedes inter *Ingævones Bastarnasque* profecti fuerint. Distinguebantur in *Hirros* atque *Scyros* sive *Sceros*: hi *Prussiam*, illi *Livoniam* habuere.

Suevia.

Ceterum, Suevia antiquissimis temporibus erat quicquid ab Occidente Boiohæmicis montibus, Sala, Albi, & Trava amnibus, sinu Codano, ac mox mari Germanico; à Septemtrionibus mari glaciali; ab Oriente sinu Albo, lacu Albo, sinu Botnico, mari Codano, & Vistula Maroque; à Meridie Danubio includebatur. quod spatium Suevi incolerunt, in nationes supra memoratas distincti. Eorum antiquissimi nobilissimique Semnones fuere, utramque late accolentes ripam Viadri, qui amnis antea Suevus dictus; unde genti nomen, & à gente postea mari cognomen Suevico, vulgo nunc *die Ost-Zee*. Sed posterioribus seculis Suevi proprie habiti sunt, peculiari nomine Suevorum pars, Hermunduri, quorum nunc etiam posteritas durat in regione, quæ vulgo dicitur *Swaben*.

Priscorum Germanorum habitationes.

Nullas, inquit Tacitus, Germanorum populis urbes habitari, satis notum est: nequidem pati inter se junctas sedes. colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit.

C A P. IV.

De Vindelicia & Norico.

ANtequam hodierna Germaniæ explicentur, terrarum inter Alpes & Danubium primum exponenda erit antiquitas ; nam hæc jam circa annum Dom. ccc, ab Allemannis, Marcomannis ac Quadis occupari cœperunt, perpetuoque in hunc usque diem ab iisdem nationibus possessæ sunt. unde etiam partes factæ Germanici Imperii. Inter Rhenum igitur, sive quem Rhenus transit, lacum Brigantinum, & Lichum amnem, Rhætos: inter Lichum & Ænum, Vindelicos: inter hos & Cethium montem, qui ad Viennam desinit, in Danubii ripa, Noricos ponit Ptolemæus: sed falso; ut ex Strabonis Pliniique patet Geographia, simulque situ regionum. namque Rhæti Alpes tantum incolere, & earum valles, à Septentrione ad lacum usque Brigantinum. Sub Alpibus ad Danubium usque, fuere inter dictum lacum & Ænum flumen Vindelici. Hinc ad Cethium usque montem, Norici: quorum hi etiam ipsas Alpeis tenuerunt apud Fori Julii regionem. Nomen habuerunt à Noreia, urbe supra Aquileiam sita. Reliqua opida clara fuere

fuere ista : Ovilia, nunc *Wels*; in Danubii
ripa, Vindoniana quod corrupte Vin-
dobona, & apud Ptolemæum corruptius
Julibona, vulgo nunc *Wien*; Lauria-
cum, nunc *Lorek*. Vindelicorum caput
fuit Damasia, quæ postea, colonia Au-
gusti Cæsaris auspiciis deducta, Augusta
Vindelicorum dicta est. Cetera loca,
maxime celebria, fuere, Juvavium, sive
Colonia Jovavia, vulgo nunc *Salzburg*.
Dein Reginum, sive Regina castra, vul-
go nunc *Regensburg*; nomine à flumine
Regino, vulgo nunc *Regen*, olim tracto.
Hinc Batava castra, vulgo *Passaw*: &
prope hoc opidum, apud Danubii Æni-
que confluentes, Boiodurum; quod
nomen accepit à Boiorum trajectu, qui
à Marcomannis è Boiohæmo pulsi in
has oras transmigrarunt, quas etiam
nunc eorum posteri tenent, nomine
nunc vitiato, Bavari, superioribus secu-
lis Boioarii, & Boiuarii dicti. Reli-
qua opida fuere, Abusena, *Abensperg*:
Guntia, *Guntzperg*: Campodunum,
Kempten: Abudiacum, *Füssen*: *Isinifca*,
Munchen.

C A P. V.

De fluviiis, silvis ac montibus Germaniæ.

Celebriores Germaniæ fluvii, iidem-
que navigiorum capaces sunt: O-
ceanum

ceanum petentes; Rhenus, secundus claritudine Europæ: qui lacum Brigantium, vulgo *der Bodensee*, transiens, recipit Nicrum, vulgo *der Necker*, & Mœnum, vulgo *der Meyn*; Luppiamque, vulgo *die Lippe*. Hinc Amisius sive Amisia, vulgo *die Ems*; Visurgis, *die Weser*, superiore sui parte *die Werre*. Inde Albis, nunc vulgo *die Elbe*, Salam, vulgo *die Sale*, una secum devehit. In sinum Codanum sese effundunt; Chalusus sive Trava, vulgo *die Trave*: Viadrus, antea Suevus, & Plinio Guttalus dictus, vulgo nunc *die Oder*: Vistula sive Vistilus, *die Weixel*. At Danubius, vulgo *die Donaw & Danaw*, omnium Europæ maximus, à dextra ripa ex Vindelicia Lichum, vulgo *die Lech*, & Ænum, vulgo *der In*, à læva Navam, vulgo *die Nabe*, & Marum, *die March*, in pontum Euxinum defert.

Silvarum Romanis monumentis celebratæ sunt; Hercynia totam fere olim Germaniam occupans; proprie tamen sic circum Boiohæmum adpellata; vulgo nunc *der Bohaymer waldt*. Bacenis, quæ & Semana, vulgo nunc in Brunsvicensi Ducatu *der Hartz*, antiquam Hercyniæ memoriam servans. Gabreta, vulgo *der Düringer waldt*. Luna, inter Moraviam, Poloniam & Hungariam.

Mar-

Martiana, seu forte rectius Hartiana, nunc *der Schwarz waldt*. Cassia, ad dextram Luppia amnis ripam, haud procul Vesalia.

Montium nobilissimum jugum Hercynium, Boiohæmum cingens, qui & Suditi montes. Dein Abnoba in Ducatu Wirteburgensi circa Danubii Nicroque fonteis. Taunus, ex adverso Montiaci, vulgo *der Hayrich*. Rhætico, ex adverso Bonnæ, *das Siebengebürge*. Meliobocus in Brunswicensi Ducatu, apud Semanam Silvam, vulgo *der Bleskesberg*.

C A P. VI.

De Incolis Germaniæ.

DE origine gentis Germanorum, multi hoc nostro seculo, multa fabulati sunt, nugatique Germani scriptores. Antiquus juxta & gravis in primis auctor Romanus Tacitus, in libro quem de hac gente conscripsit: *Celebrant, inquit, carminibus antiquis, (quod unum apud illos memoriæ & annalium genus est) Tuitonem Deum, terra editum, & filium Mannum, originem gentis conditoresque. Mannus hic erat Adam: Theuth vero, sive Tuit, ipse Deus, rerum omnium auctor, qui è terra condidit formavitque primum homi-*

hominem, Germanis *Man*, Hebræis *Adam* dictum. ab hujus igitur *Theut* nomine tota gens sibi nomen adscivit, *Theutisci*, sive, variante dialecto, à *Tuit*, *Tuitisci*. vulgo *die Teutsche* & *Duytsche*. Unam eandemque linguam antiquissimis temporibus fuisse per universam Hispaniam, Galliam, Britannicas insulas, Germaniam & Illyricum, omnesque has nationes in universum Græcis dictos fuisse Celtas, supra in descriptione Gallix dictum. Cæsar in Comm. de Bell. Gall. *Gallos*, ait, à *Dite* patre se prognatos predicasse: quem illi haud dubie intellexerunt eundem *Tuitonem* Germanum: quando Lucanus illorum Deum *Teutatem* memorat. Eundem vero Teutatem Mercurium coluisse Hispanos, auctor est Livius. Ex hoc igitur argumento, simulque ex illo de lingua Celtica, colligere licet, omnes prædictas quinque nationes uno vocabulo olim dictas fuisse Teutiscos, *die Teutsche*. Aschenazem Noachi pronepote[m] ab urbe Babylone in dispersione gentium huc deduxisse suos, alibi demonstratum est. Hinc postmodum Hebræis semper gens Germanorum dicta fuit *Askenazim*. Ceterum, nationes nonnullas jam antiquissimis temporibus à Germania in Gallias commigrasse,

l. b. 10. 1.

grasse, Gallos in Germaniam transgressos, tradunt apud Romanos maxime Cæsar & Tacitus. Helvetii, inter Danubium, Rhenum & Mœnum, Boiohæmumque, loca tenuere: ipsum Boiohæmum Boii; unde nomen regioni. Posterioribus seculis, quum Germanorum diversæ nationes, Gothi, Burgundi, Rugii, Vandali, Longobardi, Marcomanni, Quadi, alii in Italiam, in Galliam alii & Hispaniam, proficiscerentur; contermina olim trans Vistulam gens Venedi, sive Vinidi, quæ iidem & Slavi, magnam Germaniæ partem occuparunt, ad Albim usque. hinc crebra in Silesia, Lusatia, Milnia, Marchia Brandenburgensi, Meckelburgensi Ducatu, ac Pomerania, Slavonica urbium, castellorum ac vicorum nomina. Gens ipsa adhuc incolit totum Boiohæmum atque Moraviam, Lusatix item agros magna ex parte.

CAP. VII.

Quota pars Germania subjecta fuerit Imperio Romano.

AT operæpretium fuerit, antequam ad hæc nostra secula pergam, primum indicasse, quota pars olim Germaniæ Romanorum armis debellata fuerit. Primi igitur Germanorum Romanis

manis nomen suum dederunt, armaque noscenda, Cimbri atque Teutoni, ultro Galliam Italianque petentes: quos C. Marius partim in Gallia, partim in Italia sub ipsis Alpibus vicit. Cæsar posthinc, dum Gallia domita Rhenum transgressus Germanos irritavit, perpetuum Romanis bellum cum Germanorum gente concitavit. Reliqua omnia, quocumque arma tulerunt, pro-na illis fuerunt. Germanos ingentibus sæpe exercitibus triumphatos magis, quam victos, ipsimet Romanorum fatentur scriptores. At quota pars horum armis tot secula Germaniam petentibus perdomita fuit? Maximis equidem ipsorum Romanorum cladibus debellati fuerunt populi Rhenum inter & Albin, Augusti Tiberique auspiciis: at post hos nihil sub imperio suo retinuerunt, nisi Rheno proximos Frisios, Usipios, Tencteros, Juhones, Mattiacos, & his conterminos Alemannos: qui tamen non origine Germani, sed Galli fuerunt, ut supra dixi. Sed & hi mox circa annum Christi c c rebellarunt, Galliamque crebris incursionibus vexarunt. quo tempore quoque natum Francorum nomen: quod sibi omnes populi inter Rhenum Albinque incolentes, in unum corpus congressi, novum à liber-

tatis

tatis argumento imposuerunt; protinus & ipsi Galliam crebris incursionibus depopulantes. Reliqua ultra Albim Danubiumque Germania intacta semper mansit: quæ & ipsa postmodum Suevis, ut supra dixi, Gothis, Burgundis, Vandalis & Longobardis, aliisque nationibus emissis, ultro Romanorum imperium petiit, totumque propemodum occupavit. Marcomanni & Quadi, Danubii accolæ, jam inde à M. Antonini Imperio, Vindeliciam, Noricum & Pannoniam, Romanorum provincias, petere cœperunt. Nec ante Martia hæc Germanorum gens quievit, donec toto Romano Imperio per varias provincias occupato, ipsum tandem Imperii nomen decusque in fines suos pertraheret.

C A P. VIII.

De variis Germania Regnis, ac novissima ejus divisione.

Ceterum, liberis olim rebuspubl. Germani, inter Rhenum, Danubium, Vistulam & sinum Codanum, egerunt. Principes tamen plerique suos habuere: quos falso nomine sæpe Reges vocant Romani. Ultra sinum Codanum duo fuere jam inde ingentia Regna, Sitonum in Norvegia, & Suconum
in

in Suedia: quæ etiam nunc durant: nisi quod Norvagiæ imperium translatum est ad Danos. His postea accesserunt Czechorum in Boiohæmo, & Polonorum ad Vistulam amnem. At Saxonum, Duringorum, Francorum Orientalium, Suevorum ad fontes Danubii, ac Boioariorum, quæ iisdem fere tempestatibus orta fuerant, circa Caroli M. tempora abolita sunt. Hic, tandem Romanorum Imperio in Germaniam delato, in varias provincias atque Ducatus eam divisit; Norvagia, Suedia, Daniæque parte, trans mare Suevicum, ac Polonia cis Vistulam, jam tum à Germania avulsis. Hinc Germania in duas partes, id est, in superiorem & inferiorem, divisa est. In superiore sunt regiones istæ: Helvetia, Alsatia, Suevia, Wirtembergensis Ducatus, Bavaria, Franconia, sive Francia Orientalis, Palatinatus Rheni, Boiohæmum, Moravia, Austria, Stiria, Carinthia, Carniola, Tirolis. In inferiore, præter xvii provincias, quas vulgari nunc vocabulo vocant Belgium, sunt: Leodicensis Episcopatus, Lotharingia, Juliæ Ducatus; Coloniensis, Treverensis, Moguntiacensis Archiepiscopatus, Clivia, Westfalia, Hassia, Duringia, Saxonia, Misnia, Lusatia, Sillesia, Marchia Brandenburgensis,

burgensis, Pomerania, Meckelburgensis Ducatus, Holfatia. Helvetii, postquam hcccc prope annis in Germania, ac novissime sub Germanorum Imperio computati essent, jugo tandem Imperii excusso, cccx circiter annos libere agunt. Ceterum, Othone III imperante, (ut vulgaris opinio est) inter Germaniæ Principes conventum atque decretum fuit, ne quis, nisi Germanici nominis Princeps, Rom. Imperator crearetur. Atque tum Septemviri constituti, quibus ob eligendi Imperatorem potestatem, Electorum nomen inditum. Horum tres Ecclesiastici, iidemque Archiepiscopi, & Archicancellarii S. Imperii. Primus, Moguntiacus, in Germania: Secundus, Colonienfis, in Italia: Tertius, Treverensis, in Gallia. Quatuor reliqui sunt seculares. Primus, Rex Boïohæmiæ, Pocillator: Secundus Palatinus Rheni, Dapifer: Tertius, Saxo, Ensisifer: Quartus, Marchio Braudeburgensis, Cubicularius.

C A P. I X.

De Imperii Germanici provinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis.

Leodicensis Provincia, Gall. Liege, super Germ. Lüttich, infer. Luyck.

LLeodicensis provincia, quamvis Belgicis undiq; cincta, tamen ad S. Imperium

perium spectat, Coloniensi Episcopo subiecta. Caput ejus est Leodicum, urbs ampla & superba, magnificis ædificiis instructa; ob amœnitatem deliciasque varias paradifus sacerdotum nuncupata. *Huy*, nitidum cum arce opidum. *Bullion*, sui quondam juris Ducatus; nunc Leodicensi Episcopo subiectus: arcem habet ejus nominis munitissimam.

Ducatus Juliacensis, *Gülich*.

Caput Ducatus Juliacensis, quod ei nomen dedit, est Juliacum, opidum antiquum atque munitum. In Juliacensi agro sita est urbs Aquæ Grani, sive, ut vulgo usurpatur, Aquisgranum; German. super. *Aach*, inferioribus *Aken*, Gallis *Aix* dicta; saluberrimis calidarum aquarum fontibus clara; Caroli M. primi Germanorum Imperatoris aula ac sepulcro insignis. Mos erat olim, Imperatores heic inaugurare sub corona ferrea in templo pendente.

Coloniensis Archiepiscopatus.

Coloniensis Diœcesis veterum Ubiorum ad utramque Rheni ripam sedes olim fuit. Ipsa urbs Colonia Agrippinensis, seu, ut vulgo usurpatur, *Colonia Agrippina*, Ubiorum caput, à colonia, Agrippinæ, Claudii Imperatoris uxoris, auspiciis deducta, nomen cognomento traxit.

traxit. Urbs nunc est Germanicarum maxima, emporiumque ad Rhenum celeberrimum. Ceterum, libera est Imperii civitas. Bonna antiquum munitumque opidum, Archiepiscopi Coloniensis, Electoris Imperii, sedes.

Lottharingia, *Lotheringen.*

Lotharingæ Ducatus à Lothario, Caroli M. nepote, nomen accepit. Caput ejus quondam fuit Divodurum Mediomatricorum, vulgo *Metz*, libera Imperii civitas: at nunc Gallix Rex eam tenet; una cum Viroduno, *Verdun*; & Tullo; *Toul*. Nansium, vulgo *Nansy*, sedes nunc Ducum, & caput provinciæ, egregia munitaque urbs.

Austrasia, *Westreich.*

Austrasia complectitur Dioceses Treverensem & Moguntinam; item Ducatum Bipontinum, vulgo *Zweybrucken*: Comitatusque, *Sarbrucken*, *Leyningen*, *Bitseh*.

Treverensis Archiepiscopatus caput est Augusta Treverorum, vulgo *Trier*, Gallis *Treves*: urbs antiquitatem suam præ se ferens. Confluentes, *Coblentz*, urbs ad Rheni Mosellæque confluentes posita, haud exigui est momenti. Vitellium, *Witlich*, Treverensis Archiepiscopi atque Electoris sedes.

Moguntini Archiepiscopatus caput est Moguntiacum, sive Moguntia, *Mentz*, urbs inter præclaras Germaniæ computata. At sedes Archiepiscopi Electorisque est trans Rhenum in Germanico solo, *Asciburgii*, *Ascheburg*. Sunt præterea in Austrasia liberæ Imperii urbes; *Wormatia*, vulgo *Wormbs*: *Oppenheim*: & *Spira*, Juridico totius Imperii conventu clara; *Cameram Imperialem* vulgo vocant. *Franckenthal*, nitidissimum est à Belgis excultum opidum, Electori Palatino subditum.

Alsatia, Elsaß.

Alsatia Austriacæ ditionis regio, in duos Landtgraviatus, superiorem & inferiorem divisa est. In superiori opida sunt, *Colmaria*, *Selestadium*, *Rufacum*, haud ignobilia. Inferior habet, *Tabernas*, vulgo *Zabern*; & *Hagenoam*. *Argentoratum* in eodem tractu, vulgo *Straßburg*, in clarissimis Germaniæ civitatibus. turris, quæ est ad *Cathedralem Ecclesiam*, mirificâ & magnificâ structurâ, item armamentario instructissimo, maxime insignis est.

Montbeliard.

Est in confiniis *Alsatia* ac *Burgundiæ* Comitatus *Montbeliard*, German. *Mumpelgard*, *Wirtembergensi* Duci subiectus.
opi-

Introduct. Geograph. Lib. III. 133
opidum *Montbeliard* tutissimo muni-
mento clarum est.

C A P. X.

Suevia, Franconia, Palatinatus Rheni.

Brisigavia, Brisgaw.

PRima trans Rhenum est *Brisigavia*
regio, *Alfatia* quondam pars. Caput
hujus provinciæ est *Friburgium*, splen-
dida atque amœna urbs; secunda est
Brisiacum, Breisach.

Suevia, Schwaben.

Suevia, vastæ quondam illius gentis
exiguæ reliquæ, ad supremam *Danubii*
partem constitit. Urbium hujus *Duca-*
tus prima est *Augusta Vindelicorum,*
Augsburg, opulentissimum emporium:
urbs splendida in primis, & magnifica,
munitione tuta, libera Imperii civitas.
Ulma, munitissima & ipsa, simulque
ditissima Imperii civitas, ædificiorum
splendore facile finitimas præstat. Re-
liqua loca nobiliora sunt; *Nordlingen,*
Memmingen, Lindaw, Füssen, Rootweil,
ubi *Juridicus Imperii Conventus* est.

Wirtembergensis Ducatus.

Wirtembergensis Ducatus, ab ar-
ce *Wirtemberga* cognominatus, pars
erat *Sueviæ*; at quum nuper *Ducatus*
factus

factus sit, provincia seorsim censetur. Urbes inibi claræ sunt: *Canstat*, mercatu celebris; *Stuttgart*, Ducum sedes; *Rotenbuium*; quæque reliquas antestat, *Tubinga*.

Franconia, sive Francia Orientalis, Franckenlandt.

Dux est, qui & Episcopus, cognomine *Herbipolitanus*, ab *Herbipoli*, vulgo *Wurtzburg*, capite provinciæ, dictus. Urbs est inter primas præclara. At *Francofurtum* ad *Moenum* libera Imperii civitas, celeberrimis totius Europæ, nedum Germaniæ, nundinis nobilitatur. *Bambergæ* Episcopali dignitate celebris urbs, centrum Germaniæ obsidere videtur. Est in *Franconiensi* agro *Arx Ansbach*, *Marchionatus* titulo gaudens.

Palatinatus Rheni, die Pfaltz.

Franconiæ quondam pars, nunc *Palatinatus Rheni*, caput habet provinciæ *Heidelbergam*, eandem *Electorum Palatinorum* sedem. Ad confluentes *Rheni* *Nicrique* *Manhemium*, opidum minutissimum provinciæ propugnaculum est. Est eodem tractu, inter *Elfatiam* & *Palatinum*, *Marchionatus Badensis*; ab aquis totius Germaniæ celeberrimis cognominatus. Sedes *Marchionis* est *Durlacum*, opidum cum arce.

C A P. XI.

*Palatinatus superior, Bavaria, Salis-
burgensis Archiepiscopatus,
Tirolis Comitatus.*

Nortgavia, *Nortgau*; qui & Palatina-
tus Bavarix, sive superior Palati-
natus; *die Ober Pfaltz.*

NOrinberga, *Nürnberg*, in confiniis
Franconix, Suevix, ac Bavarix po-
sita, nullius soli esse cupit. Urbs est
magnifica, splendida, potens, ac totius
Germanix superbissima. Caput Nortga-
vix nunc censetur *Amberga. Neuburg &
Sultzbach* Principum Palatinorum sunt
sedes. Est circa hæc loca Landgraviatus
Leuchtenbergicus, cujus sedes *Pfreibr.*
Est & *Egra, Eger*, libera Imperii civitas.
Item Comitatus *Ellenbogen*, qui ad
Boiohæmiam spectat.

Bavaria, Baieren.

Bavarix Ducatus dividitur in Supe-
riorem & Inferiorem. hic ad Ortum;
ille ad Occasum spectat. In superiori
sunt urbes claræ, *Monacum, München,*
Ducum sedes, omnium Germanica-
rum pulcerrima. Secunda est *Ingolsta-
dium*: hanc sequitur *Frisinga*. In infe-
riori, *Augusta Tiberii*, quod nomen illi
falso tribuerunt olim fabulosi Gram-
matici;

matici; alias Ratisbona dicta, vulgo *Regensburg*, Comitibus Imperii, quæ heic haberi consueverunt, antiquitatum reliquiis, & ponte prælongo clara. Reliquæ memoratu dignæ sunt, Patavium, vulgo *Passaw*, *Landshut*, *Straubing*.

Salisburgiensis Archiepiscopatus.

Bavariæ pars est Salisburgiensis Archiepiscopatus; cujus caput, sedesque Archiepiscoporum, Salisburgium, *Salzburg*, urbs satis elegans.

Tirolis Comitatus.

Terioli, vulgo *Tirol*, est arx, unde maximus Europæ Comitatus in ipsis Alpibus, in Germania Norici, in Italia Rætici partem obtinens, nomen habet. Urbes claræ sunt, Ænipons, vulgo *Inspruck*, quondam Comitum, nunc Austriæ Archiducum in his oris sedes. Tridentum, Italis *Trento*, Germanis *Trient*, Concilio Oecumenico clara. Bolzanum, mercatus non incelebris. Erixia etiam, vulgo *Brixen*, nobilis in hoc tractu Episcopatus est.

C A P. XII.

Croatia, Vinidorum Marchia, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria.

Croatia, Marchia Vinidorum, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria
supe-

superior, quia hodie domui Austriacæ parent, in Germania hodie censentur: quum olim Pannoniæ portiones fuerint.

Croatia, & Vinidorum Marchia.

Croatia, Germ. *Krabaten*, regni titulo decora, & Vinidorum Marchia, Germ. *Windisch Marck*; nihil in se habent memoratu dignum. Ceterum incolæ utriusque sunt Slavonici generis. In Vinidorum tamen Marchia sunt etiam Germani.

Carniola, Krain.

Caput hujus Ducatus est opidum Lubiacum, *Laubach*, & Lubiana dictum. *Krainburg* locus est munitissimus. *Celcia, Cilly*, Comitatus titulo insignitur. Ceterum incolæ partim sunt Germani, partim Slavi.

Carinthia, Kernten.

Ducatus hic Stiria Ducatui conjunctus, urbes insigniores habet, *Villach, Clagenfurt*, Ducum quondam sedem, *Volckmarck, S. Veit, Judenburg*.

Stiria, Steirmarck.

Dividitur Stiria in superiorem atque inferiorem. In hac caput totius Stiria & sedes Archiducum Austriacorum, est *Gratia, Gräts*, admodum magna.

gnifica. Sunt præterea celebres, *Rackolspurg*, *Pettaw*, *Marpurg*; *Kermend*, & *Canisia*, duo munitissima erant contra Turcarum irruptiones propugnacula; sed hoc jam superioribus annis Chrittianis creptum est. In superiori Stiria urbs primaria est *Muripons*, *Truck an der Mure*.

Austria, Oesterreich.

Unicus totius Europæ Archiducatus est Austria, in Superiorem ac Inferiorem divisa. Inferior inter Danubium, Boiohæmiam, & Teiam flumen sita, urbem præcipuam habet *Krems*. Superioris, quæ inter Danubium & Stiriam posita, caput est *Vindoniana*, sive, ut vulgo usurpatur, *Vienna*, *Wien*; urbs magna ac splendida, tutissimum in his oris contra Turcarum incursiones munimentum. *Lincium*, *Lintz*, nobile est ad Danubium emporium.

C A P. XIII.

Boiohæmia, Moravia, Silesia, Lusatia.

Boiohæmiæ regnum, German. *Böhaimb*, montibus ac silvis, ceu munitissimo vallo undique cinctum, ab initio incolere Germanorum quidam: quibus pulsus Boii, Gallica gens, obsede-

runt; nomenque de suo regioni reliquerunt. Boios pepulerunt Marcomanni, Germanica gens; hos, circa annum à nato Jesu I O L, Slavonica gens, quæ etiam nunc tenet, Boiohæmi, *die Böhmen*, à solo quod occuparunt, Germanis dicti; at *Czechi* suo sibi patrio vocabulo nuncupantur. Principio adventus à ducibus populus regebatur; donec circa annum C I O L X X X V I Vratislaus primus Boiohæmiæ Rex crearetur. Hunc postea continua serie secuti sunt alii Reges, donec Regia stirpe prorsus extincta, ad Austriacam domum regnum devolutum est. Regio ipsa est omnium rerum ad usum vitæ humanæ necessariorum fertilissima, argenti arisq; metallis abundans: quibusdam in locis etiam auri sunt venæ. Urbium clarissima est Praga, regni caput, Regumque sedes, totius Boiohæmiæ compendium: urbs sane magnificentissima, superbis ædificiis frequens, exteris nationibus adfluentissima. Secundum locum tenet *Pilsen*. Reliqua opida nobiliora sunt *Kralowihradetz*, Germanis, *Königin-gratz*; *Kutnahora*, German. *Kuttentberg*; *Nympurck*, German. *Limburg*; *Tabor*; *Budieiwice*, German. *Budweiß*; *Lany*, German. *Laun*; *Satetz*, Germ. *Satz*; *Litomierzitze*, Germ. *Leitmeritz*:

Chomutov, Germ. *Commetaw*; *Thermæ Carolinæ*, *Karlsbad*, saluberrimis aquis opidulum est celebratissimum.

Moravia, *Mähren*.

Sub Boiohæmiæ regno censentur Moravia, Silesia ac Lusatia. Moravia Marchionatus nomen habuit à flumine in Danubium exeunte, quod Plinius Morum, Tacitus Marum vocat. Gens incolit Slavonica, Germanis mista. Urbium clarissima est *Olmitz*, Slavonice *Olomuce*, caput regionis elegans, ac dives. *Brin* & *Znaim* inter splendidissimas haud postremæ. *Iglaw* & *Kremsier*, non negligenda opida.

Silesia, German. *Schlesingen*
& *Schlesien*.

Silesiæ ampla ac dives regio, sub Ducatus titulo xvi Principatus in sese complectitur: quorum nomina sunt, *Breslaw*, *Glogaw*, *Sagan*, *Schwoenitz*, *Lignitz*, *Brieger*, *Neisse*, *Crossen*, *Teschén*, *Oppelen*, *Ratibor*, *Munsterberg*, *Troppaw*, *Iaur*, *Olse* & *Lägerndorff*. Poloniæ regibus subiecta fuit primum universa Silesia: postea circa annum cDccc in Boiohæmiæ Regum fidem se contulit, à quorum Imperio etiam nunc pendet. Urbium princeps est *Vratislavia*, Boiohæmiis

hæmis *Wratzlaw*, Germ. *Breslaw*, opulentissimum in his oris emporium, splendida sane urbs, ac merito inter tres pulcerrimas Germaniæ (quarum alteræ *Monacum* & *Lipsia*) computata. Secunda ab hac est *Glogovia*, cognomine *Major*, *Grooß Glogaw*. Sequuntur hinc *Sagan*, *Schweinitz*, *Neisse*, *Lignitz*, *Brieg*, *Olaw*, *Oppelen*, *Troppaw*, *Tesch*. Est præterea in his oris inter *Boiohæmiam* & *Silesiam*, sui quondam juris Comitatus *Glacensis*, *Glatz*: cujus titulo, Comitum stirpe extincta, *Boiohæmiæ Rex* nunc gaudet.

Lusatia, Lausnitz.

Silesiæ ab solis æstivi occasu contermina est *Lusatia*, *Hexapolitano* agro, *die Sechsstätte*, à senario opidorum numero sic adpellata, clara. Nomina eorum sunt, *Bautzen*, *Görlitz*, *Sittaw*, *Kamitz*, *Luben*, *Guben*. quorum tria priora satis lauta.

C A P. XIV.

Marchia Brandeburgiensis, Pomerania, Meckeloburgium, Holsatia.

Marchia Brandeburgiensis.

REgio hæc est spatiosa, ingentibus silvis, lacubusque atque paludibus invia, ab opido *Brandeburgio* cognominata.

minata. Dividitur in duas potissimum parteis, Veterem ac Novam Marchiam. Veteris caput est *Brandeburg*. Novæ Francofurtum ad Oderam, celebris civitas, mercatu nobilis. Berlinum in medio provinciæ situm, sedes est Principum Electorum Brandeburgensium; uibs amœnissima. *Costrinum*, vulgo *Köstryn*, mirando munimento nobile opidum. Alterum munimentum est *Spandaw*, prope Berlinum. Cetero *Crossen* Ducatus; qui antea in Silesia censebatur, nunc Marchionibus Brandeburgensibus paret.

Pomerania, *Pomern*.

Pomeraniæ Ducatus solo fertilissimo juxta litus maris Codani longo tractu expanditur, in septem parteis, quarum quæque Ducatus dignitate censetur, divisus. Nomina Ducatum sunt, *Wenden*, *Stetin*, *Gütshkow*, *Wolgast*, *Usedom*, *Rügen*, *Bart*. Ex his *Rügen* & *Usedom* sunt insulæ. Caput Pomeraniæ est *Stetinum*, urbs haud exigui momenti, emporiumque celebre. Sequuntur *Stralesond*, *Wolgast*, *Gripeswold*; *Wollin*, celeberrimum quondam in his oris emporium, *Stargard*, *Colberg*, *Camin*, *Cößin*, *Stolpe*, opida nobilia.

Mec:

Meckelburgiensis Ducatus.

Meckelburgiensis Ducatus, quem vulgus Latinorum inepte Megapolitanum adpellat, urbes habet claras Lubeam, *Lübeck*; Rostochium, *Rostock*; Vismariam, *Wismar*. Lubeca opulentissima quondam marique potentissima Imperii civitas, nunc etiam Suedicis Moscoviticisque commerciis celeberrimum emporium. Urbs est ampla, splendida & magnifica.

Holsatia, *Holstein*.

Dividitur hæc regio in Holsatiam proprie dictam, & Ditmarsiam ac Slesovicensem Ducatum. Ditmarsii, *die Ditmarsen*, libera nuper gens, nunc sub Danorum Regum imperio vicatim incolunt. Clarissima totius Holsatiæ urbs est Hamburgium, opulentissimum ad Albim flumen emporium, quo adverso naves ex variis Mundi partibus adpellunt. *Kiel*, item *Ekelnsforde*, & *Husem*; nitida opida portusque celebres. In mediterraneis sunt *Flensburg*, *Rensburg*, & *Sleswijck*. Huic contigua fere arx *Gottorp*, Ducum sedes est.

Luneburgensis Ducatus, Bremensis Archiepiscopatus, Frisia Orientalis, Westphalia, Clivia, & Montanus Ducatus.

Luneburgensis Ducatus.

Ducatus hic cognominatur à capite suo Luneburgio, *Luneburg*, urbe lautissima, salis fontibus maxime clara. Cella, *Cell*, Ducum sedes est. *Danneberga*, Comitatus titulo decorata.

Bremensis Archiepiscopatus.

Bremensis Archiepiscopatus caput Brema est, *Bremen*, civitas egregia & magnifica, emporiumque haud ignobile, Visurgi fluvio navium adpulsum commodante. *Stade*, opidum prope Albi, Anglorum, qui per universam Germaniam pannis negotiantur, celebre nuper fuit emporium. *Vörde*, sive *Bremersförde*, arx cum vico, Archiepiscoporum Bremensium sedes est.

Frisia Orientalis.

Frisia Orientalis, *Oost-Frieslandt*, alio nomine Comitatus Embdanus nuncupatur, à capite suo Embda, *Embden*; urbe haud equidem ampla; at portu celeberrimo. Auricum, *Aurik*, Comitum sedes est.

West-

Westfalia, *Westfalen*.

Westfalia satis ampla regio, gregibus quam hominibus alendis benignior est; silvis horrida, ac paludibus crebris fœda, veterem illam Germaniam referre videtur. Episcopatibus & Comitatibus frequentibus distinguitur. Episcopatus sunt, Monasteriensis, Paderbornensis, Mindensis, Osnabrugiensis, Verdensis. Monasterium, *Münster*, caput totius Westfaliæ, nobilis & magnifica civitas, in amœnissimis agris sita, annis superioribus Anabaptistarum lymphatico regno celebris. Secunda à Monasterio Westfalicarum est Susatum, *Soest*, nulla re, quam amplitudine sua clara. Deinde Tremonia, *Dortmund*, *Minden*, *Osenbrügge*, *Paderborn*, cultorum frequentes sunt urbes. Comitatus nobiliores sunt, *Marck*, *Oldenburg*, *Delmenhorst*, *Bentheim*, *Arnsberg*, *Lingen*, *Teckelenburg*, *Waldeck*, &c. *Lingen*, opidum est munitissimum.

Clivia, *Cleve*.

Clivia, ad utramque Rheni ripam porrecta, à *Clivis*, capite totius Ducatus, cognominatur: junctaque est Juliacensi Ducatui. Colles sive clivi, in quibus condita, nomen urbi præbuisse, vulgo putantur. At clarissima omnium

est Vesalia, *Wesel*; secunda Emeriacum, *Emmerick*; *Santen*, antiquitatum Romanarum reliquiis priscam originem claritatemque indicat. *Mœurs* Comitatus titulo insignitum opidum, munimine maxime clarum est.

Montensis Ducatus.

Montensis Ducatus Clivenfi Ducatui conterminus est, vulgo *Berg*: cujus caput *Düsseldorf*, opidum cum arce, Ducum Juliaci, Cliviæ, & Bergæ, sedes.

C A P. XVI.

Hassia, Wetteravia, Buchovia, Thuringia.

Hassia, Hessen.

HASSIA Landtgraviatus, Comitatus in se habet nobiles hos, *Zigenhaim* & *Nidda*. Caput provinciæ est Castellum Cattorum, sive, ut vulgo nunc usurpatur, *Cassella, Cassel*; lauta sane civitas cum splendida arce, Lantgraviorum sedes. Secunda est *Marpurgium*, literarum studiis maxime clara. *Giessen* munitissimum totius provinciæ opidum.

Wetteravia, Wetteraw.

Inter Hassiam ac Rhenum fluvium est *Wetteravia*, regio, quam maxime nobilitat nobilissimus Comitatus *Nassovicus*; unde decus illud gentis, *Belgica* sede-

Introduct. Geograph. Lib. III. 147
federatæ munimen ac gloria, PRINCEPS MAURITIUS, originem ducit.

Buchovia, *Buchoro.*

Inter Hassiam, Franconiam, atque Thuringiam, media sita est regio Buchovia: cujus caput *Fulda*, opidum celebre, præstantissima Europæ, nedum Germaniæ, Abbatia insignitum.

Thuringia, *Düringen.*

Thuringiæ Landtgraviatus omnium nobilissimus, inter Salam Visurginque amneis protensus, familiæ Saxonice paret. Caput regionis est *Erfordia*, *Erfurt*, ingens urbs, & quasi compendium totius provinciæ, Academia quondam clara: & *Vimar*, *Weimar*, Principum sedes; urbs est amœnissima. *Gotha*, cum diruta arce *Grimmenstein*, Augusti Electoris obsidio arcisque everfione clara est. *Iena*, Musarum est domicilium. *Isenacum*, *Eisenach*, Ducum sedes est.

Præterea est in hac provincia, Ducatus Coburgiæ, cujus caput *Coburgium*, urbs cum egregia arce, Ducum sede. Item Comitatus Swartzeburgiæ, cujus caput *Arnstad*, haud spernendum opidum.

C A P. XVII.

Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus.

Misnia, Meissen.

Misniæ Marchionatus, Ducum Saxoniae domicilium, agro amœnissimo, argenti venis ditissima, urbibus splendidissima est regio. Urbium quondam prima erat Misnia, ad Albim amnem sita, unde provinciæ nomen: at nunc clarissima omnium est Lipsia, *Leipzig*, haud ita magna, verùm ædificiorum nitorem, incolarum mores, agri circumjecti amœnitatem si spectes, nihil adeo festivum in tota Germania reperiri posse credas; nundinis, quæ hic ter in anno habentur, post Francofurtum ad Mœnium, celeberrima. Major est Noviburgium, *Naumburg*, at minus splendida, & ipsa nundinis celebris. Dresda, *Dresden*, urbs est cum arce magnificentissima, Ducum Electorum sedes. Celebrantur hic maxime pons super Albim, stabulum equorum, armamentarium, & quod incolæ vocant *die Kunstkammer*; ubi notatu digna visuntur plurima. *Freiberg*, *Annaberg*, *Mariaberg*, argenti metallis fecunda opida. *Weissensfels*, *Zwickâ*, *Zeitz*, *Chemnitz*, *Torga*, *Iochimsthal*, haud contemnenda opida: quorum postremum est feudum regni Boiohæmiæ.

hæmiæ. Est præterea in Misnico agro Principatus Snebergensis, ab opido arce-
que *Sneberg* cognominatus; cui conjun-
ctus est Comitatus *Hennebergensis*. *Al-
denburgium*, Ducum sedes est. Misnicæ
etiam ditionis est *Voytlandia*, cujus ca-
put est opidum *Hoff*, satis nobile.

Saxonia, *Sachsen*.

Saxonix Ducatus ad utramque Albi
fluvii ripam est, in varias ditiones dis-
cerptus. Urbium clarissima amplissima-
que est *Magdeburgium*, *Meyburg*, *Burch-
graviatus* S. Imperii, & Archiepiscopa-
tus titulo maxime insignis.

Wittenberga, opidum nitidum ac mu-
nitum, Ducum Saxonix quondam se-
des, Martini Lutheri Theologica pro-
fessione maxime clara. *Halla*, vulgo
Hall in Sachsen, elegans urbs, salis co-
ctione maxime celebris. Est in Saxonia,
sui juris Principatus *Anhaltinus*, ab arce
Anhalt ita cognominatus; huic subsunt
duo Comitatus, *Ascanien*, & *Barbi*,
Baronatusque *Bernburg*. *Dessau*, Prin-
cipum sedes, urbs est lauta. hac qui-
dem major est *Servesta*, *Serbst*, at minus
polita. Est in eadem Saxonia clarissi-
mus omnium Comitatus *Mansfeldicus*,
ab opido *Mansfeld* denominatus, qua-
tuor alios intra se Comitatus includens.

Brunsvicensis Ducatus, *Brunswick.*

Caput est, unde Ducatui nomen, *Brunsvicum*, libertate imperii fruens, urbs dives ac probe munita, fortissima contra Ducum Brunsvicensium crebras obsidiones defensione maxime nobilis. Secundum locum obtinet *Halberstadium*, inde *Hildesheim*, *Hannover*, *Goslar*, *Helmsted*, haud spernenda opida. *Wolfenbüttel*, arce munitissima, Ducum sedes est.

C A P. XVIII.

*De Archiepiscopatibus & Academiis
Germaniae.*

ARchiepiscopatus in Germania sunt 7: Moguntinus, Colonienfis, Treverensis, Magdeburgiensis, Salisburgiensis, Bremensis, & Pragensis. Episcopatum in tam vasta regione incertus est numerus. Praecipui sunt: Herbipolitanus, Bambergensis, Argentoratensis, Spirensis, Leodicensis, Monasteriensis, Paderbornensis, Hildesheimensis, Mindensis, Osnabrugiensis, Verdensis, Halberstadiensis, Hallensis in Saxonia, Vra-tislaviensis.

Academiae illustres sunt, Basileæ, Fri-burgii in Brisgavia, Argentorati, Hei-delbergæ, Tubingæ, Ingolstadii, Altor-fensis, Pragæ, Viennæ, Francofurti ad
Ode-

Oderam, Gripswoldiæ, Rostochii, Helm-
stadii, Wittenbergæ, Lipsiæ, Ienæ, Erfor-
diæ, Marpurgii, Gieslæ, Colonia.

C A P. XIX.

Dania Regnum.

DAnia nomen habet à Danis, sive
Codanis populis, qui & Teutoni
olim dicti fuere. Codano sinu, sive mari
Suevico, in plures secatur portiones.
Partem ejus cis sinum in Germaniæ
Continenti sitam, Cimbricam peninsu-
lam Romanis vocitatam, ante dixi-
mus. Cimbri ab initio incoluere: postea
Jutæ, unde regioni nomen in hunc us-
que diem, *Jutlandt*; præter unum opi-
dum *Flensborg*, nihil clarum habens. Al-
teram partem, trans sinum sitam, veteres
insulam putarunt esse, nomine Scandi-
naviam, sive Scandiam: at Continen-
tem esse, una cum Suedia, & Norvagia,
satis nunc constat. Dividitur in tres par-
tes, *Holland*, & *Scanen*. & *Bleiking*. Ur-
bes in ea, seu potius opida, litori præ-
tensa, sunt, *Elleboge*, *Landskroon*, &
Elzenborg, freto Danico, quod vulgo
dicitur *der Sondt*, adpositum. In me-
diterraneis est *Londen*, Archiepiscopali
sede decoratum. Tertia pars regni, in
Insulis dispersa, medium situm obsidet.
In his Codanonia, ab ipsis incolis Co-
danis,

danis, qui alio nomine fuere Teutoni, veteribus sic dicta, nunc *Seelandia*, ut magnitudine, sic fecunditate alias antefat. In hac totius regni caput *Hafnia*, vulgo incolis *Kjöbenhäffn*, & *Kjöbinghaffn*, Germ. *Copenhagen* & *Kopenhagen*, celebre emporium, Regumque sedes. *Elsenör*, celebris ad dictum fretum navium adpulsu locus est: hic namque vectigal Regibus à transeuntibus navibus penditur. Contigua est splendidissima & munitissima arx *Cronenburgh*, contra vim ex Oceano vel ipso sinu irruentium extructa. In mediterraneis est *Rotschild*, dives quondam urbs, nunc opidum Regum sepulcris clarum. *Fredrichsborg*, arx in amœnissimo agro condita, Regum secessibus frequentatur.

Est præterea in hoc sinu insula *Bornholm*, hacque multo major *Gothia*, vulgo *Gottlandt*, saxo albo ad extruenda ædificia utilis, utraque Daniæ regno submissa.

C A P. XX.

Norvagia, Finnomarchia, Islandia, Gronlandia, Frieslandia.

N O R V A G I A.

Norvagia, vulgo incolis *Norrige*, & contracte *Norge*, Germ. *Nortwegis*, & *Norwegen* (Timæo, apud Plinium,

nium, Nerigon, qui insulam omnium Septemtrionalium maximam falso credidit), nomen à situ accepit: quidpe *Nort Germ.* est quod Latinis Septemtrio. Sevone monte, Orientale ejus latus; Meridionale, sinus Codani faucibus & Oceano; Occiduum, eodem Oceano clauditur: à Septemtrione Finnomarchia ei obtenditur. Terra ipsa vasta, sed maxime aspera, saxoque sterili aut silvis ingentibus horrida. Antiquissimi Siones incoluisse traduntur. Postmodo potens Norvagiorum in Danos etiam & Frisios imperium fuit: at nunc ipsi Daniæ regibus parent. Urbes in ea sunt, Nidrosia, vulgo *Drunthem*, caput regni, Regumque quondam sedes, ubi superbissimi olim totius Septemtrionis templi rudera visuntur. Bergi, vulgo *Bergen*, celeberrimum in his oris emporium: prædicto Timæo pro insula memoratur. Hinc est *Anflo* sive *Opflo*, haud ignobile emporium.

Finnorum Marchia.

Norvagiæ ab Septemtrionibus continuatur Finnomarchia, fatis ampla & ipsa regio, duobus diversis imperiis in duas partes distracta. Pars Meridionalis, Daniæ; Septemtrionalis, Suediæ regno subiecta est.

Islandia.

A Norvagiæ litore in occasum versus ad CL mill. German. navigantibus occurrit in Oceano Hyperboreo insula Britannicarum olim ultima, Thule; vulgo nunc *Islandt*, ab immensis frigoribus & perpetua glacie, quibus damnata est, sic dicta; magnitudine sua, Melitæis castellis, & monte Hecla, perpetuum ignem eructante, maxime clara: De cetero Daniæ Regibus subiecta.

Gronia.

Islandiæ, ab occasu æstivo, proxime objacet Gronia, vulgo *Groenlandt*, immenso terrarum spatio: incertum insula, an continens terra sit cum Americæ terris; quibus propinquior longe, quam Europæ. Imperium in litora hætenus cognita, sibi vendicarunt Daniæ Reges. Balænarum captura regio maxime nobilitatur.

Frielandia.

A meridie eidem Islandiæ opposita est insula *Frielandt*; & ipsa à frigoribus ac perpetua fere hieme nomen habens; nulla re alia Regibus Angliæ, quibus pareret, quam piscium captura utilis.

C A P. XXI.

*Suedia, Botnia, Schrick finnia, Lappia,
Finnia.*

S V E D I A.

AT in Continenti rursus Norvagiæ
Danicæque regnis jungitur Suedia,
continua certaue serie antiquissimum
in orbe terrarum regnum: quod semper
Suiones sive Sueones incoluere.
Clauditur ab Ortu, Finnico sinu, Coda-
noque mari: à Meridie, Danicæ confinio:
ab Occasu, Sevonis immensi montis
jugo à Norvagia submovetur: à
Septentrione est Botnia. Pars regni
Australis antiquo nomine Guthia, vulgo
Gutlandt, vocatur, reliquis partibus
longe celebrior latiorque. Caput regni
universi, Regumque sedes, est *Stockholm*;
urbs posita in stagnis marinis, palis
superstructa; unde etiam nomen traxit;
natura operibusque munitissima, emporium
que celeberrimum. Secunda est
Upsalia, Academia Archiepiscopatuque
in signis. *Calmar* in confiniis Danicæ,
cum arce validissima, urbs est satis
magna, portusque celebris. Est item
Nisopen, munitum opidum, emporiumque
clarum.

Botnia.

Botniam sinus Botnicus in duas secat
par-

partes, Orientalem & Occidentalem. Nihil in ea notatu dignum præter emporium *Torniam*, ad intimum sinus recessum situam.

Schrickfinnia.

Supra Botniam *Schrickfinni* sive *Scritfinni* incolunt, una cum Botnis, Suediæ Regibus subiecti.

Lappia.

Hinc versus Orientem, in extimo veteris Germaniæ angulo, *Lappia*, vulgo *Lappenlandt*, & incolæ ejus Germanis *Lappen*, Russis *Loppi*; in duo genera distincti. Occidentales, Suediæ Regibus parent. Orientales, Russico vocabulo *Dickiloppi*, id est, feri *Lappones*, magno *Moscoviæ* Duci subiecti sunt.

Finnia.

Infra *Lappiam*, *Botniamque*, versus Meridiem est *Finnia*, inter *Botnicum* *Finnicumque* sinum posita. *Plinio* *Fennigia*, (qui insulam esse credidit,) vulgo nunc *Finlandt* dicta, haud parva *Suedici* Imperii portio, fertilis arvis, piscuisque læta. Urbium clarissimæ sunt, *Abo*, Episcopalis sedes; ac *Viburgium*, in intimo sinus *Finnici* recessu nobile emporium.

De Italia & variis ejus nominibus.

Explicatis veteris novæque Germaniæ partibus, commodissimus nunc videtur locus, à Septentrionibus versus Meridiem pedem referre, ac transgressis hinc Alpium jugis Italiam introspicere. Quin pigeat, quæ omnium dignitate prima erat, eam posteriore loco dici: quidpe terra olim fuit omnium terrarum alumna simul & parens; divina providentia electa, quæ sparsa congregaret imperia, ritusque molliret, & tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret; breviterque, una cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Jam vero locorum salubritatem, cæli temperiem, aprica collium, opaca nemorum, tantam frugum & vitium olearumque fertilitatem, pecorum fecunditatem, tam innoxios saltus, tot munifica silvarum genera, tot lacus, tot annuum fontiumque ubertatem, colonias tam frequentes, tam assiduam novarum urbium gratiam, tam clarum decus veterum opidorum, virorum denique ingenia, mores ac ritus, linguaque ac manu res gestas,

si reputes, nihil toto orbe terrarum commemorares, quod huic conferri, nedum præferri, queat.

Nomen unde sortita sit, varie auctores tradunt. alii quidpe à bobus, quorum magnitudine pulcritudineque foecunda est, vocitaram Italiam existimant: nam Ἰταλῆς veteri sua lingua dixisse Græcos, quos Latini tauros: alii verius ab Italo, Rege Siculorum, qui primum agrum Sabinorum & Latium incoluerit, hanc terrarum partem adpellatam tradunt Italiam: quod postea nomen in totam terram, inter Alpeis & Siculum fretum, transiit. Hesperia etiam dicta fuit Græcis, à vespertino sidere Hespero; quia illis in Occasum sita erat. Saturnia, Ausonia, Oenotria, Latium, quanquam ab antiquissimis Græcis, postea etiam à Latinis poëtis, pro universa Italia ponantur, patrium dumtaxat fuere nomina.

Ceterum Natura Imperio Romano prospiciens, mari Supero Inferoque & altissimis Alpium jugis, ceu firmissimo vallo, fossaque latissima, totam undique cinxit.

Terminos igitur habet à Septemtrionibus Alpes; ab Ortu Arsiam Histriæ flumen, & mare Superum, qui & Adriaticus siuus dicitur; à Meridie mare
In-

Inferum sive Tuscum; ab Occasu iterum Alpeis & Varum amnem.

Longitudo ejus summa est ab Alpino sine Augustæ Prætorix, quæ vulgo nunc *Aosta*, per urbem Romam Capuamque meante cursu, ad Rhegium opidum, & Leucopetram promontorium, quod vulgo, *Capo dell' Arme*, millium passuum *Idcccc*, id est, mill. German. *ccxxv*. Latitudo varia est. at subter Alpes millium passuum *IdLx*, id est, mill. German. *cxl*. medio cursu inter Anconam & ostia Tiberina, millia passuum *cxxxvi*, id est, mill. German. *xxxiv*. Veteres querno folio eam assimularunt; at nostri ævi homines, cruri humano.

C A P. XXIII.

De divisione Veteris Italia.

Divisa fuit olim Italia aliter aliis subinde temporibus; prout gentium migrationes finiumque commutationes factæ sunt. Nos eam maxime divisionem sequemur, quæ sub primis Romanorum Imperatoribus fuit.

Postquam Gallorum, inter Oceanum, Rhenum, Alpes, Internum mare & Pyrenæos montes incolentium, ingens multitudo, variæque nationes, trans Alpeis profectæ, eam Italiæ partem obse-

obfederunt, quæ inter Alpeis & Apenninum ad Æsum usque flumen, prope Anconam porrecta est; GALLIA hæc Romanis dicta est ITALICA: item Gallia Citerior, & Cisalpina, item Gallia Circumpadana & Togata à toga Romana, quia vestitum ritusque Romanorum assumerat: quum trans Alpeis ulterior Gallia diceretur Comata, à coma seu cæsarie, quam incolæ ejus alebant: pars autem Transalpinæ Galliæ à braccis, femorum tegumento, Braccata; quæ eadem Narbonensis provincia. Sed sub eadem Galliæ Togatæ provincia comprehendebantur etiam alii populi; ut, ad mare Inferum, Ligures; ad Superum, Veneti, Carni, Histri; in Alpibus, Taurini, Salassi, Lepontii, Euganei; &, qui postea provinciam per se una cum Transalpinis populis, Vindelici atque Norici conficiebant, Rhæti. Post Galliam Togatam primi sequebantur sub Apennino Etrusci, sive Tusci: ultra hos ad utrumque Apennini latus Umbri: infra hos Sabini ac Latini, Æqui, Volsci, atque Hernici: juxta Umbros ad mare Superum erant Picentes; dein Marrucini, Vestini, Frentani, Peligni, Marfi: ultra hos in mediterraneo Samnites & Hirpini: infra Samnites ad mare Inferum Campani, mox Picentini.

ni. Frentanis Hirpinisque jungebantur
 Apuli. inde Calabri & Sallentini lævum
 Italiæ cornu infidebant. Sub Apulis e-
 rant Lucani, ad utrumque mare. Sub
 his in dextro cornu & extimo Italiæ an-
 gulo erant Brutii.

C A P. XXIV.

*Ligures, Taurini, Cottii & Ideonni regna,
 Salassi, Lepontii, Euganei, Rheti,
 Veneti, Carni, Histri.*

Liguria, inter Varum & Macram a-
 mneis, mareque Ligusticum & Pa-
 dum fluvium, ad Placentiam usque por-
 recta, caput gentis Ligurum habuit Ge-
 nuam, vulgo nunc *Genova*. Reliqua in-
 de opida clara fuere in ora maritima,
 Nicæa, & portus Herculis Monæci, à
 Græcis Massiliensibus condita; inde Li-
 gustica opida, Albiæ Intemelium, &
 Albiæ Ingaunum, quæ vulgo contracte
 dicebantur Albintemelium, Albingau-
 num, nunc *Vintimilia & Albenga*. Hinc
 Vada Sabatia, nunc *Savona*. Intus fuere
 Pollentia, Alba Pompeia, Asta, Aquæ
 Statiellæ, Dertona, Iria; quæ vulgo nunc
 dicuntur, *Polenza, Alba, Aste, Acqui*
 five *Aich, Tortona, Voghera*.

Liguribus jungebantur Taurini in-
 ter Padi lævam ripam, Alpium radi-
 ces,

ces & Orgum fluvium. Caput gentis olim Augusta Taurinorum, nunc vulgo *Turino*.

His finitimi erant Cottii & Ideonni, Regulorum regna in Alpibus. Cottiani regni caput fuit Segusio, sive Segusium, nunc *Susa*.

His iterum continuabantur Salassi, in valle quam Duria amnis mediam fecat. Horum caput Augusta Prætoria, nunc vulgo *Aosta*; inde Eporedia, nunc *Ivrea*.

Salassis contermini erant porro Lepontii, circa lacum Verbanum, vulgo nunc *Lago Maggiore*, & flumina quæ is recipit. Caput fuit Oscela, vulgo nunc ad Tosam amnem *Domo d'Oscela*.

Lepontios sequebantur in Alpibus Euganei inter Larium sive Comensem lacum, & Athesim fluvium. horum opida fuere, Anaunia sive Anonium, Sarraca, & Vannia, vulgo nunc *Castel Nân*, sive *Nân*; *Sarca* & *Civida* ad Ollium fluvium: dein Clavenna; & item Telium in Valle Tellina. Nobilissimi Euganeorum populi fuere, Sarunetes, in vallibus Clavennensi & Tellina; Venones, ad ortus Athesis amnis; Camuni, nunc *Val Camonica*, ad Ollium fluvium; Triumplini, sive Trumplini, nunc *Val Troppia*, ad Melam amnem. Supra Euga-

Euganeos fuere Rhæti, duce Rhæto ex
Tuscis, quum hi pellerentur Circumpada-
dana regione à Gallis, orti. Fines ha-
buere à Rheni fontibus ad fontes usque
Dravi amnis, in Danubium defluentis.
Caput eorum Tridentum, nunc vulgo
Trento. Reliqua opida clariora, *Curia*,
vulgo nunc *Châr*, Italis *Coira*; *Feltria*, *Be-*
lunum, nunc *Feltre*, *Belluno*. At *Verona*,
celeberrima omni ævo urbs, ab Euganeis
simul & Rhætis condita fuit.

Rhætis ab ortu Solis proximi fuere
Veneti; quos fabulosa Græcorum an-
tiquitas ex Paphlagonum ad Pontum
Euxinum gente, Duce Antenore à
Troia excidio huc deduxit. Alii verius
Illyricum fecere populum. Euganeo-
rum, qui inde in Alpeis secesserunt, oc-
cuparunt agrum ad mare Hadriaticum,
inter Padum amnem & Timavi fon-
teis. Caput Venetorum *Patavium*, nunc
Padoua, ab Antenore Troiano condi-
tum vel auctum. Inde opida celebria,
Atria sive *Adria*, nunc *Adri*, à Tuscis
quondam conditum; unde mari seu
fini Adriatico cognomen; tum *Ateste*,
nunc *Este*: *Vicentia*, nunc *Vicenza*: &
Altinum; ex quo præter nomen & te-
nuia quædam ruinarum vestigia apud
Silim fluvium nihil nunc reliquum est.
Hinc sequebantur *Tarvisium*, *Opiter-*
L 2 gium;

gium ; nunc *Treviso* & *Oderzo* : & *Concordia*,cujus nomen manet.

Reliquam hinc Euganeorum seu Venetorum oram ad Formionem usque amnem, qui nunc *Risano* est , apud opidum *Capo d' Istria*, Carnorum postea obtinuit populus. Urbs heic, quondam potens atque ingens inter primas Italiae, *Aquileia*, nunc *Aquiléa*, deserta plane. Inde clara opida, Forum Julii, nunc vulgo *Cividad di Friuli* ; Julium Carnicum, nunc *Zuglio*, in ruinis inter *Tilavemptum* fluvium & *Alpeis*; *Vedinum*, vulgo Germanis nunc *Weiden*, Italis *Udene*. Circa *Venzonum* *Noreia* fuit *Tauriscorum* urbs, qui inde postea *Norici* trans *Alpeis* dicti. *Tergeste* item, vulgo nunc *Trieste*, clara olim *Histrorum* primum urbs, post *Romanorum* fuit colonia, Carnorum provinciae attributa. Sed imprimis celebratus in hac ora fuit *Gracis* pariter ac *Latinis* monumentis *Timavus* amnis, inter *Aquileiam* & *Tergeste*, septem capitibus exoriens, uno ostio post mille haud amplius passus in mare emissus.

Post Carnos igitur est *Histria*, & populi *Histri*. Regio ceu peninsula inter *Formionem* & *Arsum* amneis in mare procurrat. Caput gentis fuit *Pola*, à *Colchis*, *Jasonem* & *Medeam* persequenti-
bus,

Introduct. Geograph. Lib. III. 165
bus, olim condita. Inde celebra opida,
Parentium & Ægida, nunc *Parento* &
Cabo d' Istria: item Nesactium ad Arsiam
fluvium, nunc *Castel Nuovo*.

C A P. XXV.
De Gallis Cisalpinis.

GAllicæ gentes trans Padum fuere Li-
byci, Lævi, Insubres, Orobiani, Ceno-
mani. Libycorum caput fuere Vercellæ,
nunc *Vercelli*. Lævorum, Ticinum, nunc
Tavia; eorundem fuit Novaria, nunc
Novara. Insubres omnium Gallicarum
in Italia gentium fuere validissimi. Ca-
put eorum Mediolanum, vulgo nunc
Italis *Milan*, German. *Meiland*. Opida
hinc clara, Laus Pompeia, nunc *Lodi*;
Forum Diuguntorum, nunc *Crema*; Mo-
guntiacum sive Modicia, nunc *Monza*.
Orobiorum fuere, Comum, Bergomum,
Forum Licinii; nunc vulgo, *Como*, *Ber-
gamo*, *Berlasina*. Ultra Insubres, Oro-
biosque, incoluere ad Venetiam usque
Cenomani; quorum caput Brixia, nunc
Brescia sive *Bressa*. Præterea celeberrimæ
urbes, Cremona & Mantua, à Tuscis
quondam condita. At cis Padum Gallici
populi fuere, Ananes, Boii, Senones.
Ananes Liguriæ continuabantur circa
Placentiam, Romanorum coloniam,

vulgo nunc *Piacenza*. Inde sequebantur Boii, secundum Insubres maxima potentissimaque Gallorum Italicorum gens. Caput eorum fuit Bononia, nunc vulgo *Bologna*; Belfina ante dicta, cum caput Etruscorum esset. Inde opida nobilia, *Parma, Brixellum, Regium, Lepidi, Mutina, Forum Cornelii, Faventia, Forum Livii*; quæ nunc vulgo, *Parma, Brisello, Reggio, Modena, Imola, Faënz.a, Forli*. Postremi Gallorum in Italia fuere Senones, inter Ravennam & Æsim flumen, quod nunc *Iessi*, prope Anconam, partem Umbriorum agri incolentes. Caput heic gentis constituere Senam Gallicam, sive Senogalliam, vulgo *Sinigaglia*. Reliqua hujus oræ opida in Umbris dicemus.

C A P. XXVI.

Etruria & Umbria.

Galliæ Togatæ jungebatur à meridie Etruria, sub Apennino monte. Ejus incolæ Etrusci sive Tusci; Græcis Tyrrheni dicti. Sed horum prima sedes fuit, ut ante dictum, trans Apenninum, ab utraque Padi ripa; unde à Gallis expulsi, intra Apenninum, mare Inferum, & Tiberim Macramque amneis, condescerunt, duodecim urbibus, totidemque Principatibus inter se constitutis.

UR-

Urbium nomina hæc sunt ; Veii , Volfinii , Clusium , Perugia , Crotona , Arretium , Falerii , Volaterræ , Vetulonii , Rusellæ , Tarquinii , Cære . Ex his hodieque extant , nominaque vulgaria habent ista ; *Bolsena , Chiusi , Perugia , Crotona , Arezzo , Cività Castellana , Volterra , Cerveteri* . Reliquarum Veii ad XII lapidem ab urbe Roma fuere , circa opidum nunc *Scrofano* ; Vetulonii fuere prope litus inrer *Plombinum & Massam* , opida : vulgo nunc dicitur *Bagni di Roselle* , id est , Aquæ Rosellarum . Tarquiniorum vestigia jacent supra Cornetum opidum .

Celebres præterea urbes in Etruria fuerunt , in litore , Luna , trans Macram fluv. , sed Etruscorum tamen opidum , portu nobile , nunc *L'Erici* ; inde *Pisæ* , nunc *Pisa* ; Portus Liburnus , sive Hercules Liburnus , nunc *Livorno* ; Populonia , cùjus vestigia extant prope *Plombinum* ; Telamon , nunc *Telamone* ; Cosa , nunc *Ansidonia* ; Gravisæ , quondam infra Cornetum ; Centum Cellæ , nunc *Civita Vecchia* ; & Alsiurn , nunc *Palo* .

Intus in mediterraneo , Nepete , Sutrium , Falerii Faliscorum , Fanum Voltumnæ , Hortanum ; quæ vulgo nunc , *Nepe , Sutri , Cività Castellana , Viterbo* ,

& Horti. Inde Herbanum : quæ postea Urbs Vetus, nunc *Orvieto*. Suana & Saturnia, Senæ, Florentia, Pistoria, Luca, nomina antiqua retinent.

Umbria.

Tuscis jungebantur ad Tiberim fluv. Umbri. Sed hi ab initio ad utrumque mare late incoluerunt. unde fluvius, mediam postea Etruriam secans, Umbro olim, nunc *Umbrone*. Ab Infero mari eos rejecerunt Etrusci; à Supero Senones Galli. At his à Romanis deletis, Umbris fines fuere in Romano Imperio ab Austro, Nar amnis, vulgo *Nera*, in Tiberim confluens; ab Occasu, Tiberis, & trans Apenninum *Bedesis*, nunc *Ronco*, apud Ravennam mare Hadriaticum petens; à Septentrionibus, ipsum hoc mare; ab Ortu, *Ælis* fluvius, & inde linea ducta ad Naris fonteis.

Urbes in ora Hadriatici finus, Ravenna, Ariminum, Pisaurum, Fanum Fortunæ, & Sena Gallica, supra dicta: nomina vulgaria nunc sunt, *Ravenna*, *Rimino*, *Tesaro*, *Fano*, *Sinigaglia*. Intus, *Cæsena*, *Sassina*, *Urbium*, *Sentinum*, *Ælis*, *Camerinum*; vulgo nunc, *Cæsena*, *Sarsina*, *Urbino*, *Sentino*, *Iesi*, *Camerino*. Cis Apenninum, *Iguvium*, *Mevania*, *Spoletium*, *Tifernum*, *Nuceria*,

ceria, Camellaria, Assisium, Hispellum, Fulginium, Tuder, Interamnium, Narnia, Ameria, & citra Narem Otriculi: quæ vulgo nunc, *Augubio*, *Bevagna*, *Spoleti*, *Città di Castello*, *Nocera*, *Assisi*, *Ispello*, *Fuligno*, *Todi*, *Terani*, sive *Terni*, *Narni*, *Amelia*, *Otricoli*.

C A P. XXVII.

De Sabinis & Latio.

INfra Umbros, ad mare usque, antiquissimis temporibus incolere Siculi; à quorum Rege Italo hæc regio primum dicta est Italia; quæ deinde ab Aboriginibus, pulsus inde Siculis, Saturnia vocata est, & mox item Latium: unde Aboriginibus novum nomen Latini. Sed in partem antiqui Latii postea successerunt Sabini, inter Narem & Anienem, quorum hic *Teverone* dicitur. Caput Sabinorum fuit Reate, nunc *Rieti*; & ante hanc Cures, nunc *il Vecovio di Sabina*, cœnobium, cum ingentibus veteris urbis reliquiis. hinc Romani dicti fuere *Quirites*. Reliqua opida celebria sunt, *Nursia*, nunc *Norcia*: *Cutiliæ*, cujus ruinae prope opidum *Civita Ducale*; *Amiternum*, cujus vestigia prope *Aquilam*. Inde *Eretum* & *Nomentum*, prope *Anienem*,

vulgo nunc *Monte Ereondo & Lamer-
tario.*

Sub Sabinis itaque juxta Tuscos fuere Latini, non totius Italiæ solum, sed & Orbis universi gens nobilissima. Terra eorum Latium dicta. arctis initio finibus inclusa, ab Aniene ac Tiberi ad Circæum usque promontorium, quod vulgo nunc est *Circelli*. At postquam finitimi etiam populi, Æqui, Hernici, Volsci, & Ausones, sub eodem Latinorum nomine computati sunt, finis novi Latii fuit *Liris amnis*, vulgo nunc *Garigliano*.

Caput Latii omni ævo fuit Roma, urbs, ab Aboriginibus, qui antea Oenotrii dicebantur, cum ex Græcia in Italiam advenissent, condita; ab Æneæ posteris, ut tradunt, aucta: urbium sane Regina, orbisque terrarum caput ac domina. Reliqua opida, antiquitate & claritudine, præcipua fuere, Tibur, nunc *Tivoli*; Præneste, nunc *Palastrina*; Gabii, medio inter Præneste & Romam itinere quondam; Tusculum, nunc *Frascati*; Aricia, nunc *P' Aricia*; Lanuvium, nunc *Città Lavinia*; Alba longa, inter Albanum quondam montem & Lacum; & Albæ mater Lavinium, prope litus, nunc *Patrica*; inde Laurentum, nunc *Paterno*; & tandem Ostia, ab Ostiis Tiberinis nomen habens. Circa
Anie-

Anienis Tiberisque confluentis, opida, Antemnæ, Collatia, Fidenæ, in tenuibus incertisque vestigiis ostenduntur. Rutuli pars fuere Latinorum; caput eorum Ardea:

In Æquis fuere Carseoli five Carfula, nunc *Arsuli*; & Valeria, quæ & Varia, dunc *Vico Varo*; tum Sublaqueum, nunc *Suliaca*; Algidum, in Algido monte & nemore, nunc *Selva d' Aglieri*.

Hernicorum fuere, Anagnia, Alanium, Veruli, Ferentinum. nunc *Anagni, Alatri, Veroli, Ferentino*, dicta.

Sub Hernicis ad mare fuerunt Volsci, opida eorum in litore Antium, Circei, Tarracina, quod antea Anxur. intus statim celeberrimus Pomtinus ager, & Pomtinæ paludes, à capite olim Volscorum Sueffa Pometia dictæ. inde Velitræ, Cora, Norba, Privernum, Setia, Signia, Sulmo, Frusino, Fabrateria, Aquinum, Casinum, Atina, Arpinum, Arx, Sora: vulgo nunc dicuntur, *Belitri, Cora, Norma, Piperino, Sezza, Segni, Sermonetta, Frascona, Falvatera, Aquino, Monte Casino, Atina, Arpino, Arce, Sora*. At Fregellæ, nunc *Pento Corvo* est; & Interamna, *l'Isola* nunc dicta.

Aulonum fuere, Caieta, Fundi, Formiæ: nunc vulgo dicuntur, *Gaëta, Fondi, Mola*.

C A P. XXVIII.

*Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marfi,
Frentani, Samnites, Hirpini.*

Utra Apenninum rursus juxta Sabi-
nos & Umbros, fuere Picentes, in-
ter Æsim & Aternum amneis: quorum
hic nunc *Pescàra* dicitur. Regio eorum
vocabatur Picenum. gens à Sabinis fer-
tur orta. Opida in litore, Ancona,
Græcorum colonia, à Syracusanis con-
dita; Castrum novum, nunc *Flaviano*;
Castellum Truentinum, ad Truentum
annem. Intus Auximum, nunc *Osno*;
Septempeda, nunc *S. Severino*; Tollen-
tinum, Firmum Picenum, & Asculum
Picenum, Interamnium, Atria; quæ
nunc, *Tollentino, Fermo, Ascoli, Téramo,*
Atri. Picentibus continuabantur Ve-
stini, quorum opida Angulus & Pinna,
vulgo nunc *Civita di Sant Angelo, & Ci-
vita di Penna*; Avia sive Avella, nunc
est *Aquila.*

Vestinis ad mare contermini erant
Marrucini, quorum opidum Teate, nunc
Tieti & Chieti.

Marrucinis simul & Vestinis finitimi
erant Peligni, quorum caput olim Cor-
finium, nunc destructum; deinde Sul-
mo, nunc *Salmona.*

Pelignis & Vestinis in mediterraneo
con-

Introduct. Geograph. Lib. III. 173
continuabantur Marfi. quorum Alba
Fucentis, ad Fucinum lacum; quæ ho-
dieque nomen antiquum in ruinis re-
tinet; vulgo *Alie*, & *Albi* dicta: & Mar-
rubium, nunc *Moréa*.

Rursus in litore ultra Marrucinos
& Pelignos incolebant Frentani; quo-
rum opida, Ortona, Anxanum, Histo-
nium; nunc *Ortona*, *Lanzano*, *Guasto*
d' Amone.

Infra Frentanos fuere Samnites, Sa-
belli etiam dicti, à Sabinis orti: & à
Samnitibus orti Hirpini. Illorum regio
Samnium; in quo opida, Bovianum,
Æsernia, Sæpinum, Allifæ, Telesia; nunc
vulgo, *Boiano*, *Isernia*, *Sepino*, *Alisi*, *Te-
lese*. Horum opida Beneventum, Equus
Tuticus, Abellinum, Compsa; nunc *Be-
nivento*, *Ariano*, *Avellino*, *Conza*.

C A P. XXIX.

*De Campania & Picentinis, Apulia,
Calabria.*

Juxta Samnites Hirpinosque ad mare
Inferum erat Campania, vulgo nunc
Terra di Lavoro, in qua summum Li-
bei patris cum Cerere certamen. Opi-
da in litore, Liternum, Scipionis Afri-
cani voluntario exilio clarum; nunc
vulgo *la Torre di Patria*: *Baix*, de-
licia,

licia, an corruptelæ populi Romani: Mi-
 senum, nunc *Monte Miseno*; statio quon-
 dam classis Romanæ ad Inferum mare :
 Puteoli, *Puzzuolo*, portus ad hoc mare
 totius Italiæ celeberrimus: Neapolis,
 Parthenope ante dicta, nunc *Napoli*; li-
 terarum studiis Ciceronis Virgilique æ-
 tate clara: Herculanium, vulgo *Torre di*
Greco; & Pompeii, vulgo *Scafati*; Vesu-
 vii montis incendio nota opida. Inde
 Surrentum, nunc *Sorrento*. Intus in me-
 diterraneo, unde Campaniæ nomen,
 Capua, à Tuscis condita; æmula quon-
 dam Romæ, atque ob id ipsum perdi-
 ta. nunc ruinæ ejus visuntur duobus
 amplius millibus passuum à Nova Ca-
 pua. Sueffa Aurunca, nunc *Sessa*; Ve-
 nasfrum, nunc *Venafri*; Casilinum, nunc
Nova Capua, ad Vulturum amnem;
 Teanum Sidicinum, nunc *Tiano*; Cala-
 tia, nunc *Caiazzo*; Cales, *Calvi*; Atel-
 la, nunc *Aversa*; Acerræ, nunc *Acerra*;
 Nola, nomen retinens; Nuceria, nunc
Nocera.

Juxta Campanos fuere Picentini, à
 Surrento, sive Minervæ promontorio,
 ad Silarum usque amnem; pars quon-
 dam Picentium, huc à Romanis à Supe-
 ro mari traducti. Caput eorum Saler-
 num, vulgo *Salerno*.

Apulia, Calabria.

Juxta Frentanos, Samnites atque Hirpinos fuere Apuli, quorum regio Apulia, longissimò tractu à Frentone fluvio, vulgo nunc *Fortore*, ad fauces usque Hadriatici maris excurrrens. Divisa fuit in treis parteis. Daunia dicebatur à Frentone ad Aufidum amnem, vulgo nunc *Lofanto*: inde ad Brundisium, & Tarentum, Peuceria; cujus partem Pediculi incoluere. hinc reliquum sub peninsulæ forma tenuere Messapii. Sed Messapia, post dicta fuit Calabria, & incolæ Calabri. Calabriae rursus dimidia pars, Tarentino simul contermina, Salentinorum fuit regio. Atque tum Apulia proprie dicta consistebat inter Frentanos & Calabriam. Opida in Apulia fuere clara, Teanum Apulum, nunc exiguum murorum vestigium dicitur, *Civitate* vulgo: *Gerion* nunc *Tragonara*; Sipuntum, nunc *Siponto*; Luceria, nunc *Lucera*; Æquulanum, nunc *Troia*; Arpi, cujus ruinæ apud *Foggiam* opidum; Asculum Apulum, nunc *Ascoli*; Venusia, Horatio alumno nobilis, nunc *Venosa*; Acherontia, nunc *Acirenza*; Canusium, nunc *Canosa*; & clade Romanorum insignis vicus, *Cannæ*, nunc *Canna*; *Salapia*,

lapia, *Salpe*; Rubi, *Ruvo*; Butunti, nunc *Bitonto*; Barium, *Bari*; Egnatia, nunc *Terre d' Anazzo*.

In Calabria Brundisium, trajectu in Græciam olim clara, nunc *Brindisi*; Hydruntum, *Otranto*; Castrum Minervæ, *Castro*; Callipolis, *Gallipoli*; & omnium clarissima Tarentum, *Taranto*. Intus in peninsula, *Neritum*, *Nardo*; Aletium, *Lezze*: & prope hanc quondam *Rudix*, Ennio cive nobile opidum.

C A P. XXX.

De Lucanis, Brutis, & Magna Græcia.

INfra Apulos, Hirpinos atque Picentinos, ad utrumque mare fuere Lucani, & ipsi à Samnitibus orti duce Lucio: sineis habuere ad Laum & Sybarim usque amneis: quorum hic in Tarentino sinu, nunc vulgò dicitur *Cochile*; ille ad mare Inferum, *Laino*. Opida in litore hæc, *Pæstum*, Græcis *Posidonia* adpellatum, nunc, in ruinis, *Pesto*; *Velia*, nunc *Pisciotta*; celebris quondam portus; *Buxentum*, nunc *Policastro*; à Tarentino sinu *Metapontum*, nunc *Torre di Mare*; *Heraclea*, ante *Siris* dicta, nunc, in vestigio ruinarum, *Policore*; *Sybaris*, postea *Thurii*, ac tandem *Copix*, urbs dicta, inter
Syba-

Sybarim Crathimque amneis non ex-
stat. Intus Potentia, nunc *Potenza*; Giu-
mentum, nunc *Clarimente*.

Post Lucanos extimum Italiae, ad
fretum usque Siculum, angulum te-
nuere Brutii, à Lucanis orti. Opida in
litore versus occasum, Cerilli, nunc *Ci-
rella*; Clampetia, nunc *Amantéa*; Tem-
fa sive Tempfa, cujus situs fuit prope
speculam maritimam, cui nomen vul-
gare *Torre Loppa*; Terina, nunc *Nocera*;
Lametia, nunc *Santa Eufemia*; Scyl-
laeum, in cervice Scyllae scopuli, nunc
Sciglio; & ultra fretum, Rhegium, nunc
Reggio; ab altero mari, Locri, cognomi-
ne Epizephyrii, nunc *Ierace*; Caulonia,
nunc *Castel Vetri*; Scylacium, nunc
Squillaci; Croto, nunc *Crotone*; Petelia,
nunc *Belicastro*; Buscianum, nunc *Ros-
sano*. Intus caput Brutiorum Consen-
tia, nunc *Consenza*; & haud procul inde
versus Septemtrionem, quondam Pan-
dofia, cum Acheronte fluv.: quae duo
nomina cum Alexander, Epirotarum
Rex, in Epiro ancipiti oraculo monitus
fatalia evitare vellet, heic in eadem in-
cidit atque periit. Fuit praeterea potens
quondam civitas Hipponium, Roma-
nis Vibo Valentia dictum, nunc *Monte
Leone*.

Atque haftenus populos enarravi-
mus,

M

mus,

mus, qui universam Italiam olim incoluerunt præcipuaque eorum urbeis recensuimus. Ceterum quum Græci omnem fere oram maritimam, Coloniais suis è Græcia deductis, obsiderent, ipsa hæc terra, unà cum Sicilia, dicta est Magna Græcia. duravitque hoc nomen multis seculis, donec inter fretum Siculum constitit & Tarentum; quæ pars Italici litoris postea proprie eo nomine indigitata est, testibus Cicerone, Plinio, Ptolemæo, & aliis.

C A P. XXXI.

De fluviis Italia.

FLUVIORUM princeps Italiæ est Padus, vulgo *Po*, nulli amniurn claritate inferior, Græcis Eridanus dictus; ac Phaëthontis, ut fabulata est antiquitas, pœna illustratus. E gremio Vesuli, celsissimi inter Alpium juga montis, profluens, triginta amplius flumina, lacusque immensos, septem ostiis, quæ septem maria perhibebantur, in mare Adriaticum defert. Fluminum nobiliora sunt, ex Alpibus orta, Duria, nunc *Dora*; Sessites, *Sessia*; Ticinum, *Tesino*, lacum Verbanum, nunc *lago Maggiore*, transiens; Addua nunc *Ad-da*, Larium lacum, nunc *lago di Como*, perfluens: Ollius, nunc *Oglia*, lacum Sebi-

Sebinum, nunc *lago d'Isèo*, transiens; Mincius, nunc *Menzo*, lacum Benacum, nunc *lago di Garda*, transmittens. At à dextra ripa recipit idem Padus ex Appenninis jugis, Tanarum, nunc *Tanaro*; Trebiam, qui nomen servat, Romanorum clade illustrem; & Rhenum Bononiensem, vulgo *Reuo*.

Ex Alpibus item profluit Athesis, Italis nunc *Adeze*; German. autem *Ethsch*. Reliqua quæ sequuntur, cuncta Apenninus fundit: quorum Arnus, vulgo *Arno*, Florentiam ac Pisas perfluit; Tiberis, quem urbs Roma Romæque conditor Romulus, totius terrarum orbis illustrissimum fecerunt, à dextra ripa Claniam, vulgo *Chiana*, à sinistra Narem, vulgo *Nera*, atque Anienem, nunc *Teverone*, in mare Inferum defert.

Inter Latium & Campaniam est Liris, nunc *Garigliano*; in ipsa Campania Vulturinus, *Volturno*; inter Picentinos ac Lucanos Silarus, *Silaro*. In Magna Græcia Sybaris, nunc *Cocinle*; & Crathis. *Crati*; in Apulia Aufidus, nunc *Lofanto*, Romanorum sinistra pugna adversus Annibatem nobilitatus. Inter Præcutios & Picenum Aternus, nunc *Pescara*. In Gallis Sæonibus Metaurus, nunc *Metro*; Hasdrubalis, fratris Annibalis, clade atque interitu insignitus.

C A P. XXXII.

De Montibus Italiae.

Alpes Italiam à Gallia, Vindelicia, Norico ac Pannonia submovent. Initium earum à Vadis Sabatiis: finis ad Flanaticum finem, vulgo *Golfo di Carnarò*; & Colapis vulgo *di Kulpe*, fluminis fonteis. Dividuntur in varias partes atque nomina. A Vadis Sabatiis ad Vari amnis fontes, qua Ligustico mari objacent, maritimæ cognominantur: hinc ad Segusium usque, vulgo *Susa*, Cottia: inde ad S. Bernardum minorem, Graia: dein ad usque S. Gothardum, Pennina: his continuantur Rhæticae, ad Plavis usque fontem: quarum pars Tridentinae perhibentur, supra Tridentum. His junguntur ad Doblacum usque Noricae, supra Tilavemptum amnem, vulgo *Taiamento*: inde jam Carnicae supra Carnos, usque ad Savi fontes: moxque ultima, ad Colapis fonteis usque, Pannonicae, eadem & Juliae dictae. Sunt tamen qui supra Dalmatiam Alpium nomen protendant, ubi Dalmaticas dici volunt: aliique in Thraciam & Pontum usque. Sed prior finis ad Colapis fontes à ple-risque receptus est.

Ceterum intus in Italia Apenninus, mons amplissimus, Alpibus ad Vada Saba-

Sabatia annexus, perpetuis jugis lunato-
que cursu ad Siculum fretum Leucope-
tramque promontorium tendens, Ita-
liam quasi mediam secat. Prope Sues-
sam, Liris fluminis sinistra ripa prætexi-
tur Massicus mons: hinc inter Baias &
Puteolos est Gaurus. supra Capuam, est
Tifata mons, vulgo *Monte di Capua*. Ul-
tra Neapolim Nola vicinus est Vesuvius,
nunc *Monte di Somma*, ignium eruptio-
ne æ Plinii interitu clarus. In Apulia est
Garganus, in mare Superum ingenti
promontorio excurrentis, nunc *Monte di*
S. Angelo.

C A P. XXXIII.

De variis Italia incolis.

TERRAM Italiam à freto Siculo ad
Alpes usque porrectam qui ab ini-
tio habuerint mortales, parum in tan-
ta temporum longinquitate comper-
tum est: nec constat, unus post inua-
dationem terrarum ab urbe Babylo-
nica profectus in dispersione gentium
populus hanc regionem occupaverit o-
mnem, unumque universæ nomen im-
posuerit; an alix subinde atque alix in
terras cultoribus vacuas invecitæ gen-
tes, suis quæque sedibus vocabula de-
derint diversa. Sanè varii, atque genere
plane diversi, in ea memorantur aucto-
ribus.

ribus populi. quorum antiquissimi sunt isti: Ausones, Brutiorum Lucanorumque agrum quondam tenentes: hinc Opici sive Ofci, in Samnio atque Campania: Siculi, in Sabinis & Latio, Umbri ad utrumque mare; ad Inferum, in parte Tusciae inter Tiberim & Umbrorum amneis. Inde Tusci ad Alpes usque: juxta hos Ligures in Galliam usque ad Rhodanum extensi. Ultra Tuscos Veneti: quos alii à proximo Illyrico, alii ab Henetis, Paphlagonica gente, ortos tradiderunt. Tuscos expulerunt inter Alpes & Apenninum supra dicti Galli: Umbros ab Inero mari removerunt Tusci. Graeca gens ab Arcadia Duce Oenotro profecti, unde dicti Oenotrii, primum Ausones supradictis sedibus pepulerunt, ulterioraque versus Septentrionem Italiae, circa Vulturum Lirimque amneis, petere coegerunt: nec ea terrarum parte contenti, mox Siculos etiam sedibus ejecerunt, jam tum inutato nomine Aborigenes dicti. Sed cum solum, quod tum occupaverant, Latium vocaretur, mutato jam iterum vocabulo, Latinos inde sese adpellarunt. Sabini Opicorum fuere progenies; genueruntque ipsi ex sese Picentes, Vestinos, Marfos, Pelignos, Fretanos, Marrucinos, Samnites, quorum
hi

hi postea Hirpinos, Campanos, Lucanos, atque Brutios condiderunt. Interim Græcorum nationes, aliæ aliis temporibus in Italiam invec̄tæ, urbes in ea passim condiderunt, suisque coloniis; ut supra dictum est, omnem oram maritimam Superi Inferique maris impleverunt. Hinc Italia una cum Sicilia, ut ex Strabone & Trogo liquet, Magna Græcia adpellata fuit. At cum alii populi aliis ex locis Græcos expellerent, maxime vero Lucani eam partem, quam de suo nomine Lucaniam dixerunt, oppressis illis, occuparent, & ab his orti Brutii Brutiam; paulatim Græcum nomen per Italiam imminui cœpit; donec in ea parte consisteret, quæ tum Magna Græcia, nunc Calabria superior, dicitur.

At postquam Romanorum crevit potentia, tota tandem Italia horum armis subjugata est; stetitque sub Romæ urbis Imperio, regionibus ac populis supra explicatis distincta, ad Honorii Imperatoris usque tempestatem. Exhinc alii aliique subinde, Gothi, Vandali, Heruli, Germanicæ gentes, tum Hunni, superatis Alpium jugis, totam invadentes, in varia regna atque imperia distribuerunt. His tandem à Ducibus Justiniani Imp. pulsus, Exarchatus

in Italia magistratus constitutus est, cuius sedes Ravenna; Roma tum in ruinis jacente. Ultimi hinc Longobardi, expugnata Ravenna, regnum in Togata Gallia constituerunt, quod etiam nunc de gentis vocabulo corrupte *Lombardia*, quasi Longobardia, adpellatur. Hos tandem debellavit Pipinus, Franciæ Rex, à Pontifice Romano contra eos in Italiam vocatus.

C A P. XXXIV.

De novissima Italia divisione.

POSTquam Imperii Romani dignitas atque sedes in Germaniam delata est, Italia varie ab aliis aliisque divexata, atque in varios titulos atque dominia discerpta est. Hinc novissimæ divisionis regiones nunc sunt, Histriæ Marchionatus, Fori Julii Ducatus, & haud exigua Italiæ portio Lombardia, sub qua Marchia Tarvisiana, Ducatus Mantuanus, Ducatus Mediolanensis, Tirolis Comitatus dimidia pars, Grifones in ipsis Alpibus, & his contermini Helvetiorum stipendiarii, Pedemontium, Ducatus Montis-Ferrati, Parmensis Ducatus, Romania sive Romaniola, Marchia Anconitana: jamque extra Lombardiam, Ager Genuensis, Tuscia, in qua Patrimonium D. Petri, Tiberis dextræ
ripæ

ripæ adfixum; Ducatus Spoletanus, Ager Romanus; inde Regnum Neapolitanum, inque eo regiones Aprutium, Apulia, Laborinus Ager, Basilicata, Calabria dux, Ager Baritanus, & Ager Hydruntinus.

At eandem Italiam in partes singulis Dominiis distinxeris hoc modo.

I. Dominium est Hispaniarum Regis, sub quo Regnum Neapolitanum, Ducatus Mediolanensis, ac quædam opida in Tusciæ litore; insulæque Italiæ adjacentes, Sicilia & Sardinia.

II. Pontificis Romani, sub quo Ager Romanus, Patrimonium D. Petri, Ducatus Spoletanus, Marchia Anconitana, Romaniola, & urbs in Agro Neapolitano Beneventum.

III. Venetæ Reipublicæ; sub qua Histria, Forum Julii, Marchia Tarvisiana, & inde Lombardiæ pars ad usque Bergomum.

IV. Magni Ducis Tusciæ, in Tuscia.

V. Genuensis Reipublicæ; sub qua Liguria, intra Apenninum & Ligusticum mare, ac portiuncula Tusciæ, Liguriæ proxima; cum Insula Corsica.

VI. Ducis Parmensis, in Lombardia Cispadana.

VII. Ducis Sabaudiæ, sub quo Pedemontium.

VIII. Helvetiorum, supra lacum Verbanum & Larium.

IX. Rhetorum, sive Grisonum, in Alpibus.

X. Archiducum Austriae, in Comitatu Tirolensi, ubi Tridentum, & in partibus Alpibus Fori Julii ac Histriae.

XI. Ducis Mantuani, in Ducatibus Mantuae ac Montis-Ferrati.

XII. Ducis Mutinensis.

XIII. Ducis Urbinatis.

XIV. Civitatis Lucensis, in urbe Luca.

XV. Comitis Mirandulani.

C A P. XXXV.

Histria, Forum Julium, Marchia Tarvisiana, Grisones, Helvetiorum stipendiarii, & Pedemontium.

NOvissima Italiae divisione tradita, singulas partes inspicere haud pigeat. Prima ab Arisia amne est Histria, Germ. *Istereich* dicta. Opida nunc clariora sunt: Pola, Parentium, & Caput Histriae, vulgo *Capo d'Istria*.

Forum Julium, vulgo Friuli, & Patria di Friuli.

Fori Julii caput est Vedinum, nunc *Udene*, Reliqua opida clara sunt: *Cividad di Friuli, Tergestum, Gradiscia*, ac nuper à Venetis condita *Palma*, egregium

ium Fori Julii atque Italiae ab hac parte propugnaculum. Ceterum est in Foro alio Austriacae ditionis Palatinatus Goriciensis, cujus caput *Goricia*, opidum satis nobile.

Marchia Tarvisiana.

Cognominatur Marchia haec ab Tarvisio, vulgo *Treviso*, splendida urbe. At princeps non modo Marchiae Tarvisianae, sed totius facile Italiae, urbs est Venetiae, in ipso salo, palis superstructa, emporium toto orbe terrarum celeberrimum, ac republ. potentissima, magnificis aedificiis splendens, ac templo D. Marci, atque armamentario, maxime conspicua.

Patavium, urbs spatiosa magis quam populosa, Academia totius Europae celeberrima maxime gloriatur: de cetero munitissima.

Verona ampla, splendida, magnifica ac populosa, amphitheatri reliquiis nota est. Vicentia, Equestris ordinis vitis gratissimum domicilium.

Rhati, vulgo Grifones.

Grifones, quos Latine vulgato nomine Rhætos, Germ. *die Graupünter*, vocant, Rheni, Oeni, Athesis ac Ad-duæ fonteis accolunt. Opida habent tenuia; quorum caput Curia, German.

Chür,

Chür, Ital. *Coira*, *Meyenfeld*, *Ilantz*. Sub Rhætis est Vallis Tellina, & Comitatus Clavennensis; cujus caput Clavenna, Germ. *Cläven*, Ital. *Chiavenna*. In Valle Tellina sunt Sundrium, Tiranum, Pescelavium, Morbenium.

Helvetiorum stipendiarii.

Grisonibus contermini sunt Helvetiorum stipendiarii; quorum opida haud illepida, Lucanum, Locarnum & Bellifona.

Pedemontium.

Pedemontii Dominus est Dux Sabaudia. Caput provinciae ac Ducum Sabaudicorum sedes est Augusta Taurinorum vulgo *Turino*. Reliqua opida clara, sunt, Vercellæ, Eporedia, Augusta Prætoria, Asta, Alba, Salutum & Nicæa, licet non magna; at incolis valida. Prope est Nicæensium portus, *Villa Franca*, triremium Ducis statio.

C A P. XXXVI.

Lombardia, & Genuensis Ager.

Lombardia Transpadana.

EA. quæ nunc Lombardia proprie dicitur, pars est Italiae, urbium splendore, agrorumque cultu lætissima. Dividitur autem Pado amne in Cispadanam & Transpadanam. Transpadana
rur-

ursus dispertitur in Ducatum Mediolanensem, Mantuanum, & Venetorum ditionem.

Mediolanensis Ducatus.

Caput est Mediolanum, unde Ducatus nomen ac dignitas; urbs magnitudine sua, arcis munitione, atque incolarum numerositate clarissima; armorum bellicorum officina tota Europa celeberrima. Secunda à Mediolano est Cremona, magnificis ædificiis superba. Sequuntur Comum, Pavia, Novaria; & in Cispadana Lombardia sub eadem ditione Alexandria ac Dertona.

Mantuanus Ducatus.

Mantua, quæ nomen Ducatus dedit, in palude vel lacu sita est, urbs amœnissima, sedes & domicilium nobilissimæ Gonzagarum familiæ.

Venetæ Ditio in Lombardia.

Venetæ Ditionis sunt in Lombardia, Brixia, Bergomum, Crema & Peschiera, urbes celeberrimæ: quarum duæ posteriores munimina habent validissima.

Lombardia Cispadana.

In Lombardia Cispadana sunt Ducatus tres: Parmensis, Mutinensis, & Montisferratensis Ferrariensisque Ditionis loca.

Parmensis Ducatus.

Parmensis Ducatus caput est Parma, urbs egregia, illustrissimæ Farnesiorum familiæ domicilium. Secunda est Placentia, illi nulla re, nisi dignitate, inferior.

Mutinensis Ducatus.

Hujus caput est Mutina. Alterum ejus clarum opidum est Regium Lepidi.

Ager Genuensis, vulgo Riviera di Génoua.

Caput regionis est Genua; urbs omnium Italicarum ædificiorum splendore ac magnificentia superbissima; quidpe in eo vico, qui novus, vulgo *strada nuova*, dicitur, nulla est domus, quin digna regem vel potentissimum excipere. Hujusmodi autem plures passim in urbe, maximeque in suburbiis, invenias, omni deliciarum genere, ut sunt Italorum ingenia, instructissimas. Ceterum Genuenses in Regis Hispaniarum clientela sunt. Secunda à Genua est *Savona*, lepida sane ac lauta. Sequuntur *Vintimiglia*, *Albenga*, & *Serezana* in Tusco solo sita, egregio munimento ac militum præsidio.

C A P. XXXVII.

Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.

Tuscia, vulgo Toscana.

Tuscia, magni Ducatus titulo ad sublimem inter Italicas regiones dignitatem elata, caput habet ac Ducum sedem Florentiam, vulgo *Fiorenza*, vel *Firenze*, urbem, si unam Antverpiam excipias, totius Europæ pulcherrimam, templorum splendore maxime conspicuam. Libera atque opulenta fuit civitas antequam Mediceorum familia Principatum occuparet.

Luca, sui juris civitas, opulenta ac maxime splendida munitaque, Imperiali libertate gaudet. Haud procul marmora magna copia cæduntur, totius Italiæ nobilissima.

Pisæ, libera quondam ac potens terra marique civitas, nunc propemodum incolis deserta, Magno Etruriæ Duci paret. Liburno portui, vulgo *Livorno*, sive *Ligorno*, & *Liorno*, ad antiquum claritatem hoc novum decus accedit, quod recens à Magno Duce in summum splendorem restaurata est. Portus est in celeberrimis Italiæ haud postremus, Magni Ducis secessu ac triremium statione insignis.

Plom-

Plombinum, Telamon, Orbitellum, & Portus Hercules, Hispani Regis Imperio subiecta opida, validis Hispanorum praesidiis custodiuntur.

Senæ, vulgo *Siena*, in medio ferme Tusciæ sita urbs, merito inter principes Italiæ connumeratur. Libera quondam ac latissimo territorio potens civitas; nunc Etruriæ Duci dicto audiens est.

Reliqua Tusciæ opida sunt, Aretium, Cortona, Volaterræ, Piræ, Pistoria: quarum hæc inter amœnissimas Italiæ censetur. Pratum item & Foggium summorum deliciarum sunt loca.

Massa, olim Hercules Fanum, nunc novum Genuensis familiæ Ciborum opus, Principatus titulo censetur; opidum festivum ac amœnum.

Patrimonium D. Petri.

Etruriæ pars est Patrimonium D. Petri, à Machtilde, illustri muliere, Ecclesiæ Romanæ legatum; hinc vulgo *lo stato della Chiesa* indigitatur. Urbium, in clarissimæ, Perugia, Orvietum, Aquapendens, Horti, Viterbum. Opidum in litore vetustissimum, quod quondam Centumcellæ, nunc *Cività Vecchia*, id est, Vetus Civitas, dicitur, portu egregio ac triremium Pontificiarum statione nobile est. Bracianum ad Sabatinum

lacum, illustrissimæ Urbinorum familiæ
Ducatus est.

Romaniola, vulgo Romagna.

Romaniolæ fines sunt intra Foliam
annem, montem Apenninum, Pana-
rum flumen & Padi extremum versus
Septentriones alveum. Urbium clarif-
sima ac celeberrima est Bononia, ædi-
ficiorum splendore ac magnificentia in-
primis censenda. Sequuntur Ravenna
ac Ferrara. Hæc suum nuper habuit
Ducem: at nunc Romanæ Ecclesiæ sub-
jecta. Inde Ariminum, Cesena, Faven-
tia, Imola, egregia atque haud ignobilia
opida.

*Marchia Anconitana, Ducatus
Urbinas.*

Urbium in Anconitana regione opu-
lentissima est Firmum. At portu cele-
bri notissima Ancona. Cetera loca no-
tatu digna, Æsis, vulgo *Iesi*, Macerata.
Hinc in Ducatu Urbinati Urbinum, Fa-
num, Senogallia, S. Leo, Forum Sem-
pronii.

*Romanus Ager, vulgo Campagna
di Roma.*

Princeps Agri Romani est Roma,
Orbis terræ quondam caput, at nunc
N etiam

etiam ob Pontificis Maximi sedem , omnium illustrissima atque celeberrima. de qua præstat tacere , quam pauca dicere.

Reliqua opida agri Romani, alioquin nobilia satis, Romanæ urbis propinquo splendore obscurantur. In his Tibur, nunc *Tivoli*, hortus Ateftini Cardinalis multiplici amœnitate , ac vario genere deliciarum , clarum per totam Italiam reddit : sed ipsum opidum longe antecunt Tarracina & Præneste.

Ducatus Spoletanus.

In Ducatu Spoletano sunt Spoletum, Augubium , Fulginium , Interamnia, Narzia.

C A P. XXXVIII.

De Regno Neapolitano.

HInc reliquum Italiæ , quicquid à Fundis opido , & Liris fluvii fontibus , Apennino monte , Truento amne & utroque mari, Infero Superoque, includitur , Neapolitanum vocatur Regnum, ab urbe Neapoli, capite suo. Longitudo ejus est à Truenti amnis ostio ad Brutium usque promontorium , vulgo *Capo Spartivento* , mill. Germ. xc. Latitudo ab Athenæo sive Minervæ promontorio , vulgo *Massa* , haut procul
Nea-

Neapoli, ad promontorium Gargani montis, vulgo *Monte di S. Angelo*, mill. Germ. xxx.

In regni formam redacta est hæc regio hoc modo. Cum circa annum Christi cIo, Sarraceni hoc terrarum, una cum Sicilia insula, occupassent, Tancredus quidam Normannus, prognatis duodecim filiis, egestate compulsus, Italiam adsumtis liberis petiit, operamque suam contra Sarracenos obtulit. Ibi tum re bene gesta, Sarracenisque Italia ac Sicilia ejectis, portiones ei & filiis assignantur in utraque terra. Postea Robertus, unus ex filiis, primus Apuliæ & Calabriae Dux pronuntiatur. Dein hujus filius Rogerius primum terrarum Neapolis & Siciliae sub uno regno comprehensarum Rex creatur. Regnum ipsum geminarum Siciliarum nomine adpellabatur. nam quod nunc in Italia Neapolitanum dicitur regnum, tunc Sicilia cispharum seu fretum vocabatur: ipsa autem insula Sicilia, transpharum. At divisum mox in duo regna, duos pariter Reges accepit: quorum alter in Italia, Apuliæ sive Neapolis; alter in insula, Siciliae Rex adpellatus est. Dehinc variationem utrumque regnum Dominorum mutationem passum est. Quidpe in Neapolitano regno primi Normanni Galli

Reges fuere : post Suevi Germani ; mox iterum Galli Angolemensis ; dein Arragonenses Hispani : Jamque tertio Galli ; iterumque Arragonenses : tandem Castiliani Reges obtento totius Hispaniæ Imperio , in Neapolitano etiam regno , in Arragonensium locum successerunt.

C A P. XXXIX.

De urbibus Regni Neapolitani.

URbes in Neapolitano regno non æque cultæ sunt ac in superiori Italia. una tamen Neapolis regni caput , sedesque Præfecti , quem Hispaniarum Rex Vice-regis titulo mittit , nulli clarissimarum urbium , neque ædificiorum magnificentia , neque palatiorum superbia , neque civium opulentia cedit ; multitudine vero incolentium , habita amplitudinis suæ ratione , reliquas omnes vincit. Reliquæ urbes celebriores sunt istæ : in Laborino agro , Capua , Surrentum , Salernum , & Melphis , vulgo *A-malfi* ; in qua primum inventus est Pyxidis sive Magnetis nautici usus. In Calabria , Consentia , Regii Præfecti sedes : Mons Leonis , Regium. Tum in Hydruntino agro , Hydruntum , nunc *Otranto* , Callipolis , & Aletium , vulgo *Lezzo* , conventu juridico nobile opidum ; item Tarentum. In Baritano agro ,
Barium ,

Barium, Monopolis, Tranium. In Apulia, Manfredonia, Luceria, Troia, Asculum Apulum : In Aprutio, Aquila, Beneventum, Anxanum, Theate, Pinna, Sulmo, Asculum Picenum.

Ceterum cum tam varium fuerit, tamque frequens de hoc regno inter varios populos certamen, cumque crebris Saracenorum ac Turcarum incursionibus petitum; effectum est uti crebra ac frequentia munimenta contra ingruentem hostilitatem passim excitarentur: quorum firmissima nunc sunt, Consentia, Cantazari, Mantæ, Crotonæ, & Tarenti, in Calabria: Gallipoli, Hydrunti, æ Brundisii, in Agro Hydruntino: Monopoli, Barii, Tranii, Barlettæ, Manfredoniæ, in Apulia: Aquilæ, in Aprutio. At Caietæ munimentum, ob singularem firmitudinem, situmque loci, clavis totius regni adpellatur.

C A P. XL.

De Episcopatibus Italia, Academiis, & urbium clarissimarum Epithetis.

ARchiepiscopatus in universa Italia sunt triginta: quorum in Neapolitano regno viginti & unus; Neapolitanus, Capuanus, Salernitanus, Melphitanus, Surrentinus, Beneventanus, Theatinus, Acheruntinus, Sipontinus,

N 3

Man-

Manfredoniensis, Canusinus, Traniensis, Baritanus, Tarentinus, Maderensis, Brundisinus, Hydruntinus, Rosfanensis, Consentinus, Sanctoseverinensis & Reginus. In reliqua Italia novem; Senensis, Florentinus, Pisanus, Ravennensis, Genuensis, Taurinensis, Mediolanensis, Venetus, & Gradiscensis.

Episcopatus, ut admodum tenues, sic innumeri. nam quoties opidum aliquod civitatis jure donatur, Episcopus simul eidem contribuitur: ita ut nulla civitas perhiberi possit, quæ Episcopum non habeat; & reciproce, quæ Episcopum habeat, civitas negari nequeat.

Ceterum Patriarchatus, qui Aquileiæ erat, Venetias translatus est.

Academia.

Academiae illustres sunt: Patavii, Bononiæ, Pisis, Senis, Perusiæ. At minus celebres, Augustæ Taurinorum, Ferrariæ, Romæ, Firmi, Neapoli, Salerni, Maceratæ in Marchia Anconitana.

Urbium clarissimarum Epitheta.

Urbium Italicarum tantus est splendor, nitor, tanta festivitas & magnificentia, uti haut facile toto terrarum orbe quidquam invenias, quod cum his conferri possit: at eximia claritudinis sunt novem; quarum Epitheta, ut in
Italia

Italia per ora hominum feruntur, hic adponam.

Roma dicitur Sancta, vulgo *Roma la Santa*, ob Pontificis Maximi sedem. Neapolis nobilis, vulgo *Napoli la gentile*; ob frequentiam Principum, Comitum atque Equestris ordinis virorum. Venetia opulentæ, vulgo *Venetia la ricca*; ob potentiam atque opes immensas. Genua superba, vulgo *Genova la superba*; ob superbam ædificiorum magnificentiam. Mediolanum magnum, vulgo *Milano la grande*; ob amplitudinem urbis, civiumque numerositatem. Florentia pulchra, vulgo *Fiorenza la bella*; ob ædificiorum splendorem, vicorum munditiam, latitudinem ac directionem. Bononia pinguis, vulgo *Bologna la grassa*; ob lascivam agri fertilitatem. Ravenna antiqua, vulgo *Ravenna l'antica*; ob ædificiorum totiusque urbis vetustatem. Patavium doctum, vulgo *Padova la dotta*; ob celebre literarum studium.

C A P. XLI.

De Sicilia.

Omnes Interni maris insulas magnitudine juxta ac claritate antestat Sicilia; quondam, si veteribus credimus, continens & Italiae annexa: post,

interfuso Siculi maris freto, avulsa: cæli
 elementia ac soli ubertate adeo felix, uti
 horreum Romanorum adpellaretur.
 Nomen Siciliæ à Siculis, Latii quondam
 in Italia Incolis, habuit: ante fuit dicta
 Sicania, à Sicano Rege, qui ante Troia-
 na bella, cum amplissima Iberorum sive
 Hispanorum manu advectus, insulam
 de suo nomine Sicaniam, populumque
 Sicanos adpellavit. Trinacria item, &
 Triquetra, à Triangula forma, Græcis
 atque Latinis dicta est. quidpe tribus
 promontoriis in diversa procurrens,
 Græcæ literæ, quæ $\Delta\epsilon\lambda\tau\alpha$ dicitur, ima-
 ginem efficit. Pachynum vocatur pro-
 montorium, vulgo nunc *Capo Pássaro*,
 quod Græciam spectat; Lilybæum nunc
Capo Boéo, quod Africam; Pelorum, nunc
il Faro, quod in Italiam vergens freto
 alluitur. Id angustum & anceps, alter-
 no cursu atrox, sævum, & Scyllæ Cha-
 rybdisque horrendis nominibus incly-
 tum est. Scylla est scopulus versus Se-
 ptemtrionem. Charybdis mare vortico-
 sum versus Meridiem; utrumque no-
 xium adpullis.

Ceterum ipsius insulæ summa longi-
 tudo est inter Pelorum Lilybæumque
 promontoria, mill. Germ. L. Latitudo à
 Pachyno ad Cephaladim opidum mill.
 Germ. xxxv.

Urbes

Urbes olim in hac claræ; in litoribus
Messana, civium Romanorum, qui Ma-
mertini vocabantur, Zancle, id est, Falx,
ante dicta, nunc Messina; Taurome-
nium, nunc Taormina; Catona sive Ca-
tina, nunc Catania; Syracusæ, urbs om-
nium totius insulæ clarissima, nunc
Syracusa; Camarina, nunc Torre di Ca-
marana; Agrigentum, quod Græcis Acra-
gas, nunc Gerġenti; Selinuntum, Græcis
Selinus, nunc Torre di Pulici, vel Terra
de li Pulci; Lilybæum, literarum quon-
dam studiis celebre, nunc Marsalla;
Drepanum, nunc Trápani; Panormum
vel Panormus, nunc Palermo; Soluntum,
Græcis Solûs, nunc Sólante; Himera,
nunc Términi; Cephaladis, nunc Cisa-
lù; Tyndaris sive Tyndarium, nunc
Santa Maria di Tindari; Mylæ, nunc
Milazzo.

Intus Centuripe, nunc Centorve; Agy-
rium, nunc S. Filippo d'Agirone; Asso-
rus, nunc Azaro; Enna, nunc Castro
Ianna; Leontini, nomen retinet; Nec-
tum, Noto; Motyca, Modica.

Flumina ac Montes Sicilia.

Fluviorum nobilissimi sunt, Onoba-
la, qui & Taurominius, nunc Cantara;
Symæthus, nunc la Iaretta; Cyamo-
sorum ab Centuripis & Chrysam ab

Afforo devehens ; Terias, nunc *Fiume di S. Leonardo* ; Anapus, hodie *Alféo*, cum Cyane fonte, nunc *la Pisma*, apud Syracusas ; Florus, nunc *Abiso* ; Cela, nunc *Fiume di Terra nuova* ; Hypsa, Belici ; duoque Himeræ, quorum alter, nunc *Salsa*, in Libycum pelagus ; alter, nunc *Termini*, in Tyrrenum mare devolvitur ; ambo ex iisdem fontibus orti, insulam in duas parteis secare falso à veteribus traduntur.

Montium clarissimus maximusque est *Ætna*, nunc *Monte Gibello*, nocturnis mirus incendiis ; cujus crater xx stadia patet. inde est *Eryx*, vulgo nunc *Monte di Trapani*.

C A P. XLII.

De incolis Sicilia, & nova ejus descriptione.

INcolas habuit Sicilia primos Cyclopas, & Lestrigonas, id est, gigantes, gentes barbaras atque truces, ut historiis ac fabulis ossa immania passim in insula reperta fidem faciunt. Dein Iberi, ex Hispania, Duce Sicano insulam obsedisse feruntur. Post hos Siculi ex Sicilia Italia. Dein Phœnices à Tyro ac Sidone litora ejus occuparunt : hos Græci ejecerunt ; cum quibus lingua etiam Græca invecata est.

Impe.

Imperium ab initio penes Reges ac Tyrannos stetit, donec maxima pars insulae in Carthaginiensium potestatem incideret. His devictis Romani sibi vindicarunt, primaque fuit quam in Provinciae formam redegerunt. Justiniani Imperatoris tempestate Vandali ex Africa eam occuparunt; quibus à Belisario Justiniani duce pulsus, Saraceni postea invaserunt. Hos tandem ejecit Tancredus Normannus; cujus nepos Rogerius, ut ante memoravimus, primus Apuliae & Siciliae Rex creatus est. At postquam hoc regnum in duo capita divisum, Suevi Germani Siciliae regno potiti sunt. quibus pulsus Galli recuperarunt. Sed trucidatis his ab incolis ad Vesperas, quas vocant, Siculas, ad Arragoniae, tandemque ad Castiliae reges devolutum est.

Tota nunc in tres regiones, quas vales vocant, divisa est; quarum una Vallis Demona, Pelorum promontorium spectat; altera Vallis Meëti, Pachynum; tertia Vallis Mazaræ, Lilybaeum.

Urbes nunc clarae.

Urbium clarissima est Panormus, caput regni, ac Proregis, quem Hispaniarum Rex mittit, sedes: urbs est ampla ac spatiosa; hominum multitudine, ædifi-

ædificiorum superbia, civium opulentia insignis. Secunda est Messana, & ipsa magna, opulenta ac splendida. Reliquæ urbes illustres sunt; Catana, Syracusæ, Tauromenium, Agrigentum, Neetum, Sciacca, Mazara, Marsalla, Drepanum, Termini, Enna. Drepanenses nautica scientia reliquos Siculos præstant.

Archiepiscopatus sunt tres; Panormitanus, Messanensis, & Montiregalensis. Academia publica est Catanæ.

C A P. XLIII.

De Sardinia & Corsica.

SECUNDA magnitudine maris interni est Sardinia, fertilis insula & soli quam cæli melioris, atque ut fecunda, sic pene pestilens. A Sardo Herculis filio nomen sortitam esse fabulantur Græci, cum ante Sandaliois & Ichnusa, à soleæ effigie ipsis diceretur. Longitudo ejus à *Calari*, ad fretum quod est inter Sardiniam & Corsicam, complectitur mill. Germ. XLV. Latitudo à Gorditano promontorio, *Capo di Monte Falcone*, & *Capo di Argentera*, ad promontorium Columbarium, juxta Olbiam, milliar. Germ. XXVI.

Urbium quondam celeberrimæ, *Calalis*, nunc *Cagliari* Italici, & *Sardis* *Cagliari*

lier; Sulci, Carthaginiensium quondam colonia, nunc *Palma di Sole*; Olbia nomen in vestigiis retinet.

Colonos in eam deduxisse dicuntur Sardus Herculis filius, ex Libya, & No-
rax Mercurii à Tartesso Hispaniæ urbe;
& item Iolaus, à quo populi Iolaenses.
deinde Ilienses, & Locrenses, Corsi-
que in eandem pervenerunt. Postea
Carthaginienses occuparunt. at his pri-
mo bello Punico expulsis, Romani suo
imperio adjecerunt: cui paruit usque
dum declinante Romano Imperio Sa-
raceni invaserunt. His ejectis Genuenses
ac Pisani aliquamdiu de ejus dominio
contenderunt, donec Pontifex Roma-
nus utrorumque ereptam manibus Ar-
ragonix Regibus assignaret; quo titulo
tandem ad Hispaniarum Reges perve-
nit.

Urbium nunc clarissima Calaris, ca-
put insulæ portu nobilis. Præterea Ori-
stana & Saffaris.

Corfica.

At minor est Corfica sesqui-mill.
Germ. ab Sardinia versus Septemtrio-
nem distans: omni ævo maligne culta,
quia aspera, & multis in locis aditu dif-
ficilis. Dicta est primum Terapne; mox
Cyrnus Græcis, à Cyrno Rege, quem
Her-

Herculis filium volunt. Denique Corfica à Corfa Bubulca, muliere ex Liguria; qua duce Ligurum manus in eam ingressa est: & Corsi, à duce, dicti coloni. Longitudo insulæ est à Sacro promontorio, nunc *Punta di Marono*, sive *Capo Corso*, ad promontorium Graniacum, *Capo di Manza*, mill. Germ. xxx. Latitudo à promontorio, quod hodie *Capo di Foro*, usque ad Aleriam, mill. Germ. xx.

Urbes quondam claræ Aleria & Mariana, quarum nomina nunc in ruinis jacent.

Tusci primi insulæ imperium occuparunt. post hos Carthaginenses; mox Romani: dein Sarraceni: quibus profligatis Genuenses ac Pisani, utris dominium maneret, inter se certarunt, tandem Genuensibus cessit.

Urbes in ea nullæ nunc claræ. præcipua tamen loca sunt; *Adiazzo*, *Nebbio*, *Calvi*, *Bonifacio*. Calvi est celeberrimus insulæ portus.

LIBER QUARTUS.

CAP. I.

De Pannonia.

Transgressis ex Italia Julias Alpeis, Pannonia conspicitur, solo fecunda, viris fortis, armisque ac opibus maxime valida quondam regio. Nominis origo incerta. Limites ab occasu habuit Cethium montem; is nunc amplissimis jugis, ab Savi Dravique fontibus ad Danubium usque variis nominibus pertexitur, primum *Pleysz*, modo *Hengstberg*, mox *Dembberg*, dein *Herzberg*, *Schneeberg*, & *Kalenberg* dictus. ab Septemtrione, Danubium amnem; ab ortu eundem Danubium & Aureum montem, nunc Hungaris *Macheck*; à meridie lineam ductam ab Aureo monte per confluentes Timaci, nunc *Lim*, & *Drini*, nunc *Drina*, ad fontes Unæ fluminis. Inde *Caravancas* mons, & Pannonicæ Carnicæque Alpes ad Savi usque fontes. Complectitur hodie Carniolam, Croatiam, Vindorum Marchiam, Carinthiam, Stiriam, majorem partem Austriae, dimidium Hungariae, Sclavoniam, Bosniam, partemque Serviae.

Divisa fuit in Superiorem & Inferiorem. Superior, quæ & prima Consularis,

sularis, versus occidentem est: in qua nunc Carniola, Croatia, Vindorum Marchia, Carinthia, Stiria, Austriaeque major pars. Inferior, quæ & secunda Consularis, in Orientem vergens, complectitur Bosniam, Sclavoniam, & quantum Hungariæ Danubium, Dravum, Arrabonemque amneis interjacet. At ea utriusque Pannoniæ pars, quæ inter Dravum Savumque fluvios porrecta, Valeria, sive Pannonia Interamnia & Riparensis dicta est.

Sic igitur hodie Hungaria vix tertiam sui partem in veteri Pannonia habet; cum reliquum trans Danubium in Iazygibus Dacisque obtineat.

Urbium clarissimæ, Segesta, quæ & Siscia, nunc *Sisack*, in Croatia; Petovio, vel Patavium, *Pettau*, in Stiria; Amona, *Unterlaubach*, Romanorum colonia; Nauportum, *Oberlaubach*, in Carniola; Vindoniana, quæ & Vindobona, nunc Vienna, in Austria: Scarabantia, nunc *Serabing*; Sirmium, nunc *Simach*, in Hungaria; Taurunum, vulgo *Belgrad*, & Germanis *Griechsweissenburg*.

C A P. II.

De incolis Pannoniarum, & de regno
Hungariae.

PRimi, quos veterum monumenta tradunt, incoluere Pannoniam Pannonii, Celtica gens: quos Græci Fæones vocarunt. Julius Cæsar primus terram ingressus; post eum item alii: at Tiberius tandem perdomuit. Tulerunt inde Imperii Romani jugum, donec post inclinationem ejus Gothi invaderent, quos Hunni expulerunt; hos Longobardi; rursusque hos Hunni; tandem circa ann. 10000 sub Arnolpho Imperatore, gens quædam è Scythia profecta, oppressis Hunnis, totum quod nunc Hungariæ dicitur regnum, occupavit, Hunnorumque reliquiis mista, nomen in eo constituit, quo etiam nunc Hungari indigitantur. At termini Hungariæ sunt, à Septentrionibus Carpatès mons, quo à Polonia ac Russia separatur, ab Oriente est Transilvania, & Valachia; à Meridie Dravus fluvius; ab Occidente Stiria, Austria atque Moravia.

Figura ejus quadra est, cujus latera quatuor Mundi cardines spectant. At maxima ejus longitudo, à Patissi fontibus, vulgo *die Teisse*, ad Muræ, *die*

○

Muer,

Muer, confluentem, mill. German. LX, porrigitur, ac par ferme est latitudo.

Dividitur in Superiorem, quæ trans Danubium Poloniæ ac Transilvaniæ contermina; & Inferiorem, quæ cis Danubium est. Comitatus in universa censentur L. At maximam regni partem hodie Turcarum atrox imperium misere divexat.

Opida in ea plurimum diruta, vel quæ exstant, admodum tenuia, nisi quæ Moraviæ Poloniæque propius accedunt, vulgo *die Bergstätte*. Clariora tamen sunt in superiori Hungaria; *Temeswar*; *Genadium*, vulgo *Chonad*; *Segedinum*, *Varadinum*, vulgo *Wardeyen*, *Solnoek*; *Agria*, cum arce *Erla*; duoque firmissima munimenta *Zatmar* & *Tockey*. At in Montanis, *die Bergstätte*; *Cassovia*, *Kassaw*, caput superioris Hungariæ; *Eperis*, *Leutsch*, *Neusol*, *Alt sol*, *Kyemmitz*, *Nitria*; omniumque amœnissima *Tyrna*: & quæ caput regni, post amissam *Budam*, *Posonium*, vulgo *Preßburg*; urbs ad Germanicum modum satis culta.

In inferiori sunt; *Arrabo*, vulgo *Rabe*, incolis *Tawarzin*, inde Latine *Javarinum*: *Comara*, vulgo *Komarno*; *Strigonium*, vulgo *Graan*; *Alba regalis*, vulgo *Stuelweissenburg*; *Vesperinum*, *Vesperin*; *Quinque Ecclesiæ*, *Fünfskirchen*;
&

& caput quondam regiaque totius regni Buda, Germ. *Ofen*; cui in adversa ripa objacet Pestum. Clara sunt munimenta, *Dotis, Pappa, Palotta*. Archiepiscopatus sunt duo, Strigoniensis & Colossiensis in opido *Kolotza*.

C A P. III.

De Sclavonia & Bosnia.

Sclavoniæ equidem nomine vulgo, confusis Pannoniæ Illyricique limitibus, accipitur quidquid terrarum ab Dravo amne ad Adriaticum mare protenditur. At proprie Sclavonia dicitur ea regio, quæ Dravum Savumque amnes interjacet, ab Occasu Stiria, ab Ortu Danubio clausa. Longitudo ejus est ab opido *Kopranitz* ad Dravi confluentem, mill. Germ. L. Latitudo à Dravo ad Savum, XII.

Ad inferiorem Savi partem ultra Danubium protensi incolunt Rasci populi, Germ. *die-Ratzen*. At totam hanc regionem aliquando Pannonii, mox Gothi tenuerunt: novissimi Sclavi, sive ii Sclavonii qui ad hanc nostram ætatem manent. Hi quondam regnum in ea constituentes postea Hungaris vestigales facti sunt. Nunc major pars Turcico Imperio paret.

Opida notiora sunt, *Tosega, Gradis-*

kia, *Zagabria*, & *Kopranitz*, validissimum contra Turcarum incursiones munimentum.

Bosnia Regnum.

Bosniæ regnum inter Unam, Savum atque Drinum amneis Bebiosque montes situm, nomen accepit à Bosna flumine. Longitudo ejus inter duo flumina Unam & Drinum, porrigitur milliar. Germ. XL. Latitudo vero inter Bosniæ fonteis ac confluentem mill. Germ. xv.

Hæc quoque olim Pannoniæ pars fuit: Postmodum Gothi occuparunt; quibus egressis, Sclavoni obsederunt. Hungaris deinde principatus titulo stipendiaria facta. At quum Turca potiretur, Præfectus, quem ille constituerat, regio titulo ac Diademate sumto, principatum in regni formam redegit; quod Hungari recuperatum, haud diu tenuerunt quin Turca repeteret.

Caput regni erat *Iaytza*: nunc Metropolis est *Warbosanin*.

C A P. IV.

De Illyrico.

AB Arsia fluvio, Italiæ termino, versus Orientem, Illyricum est, Græcis Illyris: regio aprica atque amœna, solum fertile, ac vitiferum, nisi quod
ubi

ubi Pannoniis proximum, asperum ac durum. Terminatur ab occasu Arsiæ flumine, ac linea ab Arsiæ fontibus ad Colapis ortus ducta: à Septemtrione perpetuis montium jugis, quibus Illyrii à Pannoniis discernuntur, ad fontes usque Unæ, atque inde linea ducta ad Timaci, nunc *Lim*, & Drini confluentes: ab Oriente est ipse Timacus, Scodrus mons, & Drilo fluvius, quo à Macedonia submovetur: à Meridie Adriaticus sinus. Longitudo ejus patet ab Arsiæ ad Drilonem mill. Germ. xc. Latitudo maxima est juxta Naronem fluvium, à fontibus ejus ad ostium, miliar. xx.

Divisa fuit olim in duas potissimum partes sive regiones: quarum una ab Arsiæ ad Titium amnem, qui nunc est *Cherca*, Liburnia dicitur; inde altera ad Drilonem usque fluvium, sive Lissum opidum, quod nunc vulgo dicitur *Alessia*, Dalmatia.

Liburniæ populorum clarissimi fuerunt Iapyges. Opida per oram, Flanona, nunc *Fianona*; Tarsatica, *Tersatz*; Senia, *Zegna*; Lopsica, *Lopur*; Ortopula, *Starigrad*; Argyruntum, *Pescha*; Ænona, *Nona*; Iadera, *Zara Vecchia*; Scardona nomen retinet.

Dalmatiæ populi etiam fuerunt varii.

Opida in litore; Sicum, nunc *Sebenico*; Tragurium, nunc *Traro*; Salona prope Spalatum; Naronā, *Narenta*; Onaxum, *Sabioncello*; Epidaurus, *Ragusi Vecchia*; Rizinum, *Risine*; Budua, *Budoa*; Olchinium, ante Colchinium dictum, nunc *Dolcigno*; Lissus, *Alessia*. Intus Scodra, *Scutari*; Dalminium sive Delminium, *Delminio*, unde *Delmatia* sive *Dalmatia* nomen.

C A P. V.

De incolis Illyrici & nova ejus descriptione.

Illyriorum gens fera fuit, atrox, & latrociniis piraticaque infamis. Edomita à Romanis ea pars quæ Liburnia dicitur, anno ab urbe condita DCXXV, annis decem ante secundum bellum Punicum; Dalmatia sub Augusto Imperatore. Stetit inde sub urbis Romæ Imperio, donec Gothi eam vastarent. post hos Sclavonii, à Mæoti palude profecti, occuparunt. In quos deinde Hungari imperium habuere: ac novissime Turcæ, oppressis Hungaris, interiora sibi vindicarunt; Venetis in hunc usque diem maritimam oram obtinentibus, exceptis duabus civitatibus, Scardona, quæ Turcici juris, & *Ragusi*, quæ sui juris. Regio ipsa, quæ olim in duas partes, Liburniam

nam ac Dalmatiam, divisa, nunc uno nomine Dalmatia adpellatur, eademque pars Sclavoniæ. At quæ quondam Liburnia, ea nunc Comitatus Jadera, vulgo *Contrado di Zara* nuncupatur. In hoc urbes nunc claræ; *Segna, Nona, Zara*; hæc haud exigui momenti, nec ultimi splendoris civitas. *Sabenicum* satis amœna urbs, at parum culta, ob vexationes vicinorum Turcarum, qui Scardonam tenent. *Ragusa*, haud magna urbs cum arce, sui quidem juris est, at stipendium pendit Turcæ: emporium alioquin, ab hoc latere maris Adriatici, Turcicis mercibus celeberrimum. *Scutari* quoque, Turcicum opidum, emporium est haud ignobile.

C A P. VI.

De Græcia, & summa ejus divisione.

Illyrico conjuncta est Græcia, antequam Orbis Imperio Romani potentur, terrarum omnium dictis factisque celeberrima. Hinc quidpe omnis literarum claritas primum effulsit. hinc frequentes colonix ad illustrandum totum terræ orbem in diversas regiones exiverunt. Nunc tota à Turcis devastata; in exiguis ruderibus deserta & ipsa barbarie magis barbara jacet. Dicta est terra Græcia à Rege Græco;

eadem ab alio Rege Hellene, Hellas, & incolæ Hellenes. At nomen Græciæ diverse accipitur. Primum enim Græciæ nomine dictæ fuerunt binæ terræ, quæ postea separatim altera Thessalia, altera Græcia sive Hellas proprie dicta. Dein Græciæ titulo accessit Peloponnesus; mox item Epirus, simulque Macedonia tota; denique Creta insula & quicquid insularum Græciæ adjacet. Quin etiam in Italiam & Siciliam, ut supra dictum est. Græcum nomen usquequaque transit, ubi Græcia magna; & item in Asiam, ubi Græcia Asiatica. Sed de hac in ipsa Asia; nunc Europæ primum terræ explicanda sunt.

Totum igitur hoc, quod sub uno Græciæ nomine computavimus, terminis includitur; ab Ortus, Ægæo mari; à Meridie, Cretico; ab Occasu, Ionio; à Septentrione, Scardicis jugis ab Illyriis ac Mœsis separatur, Strymoneque amne à Thracibus. Longitudo ejus est à Tenario Peloponnesi promontorio, per Isthmum ad Strymonis fontes, milliar. German. c. Latitudo maxima ab Sunio promontorio per Græciam proprie dictam & Epirum, Acroceraunium usque promontorium, milliar. Germanicor. Lxxx.

Partes sive regiones, in quas universa

versa Græcia potissimum dividitur, sunt istæ; Epirus, Peloponnesus, Græcia proprie dicta, Thessalia, & Macedonia. Quanquam Acarnaniam quæ sub Epiro, & Ætoliæ quæ sub Græcia, nonnulli veterum Geographorum separatim censeant.

At Romani universam Græciam in duas provincias diviserunt; Macedoniam, sub qua ipsa Macedonia, Epirus & Thessalia; & Achaiam, sub qua Græcia proprie dicta, Peloponnesus & Insulæ circumjacentes.

C A P. VII.

De Epiro & Peloponneso.

Epirus.

Epirus, quæ nunc *Canina* dicitur, separatur, à Macedonibus *Celidno* amne & *Pindo* monte; ab Græcis *Acheloo* flumine. Populi clari fuere *Molossi*, quorum opidum *Dodone*, apud quos *Jovis Dodonæi* templum, oraculo illustre; *Dryopes*; *Chaones*, quorum regio *Chaonia*; opida, *Oricum*, *Antigonia*, *Panormus*, *Elæus*; *Thesprotii*, quorum *Buthrotum*, *Pyrrhi* regia; *Cassiopei*, quorum *Cassiope*; regio *Almene*, opidum *Nicopolis*; *Amphilochi*, opidum *Argos*, cognomine *Amphilochicum*; *Acarnanes*, regio *Acarnania*,

naia, opidum Ambracia, Æacidarum
regia: unde Ambracius sinus, quo ni-
hil in Epiro nobilius: Actium, Leucas,
Stratos.

Peloponnesus.

Peloponnesus à Pelope Rege dicta,
quæ nunc *Morea*, haud ulli terrarum
quondam nobilitate postferenda, quasi
peninsula inter duo maria Ægæum &
Ionium extenditur; ob sinus & pro-
montoria, queis ut fibris litora ejus in-
cisa sunt, simul quod tenui tramite in-
latus effunditur, platani folio simillima.

Partes seu regiones in ipsa, Achaia
proprie dicta, Elis, Messenia, Arcadia,
Laconica, & Argolis sive Argia.

Urbium clarissimæ, in Achaia, Corin-
thus in ipso Isthmo, olim clara opibus,
post clade notior; cujus potentiam Ro-
mani cum vererentur, funditus everte-
runt. In Elide, Olympia, certamine
Gymnico maxime nobilis; Cyllene,
quod Mercurium ibi natum arbitraban-
tur, insignis; unde Mercurius Cyllenius.
In Messenia, Messene, Pylus, unde Nestor
ille Pylius, Corone. In Arcadia, Tegea,
Stympalus, Mantinea, & Megalopolis,
Polybii patria. In Laconica, Lacedæmon,
totius Græciæ quondam potentissima,
eadem & Sparta; Leuctrum, Amyclæ.

In

In Argia, Argos, Hippium cognomine, templi Junonis, unde Juno Argiva, vetustate & religione percelebre: Nemea, Mycenæ, Nauplia, Trœzen, fide societatis Atticæ illustris; Epidaurus, Æsculapii templo incluta.

C A P. VIII.

De Hellade, seu Græcia proprie dicta, & Thessalia.

Peloponneso angusto tramite seu Isthmo adnectitur, regio, quæ Hellas Græcis, Latinis Græcia proprie dicta est. Limites ab Occasu habet Acheloum amnem, quo ab Epiro submovetur; à Septentrione Othrym & Oetam montes, quibus à Thessalia dirimitur; ab Ortu mare Ægæum: à Meridie Saronicum Corinthiacumque sinus, & in medio utriusque Isthmum, quo Peloponneso adhæret.

Partes seu regiones Græciæ sunt, Ætolia, Doris, Locris, Ozolæ, Phocis, Megaris, Attis seu Attica, Bœotia, & Locris Epicnemidia.

Urbes claræ fuerunt; Ætolorum, Chalcis, Calydon, Olenus. In Doride Boium, Cytinium, Pindus. In Locris Ozolis, Naupactus, quæ nunc *Lepanto*, Turcarum clade illustrata. In Phocide, Anticyra, Chirra, Pythia, Delphi sub
mor-

monte Parnasso, clarissimum quondam in terris oraculo Apollinis opidum. In Bœotia Orchomenum, Thespia, Lebædia, Chæronea Plutarcho clara; Plataea, Thebæ cognomine Bœotia, duobus diis alumnis Hercule & Libero maxime celebres, potens quondam civitas; Delium, Aulis portu clara, Agamemnoniæ Graiorumque in Troiam conjurantium classis statio: Leuctra, Epaminondæ Thebani pugna adversus Lacedæmonios victoriaque clara. In Megaride, unde regioni nomen, Megara, & Eleusis. In Attide Marathon, magnarum multarumque virtutum testis; & clariores quam ut indicari egeant Athenæ. In Locris Epicnemidiis, Cnemides, unde regioni cognomen, Opus, Thronium, Elatia, Lila.

Thessalia.

Græciæ proprie dictæ à Septemtrione jungitur mutatis sæpe nominibus Æmonia, Macedoniæ quondam pars, at postea avulsa, moxque iterum juncta. Eadem Pelasgicum Argos, Hellas, Thessalia & Dryopis, semper à regibus cognominata. Ibi genitus Rex nomine Græcus, à quo Græcia; ibi Hellen, à quo Hellenes. Hos eosdem Homerus tribus nominibus adpellavit, Myrmidonas, Hel-

Hellenas & Achæos. At Thessaliæ nomen tandem invaluit, in Thessalos proprie dictos, Estiotas, Pelasgos, Magnesios ac Phthiotas populos divisum.

Opida in Thessalia proprie dicta, Hypata, Sosthenes, Cypera. In Estiotide, Gomphi, Phestus, Tricca, Ætinium, & Philippici campi, iidem & Pharsalici, civilibus Romanorum cladibus nobilitati. In Pelasgia, Pythæum, Atrax. In Magnesia, Iolcus, Hermenium, Castanea, Melibœa, & Methone, Philippi Macedonis Alexandri Magni patris obsidione, in qua sagittæ ictu oculum amisit clara; & in Malliaco sinu, cæforum etiam Laconum, Leonida duce, trophæa Thermopylæ. In Phthiotide, Phthia, Thebæ cognomine Thessalicæ, Echinus, Larissa, Demetrius, Pagasæ, & sacro nemore nobilia Tempe, locus ad Peneum flumen.

C A P. IX.

Macedonia.

Supra Thessaliam atque Epirum, versus Septemtrionem regiones, quæ diversis populorum nominibus ac Regibus antea sejungebantur, postea uni Macedoniæ nomini contributæ, factæ sunt corpus unum. Terra ipsa duobus inclyta Regibus, Philippo patre & Alexan-

Alexandro filio, per quos terrarum imperio quondam potita, magna est ac spatiosa ad utrumque mare; qua sol oritur, Ægæum; qua occidit, Ionium, extensa. Æmathia ante dicta fuit pars ejus ab Æmathio Rege; unde in totam terram nomen dimanavit: Macedoniam à Macedone Deucalionis materno nepote adpellatam vult Solinus. at ego suspicor à parte ejus Mygdonia natum nomen esse Macedonia, cum exigua sit pronuntiationis differentia in *Μακεδονία* & *Μυγδονία*.

Limites habet ab Ortu Ægæum; à Meridie Thessaliam & Epirum; ab Occasu Ionium sive Adriaticum mare; ab Septentrione eosdem quos universæ Græciæ statuimus.

Centum quinquaginta in hac olim Populos fuisse, auctor est Plinius. At quorum nomina ad nos clara pervenerunt; ad Adriaticum mare, Taulantii, quorum opida Epidamnus vel Epidamnium, propter inauspicatum nomen, quia vel in damnum ituris omen id visum est, à Romanis Dyrrachium adpellatum, nunc *Durazzo*; Apollonia & Aulon. Elymiotæ, quorum opida Elyma & Bullis. Orestis regio Epiro juncta, opidum Grytone. Dassaretæ; opida, Lychnidos, Evia. Regio Æmathia, seu
 Æma-

Æmathia proprie dicta, opida Pella, quam omnium Macedonicarum urbium maxime illustrem effecerunt duo alumni Philippus Græciæ domitor, & Alexander etiam Asiæ; Ægea, in qua mos erat Reges sepelire; Ædessa, Idomena, Scydra, Europus, Tyriffa. Regio Pieria, Musarum parens domusque; opida, Pidna, Phylace, Dion. Mygdones, regioque Mygdonia; opida, Antigonía, Physcæ, Carrhabia, Letæ, Terpilus. Paraxis; opida, Antigone, Pallene, Cassandria, Torone. Regio Chaldica, opida, Augæa, Singus, Acanthus. Amphaxitis regio; opidum, Thessalonica, Ciceronis exilio insignis; & Stagira, Aristotelis principis Philosophorum cunis clara. Bisaltræ; opida, Euporia, Ossa, Calliteræ. Edonii; opida, Amphipolis, Scotusa, Berga. Orbeli; opidum Gariscus. Sintici; opida, Heraclea, Paræcopolis, Tristolus. Pelagones; opidum Stobi. Lyncistarum, Heraclea. Iororum, Iorum & Alorus. Almopum, Europas, Albanopolis: Apsalus. Æstrorum, Æstræum. Eordeorum, Daulia, Dibolia, Scampis.

C A P. X.

*De Fluviiis, Montibus ac Insulis
Græcia adjacentibus.*

Fluvii.

FLUVII universæ Græciæ celebriores sunt isti; In Epiro Acheron, cui Pandosia opidum appositum: quæ duo nomina cum Alexander Rex ancipiti oraculo monitus fatalia vitare vellet, in Brutiis Italiæ populis in eadem incidit atque interiit. In Acarnania Achelous. In Peloponneso Peneus, Alpheus, Panisus, Eurotas, & Inachus. In Græcia Cephissus, in duo cornua scissus, quorum dextrum Asopus fluvius, lævum Ismenus vocatur. In Thessalia Sperchius & Peneus. In Macedonia Ægæum mare petentes, Haliacimon, Erigon, Axius, Chabris, Strymon. at in Adriaticum sinum sese exonerantes, Panyasus, Apsus, Laus, Celidnus.

Montes.

Montium nobilissimi sunt; in Epiro, Acroceraunji & Pindus. In Peloponneso, Stymphalus, Pholoë, Chronicus, Taygetus. In Græcia, Callidromus. Inter Græciam & Thessaliam, Othrys & Oeta. In Phocide Helicon & Parnassus. In Bœotia Cithæron, fabulis carmini-

minibusque celebratissimus. In Attica Hymetto meritissime tribuitur principatus, quod adprime florulentus, eximio mellis sapore, & externos omnes & suos vincit. In Thessalia Olympus, Pelius atque Ossa, Gigantum fabula belloque memorati. In Macedonia Athos, quem Xerxes, Græciæ bellum inferens, perfossum velificavit.

Insula ad Græciam.

Insulæ Græciæ littori adjacent innumera. Harum præter Cretam, quæ separatim dicetur, clarissimæ Ionio in mari, Corcyra, cum opido ejusdem nominis, nunc *Corfu*, Venetæ ditionis una cum Cephallenia & Zacyntho; quarum hæc nunc *Zante*, illa *Cefalogna*. Prope Cephalleniam inter non ignobiles est Ithaca, Ulyssis nomine maxime illustris, nunc *Isola del Compare*. In Ægæo mari, Eubœa, vulgo nunc *Negroponte*, Bœotiæ avulsa putatur, tam modico interfluente euripo, ut ponte jungatur. opida in ea quondam opulentissima, Calystus & Chalcis. Hinc versus Septemtriones est Scyrus, vulgo *Sciro*, & ultra, Lemnos, nunc *Stalimene*, inter hanc & Thracium litus Samothrace, vulgo *Samandrachi*. Lesbos, nunc *Metelino*, & Chius, *Scio*, *Afix* attribuuntur.

In Lesbo quondam opidum nobilissimum Mitylene, unde hodie insulæ nomen. In Saronico sinu Ægina, nunc *Engia*; & Salamis, nunc *Coluri*, excidio classis Persicæ nota. Dein, quæ in medio mari veluti in orbem jacent, Cyclades, in quibus notiores Andrus, nunc *Andri*; Delus, *Sdille*; & Paros, *Pario*, marmore nobilis. Et circum Cycladas, quia dispersæ, Sporades; in quibus clariores Icaria, nunc *Nicaria*, & Patmus, *Palmossa*, Joannis Theologi exilio insignita. Nobiles præterea sunt, Samus, vulgo *Samo*; Còs, nunc *Lango*; & Carpathus, *Scarpanto*; quæ contribuuntur Asiæ.

C A P. XI.

De incolis Græciæ & nova ejus descriptione.

GRÆCIAM omnium Europæ terrarum primam habitatem fuisse, cum multa alia, tum imprimis situs argumento est; quidpe quæ proxima accedit Asiæ, ubi primum hominem formatum scimus. Inde igitur brevis ac facilis in Græciam trajectus. Suis sibi Regibus, Ducibus ac Magistratibus discreti populi ac civitates egerunt, donec Philippo Macedone debellante tota Græcia Macedonico imperio subjecta est. Dein Romani ejus imperio potiti; post hos Gothi

Gothi ac Hunni devastarunt magis, quam coluerunt; novissimi Sarraceni ac Turcæ in hunc usque diem tēnent. Hinc Græcia, abolitis priscis regionum ac populorum vocabulis, in nova nomina divisa est. Quæ olim Peloponnesus erat, nunc *Morea* dicitur; quæ Græcia proprie, nunc *Livadia*; quæ Thessalia, nunc *Ianna*; & Epirus, *Canina*. Macedonia vero in quatuor parteis; quæ Thraciæ contermina, *Iamboli* vocatur; quæ Thessaliæ proxima, *Camenolitari*; quæ Illyrico sive Dalmatiæ jungitur *Albania*, proxima, antiquus ac nobilissimus Principatus, equitum suorum robore atque virtute nunc maxime clarus; & in omnium medio, ipsum Macedonia præsum nomen.

Urbium in universa Græcia nunc celeberrima est Thessalonica, vulgo *Salonichi*, ingens atque opulenta; emporium mercatoribus Indicis frequentissimum. Secunda est Dyrrachium Albanicæ, vulgo *Durazzo*, urbs validissima, at minus culta ob gravitatem cæli. *Croia*, Scanderbegi patria, item est urbs munitissima in mediterraneis Albanicæ.

C A P. XII.

De Creta Insula.

AT insularum Græco litori objacentium maxima omnium est Creta, Græcis Latinisque monumentis plurimum celebrata. Hæc quidpe prima potuit navibus & sagittis; prima Minoë duce classe pugnavit; equestres pugnas prima docuit lascivas vertigines implicare; prima literis jura junxit; studium item Musicum hinc initium cepit. Nomen deducunt alii à Crete Nymp̄ha, Hesperidis filia; alii à Crete, rege Curetum; quidam primum Aëriam, deinde Curetim, & Μαργεῶνν Cōv nonnulli, id est, beatam insulam, à temperie cæli appellatam existimavere. Incolæ Græcis dicuntur Cretes, Latinis Cretenses. Inter Ortum porrigitur insula & Occasum tractu longissimo, hinc Asia, illinc Africa objacentibus: à Septentrione Ægæis & suis, id est, Creticis æstibus verberatur; ab Austro Libycis undis perfunditur & Ægyptiis. Longitudo ejus maxima à Samonio promontorio, nunc C. Salamoni, ad promontorium Corycum, nunc Cornico, milliar. Germ. Lxx. Latitudo circa mediam sui partem maxime patens mill. Germ. xv.

Centum in ea urbium clara fama est. Sunt tamen etiam in antiquis auctoribus, qui non centum urbibus, ut prodiderunt qui prodige lingua largiti sunt, sed magnis & ambitiosis stipatam existiment.

Clarissimæ fuerunt, Cortyna, caput insulæ: Cydon, quam Græci matrem urbium adpellavere; Cnosus Minois regia, Therapnæ, Dium, Lyctus, Lycastus, Phæstus, Manethusa, Dictynna.

Montes item celebres, Dictæus, Idæus, Corycus, Cadiscus. Labyrinthus in medio ferme fuit, mirandum Dædali opus, itinerum ambages, occurfusque ac recessus inexplicabiles continens, lapide polito, ac fornicibus tectum.

Incolæ perpetuo vitiosissimi & piratica infames, initio rerum Regibus regebantur, post Ducibus. Q. Metellus insulam edomitam in provinciæ formam redegit; mansitque sub imperio, primuni Romano, mox Constantinopolitano, donec cum reliqua Græcia à Saracenis occupata fuit. Recuperatam deinde Balduinus Flandriæ Comes & Imperator Constantinopolitanus, Bonifacio Marchioni Montisferrati dedit; à quo tandem Veneti, grandis pecunia mercati, etiam nunc tenent. *Candia*, nunc à Metropoli sua indigitatur; ha-

habetque urbes claras quatuor, contra Turcarum irruptiones munitissimas; Candiam, Caneam, Rethymum & Sitiam. Archiepiscopatus est unus Candia; Episcopatus octo.

C A P. XIII.

De Thracia.

POST Strymona amnem Macedonia proxima est Thracia, inter validissimas Europæ gentes maxime fera & barbara: Regio nec cælo læta, nec solo; & nisi qua mari propior, infecunda, frigida, eorumque quæ feruntur, maligne admodum patiens.

Nomen habere putatur vel à Thrace Martis filio; vel, ut aliis videtur, ab asperitate soli cælique & gentis feritate, quasi *Τραχέια*. Terminos habet, à Septentrione Ænum montem, quo à Mœsis determinatur; ab Oriente Pontum & Propontidem; à Meridie Ægæum mare: ab Occidente Strymona amnem. Longitudine occupat à Strymonis fontibus ad Panyfi ostium & opidum Mesembriam mill. Germ. LXXX. Latitudine vero ab Æmo monte juxta Nicopolim ad Mastusiam Chersonesi promontorium mill. Germ. LX.

Divisam quondam fuisse in quinquaginta strategias, auctor est Plinius.

Is populos in ea recenset, Strymonem amnem accolentes, Denfeletas, Mædos: ad Nestum amnem, Digeos, Bessorumque multa nomina inter Eleos, Diobefos, Carbilefos, Bryfas, Sapæos: Hebrum accolentes, Odryfarum numerosam gentem, Odomantas, Carbiletas, Pyrogeros, Drugeros, Cænicos, Hypsaltos, Benos, Carpillos, Botixos, Edones, Cicones, Bistones, Selletas, Priantas, Doloncas, Thygnos, Celetas: omnium autem sævissimos Scordiscos memorat Florus.

C A P. XIV.

De Urbibus veteris Thraciæ, Fluviis ac Montibus.

Opida clara olim in Thracia fuere, à Strymone amne in litore Ægæo, Oesyne, Neapolis, Abdera, à Diomedis sorore conditum opidum, unde & nomen habuit, idem & Clazomene dictum. fuit in eadem regione opidum, Tinda, Diomedis equorum stabulis dirum; Maronea: inter hanc & Hebrum fluvium Doriscus locus, ubi Xerxem Persarum Regem copias suas, quia numero non poterant, spatio dimensum ferunt. Ænus ab Ænea profugo condita; paulumque à mari recedens ingens quondam Cypsella. In Chersoneso, quam Thraciæ cognominant, Cardia,

Eleus & Sestus; cui objacet ex Asia Aby-
 dus; utraque Leandri amore nota. Prope
 regio, in qua Xerxes divisas pelago ter-
 ras ponte (mirum atque ingens facinus)
 ausus jungere, & copias ex Asia in Græ-
 ciam traduxit: Callipolis, cui opposita
 in Asiæ litore Lampſacus: & in radice
 Chersonesi sedens Lyſimachia. Inde in
 Propontide Paçtya, Bisante, Perin-
 thus, mirifico amphitheatri splendore
 clara; Selymbria, atque in ipſo Bospho-
 ro Byzantium, ante Lygus, postmodum
 Nova Roma, & novissime Constanti-
 nopolis dictum. Urbs omni ævo clarif-
 sima, à Constantino Imperatore in ſe-
 dem Imperii electa: mansitque eadem
 dignitate, donec Turcarum impia gens
 ann. **CLXXXIII** occupavit, neque
 tunc decus suum perdidit, cum etiam
 nunc imperii Turcici caput colatur no-
 mine *Stambol*. De reliquo, opida in Pon-
 to, Phinopolis, Salmydiſſus, Peronti-
 cum, Apollonia paullum à mari rece-
 dens, magna quondam, Toza, Anchia-
 lus & Meſembria, terminus Thraciæ.
 Intus Byzya arx Regum Thraciæ, à Te-
 rei nefasto crimine, sic opinati veteres,
 inviſa hirundinibus. Philopolis, antea
 Poneropolis, dein à ſitu Trimontium;
 Trajanopolis, Adrianopolis, à condito-
 ribus dicta opida. Præterea Olynthus;
 vel

Introduct. Geograph. Lib. IV. 233
vel clarissima Heraclea, Topiris & Philippi.

Fluvii & Montes.

Fluvii celebres sunt, Nestus seu Nefus, Hebrus, Athyras, Bathynias. In montibus, Æmus, Rhodope & Orbelus principatum tenent.

C A P. XV.

*De incolis Thraciæ, & urbibus nunc claris :
item de Patriarchis Græcanicæ
religionis.*

INcolarum Thraciæ antiquissima habetur origo. Una gens habitavit Thraces, aliis aliisque discreti & nominibus & moribus, in universum ferri, sævi, atroces & cruenti. Suis anteparebant Regibus; postea Macedonum tributarii facti: rursusque suo juri rediti, multis præliis à Romanis fusi, tandem à C. Scribonio Curione Procop. perdomiti, Imperioque Romano subiecti sunt. Dehinc eadem, qua Græcia ac Macedonia, usa est Thracia fortuna, donec in Turcarum manus pervenit; quorum imperio omne decus dignitatemque præstat. quidpe heic Turcarum caput ac sedes est Constantinopolis, ante memorata, urbium tota Europa omnium maxima ac populosissima; quam Constantinus Imperator

Novam Romam adpellavit : unde novum nomen Thraciæ ortum, quo nunc *Romania* indigitatur.

Secundum à Constantinopoli locum inter Thracias urbes obtinet Hadriano-
polis, Turcis *Endrem* dicta, magna quidem atque ingens, at mœnibus haud cincta, ædificiisque vilibus extructa. Tertia, Philippopolis satis numeroſe incolitur. Nec cedit huic Trajanopolis. Cestus & Abydus sive invicem objectæ, claustra Turcici imperii in his oris perhibentur.

Ceterum quia ad hoc loci perventum est, uti Græciæ statum præsentem considerare, operæpretium est cognoscere, Græcos jam olim à Romana Ecclesia recessisse, nec Pontificem Romanum ceu caput agnoscere. Religionem quidpe peculiarem inter se habent diverſam ab ea quam Romana Ecclesia profitetur. Nec soli Græci hanc sequuntur, sed complures aliæ nationes, Bulgari, Servi, Bosni, Sclavoni, Illyrii, Albani, Moldavi, Valachi, Russi, Muscovitæ, Tattari, Circassi, Mengreli, cunctæque nationes Ponticæ, & Tattarorum interior pars. Capita jam inde quatuor sibi constituerunt, quos Patriarcharum titulo reverentur. Horum, ut diverſæ sunt sedes, sic in diverſas regiones

nes inspectio & regimen. Princeps & caput universæ Ecclesiæ Græcicæ est Patriarcha Constantinopolitanus, à quo dependent quotquot Græcicæ religionis Christiani per omnem Europam dispersi degunt. Alexandrinus, cujus *Cairo* in Ægypto sedes; qui & Arabiæ Ecclesiæ regit. Hierosolymitanus in Syria supremus agnoscitur. Inde reliqua Asia Antiochenus.

C A P. XVI.

De Mœsia.

Supra Macedoniam ac Thraciam Mœsia est, quam Romani Cereris horreum ob fertilitatem soli adpellare, ab Aureo & Scodro montibus intra Istrum & Æmum ad Pontum usque extensa; in superiorem, quæ nunc Servia est, & inferiorem, quæ Bulgaria, divisa. Terminus in medio utriusque est Ciabrus fluvius. In superiori populorum quondam clarissimi Dardani, regioque ipsa Dardania, Macedoniæ contermina; in inferiori Triballi omnium nobilissimi: post hos Peucestæ & Troglodytæ, jam Scythicæ gentes: infimam quidpe inferioris Mœsiæ partem, quæ ad Pontum accedit, Scythæ tenuerunt: quorum pars validissima Getæ ad utramque Danubii ripam,

ripam, hinc in Mœsos, illinc in Daecos, transeuntes.

In Mœsia dextram Danubii ripam frequentibus olim opidis stipatam fuisse, Ptolemæi testatur Geographia, idemque in Mediterraneis haud modicum eorum numerum recenset. At in litore Pontico clara maxime fuere, Sarpedonia, Dionysopolis, Timogetia, Tomi, Ovidii Poëtæ exilio nobiles, Istropolis & Eleutheræ.

De Istro amne.

Ister fluvius omnium Europæ maximus, in Germaniæ jugis Abnobæ montis ortus, per multas lapsus gentes Danubii nomine, immenso aquarum auctu, & unde primum Illyricum alluit, id est, ad Savi confluentem, Ister quondam adpellatus, sexaginta circiter annibus receptis, medio ferme eorum numero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus sive ostiis evolvitur. Singula autem ostia tanta sunt, ut prodatur, in quadraginta millia passuum, id est, mill. German. x, longitudinis, vinci mare, dulcemque intelligi haustum. German. vulgo *die Donau*, Sarmatis ac Scythiis *Dunay*.

De incolis Mœsia, & duobus novissimis in
ea regnis, Servia ac Bulgaria.

Mœsos, populos feros, truces, Barbarorumque Barbaros, à Thracibus genus duxisse, tradunt auctores: cum ipsa Mœsia pars aliquando Thraciæ fuerit. M. Licinius Crassus perdomitos Imperio Romano subjecit. Deinde in Superiorem Mœsiam Servi, Inferiorem Bulgari, utraque ex Sarmatia Asiatica advena gens, investi, duo inibi regna de suo nomine, hi Bulgariæ, illi Serviæ, condiderunt. At novissimi Turcæ, in utrumque effusi, etiam nunc tenent.

Caput regni Serviæ Regumque quondam sedes, Senderovia, Ungaris Zenderew, Turcis Semender, ad Istri ripam sita: Præterea Vidna, Bodon, & Novograd, nobilia sunt opida; quorum hoc arce munitum inexpugnabili. At Bulgariæ regni caput est Sophia, urbs magna & populosa.

C A P. XVII.

Summa universæ Scythia descriptio.

Item de veteri Scythia Europea.

TRans Istrum Mœsis contermina est Scytharum gens, omnium toto Orbe vastissima, quidpe ex Mœsia Inferiori in Asiam ad Tabin usque promon-

montorium & fretum *Anian*, longitudine terrarum mill. Germ. clo amplius occupat. Latitudine vero ab Oceano Septentrionali ad Caucasum montem fontesque Indi fluminis, mill. German. circiter Lx. Dividitur autem universa *Scythia* in *Europæam* & *Asiaticam*. De hac posterius in ipsa *Asia*; nunc *Europæam* prius expediamus.

Scythia Europæa.

Terminatur *Europæa* ab Occasu *Patissii* flumine, ab Septentrione linea à *Patissii* fontibus per *Amadocam* paludem (quæ est in *Lithuania*) ad *Borysthenis* fonteis, atque inde alia linea ad *Tanais* ortus ducta; ab ortu ipso *Tanai* & *Ponto Euxino*: à Meridie *Istro*, & ubi is ad *Nicopolim* inflectitur, recta linea ab Occasu in Orientem ad *Pontum* ducta.

Totum hoc terrarum variis gentibus ac populis distinguitur. Quorum clarissimi, præter *Troglodytas* in *Inferiore Mœsia* commemoratos, *Daci*; quorum regionem nunc tenent *Moldavi*, *Valachi*, *Transsilvani*, & *Hungarorum* pars inter *Patissum* amnem & *Transsilvaniam*: *Getæ*, quos ad utramque *Istri* ripam in *Mœsiam* & *Daciam* extendi, ante diximus; nunc *Bulgarorum* & *Moldavorum*

davorum pars; Tyragetæ & Arpii inter Tyram flumen & Istrum; nunc inferior Moldaviæ pars Ponto objacens: Inter Tyram & Hypanim amneis, Carpiani, Callipides, Istrici, Axiaces & Jazyges Eneocadlæ; quorum omnium solum nunc Podolia: Bastarnæ, iidem & Peucini, quorum pars una in Germania, pars altera in Scythia Europæa; nunc Russia minor, seu Nigra: Borysthenitæ, inferior Lithuanix pars versus Pontum; Neuri, ad Borysthenis fonteis: inde Geloni, Thussagetæ, Budini & Agathyrsi, in Moscovia inter Borysthenis fonteis & Tattariam minorem: Alani ac Roxalani in Moscovia, ad sinistram *Donetz*, id est, minoris Tanaïs ripam: Hamaxobii sive Hamaxobitæ, ad Gerri fluminis fonteis in Tattaria minore: Georgi, Nomades, Basilides & Tauroscythæ sive Scythotauri, itidem in Tattaria minori: Tauri sive Taurici, qui Tauricam sive Scythicam Chersonesum incoluerunt: In his Bosphorani utrimque Bosphorum Cimmericum accolentes: Jazyges Mæotæ, juxta Mæotim paludem ad Tanaïm usque protensi: Arimaspi & Essedones ac Tanaïtæ, ipso Tanaïs flexu cincti.

Dacia.

TRans Istrum igitur Mœsis contermini fuerunt Daci, Scythica gens, fera, atrox & barbara. Regio ipsa Dacia terminatur à Septentrione Carpathicis jugis & Hieraso amne; ab Oriente, eodem Hieraso & Istro; à Meridie, itidem Istro; ab Occidente, Patisso. Complectitur hodie Hungariæ partem, prædictam Transilvaniam, Valachiam & Moldaviam fere totam.

Divisa fuit olim in Ripensem, Alpestrem & Mediterraneam. Ripensis est, quæ hodie dictam Hungariæ partem complectitur, cum parte Valachiæ. In hac populi Prendavesii, Albocensii, Saldensii, Tervingii, Burthi, Cingesi. Alpestrem nunc incolunt major pars Valachorum & Moldavi. Quondam in ea populi Piephigi, Siginni, Sinsii, Cotensii, Taiphali, Cacoensii, Cistoboci. Mediterranea, quæ & Gepidia, tota nunc est Transilvania. In hac olim populi Potulatenii, Buridiensii, Bièphi, Ratacensii, Taurisci.

Urbs olim clara fuit Ulpia Trajana, ante Zármissogethusa dicta; nunc *Varheli* eodem situ est in Valachia.

Fluviorum celeberrimi, Marisus,
Germ.

Germ. *Marisch*, Hung *Maros*; & *Aluta*,
Germ. *die Alt*, Hung. *Olt*.

De incolis Daciae.

Incolas ante Getas fuisse tradit Pli-
nius; Dacos postea à Romanis adpella-
tos. Getarum nomen mansit circa u-
tramque Istri ripam, ut ante dictum.
Regibus illi suis regebantur, donec Tra-
janus Imperator Daciam perdomitam
in provinciæ formam redegit. Postea
Sarmatæ investi, dein Gothi, moxque
Hunni. Post hos Saxones, Germanica
gens, à Carolo M. devicti, cum leges vi-
ctoris ferre nequirent aut nollent, in
universam Daciam transierunt. Hinc
etiamnum frequens, licet corruptus, in
iis oris durat Germanicus sermo. Exinde
eadem gens, quæ Pannoniæ partes occu-
paverat, Hungarî Saxonibus sese miscue-
runt. unde mixta nunc utriusque gentis
lingua. Tum vero divisa fuit universa
Dacia in nova nomina. Ea pars quæ Pa-
tisso amni annexa, *Hungaria* titulo ac-
cessit. Quæ ante Dacia mediterranea e-
rat, Transilvania adpellata: Inter hanc
& Istrum Valachia: Inter hanc & Hierasum
Moldavia; cujus titulo etiam ad-
jectum quicquid inter Hierasum & Ty-
ram aneis interjacet.

Q

C A P.

C A P. XIX.

*Transilvania, Valachia & Moldavia
descriptio.*

Transilvania.

TRansilvaniæ Principatus, qui silvis undique, unde ei nomen Latinum, & montium jugis clauditur, Hungarice *Erdeli*, Germanice *Siebenbürgen*, Saxonibus haud dubie à septem opidorum numero dictus est. Quæ ratione etiam nunc Sarmatis seu Sclavis *Siedm grodska ziemia*, hoc est, Septemcastrensis regio, indigitatur. Postquam Saxones colonos recepit: cultius habitari cœpit. Namque opida in ea illi condiderunt, quæ in hanc diem clara sunt.

Cibinium sive Hermanopolis, vulgo *Hermanstadt*, caput provinciæ est: Alba Julia, German. *Weyssenburg*, Hung. *Gulafeirwar*, Principis superioribus annis sedes: *Claudiopolis*, Germ. *Clausenburg*, Hung. *Coloswar*: *Bristicia*, Germ. *Bistritz*, Hung. *Besterze*: *Sciburgium*, German. *Schiesburg*, Hung. *Segeswar*: *Mediesus*, German. *Medwisch*, Hung. *Megies*: *Stephanopolis* seu *Corona*, Germ. *Croonstadt*, Hung. *Breslaw*.

Valachia ac Moldavia.

Quæ nunc duæ regiones Valachiæ ac Moldaviæ nominibus distinguuntur,
su-

superiori ætate uno Valachia vocabulo
censebantur. Incolis *Woloska Zemla*, id
est, Valachia terra, & gens ipsa *Wolochy*.
Dividebatur autem tota provincia in
Majorem & Minorem: Major postea
Moldavia nomen recepit. Minori Va-
lachia titulus remansit. Quæque suo pa-
rebat principi seu duci, quem Sarmaticæ
gentis vocabulo *Weywodam* adpellant.
Polonis quondam utraque stipendiaria.
Nunc partem Hungariæ Rex, partem
Turcarum Imperator tenet. Valachia
caput ac sedes Vaivodæ est *Targowuko*.
reliqua loca sunt *Brailow*, & *Dombro-
witza*. Moldavia caput est ac Vaivodæ
sedes *Czukaw*. reliqua opida sunt, *Mar-
gosast*, *Tarisko*, *Moncastro*.

C A P. XX.

*Tattaria minor; ubi Taurica
Chersonesus.*

TAttarorum nomen longe lateque
per Asiam & Europam dispersum
est; cujus limites postea in Asia dicemus.
at nunc de parte ejus agamus, quæ Tat-
taria Europæa sive Minor dicitur.

Tattaria igitur Minor, sive Præco-
pensium Tattarorum regnum, est ea
Scythiæ Europææ pars quæ fluviis Bo-
rysthene & Psola ac Desna (quæ duo in
Borysthenein exeunt) & Tanai minori,

vulgo *Donetz*, ipsoque *Tanai*, *Maoti* palude ac *Ponto* cingitur. Quinam antiquitus populi has oras incoluerint, supra demonstratum est. Ceterum omne litus hujus tractus Græcorum coloniis juxta atque monumentis inclytum fuit: maxime vero *Taurica Chersonesus*, non minus quam ipsa *Græcia* celebrata. In hac Græcorum urbes claræ, *Panticaepum*, nunc vulgo *Pontico*; *Cimmerium*, in medio *Chersonesi*; *Taphros*, nunc *Przekop*, & *Theodosia*, nunc *Kassa*.

Scythæ in universum tenuerunt: at postquam *Tattari*, ex *Asia* profecti, occuparunt, *Tattaria* dicta est, Minorque cognominata, ad differentiam Majoris, quæ est in ipsa *Asia*.

Divisa est in *Præcopensem* & *Cremeam*. *Præcopensis*, quæ *Sarmatis* *Przecopska* dicitur, est ipsa *Chersonesus Taurica*; à *Przekop*, id est, fossa, quæ in *Isthmo* facta est, seu ab opido ejusdem nominis huic adposito, cognominata. *Cremea*, *Krymska* incolis, est reliqua pars extra *Chersonesum*, à *Krym* opido, quod olim *Cregnos*, dicta. At quia imperii sedes est in *Chersoneso*, tota *Tattaria Minor Præcopensium* *Tattarorum* regnum adpellatur. Ipsa gens fera, atrox ac rapida, non in opidis vel

Introduct. Geograph. Lib. IV. 245
vel civitatibus, sed campis ac silvis vaga
agit. Unius regis Imperio parent, cujus
regia est *Przekop*.

C A P. XXI.

Sarmatia Europæa.

U^Ltimi Europæarum gentium fuere
Sarmatæ, Græcis dicti Sauromatæ,
regionem totius Europæ latissimam in-
colentes, in Scythiam quoque Euro-
pæam protensi: quin etiam in Asiam
usque ad Hyrcanum mare nomen eo-
rum pertinebat; ubi Sarmatæ Asiatici
dicebantur.

Sed Europææ Sarmatiæ limites fue-
runt, ab Occidente Vistula amnis, Sue-
vicum mare, Finnicus sinus, & linea ab
hoc sinu ad sinum Granvicum sive lac-
cum Album perducta; quibus à Germa-
nia separatur: à Septentrione Oceanus
Sarmaticus, sive mare concretum: ab
Ortu iidem limites qui Europæ: à Me-
ridie Mæotis palus, Isthmus Tauricæ
Chersonesi, Pontus, Ister, & Hierasus;
dein Carpativi montes, ubi in cuneum
inter Patissium Istrumque procedit.

Longitudo ejus porrigitur ab Istri ac
Patissi confluentibus ad Obii ostium
mill. Germ. *IOXL*. Latitudo vero inter
Rha fluvium & dictum sinum Granvi-
cum *CCCLX*.

Complectitur hodie Moldaviæ partem inter Tyram, Istrum & Hierasum amnes; Hungariæ partem inter Patissum & Istrum; Poloniæ regnum ultra Vistulam, Borussiam, Livoniam, Lithuaniam, Russiam Albam, hoc est, Magni Ducis Moscoviæ imperium, & Minoris Tattariæ partem, quæ Cremea dicitur.

Populorum in universa Sarmatia Ptolemæus complura nomina recenset. at ut regio hæc Romanis pariter ac Græcis parum nota, sic illa incerta. Clarissimi tamen ac notissimi, præter eos quos in Scythia Europæa explicuimus, erant Germanis contermini Venedi, qui nunc sunt Livones, Borussi ac Poloni inter Vistulam, Lithuaniam & Podoliam, tum Iazyges inter Istrum & Patissum, quos Ptolemæus Metanastas cognominat, id est, Vagos; Plinius Sarmatas affirmat: Tabula itineraria Sarmatas Vagos.

C A P. XXII.

*De incolis Sarmatia, fluviis ac montibus
item de Hyperboreis.*

Gens quidem universa Græcis Sarmatæ dicta fuit, habitu, armis, moribus vivendique ratione Scythicæ ac Parthicæ similis; ideoque ejusdem originis cum his fuisse conjicere licebit. Verum quum sibi ipsis dicti sint *Russacy*, & ad
Ri-

Riphæos usque montes incoluerint, eosdem esse credibile est, quos Mela Riphæces adpellat, tanquam posteri Riphæti Noachi abnepotis. Ceterum de rebus gestis ipsorum, antequam sub Slavorum nomine nosci cœperunt, parum in veterum monumentis reperitur.

Sarmatia fluvii.

Flumina in Sarmatia, præter ea quæ in Pontum defluere diximus, fuere, Suevicum mare sive Codanum sinum petentes, Chronus, vulgo Germanis accolis *Mammel*, Polonis *Niemen*: Rubo in Venedicum sinum, qui nunc accolis *der Riegish bodem*, prope Rigam sese exonerans; nunc *Diviná* Polonis, *die Dune* German. Turuntus in Moscovia, nunc *Welikarzeká*: & Chesinus, in Clypeum sive Granvicum sinum sese evolvens: nunc Russis accolis *Lowat*, & postquam emensus aliquod spatium, *Wolchow*.

Montes.

Montes sunt, Carpates, nunc *Krápak*, Poloniam ab Hungaria submovens: Riphæi, qui & Obii, à sinu albo ad Obii ostium extensi: Russis sive Moschis nunc *Welikè kameny poyas*, id est, magnum lapideum cingulum dicti, quia orbis cingulum eos perhibent.

Hyperborei.

Sed operæpretium fuerit hoc loco cognoscere ea, quæ de Hyperboreis, fabulosis celebrata miraculis gente, veteres tradiderunt. Hos alii Europæ, alii Asiæ, dederunt, plerique utrique. Fuerunt (si fuisse credimus) supra LX gradum in litore Septentrionalis Oceani, ultra Aquilonem (unde & nomen eis à Græcis quæsitum) Riphæosque montes sub ipso siderum cardine. Regio aprica, felici temperie, omni afflatu noxia carens, per se fertilis. Cultores justissimi & diutius quam ulli mortalium & beatius vivebant. Quidpe festo semper otio læti non bella noverant, non jurgia, non ægritudinem ullam; ad innocentiam omnem æquale votum. Domus iis nemora lucique & Deorum cultus viritim gregatimque. in diem arbores victum subministrabant. Mors non nisi satiæte vitæ. ubi eos vivendi tædium ceperat, mortem ultro accersebant & voluntario interitu castigabant obeundi tarditatem. Epulati delibutique senes luxu, ac fertis redimiti, semet ipsos in pelagus ex certa rupe præcipientes dabant. quod genus sepulturæ beatissimum existimabant.

De Polonia regno provinciisque ei
subjectis.

POLONICUM regnum, quod vastum
nunc obtinet terrarum spatium, à
principio arctis includebatur finibus;
quidpe cuius summa longitudo inter
Occasum & Ortum à *Schwibussen* proxi-
mo Silesiæ opido juxta *Crossen* ad *Leucz-*
nam proximum Russiæ opidum, non
excedebat mill. German. Lxxx. Latitu-
do vero maxime sinuata inter fontem
Vistulæ, & opidum Moscoviæ *Wongrew*,
milliar. Lx. Verum accesserunt postmo-
do ejus titulo, Lithuania, Russia Nigra
sive Minor, Podolia, Volinia, Podelassia,
Masovia, Prussia, Samogitia & Livoniæ
major pars.

Sarmatæ, ut ante retuli, hæc omnia
primo tenuerunt, præter eam Poloniæ
partem quæ in veteris Germaniæ solo ci-
tra Vistulam sita est. Quanquam & Prus-
siam & Livoniam Germanica gens, ut in
Germaniæ descriptione ex Tacito de-
monstravimus, ab initio incoluit; quæ in
hanc diem perpetuo mansit. Solum est
in universum frumento fertilissimum;
nisi qua silvæ vastiores intercedunt.

Termini autem totius regni Polo-
niæ sunt; à Septentrione mare Suevi-

cum & sinus Venedicus, lineaque à Per-
navia Livoniæ opido ad Dunæ fontes
ducta; qua Sol exoritur, Borysthenes, sive
Dnieper; à Meridie, Tyras, sive *Nyester*,
& Carpates mons; qua occidit Sol, Sile-
siæ & Marchiæ Brandenburgicæ Pome-
raniæque junguntur.

Longitudo harum finium summa est,
inter duo opida *Schwibussen* ante dictum
& *Czirkassy* in ripa Borysthenis situm,
mill. Germ. cc. Latitudo inter Perna-
viam Livoniæ opidum & Carpatem
montem supra Transilvaniam mill. cL.

Dividitur in regiones ac Provincias
supra dictas; quarum singulas explicare
aggrediemur.

C A P. XXIV.

Polonia proprie dicta.

POLonia proprie dicta, incolis *Polska*, à
vocabulo *Pole*, quod Sclavonica lin-
gua campum significat, notationem ac-
cepit; quia tota campestris est ac plana.

Dividitur in Majorem & Minorem.
Major Germaniæ contermina est; Mi-
nor Moraviæ, Hungariæ ac Russiæ. Mi-
nor supremam nunc fert dignitatem ab
urbe Cracovia regni capite. At Major di-
cta fuit altera, cum divideretur regnum.
quia illic sedem fixit Lechus gentis con-
ditor.

Polonia Major.

Majoris caput est Posenania, incolis *Posnan*, Germ. *Posen*, urbs præclara ac supra Polonorum cultum splendida, emporiumque celeberrimum. Secunda est Gnæfna, incolis *Gnieszno*, Germ. *Gniefen*, mercatu nobilis, antiquissima Polonicarum, primaque sedes Principum. Reliqua opida sunt, Calisia, Ptolemæo memorata, Polonis nunc *Kalisz*: Lancicia, *Plotsko*, & Petricovia, vulgo *Piotrkow*, Juridico conventu (tribunal incolæ vocant) maxime celebris.

Polonia Minor.

Princeps Minoris est Cracovia, vulgo *Krakow*, caput decusque totius regni ac sedes regia: urbs magna atque ingens, & licet inter incultas, ipsa tamen magnifica admodum & superba. Corrodonum esse Ptolemæi, haud male conjiciunt docti viri. Secunda à Cracovia est Lublinum, vulgo *Lublin*, urbs egregia ac lauta, negotiationibus sublevata: quidpe mercatus est totius regni nobilissimus. Tertia est Sendomiria, Polonis *Sendomierz*.

Ceterum, à Lecho, primo gentis conditore, Principes populum rexerunt adusque Boleslaum Chabrium, qui primus Poloniae Rex ab Othone III, Rom. Impe-

Imperatore circa ann. c10 pronuntia-
tus est.

C A P. XXV.

Lithuania, Russia & Podolia.

Lithuania, Polon. *Litwa*, German.
Littamen, suos habuit antea princi-
pes Magni Ducis titulo illustres, do-
nec Jagello an. c10ccclxxxvi in Regem
Poloniae electus magnum Lithuaniae
Ducatum Polonico regno adjunxit.
Regio est totius regni vastissima, silvis
horrida, paludibus foeda. Longitudo
ejus maxima inter Polotæ fluv. fontes
(qui sunt in confinibus Livoniae & Mo-
scoviae) & *Dassow* proximum Ponto
opid. milliar. Germ. cclx. Latitudo
inter Chronum & Borysthenem amnes
mill. lxxx.

Urbibus, vicis atque ædificiis tota
regio plane inculta est. Caput est Vilna,
Germ. *Wilde*, ampla ac spatiosa, Craco-
via magnitudinem exæquans, at ligneis
plurimum constans ædificiis. Major
equidem hac, at incultior, Novogardia,
vulgo *Novigrod*. Clara item atque ma-
gna est Kiovia, vulgo *Kijow*, ad Bo-
rysthenem sita. *Dassow*, ad Pontum
accedens veterum est Ordessus. *Kawno*,
German. *Kawen*, Mulso quod vulgo
Medum vocant, nobile est opidum.

Russia

Russia Nigra.

Provincia hæc inter Poloniam Minorem, Voliniam, Lithuaniam, Podoliam, Moldaviam, Transilvaniam & Hungariam sita, Minor dicitur Russia, sive Russia Nigra, Pol. *Czarna Rusz*, ad differentiam Majoris sive Albæ, quod est Moscoviticum Imperium. Latine Russos & Ruthenos vocant incolas, quos à Roxolanis originem atque nomen habere putant. Ea pars quæ Carpaticis affixa jugis, incolis *Podogorze*, quasi submontana, indigitatur.

Suos aliquando Russia habuit Duces; postmodum Poloniæ regno adjecta.

Caput Ducatus est Leopoldis, Pol. *Lwow*, German. *Levenburg*, quod contracte *Lemburg* efferunt; emporium Turcicis mercibus celeberrimum. Reliqua opida sunt, *Przemysl*, *Halycx*, *Chelm*.

Podolia.

Podolia, Pol. *Podale*, inter Moldaviam, Russiam Nigram, Voliniam & Lithuaniam sita, vastissimis campis, pecori quam hominibus alendis benignior, pascuis gaudet mirum in modum luxuriantibus; adeo ut boum ingentium immania cornua vix è gramine adpareant.

Caput

Caput regionis est *Kámienijecz*, uibs mira ac stupenda ratione in arduo saxo condita; qua re, cum saepius à Tattaris, Turcis ac Valachis peteretur, inexpugnabilis existit. Reliqua loca sunt, *Chmielnik*, *Tzudnow*, *Bratzlaw* & *Orczaker*, quod Tattari occupatum tenent.

C A P. XXVI.

Velinia, *Podelassia*, *Masovia*,
Livonia, *Samogitia*.

Velinia.

Voliniꝝ, Pol. *Wolin*, inter Poloniam, Lithuaniam & Russiam Nigram porrecta, opida præcipua habet, *Lutzke*, *Wlodimuz*, & *Krzemieniec*.

Podelassia.

Podelassia, Pol. *Podlasze*, inter Lithuaniam, Masoviam & Borussiam posita, Lithuaniae quondam pars, singularis postea provincia facta, Poloniae titulo accessit. Loca notiora sunt, *Bielske*, *Tykeczyn*, *Auzustow*.

Masovia.

Masovia, Pol. *Mazowsze*, German. *die Masaw*, inter Borussiam, Poloniam & Podelassiam sita, suos habuit ante Duces; quorum stirpe extincta, Ducatus ann. c. l. Dxxxvi. Poloniae titulo insertus est.

est. Caput Provinciae est Varavia, Pol.
Warszawa, Germ. *Warsaw*; regni comi-
tis, quae hinc haberi consueverunt, ce-
lebris.

Livonia.

Livonia, German. incolis *Lieflandt*,
nobilissima atque amplissima regio; ab
Septentrione, Finnico sinu terminatur;
ab Oriente, Narva amne & *Peybas* lacu,
& Magnae Russiae Lithuaniaeque latere
occidentali; à Meridie linea ab opido
Lithuaniae *Dodina*, in ripa Duinae fluvii
posito, ad *Memmel* Borussiae opidum
perducta; ab Occasu, mari Suevico. Lon-
gitudo summa inter Narvam & *Mem-
mel* mill. xc. Latitudo inter mare &
Dodina mill. Lx. Dividitur in quatuor
partes, quarum nomina incolis, *Esten*,
Letten, *Curland* & *Semigallen*. Harum
prima Suedicae est ditionis, reliquae Po-
lono parent: Insula *Oosel* ad Danum
spectat.

Princeps urbium est *Riga*, nobile em-
porium, nec inferior commerciis Ri-
valia, vulgo *Revel*, Esteniae caput. Ter-
tia est Dorpatum, vulgo *Derpt*; Vene-
da, vulgo *Wenden*, Venedico obversa
sinui, Magistri militiae ordinis Teuto-
nici sede nobilitata, Curlandiae, quae su-
perioribus annis in Ducatum una cum
Semi-

Semigallia elata, caput *Goldingen*. Ducum autem sedes *Mitow*.

Samogitia.

Samogitiæ Ducatus inter Livoniam & Borussiam situs, nullo neque opido, neque castello, neque eximio aliquo ædificio insignis, silvis ac nemoribus horridus; solo melle, quod heic præstantissimum colligitur, notus est.

C A P. XXVII.

De Borussia & Cassubia: item de Episcopatibus & Academiis regni Polonici.

PRUSSIA, vulgo *Preussen*, amplissima atque illustrissima regio, fluviis ac lacubus stagnisque frequenter rigua, frumento maxime ferax, quibusdam dicitur perperam Borussia, quasi à Borussorum antiqua gente, quam Ptolemæus in Moscoviæ tractu ponit. hanc huc transiisse suspicantur. Alluitur à Septentrione sinu Codano & Chrono flumine; ab ortu clauditur Lithuania & Podelassia; à Meridie Masovia & Polonia: ab Occasu Cassubia. Porrigitur in longum à Chroni ostio, ad Toronium urbem in ripa Vistulæ, mill. Germ. XLV. In latum ab opido Podelassiæ *Raigrod*, ad Vistulæ ostium, totidem.

Divisa hodie est in Regalem, quæ immediate Regi paret; & Ducalem, quæ

quæ Marchionibus Brandeburgicis in
secundum concessa.

Regalis Borussia.

In Borussia Regali clarissima urbium
Gedanum, quæ & Dantiscum, vulgo
Danzige, nobilissimum Suevici maris
emporium, totius regni granarium, ci-
vitas dives & opulenta; mœnibus, fossa
ac vallo munitissima. Secunda ab hac est
Toronium, vulgo *Thoorn*: celebre quon-
dam emporium, antequam Gedanum
ad id fastigium perveniret; nunc nun-
dinis maxime clarum. Elbingium, vul-
go *Elbing*, Anglorum opibus, qui pan-
nis heic negotiantur, in singularem ni-
torem indies crescit.

Reliqua opida notiora sunt, Maria-
burgum, firmissimum munimentum;
Grudontia, Bromberga, Culmia: hæc
antiquissima & opulentissima quondam
urbs. Braunsberga publico Jesuitarum
collegio famigeratum opidum.

Borussia Ducalis.

Ducalis Borussiae caput ac sedes Du-
cum est Regius mons, vulgo German.
Koningsberg, Pol. *Krelewic*; urbs no-
bilis, & celebre maritimis mercimoniis
emporium. Est præterea versus Se-
ptentrionem ultima *Memel*, arx muni-
tissima.

R.

Cassia-

Cassubia.

Cassubiæ Ducatus, inter Borussia ac Pomeraniam situs, latior olim erat, quam nunc patet. Quidpe tota ea Borussia pars quæ circa Vistulam Pomerellia nunc dicitur, Cassubiæ Ducibus ante parebat.

At ejus quæ nunc Cassubia nuncupatur, caput est Conicia, Polon. sive Cassubiis incolis *Chonitza*, Germ. *Konitz*. Reliqua opida sunt, *Slochow*, *Butow*, *Lauenburg*.

Episcopatus & Academia Polonici regni.

Archiepiscopatus in universo regno sunt tres, Gnæfnensis, Leopoltanus & Rigensis. Episcopatus XVI. Academiae duæ, Cracoviensis & Regiomontana.

C A P. XXVIII.

Moscovia sive Russia Alba Magnus Ducatus.

Ultima Europæ regio est Russia Alba sive Major, omnium vastissima; inculta, ac paludibus silvisque invia. Eadem Moscovia à capite suo. Gens ipsa rudis, perfida, servituti supra modum addicta, vulgato nomine nunc Moscovitæ adpellantur.

Finitur ipsa regio à Septentrione,
 mari

nari concreto ; ab Ortū, iisdem finibus quibus Europa, hoc est, Obio ac Tanaii amnibus; à Meridie, Tanaii minore, vulgo *Donetz*, *Desna* & *Psoła* ; ab Occasu, *Borysthene* & *Narva* lineaque inter horum fontes ducta.

Longitudo summa inter promontorium *Litamin*, vulgo *Capo Oby*, & *Psoła* confluentem ; ad opidum *Czirkassy*, implet mill. Germ. *ccclxxx*. Latitudo inter *Corelenberg* opidum in confinio *Finlandiæ*, & *Obium* flumen, juxta opidum *Lepin*; mill. *ccc*.

Dividitur in complures Ducatus ac provincias, quæ plerumque à præcipuis urbibus denominantur.

Ducatum princeps est *Moscovia*, incolis *Moskaw* ; ceteri, *Wolodimir*, *Mosaysko*, *Twer*, *Ruszowa*, *Nissy Nowogorod*, id est, inferior *Novogardia*, *Zezan*, *Worotin*, *Smolensko*, *Biela*, *Pleskow*, *Weltki Nowogorod*, hoc est, *Novogardia magna*, *Bieleiezero*, *Iaroslaw*, *Swiera*.

Principatus, *Rosow* & *Suldal*.

Provinciæ, *Wolska*, *Córella*, *Wologda*, *Ustiug*, *Dwina*, *Wiatka*, *Iuhora*, *Petzora*, *Condora*, *Permen*, *Czeremyssi gorni*, *Czeremyssi lugowi*, *Mordwa*, *Kargapole*, *Meschora*.

Urbes Moscovia.

Urbes in hac regione cunctæ constant ligneis ædificiis, ac luto illitis; amplæ quidem sunt, sed quarum viis sæpe latissimi campi intercedant.

Caput imperii est *Moskwa*; urbs supra modum atque fidem magna, ut quæ quadraginta unum & quingenta ædificiorum millia complectitur. Arx est in ea magni Ducis, quem incolæ *Czar*, id est, Imperatorem vocant, domicilium viginti millium hominum capax; quos præsidii causa Magnus Dux perpetuo alit.

Reliquæ urbes sunt totidem fere, iisdemque nominibus, quot Ducatus ac provinciæ. Quarum *Volodimir* caput erat ante imperii. *Vsting* celeberrimum totius Rusiæ in mediterraneis emporium. Maritima emporia sunt S. Nicolai & S. Michaëlis Archangeli opida, à Belgis, Anglis, & Germanici Suevicique maris accolis frequentata. In opidum *Bielezero*, quod in lacu conditum, bello ingruente, thesauros Magnus Dux abscondit.

Sunt præterea Magni Moscoviæ Ducis imperio subjectæ Tattarorum quædam nationes Asiaticæ, de quibus postea in ipsa Asia.

LIBER QUINTUS

CAP. I.

Summa Asia descriptio.

Explicatis omnibus Europæ partibus, tempus est Tanai trajecto Asiam ingredi. hæc quidpe Europæ connexa, imo innexa, cum & Scythæ Asiatica gens in Europam amplissimo tractu protendantur, & Sarmatæ Europæa ultimos fines in Asiam non minori tractu extendant.

Ipsa terra Asia, ab initio rerum, omnium nobilissima, ut quæ prima genus mortalium intra se conspexit & in alias Mundi partes emisit. Prima gentium, ritus, sacra, mores, rationemque vivendi alias docuit. hæc denique est quæ Deum ipsum humana specie tulit.

Dictam Græcorum alii volunt ab Asia Nympha, Oceani & Tethyos filia, Japethi conjuge; alii ab Asio Manæi Lydi filio.

Fines sunt ab Septentrione Oceanus Scythicus; ab Oriente mare Eoum; à Meridie mare Indicum, sive Rubrum; ab Occidente sinus Arabicus & Isthmus qui est inter sinum Arabicum & mare Internum: atque inde maria Phœnicium & Ægeum, Propontis, Pontus,

Maxotis lactus, Tanaïs amnis & Obiurni flumen.

Longitudo ejus summa est inter Hellespontum & Malaccam, extremum Indiae emporium, mill. German. c. lxxx. Latitudo inter fauces Arabici sinus & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum *Anian*, mill. c. lxxxix.

Divisa fuit olim universa in Majorem & Minorem. Regiones quas Major complectitur, sunt istae: Sarmatia Asiatica, Scythia Asiatica, Serica, Sinæ, India, insulae ad Indias; in Continenti rursus Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Sogdiana, Paropamisus, Bactriana, Hyrcania, Margiana, Parthia, Persis, Sufiana, Media, Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Mesopotamia, Assyria, Babylonia, Arabia, Syria, Palaestina, Phœnice, Cilicia, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia, Pamphylia, Lycia, & insula Cyprus. In minori sunt hae: Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, Æolis, Ionia, Doris, & insula Rhodus.

At hodie tota Asia in quinque potissimum dividitur partes; quarum I Tartaria; II China; III Indiae, sub quibus insulae adjacentes; IV Persarum sive Sophorum imperium, sub quo comprehenditur Armuziae peculiare regnum; V Turcicum imperium.

C A P. II.

*Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica ;
item Serica & Sogdiana.*

PRIMA igitur Asiae, post Tanaïm, est Scythia, ipsaque gens Scythæ, quos Persæ Sacas adpellavere à proxima gente: antiqui Arimeos dixerunt. In Europam usque ad Istri ostia extendi, supra demonstravimus; ubi etiam fines eorum explicuimus.

At Scythia Asiatica fines habet, ab occasu eisdem, quos ipsa Asia, atque Europa; ab Septentrione, mare Scythicum sive concretum ad *Tabin* usque Promontorium; ab Ortum, mare Eoum & Auxatios Casiosque montes, quibus à Serica hodie Cataiæ regno determinatur; & Ottorocoram montem, quo à Sinis sive Chinesibus discernitur: à Meridie, Emodos montes, quibus ab Indiis, & Sagdia Oxiaque juga, quibus à Persarum submovetur imperio; dein mare Caspium; mox Caucasum montem, quo ab Albania; & Coracem, quo ab Iberia & Colchide separatur.

Longitudo ejus atque latitudo nobis in Europa dictæ sunt. Complectitur autem hodie totum Tartariæ Asiaticæ nomen, si regnum Cataiæ excipias, quod Seres populi olim tenuere; &

Zagaraix partem nomine *Ocrage*, quam Sogdii. Divisa fuit in Sarmatiam Asiaticam, Scythiam intra Imaum montem & Scythiam extra Imaum montem.

Sarmatia Asiatica.

Sarmatarum Asiaticorum regio includitur fluminibus Tanai & Rha, sive *Volga*, mari Hyrcano Ponticoque, & montibus Corace Caucasoque. Nunc Tattari Czetkassi eas terras tenent.

Populi in ea à veteribus Geographis recensentur innumeri; at clari Tutæ, sive Turci, qui Turcicum condiderunt imperium. Præterea Amazonum mulibre genus, omnium clarissimum.

Scythia intra & extra Imaum montem.

Reliqua Scythia Asiatica in duas dividitur partes; quæ Occasum spectat, Scythia intra Imaum montem; quæ Orientem, Scythia extra Imaum dicitur.

In Scythia intra Imaum montem populi inter alios fuere Sæssonæ, unde quidam Saxones in Germania ortos nungantur; & Sacarum gens magna, nunc *Turckestan* & *Tagalistan*, in confinibus Indiæ. Atque in his populi omnium Scytharum nobilissimi Massagetæ.

Fluvii.

Fluvii universæ Scythiæ celebres, sunt Obius

Obius & Paropamisus, ad quem nunc
urbs *Camul*, uterque mare Septemtrio-
nale petentes: Jaxartes, nunc *Chesel*; &
Rha, nunc *Volga*, sive *Volha*; & *Edel*, in
mare Hyrcanum erumpentes.

Imaüs.

Montium maximus atque celeberrimus est Imaüs; cujus Septemtrionalis pars nunc *Alkai* perhibetur; ubi Tattariæ Imperatorum sepulcra. inde ad Ganges fluvii fontes Indiæque fines ccccl. mill. Germ. longitudine protenditur.

Serica & Sogdiana.

At Tattariæ nunc extremæ ad Eoum mare pars, quæ Cataiæ regnum dicitur, olim fuit Serica regio, quam gens clarissima Seres incoluerunt. Horum metropolim Seram eodem nomine etiam nunc existare, quidam contendunt.

Sogdiana etiam regio, inter Oxi dexteram ripam & Sogdios montes sita, quæ Persici olim Imperii fuit, nunc Tattariæ pars est, sub nomine *Ocrage*.

C A P. III.

Summa Tattaria descriptio.

Tattarorum igitur nomen hodie tota Asia amplissimum est, in Europam etiam, ut ante Scythicum, extensum,

tensum, ubi Tattaria Minor supra memorata. Gens ipsa fera, atrox, cruenta, inconditis moribus, & omnium barbarorum maxime barbara. Regio plurimum inculta, tristis, squalida atque deserta. Nomen accepit à flumine *Tattar*, quod *Mongul* regionem irrigans in mare Septentrionale effunditur.

Universæ longitudo est à Borysthenis ostiis ad *Tabin* usque promontorium mill. German. circiter c^lo. Latitudo ab Obii ostio, ad finem *Bramas* regni in confinibus Indiæ ac Sinarum, mill. lxx.

Universa dividitur in Asiaticam & Europæam, quam supra explicuimus.

Asiatica quinque potissimum partibus distribuitur, quarum nomina hæc: Tattaria deserta, Tattaria *Zagataia*, *Turckestan* regnum, *Catani* Magni Imperatoris imperium, & Tattaria vetus.

C A P. IV.

Tattaria deserta, Zagataia & Turckestan.

DEserta Tattaria inter Tanaïm, Volgam, Jaxartem amnes, Tapyros, Sebyos Imaïmque montes sita, Sarmatiæ Asiaticæ partem, partemque maximam Scythiæ intra Imaïm montem complectitur, in hordas complures distributa; quarum præcipuæ sunt: Zavolhensis, quæ

quæ & Bulgarorum Tattarorum est horda; Casanensis, Nohaigenfis, Tumenfis, Schibanskenfis, Cofakenfis, Afracanenfis, quæ quondam peculiare regnum; & Baskirdenfis; pleræque ab opidis cognominata.

Harum incolæ cum omnes liberi ante effent, nunc Moscovitarum imperio audientes sunt; exceptis unis Tumenfis, qui magno Chano Cataïno parent.

Zavolhenfis horda magna quondam dicebatur, quia ex hac ceteræ ortum duxerant; unde etiam Imperator eorum *Vlchan* adpellabatur, id est, Magnus Dominus, sive Magnus Imperator.

Afracanenfis regni caput est urbs *Astracan* sive *Citrachan* prope ostia Volgæ, salinis atque emporio clara; qua de causa mercatores innumeri ex Moscovia, Turcico Imperio, Armeniis & Perside eo confluunt.

Sunt præterea in deserta Tattaria, *Czirkassi* inter Tanaiim & Volgam, in Asiatica Sarmatia; & versus Oceanum in Scythia intra Imaum, *Mecriti* ac *Samoiedi*, quos Latine dicas semet ipsos devorantes; aliique eodem tractu, *Molgomsai*, *Badaique*; utrique solem, vel rubrum pannum in sublime elatum, venerantes. Ceterum dexteræ Obii ripæ,
circa

circa mediam fluminis partem, adposita est urbs magnitudine & incolarum numero sitate ingens *Grustina*, Tattaris & Moscoviticis negotiatoribus frequentissimum emporium.

Tattari Zagatai.

Deserta Tattariæ à Meridie conjuncti sunt Tattari *Zagatai*, agro, opidis moribusque ceteris cultiores ac nobiliores. Fines eorum à Septemtrione Jaxartes flumen; ab Ortu *Turkestan* regnum; à Meridie Persicum imperium; ab Occasu mare Hyrcanum.

Caput regionis ac sedes Regum est *Samarcanda*, *Tamburlane*, bellicosissimo Tattarorum Imperatore, maxime celebris; urbs magna ac lapide exstructa; at parum frequens. *Zahassa* ad Oxi ostia & *Bikent* in mediterraneis clara sunt emporia, quo Indi, & Cataiæ regni incolæ, mercandi causa conveniunt.

Turkestan Regnum.

Proximum ab Ortu est *Turkestan* regnum, veterum Sacarum regio; cujus incolæ satis civiles & culti. Urbium notissima, *Taskent*, *Cotam*, *Cascar*, *Iarkem*.

C A P. V.

*Cataïni Magni Chani Imperium ;
item Tattaria vetus.*

Potentissimum inter Tattaros imperium est Magni Chani in regnis *Cataïa, Tangut, Tainfu* : & in provinciis *Tenduc, Camul, Ciarciam, Kara kitay*, id est, *Nigra Cataïa, & Teber*. Initium ejus est à *Norussis* montibus in confinibus *Tattariæ* desertæ, extenditurque ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian* longitud. Idc circiter mill. Germ. Occupat veterem *Sericam* ; majorem partem *Scythiæ* extra *Imaüm* montem, partemque *Scythiæ* intra *Imaüm*.

Regnum Cataïa.

Serica est ipsum nunc regnum *Cataïæ*, vulgo *Kitay* ; incolis (ut ferunt) adeo frequens, & agrorum cultu adeo læta, urbiumque splendore, ædificiorum nitore, atque omni denique divitiarum genere adeo affluens, uti neque *Græciæ* veteri neque *Italiæ* cedat.

Urbium opulentissima est *Cambalu*, regia sedes & caput totius imperii Magni Chani, quinque mill. German. ambitu comprehendens : quam duodecim suburbia, juxta numerum portarum, circumjacent, frequentissimum
Indis

Indis ac Sinensibus mercatoribus emporium.

Caindu urbs velis subtilissimis, quæ ex arborum corticibus ad usum feminarum conficiunt, maxime est clara. Qua re tota olim Serica nota erat. Unde Plinius: *Seres*, inquit, *lanificio nobiles, persusam aqua depectentes frondium canitiem.*

In regno *Tangut* artem Typographicam ante c10 annos inventam fuisse, nonnulli contendunt.

Tenduc Provincia, magni ac potentis Regis Presbyteri Joannis (quod nomen postea Abyssinorum Regi in Africa per errorem datum fuit) quondam regnum fuit.

Tainfu regnum amplum atque cultum vitibusque fertile, artificibus ac negotiatoribus refertum, armorum bellicorum nobilissima inter Tattaros officina. Quin Serico ferro jam inde Plinius palmam tribuit.

Tattaria Vetus.

Postrema universæ Tattariæ pars est Vetus Tattaria, inter Paropamisum amnem & Sericam sive Cataiæ regnum ad usque Septemtrionalem Oceanum & fretum *Anian* extensa.

Dicitur vetus Tattaria, quia hinc primo

no nomen Tattarorum, ut supra demonstravimus, exortum est. Regiones heic & hordæ complures, quarum nomina vix nota aut certa. At *Ung* & *Moncul* regiones, *Gog* & *Magog* esse, viri docti docent.

C A P. VI.

De Sinarum regione sive China.

Tattariæ, qua Ortum solis prospicit, adnexum est Chinæ regnum, calidæ temperie, fertilitate soli, amplitudine, opibus ac potentia, haut cuiquam alii cedens. Gens ipsa (si credimus) ingenio omnium alias superans. Sinas esse Ptolemæi, cum situs, tum ipsum vocabulum maxime convincit. Quidpe quod Hispanis *China*, id Italis Tuscis *Cina*, & Germanis *Tschina* scribitur; ubi exiguum in pronuntiatione deprendas differentiam inter *China* & *Sina*. At ignorantiam Hispanicæ pronuntiationis, quæ est in *Ch*, Græcæ literæ χ pronuntiatione in vocabulo isto apud alias nationes invaluit. Limites habet, ab Occasu Damascios montes, quibus ab India & Tattaria separatur; ab Septemtrionibus, Ottorocoram, & murum CCC milliar. German. inter hujus crepidines contra Tattarorum irruptiones extructum; ab Ortum, Oceanum Sinensem sive Eoum;

Eoum; à Meridie eundem Oceanum & regnum *Sian*. Longitudo summa est à Tattarorum finibus, qua mare Eoum tangunt, usque ad regnum *Sian*, mill. Germ. Ioc. Latitudo inter Damasia juga & Oceanum mill. ccc.

Dividitur totum regnum in complures provincias, quas illi præfecturas vocant: quarum maritimæ sunt, *Cantan*, *Foquiem*, *Chiqueam*, *Nanquin*, *Xantum*, *Panquin*; mediterraneæ, *Xiamsi*, *Cansi*, *Sancii*, *Suchnam*, *Huanum*, *Iuana*, *Fuquam*, *Suinam*, *Quichen*, *Quianci*, *Cochinchina*, *Quancii*.

Urbes per universum regnum esse tradunt celebres cccxl, fossis murisque probe munitas; præter opida & pagos quorum infinitus numerus. Amplitudo autem urbium ex eo conjicitur, quod *Cantan*, una ex minoribus, tria amplius milliaria Germanica circuitu amplecti dicatur.

De Regia varia est auctorum traditio; alii quidæ *Panquin* eam vocant, alii *Xantum*, quam eandem putant esse *Quinsai*. In Tattariæ finibus versus Septentriones sitam esse, omnes consentiunt. Ante erat regia *Nanquin*, magna urbs, in medio regni versus Oceanum posita. At de urbe *Quinsay* (sive ea Tattarorum Magni Chapi, sive Sina-

rum Regis regia; utrumque enim traditur) merito prudentissimi cuiusque fidem excedunt ea quæ M. Polus Venerus tradidit: continere scilicet eam circuitu mill. Ital. circiter centum, id est, Germ. communia viginti quinque, & pontium in ea lapideorum duodecim millia, quorum quidam tantæ altitudinis, uti maiores naves erecto malo subtermeare queant: lacum item intra moenia ambitu mill. German. circiter septem continere; in quo duæ insulæ singulas regias superbissimo opere sustinentes. per universam autem urbem præsidium triginta millium militum. Verum tamen urbem hanc post Marci Poli tempora bello dirutam, vel alia gravi calamitate destructam esse, quidam putant.

Japan Insula.

Insulæ ab Ortu Sinarum regno adjacent innumeræ; at duæ insigniores: *Corea*, incolis *Caoli*, longitudine ccxxx milliar. Germ. latitudine L; & multo nobilior *Japan*, longitudine milliar. cL, latitudine Lxx: utraque in complures ditiones, quas Reguli verius quam Reges obtinent, distributa. Hujus tamen potentior Rex est *Meaci*, urbis totius insulæ principis.

Sinarum regno conjuncta est ab Occasu Meridieque India, terra omnium nobilissima, auri argentique adeo fecunda, uti solum ejus aureum argenteumque esse veteres crediderint.

Nomen accepit ab Indo nobilissimo flumine. Clauditur ab Occasu, Indo; à Septentrione, Emodis montibus; ab Ortum, itidem montibus Damasiis & Mæandro: à Meridie, suum mare, quod Indicum adpellatur, magnis sinibus recipit; in quod, ceu duo cornua, longissimo excursu sese emittit.

Longitudo ejus summa est ab Indi fontibus usque ad extremum aureæ Chersonesi promontorium mill. Germ. circiter Ioc; Latitudo maxima à Damasiis jugis in sinibus Sinarum ac Tattarorum ad Simyllam promontorium, nuac C. Comori, mill. ccccl.

Divisa fuit olim Gange flumine in duas partes; quarum una versus Occasum, India intra Gangem; altera versus Ortum, India extra Gangem adpellabatur.

Tradunt veteres Geographi, fuisse in India populorum novem millia, quorum clarissimi Brachmanes, Indorum
Philo-

Philosophi, Græcis Gymnosophistæ dicti, & Gangaridæ, quorum Regem potentissimum Alexander Magnus invadere non ausus est.

Urbium fuisse quinque millia, iidem auctores prodiderunt, præcipua capacitate; quarum omnium clarissima Nysa, in qua genitum Liberum patrem Indi arbitrabantur.

Fluvii.

Fluviorum nobilissimi sunt Indus & Ganges: Indus, quem accolæ quondam Sandum, nunc diversis nominibus diversi adpellant populi, *Hynd, Duul, Inder,* & *Caercede*, in Paropamiso monte effusus undeviginti recipit amnes; sed clarissimos. Hydaspem & Hypasin, qui Alexandri iter terminavit. nusquam latior quinquaginta stadia, aut altior xv passus, septem ostiis in mare Indicum evolvitur. Ganges gemmifer & auri fecundus, ex Scythicis exoritur montibus, cujus latitudo minima duo mill. Germ.; maxima, quinque; ubi vadossimus, mensuram centum pedum devorat.

De Incolis.

Indorum gens vetustissima nunquam à naturali solo recessit. quare nemini fas sit mirari vel hominum vel urbium copiam. Indiam Liber pater (quem illi

apud se natum arbitrati) primus cum exercitu ingressus est, primusque omnium Indis subactis triumphavit. Dehinc Persæ proxima inter Indum & Gangem armis occupata tenuerunt, donec Alexander, Dario superato, Porum Indorum Regem debellavit. Post hunc in pace, suis quique Regibus obedientes, egerunt; donec diu ignoti, tandem Portugallensibus superiori sæculo rursus cogniti fuerunt. Longinquitas Regionis occasionem præbuit fabulis, uti ex veteribus graves etiam scriptores, hominum varias monstrosasque species crediderint.

C A P. VIII.

Summa India nova descriptio.

CUM superioribus seculis ob feritatem intercedentium populorum terra adire India nequiret, tam longinqui vero maris navigatio nondum experta esset, diu Europæis incognita mansit, cum non nisi ex veterum scriptis nosceretur. At primus Gualco Gamma, Portugallensis, ann. cccccxcvi ab Hispaniis profectus, superato Bonæ Spei promontorio atque universa Africa circumnavigata, Indiæ oram maritimam perlustravit. Post hunc idem ab aliis feliciter tentatum; missique alii alique sub-

subinde à Regibus Portugalliæ, qui oram maritimam vi occupatam, arcibus ac propugnaculis munirent. Deprehensum tunc est, varia nationum genera Indias incolere, Hebræos, Persas, Scythas, Arabas, ipsosque Indos, quorum exigua quædam pars post D. Thomæ, ut ferunt, institutionem in fide Christiana permanserunt. Hanc navigationem diu Portugallenses & Hispani, constituto in Indiis ab Portugalliæ Hispaniæque Regibus Prorege, soli obtinuerunt: donec superioribus annis Hollandis etiam frequentata est.

Iisdem finibus, quibus olim, India nunc etiam circumscribitur. nam & citra Indum amnem populi quidam, ut olim, nunc etiam Indi dicuntur.

Dividitur etiam nunc, ut olim, Gange fluvio in duas partes; quarum una *Indostan*, quæ olim India intra Gangem; altera *Mangi*, India extra Gangem. Regna universam continere tradunt XLVII, quorum quædam nimum modica & artus admodum finibus constricta.

At novissimi tamen Geographorum in novem potissimum partes sive regiones universam Indiam diviserunt; quarum nomina sunt: *Cambaia*, *Narsinga*, *Malabar*, *Orixa*, *Bengala*, *Pegu*, *Sian*,

Suan, Cambogia, & Septentrionalis pars,
quæ ferme tertia universæ.

C A P. I X.

Cambaia, Narsinga, Malabar, Oriza.

Cambaia regnum in dextro Indiæ cornu ad Indi ostia situm, longitudine occupat mil. Germ. circiter **CLX**, latitudine fere totidem.

Urbium prima est, quæ regno nomen dedit, *Cambaia*, omnium Indicarum cultu atque magnitudine præstantissima, qua de causa *Cairum* Indiæ vocitata. Regia sedes est *Campanel*, in edito loco septenis mœnibus cincta. *Goa* in insula Indi posita, emporii celebritate, agrorum ubertate, incolarum multitudine atque ædificiorum magnificentia insignis urbs, ob munitionis firmitudinem locique situm claustra regni vocitata.

In eadem insula *Dio* arx, atque in continenti alia *Damaora*, Hispanorum præsidiis custodiuntur.

Celebres quoque sunt *Beder* & *Decan* urbes; quarum hæc regno quondam nomen dederat. At citra Indum in Provincia *Guzarate*, quæ pars est regni *Cambaia*, præcipua urbs est *Ardavat*, Indi ripæ adposita.

Narsinga.

Nartingara; in dextro itidem cornu sitam,

sitam, duobus lateribus, Occidentali ac Orientali, mare abluit. Longitudo ejus à confinibus Cambaia & Orixæ, ad promontorium *Comori*, mill. occupat German. circiter CL. Latitudo summa inter duo maria mill. xc.

Regiæ sunt duæ: *Narsinga*, unde regno nomen, & *Bisnagar*.

Onor, *Batecala* & *Mangalor*, Lusitanæ conditionis. *Colmandel* & *Maliapor* ab Indis Christianis habitantur: Quarum hæc D. Thomæ sepulcro clara.

Malabar.

Malabar regio in extremitate dicti cornu sita, in longum LXXX, in latum XLV mill. German. regna continet, ab singulis urbibus denominata: *Cananor*, *Calicut*, *Goulete*, *Cranganor*, *Cochin*, *Coxlam* & *Travancor*. Horum *Calicut* cetera præstat; cujus Rex *Samory* incolis, id est, summus Imperator ac Deus in terris vocatur. Ipsa urbs *Calicut* ampla est, at humiliter exstructa.

In hac provincia Lusitani tria habent munimenta.

Orixæ.

Orixæ regnum, in sinu Gangetico inter *Narsingæ* & *Bengalæ* regna protensum, caput habet *Orixam* urbem. At regia est *Ramana*.

C A P. X.

*Bengala, Pegu, Sian, Camboia, India
Septentrionalis.*

Bengala.

Bengalæ regnum ab urbe *Bengala* dictum, ad Gangis aliorumque annuum ostia, in longum CL, in latum CLXX mill. Germ. obtinet.

Ipsa urbs *Bengala*, magna, celeberrimo emporio insignis, in insula fluyii *Cosmin* sita est.

Pegu.

Regia hujus regni est *Pegu*, urbs in insula posita, totius Indiæ clarissima, moenibus munita, ædificiis elegantissimis ornata.

Subjecta autem sunt Regi *Pegu* & alia regna, quorum *Ava* versus Septentrionem, gemmis, equis & elephantis abundat.

Sian.

Sian potentissimum regnum, cujus longitudo ccc, lat. CLX conficit mill. urbes insigniores habet *Sinan* regiam, admodum amplam, & *Malacca* in Chersoneso aurea sitam; emporium aromatibus nobilissimum; quatuor mill. German. amplecti dicitur.

Cam-

Camboia.

Hujus regni caput est *Camboia*; at sedes Regia *Diam*, quæ quibusdam *Odia*.

India Septentrionalis.

Borealem Indiæ partem, quam tertiam universæ diximus, quondam in varia regna divisam, nunc Tattari ex Tattaria huc transgressi obsident. Hi Mogores dicuntur, & eorum rex Magnus Mogor; cujus Regia *Delly*, in confinibus Cambaiæ & Narsingæ regnorum. Sub hoc Rege urbes claræ, *Mandao, Sanga, Moltan, Citor & Aracan*. singulorum regnorum capita.

C A P. XI.

Insula in Indico Mari.

Insularum in Indico Mari tantus est numerus, ut haut facile iniri queat; quare præstantiores solum dicendæ.

Princeps est atque omnium toto Oriente nobilissima *Sumatra*, in complura regna divisâ; Secundâ est *Borneo*; Tertia *Java* Major, incognitæ magnitudinis; quam Jul. Cæsar Scaliger omnium rerum facili ubereque proventu compendium Orbis adpellavit. In hac celeberrimum emporium *Bantam*.

Dein insulæ *Celebes, Gilolo, Ceiram*; quas Sindas esse putant Ptolemæi: &

inter has *Sparfæ* Moluccæ: parvæ, at felici aromatum productu nobiles, *Bachian*, *Tidor*, *Ternate*, *Motir*, *Machian*. Jamque Sinarum regno adproximantes Philippinæ, quas Baruffas Ptolemæi interpretantur. Harum maxima *Lutzon*; in qua Hispani urbem condiderunt *Manilliam*. Secunda est *Mindana*. Tertia *Ceilan* *lanianes*. Dein reliquæ minores inter has dissipatæ. Hinc vero versus Orientem sunt aliæ complures, in universum Hispanis *Islas de las Velas*. Hinc rursus Meridiem versus CL distans mill. Germ. est nova *Guinea*; quæ an sit insula an vero pars Continentis terræ Australis, nondum satis compertum habemus. At in sinu Gangetico Narsingæ regno adversa *Ceylon*, novem regnis distincta, antiquis *Taprobana* dicta.

C A P. XII.

De Persarum imperio.

Persarum regnum antiquitus occupabat quicquid præter explicatas terras in Asia reliquum est, quin etiam Indiæ partem & Ægyptum, quæ antiquitus in Asia censebatur, longitudine ab Hællæsponto ultra Indi ostia milliar. Germ. Iccc, latitudine à Ponto ad sinus Arabici fauces Id. quo spatio multæ regiones atque regna recensentur, de quibus ordi-

ordine erit agendum. At primo loco eam partem narrabimus, quæ nunc Persarum sive Scythorum imperium dicitur. Hoc clauditur à Septentrione Hyrcano sive Caspio mari, & Oxo flumine Caucasoque monte; ab Oriente, Indo; à Meridie, mari ac sinu Persico; ab Occasu, Euphrate amne & Tigri, qui in illum immergitur, Niphaticis jugis, & Araxe fluvio, qui in Hyrcanum mare evolvitur. Longitudo ejus est ab Araxis ostio ad Indi ostia milliarium cccclx. Latitudo ab Oxo ad mare Persicum cclxx.

Regiones heic olim, Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamis, Bactriana, Margitana, Hyrcania, Aria, Parthia, Persis, Sufiana, Assyria, Media.

C A P. XIII.

Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamis, Bactriana, Margitana, Hyrcania, Aria, Parthia.

Gedrosia.

Gedrosiæ, quæ nunc *Khesimur* & *Guzarate*, populi fuerunt *Orbitæ*, *Parfitæ*, *Musarnai*, *Rhamnæ*. Regiones *Paradene*, *Parisene*. Flumen nobile *Arbis* sive *Arabis*. Urbes inelytæ *Parfis*, caput regionis, *Arbis* & *Cuni*.

Car-

Carmania.

Carmaniae veteris nunc regiones sunt *Kirman*, *Gadel* & *Ormuz* regnum. Populi in ea quondam *Isaticha*, *Zuthi*, *Gadanopydres*, *Camelobosci*, *Sozotæ* dicti, *Agdenites*, *Rhudianæ*, *Ares*, *Charadræ*, *Pasargadæ*, & *Armozæi*. Regiones, *Modomastice*, *Parepaphitis*, *Cabadina*, *Chantonice*. Flumen, *Samydaces*. Mons, *Semiramidis*. Urbes, *Carmana*, *Samydace*, *Alexandria*, *Armuza*.

Drangiana.

Drangianæ, nunc *Sigestan*, populi *Darandæ* & *Batrii*. Regio *Tatacene*. Urbes inclytæ, *Ariaspe*, *Prophthasia*.

Arachosia.

Arachosia, nunc *Candahor*, populi *Pargyeta*, qui ante *Arimaspi*, postea *Euergetæ* dicti; *Sydri*, *Ropluta*, *Eortæ*. Urbes *Arachotus*, *Alexandria*.

Paropamisus.

Paropamisidis, quæ nunc *Sablestan*, populi *Bolitæ*, *Aristophyli*, *Ambantæ*, *Parietæ*, *Parfi*. Urbes clarae, *Carura*, quæ & *Ortospana*, *Naulibis*.

Bactriana.

Bactriana nunc *Corasan* dicitur; Populi olim *Salataræ*, *Zariaspe*, *Chomari*,
Comi,

Comi, Acinacæ, Tambyzi & Thocarorum magna gens; Maricæi, Scordi, Varni, Savadii, Orsiti, Amarispi. Urbes duæ regiar; Bastra & Ebusmi. claræ item Maracanda, Charracharta.

Margiana.

Populi Margianæ, quæ nunc *Elfabar*, *Derbicæ*, *Massagetæ*, è Scythia huc transfressi; Parni, Dæx, Tapurni. Urbium clarissima Antiochia Margiana, ante Alexandria dicta, post vero Seleucia.

Hyrkania.

Populi Hyrcaniæ, (unde proximum Mare Hyrcanum dicitur) Maxeræ, Astabeni, Chrindi. Regio Arfitis. Caput regionis Hyrcana; inde Amarusa.

Aria.

Ariæ, nunc *Diargument*, populi Nisæi, Astaveni, Musdorani, Casirota, Obares, Elymandri, Borgi. Urbes, Aria, Alexandria, Bitaxa.

Parthia.

Parthiæ, nunc *Arac*, regiones sunt, Comisene, Parthiense, Paratauticene, Tabiense, cujus gens Sobidæ. Caput regni ac Regia Hecatompylus à centum portis dicta.

C A P. XIV.

*Persis, Susiana, Assyria, Media.**Persis.*

Populi Persidis, quæ nunc *Farsi*, *Me-*
fabata, *Rapsii*, *Hippophagi*, *Suzxi*,
Mægores, *Stabæi*. Regiones *Paratacene*,
Mildia, *Mardiene*, *Toacene*. Urbium
 clarissimæ, *Persepolis*, caput quondam
 imperii Persici, omnium elegantissima;
Axima, *Marasium*, *Toace*.

Susiana.

Susiana, quæ nunc *Elaran*, gentes
Elymæi, quorum regio *Elyma* vel *Ely-*
mais, *Cossæi*. Regiones, *Melitene*, *Caba-*
mene, *Characene*, *Cissia*, *Chaltapitis*, &
 campus *Dera* sive *Derius*, omnium ferti-
 lissimus. Fluvii nobiles, *Mofæus*, *Oroa-*
tes & *Eulæus*, tam limpidis aquis ut
 nullas alias reges bibere voluerint. Ur-
 bes claræ *Susa* & *Tariana*.

Assyria.

Assyria, nunc *Cusistan*, regiones no-
 tiores fuere, *Arzapachitis*, *Sitacene*,
Adiabene, *Apolloniates*, *Calacene*, *Ar-*
belitis. Populi *Garamæi* & *Sambata*.
 Fluvii in *Tigrim* defluentes, *Lycus*, *Ca-*
prus, & *Gorgus*. Urbes insigniores, *Ni-*
nus, quæ *Ninive* in *Sacris* literis quon-
 dam clarissima, à *Nino* condita; *Cresi-*
 phon

phon Parthorum regia, & Arbela quondam vicus, ubi Darium vicit Alexander Magnus.

Media.

Mediæ, quæ nunc *Sarch* dicitur, populi celebres fuere Caspii, à quibus mare proximum Caspium vocatur, quod & Hyrcanum ab Hyrcanis; & Caspiæ portæ ab illis; Cadusii, Geli, Dribyces, Avarici, Mardi, Carduchi, Gordieni, postea dicti; Marundæ, Margasi, Sagartii, Tapuri, Sidices, Vadassi. Regiones Atropatia, Choromiterne, Sagriana, Ragianna, Daritis, Zapavortene, Syromedia. Urbium notissimæ, Ecbatana, Arfacia, Cyropolis, Europus. Fluvii celebres, Cambyses, Cyrus, Mardus, qui & Amardus; Strato, Corindas. Montes, Coronus, Jasonius, Orontes, Zagrus, Choatras.

C A P. XV.

De varia Imperii Asiatici mutatione, nova Sophorum Regni descriptione; item de Regno Ormuz.

INitio rerum penes Assyrios Asiæ, id est, terrarum quæ nunc sub Turca & Sopho, Imperium stetit. Postea ad Medos devolutum. ab his ad Persas per Cyrum translatum. Dein Macedones, Alexandro Darium debellante, occuparunt.

parunt. mox cum pars Romanorum imperio cederet, Parthi, vilis ante atque ignava gens, potentissimum in Asia regnum condiderunt; magnis exinde cladibus Romanos afficientes, donec ipsi à Turcis & Saracenis afflicti fuerunt, regnumque eorum divexatum: Tandem Persarum nomen atque virtus in Sophis iterum emerfit, Ismaële rege potentiam imperii sui maxime stabiliente.

Nunc Persarum sive Sophorum universum Imperium in regiones divisum est, quorum nomina; *Sarc*, *Cusistan*, *Elaran*, *Farsi*, *Arac*, *Elsabar*, *Diargument*, *Corasan*, *Sablestan*, *Candahor*, *Sigestan*, *Chestimur*, *Kirman*, *Goadel*; quibus accedunt *Ormuz*, peculiare regnum, & *Guzarate* Provincia, quam Indorum in Cambaia regno diximus. Urbium clarissimæ, sunt in regione *Sarc*, *Taurus* regia, IV mill. Germ. circuitu completens: *Casmin* altera regia. Reliquæ sunt *Tamai*; *Turcoman*, *Derbent*, *Erex*, *Zeken*, *Meren*, *Servan*, & *Ardovil*, Sophorum origine inclyta. In *Farsi* regione *Siras* regia, urbs pulchra ac splendida, inter majores Orientis computata, V. mill. Germ. ambitu continens. In *Arac* *Cassam* urbs opulenta, & *Hagistan* sive *Hispaham* ob magnitudinem dimidia Orbis pars Persis dicta. In *Corasan* *Istigias* regia, urbs magna

magna atque amoena. In *Candahor* ipsa urbs *Candahor*, emporium Indis & *Caitainis* mercatoribus celeberrimum. In *Kirman*, ipsa urbs *Kirman*, caput regionis.

Regnum Armusia, vulgo Ormuz.

Ceterum veteris *Carmanix* nunc pars est *Regnum Ormuz*, admodum potens: quod *Plinio* *Armuzia* regio dicitur, populi *Armozei*. *Ptolemaeus* refert hoc situ civitatem *Armusam*, & *Strabo* *Armosum*, quo nomine hodie censei potest *Ormuz* in insula ejusdem nominis.

Rex *Saracenus* est; olim *Persarum*, nunc *Hispaniarum* Regis, qui arcem illic obtinet munitissimam, stipendiarius. Sed hujus Regni pars altera est in proximo *Arabiae* litore.

Caput Regni est *Armuz*, vulgo *Ormuz*, urbs satis elegans, emporiumque gemmis, unionibus atque aromatibus, quae *India*, *Persis* & *Arabia* mittunt, celeberrimum.

C A P. XVI.

De reliquis veteris Asiae regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet: & speciatim de Albania, Iberia, Colchide & Armenia.

Quod reliquum est *Asiae*, *Turcicum* Imperium totum obtinet, Regio-

T

nes

nes hic olim fuere. Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia, Asia minor sive proprie dicta, Lycia, Pamphylia, Cilicia, Syria, Mesopotamia, Babylonia & Arabia. In insulis celebriores, Cyprus, & Rhodus, Lesbos, Chios, & Cös.

Albania.

Albania nunc Georgia pars Orientalis, inter Iberiam & mare Caspium sita, ab Albano flumine nomen habere videtur. Fluviorum nobilissimus est Cyrus, Caspium mare abluens. Urbes insigniores Chabala sive Cabalaca, Albana & Getara.

Iberia.

Iberia, nunc pars Georgia Occidentalis, inter Albaniam & Colchidem sita, gentis Iberorum clarissimum solum, urbes celebres habuit Artanissam & Armaeticam, sive Harmastim.

Colchis.

In Colchide, quæ nunc *Mengrelia* dicitur, inter Iberiam & Pontum Euxinum sita, populi fuere Ealæ & Manrali, unde regioni nunc nomen. Fluvii celebres, Phasis, Cyaneus. Montes Caucasus & Corax. Urbium clarissimæ Phasis & Dioscurias, quæ postea Sebastopolis.

Armenia major.

Armenia univerſa dividitur Euphrate amne in majorem & minorem. Major eſt quæ nunc in tres partes diviſa, *Turcomannia*, *Popul*, & *Curdi* adpellatur. à Septemtrione Moſchicis montibus ſeparatur à Colchide & Iberia, Cyroque amne ab Albania; ab Oriente Caſpium mare habet & Caſpium montem; à Meridie, montem Taurum, quo à Meſopotamia, & Nyphatem quo ab Aſſyria diſcernitur; ab Occidente Euphrate amne à minori Armenia diſterminatur. Mediam dividit Antitaurus mons. Fontes heic annium toto Oriente nobiliſſimorum, Euphratis ac Tigris; montes Gordyxi & Patiedrus. Regiones ſunt Cotaene, Bocche, Toſarene, Totene, Colthene, Seducene, Syracene, Sacafene, Baſiliſſene, Hobordene, Arſea, Aciliſene, Aſtaunites, Sophene, Anzitene, Thoſpites, Corinea, Gordiene, & Cortæa. Populi, Mardi, Gordixi. Urbium notiſſimæ, Armauria, Artaxata, Thoſpia, Artemita, & Tigranocerta.

Armenia minor.

Armenia minor, quæ nunc *Pegian* & *Bozoch*, clauditur ab Ortu Euphrate amne, à Meridie Amano monte, ab Occaſu & Septemtrione monte Scor-diſco.

disco. Mediam itidem secant Antitaurus, Regiones in ea, Orbalissine, Ætulane, Ærethica, Horsene, Orbisene. item præfecturæ, Cataonia, Morimene, Laviana, Aravene. Fluvius inclytus Melas, qui Euphrati jungitur.

Urbium principes, Satala, Nicopolis, Melitene, Comana.

C A P. XVII.

Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia.

Ceterum sinus ille terrarum, qui est inter Ponticum & Cyprium maria, *Natolia* nunc dicitur, ab una provinciarum *Anadole*. Hæc olim regiones, Cappadocia, Galatia, Paphlagonia, Pontus & Bithynia, Asia minor, Lycia, Pamphylia & Cilicia.

Cappadocia.

Cappadocia, quæ nunc quatuor complectitur regiones, *Genech, Suas, Anadole, & Amasiam*, ab Ortu habet Armeniam minorem, à Meridie Ciliciam, ab Occasu Pamphyliam & Galatiam, à Septentrione Pontum Euxinum. Fluvii nobiles Iris & Thermodon. Regiones Lycaonia, Themiscyrene, Zelitica, Carmanene, Gargarausene, Gargauritis, Antiochene, Tyranis. Gens Heniochorum magna, ac multis nominibus distincta.

fincta: Urbes claræ, Comana, Pontica
cognomine, Neocæsarea, Sebastia, Dio-
cæsarea, Maza, quæ & Cæsarea, Iconium,
Laranda, Tyana, Trapezûs, Amasia, Stra-
bonis Geographi cunis decorata.

Galatia.

Galatia, cujus nunc partes *Roni* &
Chiancare, dicta est hæc regio à Gallis,
ex Italia post incensam Romam huc
transgressis, eadem Gallogræcia & Græ-
cogallia, quia Gallis Græca gens mista
incoluit. Antea Phryges tenuere & Pa-
phlagonēs. Paphlagoniæ nomen man-
sit in parte Galatiæ. Includitur autem
Galatia à Septentrione Pontico mari,
ab Ortū Cappadocia, à Meridie Pam-
phylia, ab Occasu Asia minori & Pon-
to Bithyniaque. Regiones versus Se-
ptentrionem Paphlagonia, in qua He-
neti populi, unde Veneti in Italia: ver-
sus Meridiem Isauria, ubi urbs Isaura; &
Pisidiæ pars; cujus altera pars in Pam-
phylia memorabitur. Populi Chaly-
bes, Trœni, Proserlimitæ, Byceni,
Orondici: & Gallorum nationes, Te-
tosagæ, quorum caput Ancyra urbs;
Tolistobogii, Voturi & Ambiani. Urbes
inclytæ, Teuthrania, Sinope, Mithri-
datis & cunis & sepulcro nobilitata;
Amisus, Therma, Pessinûs, quæ Din-
dyme.

dymene & Cybele ante dicta. Montes sunt, Olgasis, Didymus, & qui Cælenorum tumulus.

Pontus & Bithynia.

Quæ ante dux erant regiones, Pontus ad Ortum solis, Bithynia ad Occasum, postea sub una provincia censæ sunt. Terminatur provincia à Septemtrione mari Pontico; ab Ortu Galatia, à Meridie Asia minori, ab Occasu Propontide. Mons clarus est Orminius. Flumina, Parthenius, Hippias, Sangarius, Ascanius. Regiones, Bogdomanis, Timonitis. Populi, Chalcedonii, Mariandini, Caucones, Sygiani. Urbes insignes, Chalcedon, quæ nunc *Scutari*. Constantinopoli adversa, Nicomedia, Apamea, Heraclea, Nicæa, Prusias, quæ nunc *Bursa*, & Libyssa Annibalis interitu ac sepulcro nota.

C A P. XVIII.

Asia minor sive proprie dicta.

A Sia proprie dicta, quæ & minor (nunc tres ejus partes, *Chiutalem*, *Sarcum* & *Germian*) terminatur ab Septemtrione Bithynia ac Ponto, ab Ortu Galatia Pamphyliæque & Lycia, à Meridie eadem Lycia & Rhodiensi mari, ab Occasu Ægæo pelago & Helleponto. Regiones in quas dividitur, sunt hæc;
Thry-

Phrygia, Mysia, Lydia & Caria : & quas
Græcæ gentes in litore Ægæo incolue-
runt, Æolis, Ionia & Doris.

Phrygia major.

Phrygia duplex est; altera major, alte-
ra minor, quæ & Troas.

Majoris Phrygiæ populi Olympeni,
Moccadeli, Cydisses, Gipetini, Moxia-
ni. Montium celeberrimus est Cadmus,
quo à Lycia discernitur. Fluvii nobiles
Mæander & Marfyas. Urbes insignes
Synnada, & Apamia. Cibotus cognomi-
ne, ante Celæna dicta.

Phrygia minor, sive Troas.

Quæ ante Troas erat, à Phrygibus oc-
cupata, Phrygia minor dicta fuit; in ea
amnis nobilissimus Scamandrus. Ur-
bium notissima, Graiorumque monu-
mentis celebratissima, Ilium sive Troia,
Græcorum decenni obsidio excidioque
inclita. Inde novum Ilium triginta sta-
diis ab veteri distans. item Alexandri
Troas, quæ & Alexandria.

Mysia major.

Mysia similiter in majorem ac mi-
norem dividitur. In majori, inter mi-
norem & Phrygiam majorem sita, popu-
li fuere Olympeni, Trimenothuritæ &
Mysomacedones. Montes nobiles O-
lympus & Cimon. Fluvius Rhyndacus.

Urbium notissimæ, Antandros, Adramitium, Pergamus, Trajanopolis, Alyda.

Mysia minor.

In minori Mysia, quam Hellepontus & Propontis perfundunt, amnes sunt celebres Æsepus, Granicus, Simoïs. Mons Ida, Paridis & Oenones amoribus notus. Urbes insigniores, Cyzicus, Parium, Lampfacus, Abydus & Dardanum.

Lydia.

Lydiæ pars altera dicitur Mœonia. Flumina in utraque Caïcus, Thermus, qui Pactolum auriferis arenis famigerarum (unde χρυσόπρασος dictus) recipit, & Caïstrus, qui Lydiam à Caria dispescit. Montes clari, Sipylus, Tmolus, Mesogys, Mimas. Urbium nobilissimæ, Thyatira, Sardes, Philadelphia.

Caria.

In Caria flumina Mæander, in Phrygia majori ortum, & ab hoc receptum Lycus. Montes, Phœnix, Mycale & Lasmus. Urbes claræ, Tripolis, Laodicæa, Antiochia, Magnesia, Priene, Alabanda, Stratonice, & in litore Miletus, dives quondam atque potens mari Græcorum civitas, Myndusque.

Æolis, Ionia, Doris.

In Æolide urbes inelytæ, Cuma, Pho-

ca, Elea. In Ionia, Smyrna, Clazomenæ: Teos, Lebedus, Colophon, non tam Clarissimi Apollinis oraculo, quam Homeri natalibus nobilis; & Ephesus omnium clarissima: cujus decus templum Dianæ, Amazonum opus, adeo magnificentum, uti Xerxes, cum omnia Asiatica templa igni daret, huic uni pepercerit: quod postea Heroltratus, ut nomen memoria sceleris extenderet, incendio destruxit. Id postmodum ad augustiorem cultum Ephesii reformarunt. In Doride urbes fuere Halicarnassus & Cnidus.

C A P. XIX.

Lycia, Pamphylia & Cilicia.

Lycia, quæ nunc *Aldinelli*, terminatur ab Occasu & Septentrione Asia minore, ab Ortum Pamphylia, à Meridie mari suo, quod Lycium est. Montium celebratissimus Chimæra, nocturnis æstibus fumum exhalans: unde fabula triformis monstri in vulgum data est, quod Chimæram animal putaverunt. Hinc Ovidius:

*Quoque Chimæra jugo mediis in partibus
hircum,
Pectus & ora leo, caudam serpentis ha-
bebat.*

In cacumine quidpe Leones habitabant; in medio, ubi pascuis abundat, Capræ; in radicibus Dracones. Fluvii celebres, Xanthus, Limyrus. Urbes, Patara, Andriace, Telmessus.

Pamphylia & Taurus Mons.

Pamphylia, quæ nunc *Menteseli*, clauditur ab Septemtrione Galatia, ab Oriente Cilicia & Cappadocia, à Meridie suo mari, quod Pamphylium, ab Occidente Lycia ac Phrygia majori. Regiones in ea sunt Carbalia & Pisidiæ pars, cujus alteram partem in Galatia memoravimus. Pisidæ antea Solymi dicti fuere. Montium nobilissimus est Taurus; qui totius Orbis maximus, à Pamphylio mari juxta Chelidonias insulas exoriens, per varias innumerasque gentes, aliis aliisque nominibus, ab Occasu in Ortum ad Scythiæ usque & Indiarum fines extremos extenditur, pari longitudine fere qua ipsa Asia; dividitque Asiam universam in duas partes, quarum altera quæ Septemtrionem spectat, Asia dicitur intra Taurum; altera quæ Meridiem, Asia extra Taurum. Porro urbes in Pamphylia insignes sunt, Side, Seleucia, Pisidiæ, Antiochia, Termessus & Perga.

Cilicia.

Cilicia, quæ nunc *Carmania*, longissimo tractu inter Taurum & Cilicium mare porrecta, fluvios celebres habet, Calycadnum, Lamum, Cydnum, Sarrum & Pyramum. Urbes claræ sunt in litore, Selenus, Pompeiopolis, ante Solæ Cilicii dicta, Mallus & Issus, quæ finui cui adjacet, nomen Issici dedit: in litore Tarsus, D. Pauli Apostoli natalibus clara.

C A P. XX.

Summa Syria descriptio: item Palæstina; sub qua Idumæa & Judæa.

Ciliciæ ab Ortu jungitur Syria, quondam terrarum maxima, & pluribus distincta nominibus. Namque & Assyria, & Mesopotamia, & Babylonia, & Phœnice, & Palæstina, partes ejus fuerunt. Olim ac diu potens; sed cum eam regno Semiramis tenuit, longe potentissima. At postmodo Assyria, Mesopotamia & Babylonia avulsis, Syriæ fines fuere à Septentrione Amanus mons, quo à Cappadocia & Armenia separatur; ab Ortu Euphrates amnis, quo discernitur à Mesopotamia, usque ad Thapsacum opidum; atque inde Arabia deserta; à Meridie Arabia Petræa;
ab

ab Occasu ejusdem Arabiae Petrae parte & mari Syriaco, sive Phoenicio, Amanoque monte, quo à Cilicia submovetur. Longitudo inter Sirbonis paludem & Taurum montem, qua eum perumpit Euphrates, mill. cXL. Latitudo inter mare & Arabiam desertam mill. L.

Dividitur in Palaestinam, Phoenicen, Antiochenen, Comagenen & Coelen.

Palaestina.

Palaestina clauditur à Septentrione Phoenice, ab Ortu Coelesyria, à Meridie Arabia Petrae, ab Occasu ejusdem Arabiae parte & mari Syriaco. Dicta fuit quondam Terra Chanaan, à Chanaan filio Cham, qui eam obtinuit. posteaquam vero Israëlitae eam, pulsus antiquis cultoribus, ex divino mandato obsederunt, Judaea nuncupari coepit. Romanis Graecisque scriptoribus dicta est Palaestina, à magna olim gente Palaestinarum, quos sacrae literae Philistim vocant. Dividitur iisdem scriptoribus in Idumaeam, Judaeam, Samariam & Galilaeam.

Idumaea.

Idumaeae, quae in sacris literis est Edom, inter Arabiam Petraeam, Judaeam & mare Internum porrectae, urbs ingens

gens fuit & munita admodum Gaza, (sic Persæ ærarium vocant) cui inde nomen, quod Cambyfes, cum armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Expugnatam Alexander vastavit.

Judæa.

Idumæam sequitur Judæa, cujus caput Hierosolyma, longe clarissima urbium Orientis, non Judææ modo. Titus Vespasianus captam totam diruit. Ælia Capitolina postea dicta, cum ab Ælio Adriano, mutata nonnihil loci regione, restitueretur. Nunc Turcis incolis *Chutz* est. Reliquæ Judæorum urbes celebres fuerunt in litore Ascalon, magna, & non minor Azotus; item Jamnia, & Joppe, Phœnicum urbs antiquissima, quam Mela ac Plinius antiquiorem terrarum inundatione prædicant. Hic Andromedam bellæ marinæ expositam fuisse fabulati sunt. Intus Emmaus, vicus ante, & Lidda, & Hiericûs, quæ Jericho in sacris literis: & prope Hierosolyma Bethlehem, vel nobilissima in toto orbe terrarum Jesu Christi, humani generis Servatoris natalibus.

At pars Judææ Perza dicta fuit, hoc est, Ulterior: quia *πέριον τῆς Ἰουδαίας*, id est, trans Jordanem, sita. In ea Macherûs,

cherus, secunda quondam arx Judææ ab Hierosolymis.

Jordanis Fluvius & Asphaltites lacus.

Sed de Jordane hoc loco retulisse conveniat. Jordanis igitur amnis, qui Hebræis *Jarden*, oritur, ut auctor est D. Hieronymus, ex duobus fontibus haud procul à se distitis, quorum alteri *For*, nomen est, alteri *Dan*; conjuncti nomen amni faciunt *Jordan*, sive Jordanis. Ipse amœnus, & quatenus locorum situs patitur, ambitiosus; accolisque se præbens, velut invitus Asphaltiten lacum, dirum natura, petit, à quo postremo ebibitur, aquasque laudatas perdit, pestilentibus miffas. At à fontibus CCCLXXXIV circiter stadia prolapsus, ubi prima valium fuit occasio, in lacum se fundit Samochoniten, inde in multo majorem, quem Latini Genesaram, Græci Genesaritin & Tiberiadem, ab opidis appositis dixerunt. Sacrorum librorum scriptores eadem ratione stagnum Genesareth & mare Tiberiadis vel Galilææ vocant. Inde Samariam Judæamque perfundens, tandem Asphaltite lacu retinetur.

Asphaltites nihil præter bitumen gignit; unde & nomen $\delta\alpha\pi\acute{o}\ \tau\tilde{\eta}\ \alpha\sigma\phi\alpha\lambda\tau\tilde{\eta}$. Neque pisces, neque suætas aquis volucres

eres patitur, sapore corrupto & gravitate odoris pestifer. Idem propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, Mortuum mare dicitur. Nam neque ventis impellitur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur; neque navigationis patiens est, quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur, nec materiam ullam sustinet, nisi quæ alumine illinatur. At nullum corpus animalium recipit: tauri camelique fluitant, periti imperitique nandi perinde attolluntur.

C A P. XXI.

Samaria, Galilæa, Phœnice, & Libanus.

JUDÆÆ jungitur Samaria, aliquanto latius juxta litus extensa; quidpe & Joppe, & Azotus, & Ascalon Samarix opida, ab auctoribus usurpantur. Caput regionis est Samaria, quæ & Sebaste; Neapolis, & Gamala, atque in litore Apollonia.

Galilæa.

Ultima Palæstinæ est Galilæa, cujus caput in litore Turris Stratonis, eadem postea Cæsarea Stratonis, sive Cæsarea Palæstinæ, ab Herode Rege de novo condita, Intus ad lacum Genesaram, seu mare Galilææ, Capernaum, Julias, Bethsæida, Tiberias, Tarichea, inter lacum

lacum & mare Phœnicium Nazareth, Christi redemptoris nostri domicilium: & Cana Galilææ, sive minor. At notandum hoc loco, unam equidem hanc esse Græcis Romanisque scriptoribus Galilæam: in sacris autem literis duas censei; quarum altera jam explicata, Inferior est cognomine: altera vero Phœnicæ pars est, Galilæa Superior dicta, seu Galilæa Gentium.

Phœnicæ.

Phœnicæ ante erat, quidquid terrarum inter Eletherum flumen & Pelusium opidum Ægypti mari interno obiacet. At postea Phœnicæ termini consignati sunt duo amnes, à Meridie Cherseus, à Septentrione Eletherus. Hæc igitur sacris scriptoribus in duas dividitur partes, Galilæam superiorem sive Gentium, quæ est inter Chersei fluminis ostia & Antilibanum montem; & Syrophœnicen, inter Antilibanum & Libanum. Urbes in universa Phœnicæ claræ, in litore Ptolemæis, ante Acedicta, sacris literis Acon. Tyrus, quondam insula, postea vero Alexandri oppugnantis operibus continens facta; Zor dicitur in sacris scriptis; & nunc *Sir* incolis: olim portu clara, urbibus genitis in Africa, Lepti, Utica, & illa Romani

impe-

imperii æmula Carthagine, etiam Gadi-
us extra Orbem conditis. Postea vero
omnis ejus nobilitas conchylio atque
purpura constitit. Sequitur Sarepta, Eliæ
Prophetæ hospitio nota. Dein diu opu-
lenta Sidon; antequam à Persis capere-
tur, maritimarum maxima; artifex vi-
ri, Thebarumque Bœotiarum parens.
Cerytus, quæ & Felix Julia, nunc etiam
lata *Baruto*; Byblus, Botrys & Aradus.
Inter hanc & Botryn Tripolis, quam
Tyrii, Sidonii & Aradii conditores ob-
tinuerunt: Dicta ex numero trium opi-
dum, singulis inter se stadiis distantium.
Antaradus, Palæobyblus, Mara-
thus: Mons nobilis Libanus, à tergo Si-
donis orsus, M. D. stad. in Cœlesyriam
sive porrigitur. Huic par, interjacente
valle, mons adversus Antilibanus ob-
tenditur, quondam muro conjunctus.
In ea parte Phœnices, quæ Galilæa Gen-
tium vocatur, mons est celebris Carme-
lus, & opidum in eo eodem nomine,
quondam Ecatana dictum.

Ceterum ipsa gens Phœnicum solers
hominum genus, & ad belli pacisque
munia eximium. Literas & literarum
operas, aliasque etiam artes, maria na-
vibus adire, classe configere, imperita-
re gentibus, regnum præliumque com-
mentum.

*Antiochene, Comagene & Cœlesyria.**Antiochene.*

ANtiochenæ, quæ sequitur Phœnicen, caput est ipsa Antiochia, cognomento Epidaphnes, urbs celeberrima, Syriam regentium sedes. Inde non minori fama Apamia, Laodicea, & Seleucia cognomine Pieria: unde ipsa regio Tetrapolis dicta fuit; à quatuor urbium dictarum numero; eadem & Seleucis. Mons est Casius, unde Regio Casiotis; & alius Pieria, regioque eodem nomine. Fluvii celebres, Belus, Lycus & Adonis.

Comagene.

Urbium Syriæ est Comagene. Caput quondam regni, postea provinciæ Romanæ, Samosata, Luciano alumno maxime nota.

Cœlesyria.

A tergo dictarum Syriæ regionum, à Judæa Petræa ad Euphratem usque protenditur alterius Syriæ pars *κοίλη Συρία* Græcis dicta, id est, cava Syria. Partes ejus insigniores sunt Decapolis, Tetrarchiæ & Palmyrene.

Decapolis Regio, à decem urbium numero dicta fuit. In his fuere Damascus

fcus caput, Otopon, Philadelphia, Raphana; Scythopolis, deductis Scythis, antea Nyfa vocitata, à Libero sepulta ibi nutrice; Gadara, Hippos Dios, Pella, Gerasa, Canatha.

Supra Decapolitanam regionem sunt Tetrarchiæ numero XVII; Regionum instar singulæ, & in Regna descriptæ. Insigniores sunt Trachonitis & Pãneas, in qua Jordanis fontes & urbs Cæsares, cognomine Panæ seu Philippi.

Palmyrene.

Libanum montem ab Oriente tangit Palmyrene; ejus caput Palmyra, urbs nobilis situ, vasto undique ambitu arenis includit agros: at velut terris exempta à rerum natura, privata sorte inter duo Imperia summa, Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrimque cûra.

In reliqua vero Coelesyria urbes insigniores sunt, Zeugma ad Euphratem; Bambyce, quæ & Hierapolis, Syris vero Magog, nunc *Alepò*; Chalcis, cognominata ad Belum, unde Regio Chalcidene fertilissima Syriæ; & Cyrrehestica Cyrrhus; Beroë, & Chalybon, unde Regio Chalybonitis, Laodicea ad Libanum cognominata; & Thapsacus, in Euphratis ripa.

Mesopotamia & Babylonia.

INter Euphratem & Tigrim regio à situ dicta est Mesopotamia; quasi μέση ἢ ποταμῶν, id est, media inter amnes: pars quondam Assyriorum regni. Nunc *Aliduli* & *Diarbech* partes ejus. Clauditur ab Occasu & Meridie Euphrate; ab Ortu Tigri, à Septentrione eodem Tigri & Niphaticis jugis. Longitudo ejus est inter Niphaten montem, qua Comagenæ jungitur, & Seleuciam Parthorum cognominatam ad Tigrim, mill. CLXV. Latitudo summa inter dictos amnes mill. LXXX. Regiones in ea sunt, Anthemusia, Chalcitis, Gauzanitis, Acabene, Ingene & Ancobarites. Urbes præclaræ, Edessa, quæ quondam Antiochia, Nisibis, ipsa etiam Antiochia ante dicta, Nicephorium, Labbana, Seleucia ad confluentem Tigris & Euphratis, jam ante dicta, Carræ, Crassi clade nobiles. Montes sunt, Masius & Singaras. Fluvii in Euphratem defluentes Chaboras & Saccoras.

Tigris & Euphrates.

Sed de Tigri & Euphrate, nobilissimis Orientis amnibus, hoc loco dixisse, aptissimum fuerit.

Oritur Tigris, qui nunc accolis *Tigit*,
in Armenia majore, fonte conspicuo in
planicie; qua tardior fluit, *Diglito*; unde
concitatur, à celeritate Tigris (ita adpel-
lant *Medi sagittam*) incipit vocari.
Transvectus lacum *Arethufam*, occur-
rente Tauro monte, specu mergitur, sub-
terque lapsus à latere altero ejus erum-
pit. Alterum deinde transit lacum, qui
Thospites adpellatur: rursusque in cu-
niculos inersus, post xxv m. p. redditur.
Dein receptis aliis ex Armenia Assyria-
que fluminibus, Assyriam Mesopota-
miamque disternat; citraque Seleu-
ciam divisus in duos alveos, altero Se-
leuciam, altero Ctesiphontem petens,
insulam efficit haud modicam. Ubi re-
meavere aquæ, *Pasitigris* adpellatur,
moxque in lacus Chaldaicos se fundit,
inde vasto alveo profusus binis ostiis in-
fertur mari Persico.

At Euphrates, qui *Frat* nunc accolis,
in majori itidem Armenia exorsus, ini-
tio *Pyxirates* nominatur: ubi Taurum
occurrentem irumpit, *Omira*; &
mox, ubi perfregit, Euphrates dicitur.
Inde læva Mesopotamiam, dextera
Syriam, Arabiam, Babyloniamque ra-
dens, in plures alveos dispescitur; quo-
rum uno Seleuciam & Tigrim petit;
altero, qui *Regius* dicitur, Babylonem

permeans, in paludes Chaldaicas distrahitur: tranſvectusque, quondam ſuo ore in mare evolvebatur: poſtea vero ab accolis agros rigantibus præcluſus, non niſi per Tigrim delatus. Increſcit autem & ipſe Nili modo, ſtatis diebus, ac Meſopotamiam inundat.

Babylonia, nunc Caldar.

Aſſyriæ Meſopotamiæque pars erat Babylonia: poſtea vero in ſingularem provinciam deſcripta. Clauditur à Septentrione Euphrate, ab Ortu Tigri, à Meridie Perſico mari & montibus Arabiæ deſerti, ab Occaſu iisdem jugis & Euphrate amne. Regionum illuſtriſſima eſt Chaldæa, deinde Mardocæa & Auchanitis: quæ autem Tigri & Euphrate tanquam inſula includitur, Meſene appellatur. Urbium clariffima Babylon, Chaldæorum quondam caput à Semiramide in ſedem Regni Aſſyrii condita. nunc in exiguis ruinis exſtincta jacet. Secunda ab hac eſt Urchoa, quæ Ur Chaldæorum in ſacris ſcriptis. dein Boriſſippa ad paludes: & Teredon nobiliſſimus inter Tigris oſtia vicus.

C A P. XXIV.

Arabia.

ULtima Aſiæ proximaque Aſiæ eſt Arabia, terrarum nulli poſtferenda,
am-

amplitudine spatiosissima. Quidpe ultra proprios etiam fines, & Euphratem in Mesopotamiam ad Amanum usque & Niphaten monteis, multas Arabum gentes Tigranes magnus deduxit. Hinc Plinio magna Mesopotamiæ pars Arabia dicitur. Quin & alia haud exigua Arabum pars fuit in Africa sub Ægypto, totum illud sinus Arabici latus cingentes; de quibus postea in ipsa Africa.

At propriæ Arabiæ fines fuere ab Ortu montium juga, quibus à Babylonia discernitur, & mare Persicum; à Meridie mare Rubrum, ab Occasu Arabicus sinus & Isthmus, qui est inter hunc sinum & mare Ægyptiacum, à Septentrione clauditur Palæstina Cœlesyriaque & Euphrate. Longitudo ejus summa est à mari Ægyptio ad fauces usque Persici sinus & Corodamum promont. mill. German. ccccl. Latitudo maxima inter geminas, hinc Persici, illinc Arabici, sinuum fauces, cccxl. Minima circa mediam peninsulæ partem mill. clxxx. Dividitur in Petream, Desertam atque Felicem.

Petraa.

Petraa clauditur ab occasu intimo sinu Rubri maris & Ægypto; à Septentrione Palæstina & Cœlesyria; ab Ortu

Arabia deserta; à Meridie montium perpetuis jugis, quibus à Felice separatur, Dicta Petra, à Petra capite suo urbe celeberrima, Nabataeorum gente incolente. Reliquæ urbes insignes sunt, Medava & Bosra. Mons est nobilis Casius, cum delubro Jovis Casii; & haud procul Pompeii Magni tumulus.

Deserta.

Deserta, quæ nunc *Arden*, clauditur ab Occidente Petra & Coelesyria, à Septentrione Euphrate, ab Ortu montibus, quibus à Babylonia submovetur; à Meridie itidem montibus, quibus à Felice determinatur. Plana equidem maxima ex parte; at sterilis, ideoque deserta. Populi illustriores Nomades & Scenitæ: hi ultra Euphratem in Mesopotamiam protensi; iidemque in Felicem.

Felix, quæ nunc Ayman.

Ipsa vero peninsula Arabia, inter duomatia, Rubrum Persicumque, procurrens, reliquis partibus major est, multoque latior ac ditior, cinnami ac thuris, aliorumque odorum maxime ferax: unde inclytum ei Beatæ cognomen. Fluvii nobiliores duo, Betius Arabicum, Lar Persicum, sinus petentes. Populorum
hic

hic nomina innumera. at clarissima, Saracenorum, non modo Africam, sed Europam etiam vastantium: Minzorum & Sabæorum, qui Soli thus mittunt. Urbes insigniores, ad Arabicum finem Bædeo regia, Pudnopolis, Muza, Ocelis: ad Rubrum mare Arabia & Cana: ad mare Persicum Gerra. Intus Ostama, Maraba, Sabe, Manambis Regia, Sapphar, Sabatha, & Omanum.

C A P. XXV.

De Turcico imperio, urbibusque sub eo claris.

HÆ igitur sunt regiones Asiæ, quæ, cum antea, sub Assyriorum, Persarum, Macedonum, Romanorum, ac suorum quæque Regum imperiis, omnium nobilissimæ censerentur, Turcarum adventu profus devastatæ barbarieque postrema foedatæ sunt. Solent quidpe Turcæ capta aliqua urbe, fabricas omnes eminentiores demoliri, mœniaque diruere. Horum autem imperium coepit sub annum Christi cccc; Osmane (quem alii Ottomannum vocant) primo conditore, tenuis conditionis homine Tattaro, Magni Chani milite; à quo descendentes Osmanides regnarunt continua serie annos cccix, ad usque Murathem IV, qui nunc imperio

potitur. Prima sedes imperii fuit in Asia, in Bithyniæ urbe Prusa: hinc in Europam Adrianopolim Thraciæ translata; denique Constantinopolim, ubi etiam nunc consistit.

Ceterum urbes in tam vasto imperio perpaucae sunt in Asia memoratu dignae. Omnium tamen princeps est Damascus Syriæ, magna, dives, splendida atque amœna, omni fructuum genere abundans, emporium celeberrimum, præstantissimis artificibus refertum, officina armorum bellicorum totius imperii nobilissima. Sequuntur alia Syriæ emporia clara atque celebria; Alepum vulgo *Alepo*, non inferior *Damasco* urbs, magna & frequens. In litore Alexandriola, vulgo *Alexandretta*, Berytus, vulgo *Baruto*, Tripolis Syriæ, vulgo *Tripoli di Soria*, & Joppe, vulgo *Jassa*. Ad Pontum in Cappadocia Trapezus, vulgo *Trabezonda*, imperii Trapezuntini quondam caput. In Arabia vero Felice *Medina Talnabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Mahumetis Pseudoprophetæ delubrum atque sepulcrum in ea visuntur. *Mecca*, ejusdem Mahometis natalibus maxime nota; *Zidem*, *Zibit*; & *Aden*, omnium pulcherrima & munitissima, ad fauces sinus Arabici sita.

C A P. XXVI.

Cyprus, & Rhodus.

Cyprus.

Insulæ in Ægeæ mari Asiæ objacent complures. Harum nobiliores Lesbium, Chium, Samum & Côn in Europa memoravimus. At in Asiatico mari sunt Cyprus & Rhodus. Cyprus in Issico sinu inter Ciliciam & Syriam, in quatuor majoribus Interni maris computata est, novem regnorum, ut referunt veteres auctores, quondam sedes; cæli clementia solique fertilitate beatissima: unde Maecaria ante dicta fuit. Cyprus autem dicitur ab æris copia, quod hic primum inventum creditur. Incolæ, viri pariter ac feminae, in libidinem lasciviamque omni ævo mire proni; unde olim Veneri insula consecrata fuit. Longitudo est inter duo promontoria Dinarætum, vulgo *Capo S. Andrea*, & Acamanta, vulgo *Capo S. Epifanio*, mill. XL. Latitudo maxima xv.

Divisa fuit quadripartito: in Salaminam, Paphiam, Amathusiam & Laphiam. Mons in ea nobilis Olympus. Fluvii Lycus & Pedæus. Urbium clarissimæ Paphos & Salamis.

Insula, antequam Romani occuparent,

parent, Regibus regebatur, quorum ultimus Ptolemæus accepta fama de Romanorum in insulam expeditione, veneno fata præcepit. Ceterum Por. Cato Cyprias opes Romam invexit: quæ res latius ærarium populi Romani, quam ullus triumphus, implevit. Post divisum imperium Romanum sub Græcis fuit Imperatoribus. Ann. cIo cLxxxI Richardus Angliæ Rex, cum copias Hierosolyma contra Saracenos ducens, tempestate ad insulam dejiceretur, insulani vero non admitterent, vi & armis eam occupavit, & cuidam Gallo Guidoni dedit in regnum. Huic reges successerunt continua serie, usque dum in Genuensium ditionem pervenit. Inde Veneti eam rexerunt ab an. cIo cccc Lxxiii ad cIo Io Lxx. quo anno Turca Selymus Christianis eripuit.

Caput regni est *Nicosia*. Secunda ab hac *Famagusta*, vulgo *Famagosta*. Tertia, *Ceraunia*, vulgo *Cerines*.

Rhodus.

Minor est amplitudine, at par claritate, *Rhodus* insula, pluribus nominibus ante vocitata, re nautica maxime nobilis. Complectitur ambitu milliar. German. xxx. Urbes in ea fuere claræ, *Lindus*, *Camirus* & *Jalyfus*, quæ postea *Rhodus*.

Ante

Ante omnia autem in admiratione fuit Solis Colossus Rhodi, LXX cubitorum altitudinis. Hoc simulacrum post LVI annum terræ motu prostratum, sed jacens quoque miraculo fuit. Pauci pollicem ejus amplectebantur. Majores erant digiti, quam pleræque statuæ. Vasti specus hiabant de fractis membris. Duodecim annis tradunt effectum CCC talentis, quæ contulerant ex adparatu Regis Demetrii, relicto moræ tadio. Fuerunt alii minores hoc in eadem urbe Colossi, centum numero; sed ubicunque singuli fuissent, nobilitaturi locum. Majorem postea Sultanus Ægypti Rex, postquam Rhodum occupaverat, non-gentis camelis ære imposito, Alexandriam transportari curavit.

De cetero ipsa insula regibus primum regebatur: postea in Romanorum, una cum Asia, incidit potestatem. Diviso imperio sub Græcis fuit. Dein Saraceni occuparunt ann. 1000. qui Colossum abstulerunt. Recuperatam: an. 1000. Equites Joannitæ tenuerunt usque ad ann. 1000, quo Solimannus II Turcarum Imp. occupavit. Pulsis tunc Melita concessa est.

LIBER SEXTUS

CAP. I.

Summa Africa descriptio.

SIÆ exiguo isthmo annectitur maxima Orbis terrarum peninsula Africa, tria millia & triginta circiter mill. German. ambitu complectens. Isthmi intercapedo est mill. xxv. Pleraque Africæ inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob sitim cæli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium; in universum vasta est magis quam frequens. Quædam tamen partes eximie fertiles. Græcis Libya dicitur, à Libya Epaphi, filii Jovis, filia: Africam autem ab Afro, Libys Herculis filio, dictam volunt. Maria eam cingunt, qua Sol oritur, Rubrum; qua medius dies, Æthiopicum; qua occidit Sol, Atlanticum; ab Septentrionibus Internum, Africum seu Libycum dictum, qua eam alluit. Longitudo summa computatur, ab Herculis freto ad promontorium Bonæ Spei, mill. Iccc. Latitudo, inter duo promontoria, Hesperium, vulgo *C. Verde*, & Aromata, quod est juxta fauces Arabici sinus, vulgo nunc *Guarda su*, mill. Icl. Terra ipsa, nisi qua

Phil. Cluv. Introd. Geog. Lib. VI. 319
qua interno mari accedit, obscure veteribus nota. Ultra autem Nili fontes ac montes Lunæ profus incognita.

Regiones atque gentes in quas divisa fuit quondam, sunt, Ægyptus, Cyrenaica, Africa minor, seu proprie dicta, Troglodytæ, Garamantes, Numidia, Mauritania, Gætulia, Libya interior, Arabia Troglodytica & Æthiopia.

C A P. II.

Ægyptus.

PRIMA Africae Asiaeque proxima est Ægyptus, quam veteres Geographi in Asiae regionibus computarunt. At posteriores, Arabico sinu, ut ante dictum, inter Asiam Africanamque termino constituto, Africae eam contribuerunt.

Nomen traxit ab Ægypto, Danaï fratre; ante Aëria dicta. Terminatur à Septentrione suo mari, id est, Ægyptio; ab Ortus Arabiae Petrae & dicto sinu; à Meridie Æthiopia; ab Occasu Cyrenaica. Longa est, à Pelusiaco Nili ostio ad Catabathmum opidum, mill. CL. Lata, à Nili ostiis, ad opidum Metacompsum, Nilo adpositum, nunc *Conzo*, mill. c.

Divisa fuit generatim in Superiorem, quæ in Meridiem vergit, & Inferiorem, quæ mari Interno alluitur. Superiorem rursus Nilus dividebat in Libycam,

bycam, qua Occidentem; & Arabicam, qua Orientem spectat. Hinc populi Arabægyptii, illinc Libyægyptii, dicti. Inferioris pars est Marcotis, sive Marmarica, ultima versus Occidentem, Cyrenaicæ contermina. Speciatim vero universa Ægyptus in complures præfecturas descripta erat, quas Græco vocabulo Nomos vocarunt.

De urbibus Ægypti.

Ægyptus super ceteram antiquitatis gloriam, viginti millia urbium sibi Amase regnante habitata quondam prætulit, postea quoque sub Rom. imperio multis, etiamsi ignobilibus, frequens.

Clarissima omnium fuit Alexandria, caput Ægypti totiusque Africæ, post deletam Carthaginem prima; ab Alexandro Magno condita; postea in tantam aucta multitudinem atque frequentiam, uti uni tantum Romæ cederet. Secunda ab hac Diospolis, sive Thebæ, cognomine Ægyptiæ; quas centum portas habuisse ferunt; sive, ut alii aiunt, centum aulas, totidem olim principum domos; solitasque singulas, ubi negotium exegerat, duccenos armatos milites effunderet. Deinde Memphis, regia quondam; iuxta quam Pyramides, Regum sepulcra. Turres sunt fastigiatæ, ultra celsitudinem

nein omnem, quæ fieri manu possit; itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras, regum pecuniæ otiosa ac stulta ostentatio. Reliquæ urbes sunt, Syene, Saïs, Bubastis, Elephantis, Tentyis, Arsinoë & Abydus, Memnonis olim regia; postea Osiris fano inclyta: & Arabiæ contermina, claritatis magnæ Heliopolis, id est, Solis urbs. In Marmarica vicus fuit Apis, nobilis religione Ægypti locus. Fuit & Labyrinthus nullo addito ligno exædificatus, domos mille & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore extructus & reclusus, unum in se descensum habens, intus pene innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus.

C A P. III.

*De incolis Ægypti, ac Nilo flumine;
item de Libya Exteriore.*

Ipsi Ægyptii, hominum vetustissimi se prædicantes, cum Scythis de gentis antiquitate olim contenderunt. Antiquissimi nos esse post Syros, vel ipsa Sacra Scriptura attestatur. Disciplinarum complurium inventores, rerumque divinarum ac siderum peritissimi dicti sunt. quare ad eos Dædalus, Melampus, Pythagoras, Homerus & alii complures emendationis causa profecti.

Sub regibus esse jam inde ab initio rerum consueverunt, modo suis, modo Æthiopibus; dein Persis ac Macedonibus; moxque iterum suis, donec Romani, Augusto debellante, in provinciam redegerunt Ægyptum. Post hoc Saraceni eam occuparunt: quibus successit Sultanorum inslytum nomen, ex Circassis Tattarorum gente ortum. Postremi Turcæ ann. d^o 1061 invaserunt, qui etiam nunc tenent.

Nilus.

Sed de Nilo hoc loco pauca quædam retulisse haud abs re fuerit. Terra ipsa Ægyptus expers imbrium, mire tamen fertilis, & hominum aliorumque perfecunda generatrix. Nilus id efficit, amnium in Internum mare permeantium maximus. Hic in Africa desertis, montibus Lunæ ortus, haud statim Nilus est, & primum ingentem lacum Nilidem, qui nunc *Zaire & Zembre* dicitur, cxx mill. Germ. permeans; cum diu simplex sævusque receptis dextra magnis aquis descendit, Astapus cognominatus, quod Æthiopum lingua significat aquam è tenebris profluentem, circa Meroën, Insularum, quas innumeras lateque patentes spargit, clarissimam; lævo alveo Astabores dictus est, hoc est,
ramus

ramus aquæ venientis è tenebris, dextero vero Astusapes, quod latentis significationem adjicit, nec ante, quam ubi rursus coit, Nilus dictus est. Inde partim asper partim navigia patiens: innox præcipiti cursu progressus, inter occurrentes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Postea lenis, & fractis aquis, domitaque violentia, & spatio fessus, tandem ad Δέλτα opidum per omnem Ægyptum vagus & dispersus, septem ingentibus ostiis in mare Ægyptium se evomit. Bis in anno, certis diebus auctu magno per totam spatiatum Ægyptum, fœcundus innatat terris. Causas hujus incrementi varias prodidere, sed maxime probabiles duas: Etetiarum eo tempore ex adverso flantium repercussum, ultro in ora actio maris: aut imbres Æthiopiæ æstivos, iisdem Etetis nubila illo ferentibus ex reliquo orbe. Idem annis unum omnium nullas expirat auras.

Lybia exterior.

Ceterum à tergo Ægypti versus Meridiem, juxta sinistram Nili ripam, Libya est exterior ad Æthiopiam extensa nunc est *Elfoas* desertum & *Gaoga*.

*Cyrenaïca, Africa minor, Libya deserta,
Troglodyta & Garamantes.*

Ægypto annexa est Cyrenaïca regio, Ammonis oraculo maxime clara, nunc Barchanæ provinciæ dimidia pars Orientalis, eadem Pentapolitana dicta, à quinque insignium urbium numero, quæ Berenice, Arsinoë, Ptolemæis, Apollonia, & ipsa Cyrene, unde regioni nomen. Græci hanc condiderunt, ex Thera insula Ægæi maris profecti. Ipsi Cyrenenses privata sorte inter Ægyptios ac Pœnos diu egerunt: dein cum Carthaginensibus de agrorum finibus magnum ac diuturnum bellum gesserunt. Mox Carthagine deleta, & ipsi cum reliqua Africa Romano Imperio cessarent. Posthinc solum eorum Sultanis, tandem Turcis.

Africa minor.

Sequitur Africa minor sive proprie dicta. Terminatur à Septentrione Africo pelago, ab Ortu sinu magnæ Syrtis, à Meridie montium perpetuis jugis; quibus à Libyæ desertis & Gætulis discernitur: ab Occasu Tusca amne. Continet hodie Tunetanum regnum.

Fluvii in ea clari, Cyniphus, Triton,
Triton-

Fritonidem paludem trahens : Catada,
ad Carthaginem se devolvens, & Bagra-
das omnium maximus ad Uricam, ac
Tusca terminus Africæ minoris.

Populorum varia nomina. Clarissimi
Nalāmones, extra Africam propriam e-
tiam Cyrenaicæ & Marmaricæ con-
termini ; quos antea Mesāmones Græci
adpellaverunt, ab argumento loci, me-
dios inter arenas sitos, & ab his sublati
Pſylli, quorum corpori ingenitum fuit
virus exitiale serpentibus, ut cujus odo-
re vel fugarent vel sopirent eas : & supra
Carthaginem Libyphœnices, iidem &
Pœni à Phœnice Tyro profecti, duce
Elisa sive Didone, quæ Carthaginem
condidit.

Urbium celeberrimæ Leptis magna,
quæ & Neapolis, Abrotonum, Taphræ,
Capſa, Thyſdrus, Thapſus, Leptis parva,
Rhuſpina, Adrumetum, Clupea, Tur-
res, Uthina & Carthago, Romæ æmula,
terrarum cupida, opulentissima quon-
dam totius Africæ, antequam Romani
tribus bellis devictam deleverunt. Utica,
Catonis, qui inde Uricensis, morte no-
bilis.

*Libya deserta, Troglodyta & Ga-
ramantes.*

Ab Africæ minoris tergo versus Au-
strum,

strum Libyæ deserta fuerunt; ultraque Troglodytæ, nunc *Berdoa* desertum. Hos regit ab austro Ater mons, & trans eum Garamantes populi clari, nunc *Borno* regnum. Caput gentis fuit *Garama*, quam hodieque eodem nomine extare tradunt. Debris inclita affuso fonte, cujus aquæ ex caelesti quidem vertigine mutant qualitatem, at controversa siderum disciplina; quidpe qui friget calore, calet frigore; à medio scilicet die ad noctem mediam aquis ferventibus, totidemque horis ad medium diem rigentibus.

Ceterum & Troglodytas & Garamantas olim Romanorum arma superaverunt.

C A P. V.

Numidia & Mauritania.

Numidia.

ATusca amne usque ad Ampsagam fluvium litori Africo prætenditur Numidia, Masinissæ Regis nomine maxime clara, nunc Tremisenum Regnum eodem porrigitur situ. Gens ipsa Numidæ, ante Nomades à Græcis adpellati, à permutandis pabulis, mapalia sua plaustris circumferentes, ut nunc Tattarorum fert mos.

Fluviorum celeberrimus est Rubricatus.

catus. Urbes quamplurimæ nobilesque; sed Cirtha eminens; Sittianorum, postquam Romani tenuere, colonia dicta: quondam Jubæ & Syphacis domus, cum foret opulentissima. Dein sequuntur Cullu, Ruscicadé, Bulla Regia, Tacatua, Hippo Regius, Sicca, Tabrachæ: Hanc quoque regionem debellatam in provinciæ formam redegerunt Romani.

Mauritania.

Ultima ad Occasum est Mauritania; in qua præcipua gens Maurorum, unde nomen regioni. Hos Græci Maurusios dixerunt. Terminantur à Meridie Atlante minori, quo submøventur à Gætulis: qui & ipsi postea oppressis & extinctis Maurusios Mauritaniæ majorem partem occuparunt: ab Occasu est Oceanus Atlanticus, à Septentrione fretum Herculis & mare Internum: ab Ortu primo Mulucham habuit flumen, quod Mauros à Numidis discernebat; at quum ea Numidiæ pars, quæ est inter Ampsagam & Mulucham, Mauritaniæ adjiceretur, finis huic constitutus est Ampsaga. Continet hodie tria Regna; Darense, Fezense & Maurocitanum. Dividebatur autem olim Malva flumine in Cæsariensem, quæ Numidiam

diam contingit, & Tingitanam quæ Oceano perfunditur. Regna fuere ad Cæsarem usque Imperatorem, qui in duas divisit provincias.

Cæsariensis.

Cæsariensis provincia, quam nunc totam *Dara* regnum obsidet, antea Bocchi regnum adpellata fuit. Partem tamen inter Malvam & Mulucham Massæylorum gens tenuit. Caput provinciæ Julia Cætarea, aliquando ignobilis, cum Iol esset; postea quia Jubæ regia, illustris facta. Reliqua opida sunt Cartenna, Saldæ, Opidum novum, Rufazus, Ruscurium, Rusconia, Tipasa, Tubusuptus & Tucca, impositum mari ac flumini Ampsagæ.

Tingitana.

Tingitana provincia, quam nunc duo regna *Fez* & *Marocco* occupant, ab urbe Tingi, quæ nunc vulgo *Tanger*, cognomen accepit, ante Bogudiana dicta à Rege Bogud. Opida in ea, Tingi modo dictum, caput provinciæ, ab Antæo conditum; Julia Constantia, Zilis, Volubilis & Lixus, vel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi quidpe regia Antæi; certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti.

C A P. VI.

Gatuli, Atlas mons, Libya interior,
& Ethiopia.

Gatuli.

A tergo Mauritaniarum Africaeque
minoris Gatulorum gens, & ipsa
quoque Romanorum armis debellata,
longe lateque incoluit, quidpe qua ho-
die occupat quicquid terrarum à Lem-
pta opido ad Oceanum usque, spatio
mill. German. ccccl. protenditur. Hoc
spatio nunc est *Biledulgerid* provinciae
major pars, ubi *Targa* regnum, & qua-
tuor deserta, *Lempta, Zuenziga, Zanha-*
ga, Hair.

Atlas Mons.

Gatulos à Meridie claudit Mons A-
tlas, totius Africae vel fabulosissimus.
E mediis hunc arenis in caelum usque
attolli prodiderunt celebrati auctores,
asperum, squalentem, qua vergat ad
littora Oceani, cui cognomen impo-
suit: eundem opacum nemorosumque,
& scatebris fontium rigum, qua spe-
ctat Africam, fructibus omnium gene-
rum sponte ita subnascentibus, ut nun-
quam satietas voluptatibus desit. In-
colarum neminem interdium cerni: sile-
re omnia haud alio quam solitudinum
hor-

horrore. Eundemque noctibus micare crebris ignibus; Ægipanum Satyrorumque lascivia impleri; tibiaram ac fistulæ cantu tympanorumque & cymbalorum sonitu strepere.

Libya interior.

Ultra Atlantem Libya est interior ad Nigrum usque flumen, vastarum solitudinum, nunc desertum *Sarra* dicta.

Æthiopia & Troglodytica.

Jam vero quicquid ultra Nigrum flumen est & Ægyptum, versus utrumque mare, Atlanticum Rubrumque, Æthiopes tenuerunt, gens omnium Africae terræ amplissima, extra Africam à vetustissimis Geographorum posita. Ab Æthiophe, Vulcani filio, cognominati; vel, ut alii, ab nigro vultus corporisque colore; *αἰθρῶ* quidpe significat nigrum.

Divisa fuit Æthiopia in varia Æthiopum genera; quorum Ptolemæus innumera tradit nomina. At clarissimi omnium fuere Nigritæ, à Nigro flumine dicti; & Nubiorum gens magna, unde hodieque vastissima regio dicitur *Nubia*. Ea autem Æthiopiæ pars quæ Nilo utrimque adjacet, Æthiopia dicitur sub Ægypto; atque in ea ad Nili paludes seu lacus Cinnamomifera regio. At totum

um sinus Arabici lxxvum latus Arabes
enuere Troglodytz, unde regio ipsa
Troglodytica.

C A P. VII.

*De incolis universa Africa, novaque
ejus descriptione; ac primum
de Egypto.*

Quinam mortales Egyptum anti-
quitus incoluerunt, ante dictum
est. Reliqua Africa versus occasum mai
adjacentia tenuerunt populi com-
memorati. Advenæ autem primi fuere
Phoenicum coloni, aliique ex Asia atque
Egypto profecti. Postea paruit Roma-
nis; mox Græcis Imperatoribus totum
hoc terrarum spatium. Deinde Vandalis,
Saracenis, Arabibus. Nunc partem tenet
Turca, partem Serifus, quem vocant;
partem Reges alii, partem denique Hi-
spaniarum Rex.

At Æthiopes à suo solo neque recef-
ferunt, neque in id alios colonos recepe-
runt; id longinquitas effecit regionis
immensaque intercedentium deserto-
rum vastitates.

Sed enarrata Africa antiquitate, res
postulat, uti novam etiam ejus descri-
ptionem subjiciamus.

Dividitur nunc universa in septem
potissimum partes sive regiones, qua-
rum

rum nomina sunt hæc: Ægyptus, *Barbaria*, *Biledulgerid*, *Sarra* desertum, *Nigrita*, Æthiopia Interior, sive Superior, quod Abyssinorum imperium, & Æthiopia Exterior sive Inferior.

Ægyptus.

Ægypti (quam Turca obtinet) caput nunc est Cairum, vulgo *Alcair*, Chaldæis *Alchabyr*, urbs magnitudine stupenda, emporium celeberrimum, Circassiorum Ægypti Sultanorum quondam regia. Prope est *Materea* hortus balsami frutibus confitus, quod uni terræ Judææ quondam concessum, hodie nisi in hoc loco, nusquam colitur.

Ultra Nilum Pyramides visuntur stupendæ altitudinis, ut ante memoravimus.

Secunda claritate à Cairo est Alexandria, splendida quondam atque opulentissima civitas, nunc crebris bellis destructa atque concisa, celeberrimum Christianis mercatoribus præbet emporium. Nobile exinde est cum arce opidum *Raschitt*, quod Europæi *Rosettam* vocant. *Damiata*, olim Pelusium, Ptolemæi Geographi incunabulis insignis est.

C A P. VIII.

Barbaria.

Ægypto continuatur nobilissima totius Africae regio Barbaria: in sex partes divisa, quarum una est provincia Barcana, quinque reliquæ sunt regna Tunetanum, Tremisenum, Fessanum, Maurocanum & Darense.

Barcana regio.

Inter Ægyptum & Tunetanum regnum litori prætenditur Barcana regio, a Barce antiqua urbe cognominata, soli asperitate pariter ac siccitate sterilis.

Regnum Tunetanum.

Tunetanum regnum veterem Africam minorem ferme totam occupat. Caput est Tunetum, sive Tunisa, vulgo *Tunisi*; insignis, vetus ac satis ampla urbs, quæ ex Carthaginis ruinis crevit; emporium Venetis & Genuensibus aliisque mercatoribus celebre. Secunda est Tripolis nova, quæ Tripolis Barbariæ dicitur, ad differentiam Tripolis Syriæ: emporium est Europæis mercatoribus celeberrimum. *Bona* etiam, quæ olim Hippo, D. Augustini Episcopatu nota, nunc emporium haud postremum. Intus vero est Constantina Romanarum antiquitatum reliquiis conspicua.

Re.

Regnum Tremisenum.

Caput Regni est *Tremisen*, amplissima quondam, bellis gravissimis postea tenuata. In litore est *Algier*, emporium satis nobile, at piratica infame, Christianis mancipiis refertissimum; urbs ipsa moenibus, arcibus ac tormentis bellicis adeo munita, ut inexpugnabilis creditur.

Regnum Fessanum.

Ad ipsum fretum Herculis Hispaniæ objacet *Fessanum* Regnum, cujus caput *Fez*, urbs totius Barbariæ princeps, ingens, opulenta, frequens, splendida ac magnificis superbisque ædificiis miranda.

Tanger, Septa, & Arfilla, ampliæ ad fretum urbes, Hispanicæ sunt ditionis.

Regnum Maurocanum.

Caput est *Maurocum*, vulgo *Maroc*, amplissima ac celeberrima olim, inter maximas universi Orbis memorata: at postea ab Arabibus divexata, nunc maligne colitur. Secunda est *Taradante*.

Darense Regnum.

Intus Maurocano, Fessano ac Tremiseno Regnis confine est Regnum *Darense* amplissimum, olim *Cæsariensis Mauritania* dictum. Caput est *Dara*, unde

regioni nomen, tenuibus, ut totum Regnum, atque egenis incolis habitata. *Melilla* ad Mare Internum conspicua urbs Hispano paret.

C A P. XI.

IX.

Biledulgerid, *Sarra desertum*, *Nigrita*, *Abyssini*.

A tergo dictarum Regionum est *Biledulgerid* regio, longissimo tractu ab *Egypti* confinibus ad Oceanum Atlanticum porrecta. Nomen ei à dactylorum proventu inditum. Deserta in ea sunt, *Lempta*, *Hoir*, *Zuenziga*, *Zanhaga*, à singulis opidis cognominibus adpellata. Regna, *Targa*, *Bardua* & *Gaoga*, itidem ab opidis dicta.

Sarra desertum.

Continuatur huic regioni versus meridiem *Sarra*, cujus longitudo à Regno *Gaoga* ad Regnum *Gualata* extenditur.

Nigrita.

Inde *Nigritarum* ampla est regio, ad utramque *Nigri* amnis ripam: longitudo ejus porrigitur à *Nilo* & *Meroë* insula, usque ad *Nigri* ostia & Oceanum. Regna in ea sunt hæc, ab urbibus denominata: *Gualata*, *Hoden*, *Genocha*, *Senega*, *Tembutia*, *Melli*, *Bironin*,
Gui-

Guinea, Temian, Dauma, Cano, Cassena,
Benin, Zansara, Guangara, Borno, Nubia,
Biafra, Medra.

Æthiopia Interior, quæ est Abyssinorum.

Interiori Æthiopiæ imperat Abyssinorum Rex, qui Presbyter sive Pretiosus Joannes, vulgo *Prete Gianni*, vocatur; magno, recepto tamen errore; cum is quondam in Asiæ, ut relatum est, regno *Tenduc* regnaverit. Abasenos populos recenset Stephanus in Arabia; unde verisimile est, eos in Africam trajecto sinu Arabico commigrasse. Aut sane in ipsa Africa fuerunt ad sinistrum Arabici sinus latus, ubi Arabiam Troglodyticam supra memoravimus. Hæc quidpe nunc sub Abyssinorum imperio est. Alii tamen ab Arabico vocabulo *Elhabaschi* (sic enim Mauri principem Abyssinorum adpellant) vulgo factum opinantur Abassi, ac deinde Abasseni: quod denique commutatione vocalium in Abyssinorum nomen evasit.

Clauditur regnum ab Ortu Arabico sinu & regionibus *Aiana* ac *Zangebara*; à Meridie *Monomotapa*; ab Occasu *Congo* & *Medar* regnis; à Septentrione *Nubia* & *Ægypto*. Longum est, ab Ægypto ad *Monomotapa* usque, mill. *DLXXX*.

Latum inter Fauces Arabici sinus & Nigrum fluvium mill. CCCCL.

Dividitur in compluria regna sive provincias; quarum nomina sunt, *Dasila*, *Barnagasso*, *Dangali*, *Dobas*, *Trigemahon*, *Ambiancantiva*, *Vangue*, *Bagamidri*, *Beleguanze*, *Angote*, *Balli*, *Fatigar*, *Olabi*, *Baru*, *Geuen*, *Fungi*, *Tirut*, *Esabela*, *Malemba*. Urbes in universo imperio paucae sunt: vicis plurimum habitatur, domibus ex creta & stramine constructis. Rex ipse (qui albo esse colore fertur) sub tentoriis degit, quorum sex millia eum sequuntur. *Amara* arx est munitissima, in monte *Amara* condita: in qua regis filii sub validissimo praesidio educantur, donec patre defuncto heres producat.

C A P. X.

Aethiopia Exterior sive Inferior: item insula Africa adjacentes.

Reliquum Africae Aethiopia perhibetur Exterior sive Inferior; ab Oriente, Meridie & Occidente Oceano perfusa; à Septentrione quasi duobus brachiis Abyssinorum imperium hinc inde complectitur.

Regiones, in quas dividitur, sunt *Congi*, *Monomotapa*, *Zangibar*, & *Aian*, Pleraque maritimorum à Portugallensibus

sibus tenentur firmissimis munimentis ac præfidiis.

Congi Regnum.

Congi Regnum (quod aliis *Manicongo*) Oceano Æthiopico perfusum, nomen habet à capite suo urbe *Congi*. Incolæ sunt Christiani. Terra ipsa fluminum aquis maxime rigua. Dividitur in provincias sex, quas illi *Mani*, id est, Præfecturas, vocant. Sunt autem *Bamba*, *Songo*, *Sundi*, *Pango*, *Batta*, & *Pemba*. Regia est, civitas S. Salvatoris, quæ ante *Banza*.

Monomotapa Regnum.

Monomotapa vocabulum significat Imperatorem; unde ipsi terræ, cui hic imperat, nomen inditum. Solum est fertile atque amœnum: annes aurum, silvæ elephantos magna copia producant.

Clauditur regnum ab Ortu, Meridie & Occasu Oceano; à Septentrione regno *Congi*, Abyssinorum imperio & regione *Zangibar*. Longitudo ejus est inter duo maria Rubrum Æthiopicumque juxta Lunæ montes mill. Germ. cccc. Latitudo inter Nili fontes & promontorium Bonæ Spei mill. ccc.

Caput regni ac sedes regum est *Monomotapa*, ad flumen S. Spiritus. Hinc versus Septentrionem mill. circiter *L* distat nobile ædificium, amplum atque anti-

antiquum, quadra forma ex ingentibus
saxis constructum.

Zangibar & Aian.

Monomotapæ, qua Rubro mari per-
funditur, continuatur *Zangibar* regio;
cujus partes, *Casares* populi Monomo-
tapæ proximi, & regna *Mozambikè*,
Kiloa, *Mombaza* ac *Melinde*, ab urbibus
singulis denominata; quarum *Mo-
zambike* in insula condita, celeberrim-
um est Europæis mercatoribus empo-
rium. Sequitur versus Septentrionem
juxta litus maris Rubri *Aian* regio, cu-
jus partes duo regna, *Del* & *Adea* *Ma-
gadzuzo*.

Insula ad Africam.

Insularum ad Africam terram maxi-
ma est in Rubro mari *Menuthias*, *Cerne*
Plinio dicta; nunc vulgo insula *Divi*
Laurentii, & incolis *Madagascâr*, id est,
Lunæ insula, felici aromatum proventu
dives, longitudine mill. German. ccl,
lat. lxxx occupans.

At in Atlantico Oceano contra He-
sperium promontorium, quod nunc est
Cabo Verde, *Hesperides* sunt insulæ duæ;
ultraque *Gorgades*, *Gorgonum* quon-
dam domus; nunc in univèrsum *Istas*
de C. Verde Hispanis dicuntur, hoc est,
insulæ promontorii *Viridis*. Contra
Mauritaniam sunt *Fortunata*, vii nu-
mero,

mero, quarum una Canaria vocitata, multitudine canum ingentis magnitudinis, ut auctor est Plinius. Unde univ[er]sa Fortunata, nunc Canaria dicitur, Hispaniarum Regi subiecta. Ultra versus Septentrionem est Cerne, nunc Madera dicta.

Atque hæc est totius Africae brevis descriptio.

C A P. XI.

Summa America descriptio.

Perlustrato Veteri terrarum orbe, quæ prima erat Continens, cupido nunc est atque cura, in Occidentem conversæ navis cursu, novas petere terras, Novumque Orbem, superioribus sæculis plane ignotum, cognoscere. Itaque ex Africa ab Nigri ostiis versus Occidentem brumalem mill. Germ. cccxxx profecti nova conspicitur terra, priori Continenti magnitudine, si non anteferenda certe æquiparanda. Eadem, si non continentes, sed utriusque insulas respicias Europæ quam Africae propior, mill. cc navigatione inter Hiberniam & Canadæ intercedente.

Jam inde antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis, ex Platone simul atque Diodoro Siculo probari potest. Apud Platonem in Timæo sacer-

dots

Sacerdotes Ægyptii narrant Soloni Atheniensi, qui Ioc circiter annis ante natum Jesum vixit, insulam fuisse quondam contra fretum Herculeum Africa simul & Asia majorem, nomine Atlantidem. Postmodum vero immani terræ motu, ingentique unius diei ac noctis illuvione, sub vasto gurgitemersam fuisse: ac inde mare, quod eam insulam ac fretum Gaditanum interjacebat, immeabile & inscrutabile redditum, limo paulatim impediēte, quem insula sublidens præbuisset. Et Diodor. lib. v. tradit, Phœnices, vetustissimis inde temporibus, quum extra Columnas Herculis Africæ litora legerent, ingentibus ventorum procellis, ad longinquos in Oceano tractus fuisse abreptos; ac per multos dies vi tempestatis jactatos, tandem ad Insulam pervenisse ingentis magnitudinis, in alto Oceani pelago contra Africam in Occasum versus jacentem: cujus solum amœnum ac frugiferum, & omnibus navigabilibus irriguum, sumtuosisque ædificiis instructum. Hæc sane insula ex situ ac magnitudine nulla alia esse potest, quam quæ nunc vulgo dicitur *America*: nec facile de ea neque Ægyptii Sacerdotes, neque Solon, qui librum de ea conscripsit, teste Strabone lib. 1, neque Diodorus, hoc

confingere sive somniare potuerunt, quæ
revera ita esse nunc satis compertum
habemus. Auctor autem libelli de Mun-
do, qui ab aliis Aristoteli, ab aliis Theo-
phrasto adscribitur, versio vero ejus La-
tina Apuleio, alias, præter hanc nostram,
quam Europæ, Africæ & Asiæ nomini-
bus distinximus, tradit esse insulas ma-
gnas. antiquissimi illi mortales haud
dubie intellexere Americam & Magel-
lanicam. Carthaginienses aditu illius
insulæ ceteros Europæos prohibuisse,
ibidem tradit Diodorus. Quando & qua
de causa Pœni eam navigationem inter-
miserint, ita ut jam inde à Romano-
rum imperio ad superius usque xvum
nihil de iis terris auditum vel adnota-
tum sit, plane incertum est.

Dicta nunc est tota hæc continens
America, ab Americo Vesputio Floren-
tino, qui Emanuëlis Portugalliæ Regis
auspiciis à Gadibus an. 1492 ccccxcvi
profectus, primus ex Europæis (quan-
tum memoria proditum) eam ingressus
est. Quanquam hoc prior Christophorus
Columbus Genuensis an. 1492 ccccxcii
insulas Americæ, Hispaniolam, Cubam
& Jamaicam adierit. Post hos frequen-
tes in eam navigarunt, Hispani, Galli,
Angli: quorum alii aliis inibi regionibus
detectis, nomina suâ quique linguâ
im-

imposuerunt. Mediterraneorum cognitio parum certa est; maxime quæ versus Septentrionem. Maritimæ autem oræ Hispanorum armis maxima ex parte subactæ.

At eadem terra nonnullis India Occidentalis nuncupatur, quia eodem tempore, quo India Orientalis in Asia, hæc etiam detecta fuit; tum quod utriusque incolis similis ac pene eadem vivendi ratio: nudi quidpe utrique agunt. Includitur magno undique Oceano; ab Ortu Atlantico, qui vulgo *Mar del Nort* dicitur, à Meridie Magellanico freto, quo ab Australi terra dispescitur; ab occasu Pacifico mari, vulgo *Mar del Zur*. A Septentrione equidem litus Europæi nondum cognitum habent. at Concreto perfundi pelago necesse est; cum ab altera poli parte Asia atque Europa, primæ continentis, sive primæ magnæ insulæ partes, ei objaceant; quæ & ipsæ eodem mari alluuntur. Longitudo ejus summa inter duo freta, *Anian* & Magellanicum, mill. Germ. c10 c10cccc. Latitudo maxima inter promontorium vulgo *C. de Fortuna*, juxta fretum *Anian*, & promontorium vulgo *C. de Breton* in Nova Francia, mill. c10cccc.

Dividitur universa in Septentrionalem, quæ & Mexicana, & Meridionalem,

lem; quæ & Peruviana; exiguo Isthmo alteram ab altera discernente.

C A P. XII.

*America Septentrionalis sive
Mexicana.*

America Septentrionalis, quibusdam Mexicana adpellatur à principe totius urbe *Mexico*. Longitudo ejus est inter fretum *Anian* & Isthmum, quo Meridionalis ei annectitur, mill. c. lxx. Latitudo eadem quæ universæ.

Dimidia ejus pars versus Occidentem æstivum sita, introitus plane incognita etiam nunc jacet; nec quidquam, præter litora, in ea detectum. Quin & totum Boreale universæ Americæ, latus in quantum versus polum extendatur, prorsus latet.

Altera vero pars in regiones dividitur complures, quarum nomina sunt *Canada*, *Nova Francia*, *Virginia*, *Florida*, *Nova Hispania*, *Nova Granata*, *California*; & in Occidentali latere ad fretum *Anian*, duo regna, *Quivira* & *Anian*, unde freto cognomen.

Canada.

Canada à fluvio cognomine dicta, insula an pars continentis, parum adhuc constat. Quantum ejus cognitum est, dividitur in *Estotilandiam*, *Corterealem*,

lem, Terram Laboratoris & insulas adjacentes, ingentis magnitudinis: quarum præcipuæ, *Golefme*, *Beauparis*, *Mont de Lions*, & terra nova, eadem & *Terra de Baccalaos* dicta, ob ingentem hujusmodi piscium in ejus pelago multitudinem, qui etiam naves transeuntes retardent.

Solum *Canada* quantumvis acerrimis frigoribus obnoxium, eximie tamen fertile, aurique metallis dives. Incolæ satis ingeniosi, & artium mechanicarum peritissimi, pellibus amicti degunt: ceterum *Galliarum* regis imperio subiecti.

Nova Francia.

Nova Francia à *Gallis*, Regis *Francisci* primi auspiciis detecta, præter raras segetes & legumina quædam, omnium rerum inops, à feris ac quibusdam in locis anthropophagis, in universum idololatricis gentibus incolitur. Pars tamen ejus, quæ ad mare accedit, *Norumbega* ab urbe cognomine dicta, cælo potitur salubri soloque fecundo.

Virginia.

Novæ Franciæ jungitur *Virginia*; quæ à vico maritimo ejusdem vocabuli; vel, ut alii, à Rege *Viguina*; vel à Regina Angliæ *Elisabetha*, cujus auspiciis detecta, nomen accepit, ante *Apal-*

chern vocitata. Terra sterilis atque maligne culta, litus importuosum. Opidum est *Medano*.

C A P. XIII.

*Florida, Nova Granata, California,
Nova Hispania.*

FLorida inter Virginiam & Novam Hispaniam porrecta, nomen habet à Dominica Palmarum, quæ Hispanis *Pasqua de Flores* dicitur. Hoc quidpe die Portugallis detecta. Solo gaudet amœno ac feraci. At incolæ sunt barbari, sordidi, supraque humanum modum feri; vermibus, serpentibus alioque venenatorum animalium atque insectorum genere vescentes. Quare Hispani pariter atque Galli regionem hanc occupare sæpenumero nequidquam tentarunt. tandem Hispanis cessit.

Nova Granata.

Caput hujus provinciæ est *Granata* opidum, unde ei nomen. Incolæ & corpore, & animo reliquis Americanis candidiores justioresque.

California.

California, quæ inter sinum cognominem (quem Hispani *Mar Varmeio*, id est, mare Rubrum vocant) & mare Pacificum ceu peninsula excurrens, solo est ærido, sterili atque deserto.

Nova

Nova Hispania.

Novissima Septentrionalis Americæ & Meridionali contermina est Nova Hispania, omnium amplissima, longèque cultissima. Cælum habet, quamvis sub torrida Zona; clemens ac temperatum; solum auri, argenti, æris atque ferri metallis scatens, omnique animalium genere abundans, mare utrimque piscibus & ostreis margaritiferis refertum. Regiones, in quas dividitur, præcipuæ sunt istæ; *Nova Galicia, Mechoacan, Mexicana, Iucatan, Guatimala, & Nicaragua.*

In nova Galicia, coloniæ ab Hispanis deductæ sunt, *Compostella, S. Spiritus, Conceptio, S. Michaël, Guadalaiara, Cuahacan.*

In *Mechoacan* caput regionis est opidum *Mechoacan*. Coloniæ Hispanorum *Pascuar & Valladolid*, egregia emporia; hoc etiam Episcopatu inligne.

Mexicanæ regionis caput est *Mexico*, omnium Americanarum princeps, olim in medio lacus ingentis Venetiarum instar palis superstructa: postea ab Hispanis ad ripam ejusdem lacus translata, satis culte nunc habitatur, ambitu sesquimill. German. Sedes est Proregis quem Rex Hispaniarum mittit; item

&

& Archiepiscopi. Imprimuntur heic libri, cuditurque moneta. Secunda ab hac est *Tescuro*, amplitudine Mexicum exæquans, dein tertia Anglorum civitas, laudificio maxime nobilis. Ceterum mons est in Mexicana regione ignibus perpetuis insignis.

Iucatan Chersonesus agro feracissimo incolas fert omnium bellicosissimos.

Guatimalæ caput est *Guatimala*, juridico conventu perpetuique præsidis præsentia celebris.

In *Nicaragua* opida sunt *Granata* & *Leon*.

C A P. XIV.

America Meridionalis sive Peruviana.

Americæ Septentrionali xx circiter milliarium Germ. Isthmo annectitur America Meridionalis, quibusdam Peruviana dicta, à Provincia *Peru*, omnium præstantissima. Ipsa ingens peninsula Africaque paulo minor, formatriquetra in tria panditur amplissima latera. Cuneorum unus Septentrionalem spectat Americam, alter Africam, tertius Magellanicam. Longitudo ejus patet Septentrionem inter, & Meridiem, mill. Germ. c. lxx. Latitudo summa inter Occasum Ortumque lxxx. Regiones quibus distinguitur, sunt hæ: *Castella aurea,*

rea, Bogota, Peruvia, Chili, Chica, Brasilia, Caribana, Guiana, Biquiri, omnes Oceano perfusa. Intus vero in Mediterraneis, Amazonum regio, *Paguan, Picora, Moxos, Uram, Charchas*. Fluviorum duo nobilissimi, *Maragnon*, qui & *Orelliana* & Amazonicus: & alter Argenteus, vulgo Hispanis *Rio de Plata*.

Castella Aurca.

Castella aurea, vulgo Hispanis *Castilla del oro*, aspera atque inculta regio celo-que gravi, auri metallis abundat; unde & nomen. Opida insigniora in ipso Isthmo habet duo, diversis litoribus adposita; quorum unum vulgo *Nombre de Dios*, id est, nomen Dei, mare spectat vulgo dictum *del Nort*; alterum *Panama*, mare Pacificum.

Peruvia.

Peruvia regio, vulgo *Peru*, omnium Novi Orbis auri argentiq; metallis nobilissima, nomen accepit à flumine *Peru* mediam secante. Clauditur ab Oriente montium perpetuis jugis, à meridie *Chili* regione, ab Occidente mari Pacifico, à Septemtrione *Bogota* regione. Occupat longitudine inter Septemtrionem & Austrum mill. cccLxx. Latitudine inter Occidentem & Orientem clxx. Dividitur in Matitimam & Montanam.

Mari-

Maritimæ opida clara sunt, *Lima*, sedes Proregis & Archiepiscopi, cui sub-sunt Episcopi xv; & *Camana*. Montanæ insignia opida, sunt *Cusco*, totius Provincie princeps; & *Quito*. *Potosi* auri metallis opulentissimum.

Chili.

Sequitur regio *Chili*, amplitudine Peruyiam fere exæquans. Caput est opidum *S. Jacobi*.

Chica.

Chili regioni continuatur *Chica* regio, freto Magellanico affixa. In hac Patagonum gens est stupendæ proceritatis, novem & summum decem pedum mensuram implens. Ex his quidam, Magellane (is primus in has oras delatus) inspectante, sesquicubitalēs sagittas citra nauseam per guttur ad stomachi fundum egere; hoc scilicet argumento corporis robur ostentantes.

Brasilia.

Brasilia vasta regio, ut quæ quartam Meridionalis Americæ partem obtinet, sacchari singulari atque ubere proventu maxime nobilis est. Præcipuum opidum est *Portus omnium sanctorum*, præfecti totius provincie sedes. *Portus* autem celeberrimus est opidum *Pernambuco*: èntus opida *Assunatio* & *Paraguare*.

Reli-

Reliquæ regiones introrsus aut non cognitæ, aut obscuræ sunt; nullis ibi locis memoratu dignis.

C A P. XV.

De insulis novi Orbis.

Insularum, quæ Americæ ab Oriente objacent, ingens est numerus. At harum nobiliores, *Hispaniola*, & *Cuba*, & *Jamaïca*.

Priores duæ ejusdem esse videntur magnitudinis, nisi quod hæc longior, illa latior. Occupat *Cuba* longitudine mill. cxc, latit. xxx. *Hispaniola* long. cxl, lat. liv. Opida in utraque compluria. Caput *Hispaniolæ* S. Dominicus: *Cubæ* S. Jacob; in hac est *Havana* celeberrimus Americæ totius portus.

Jamaïca, quæ Europæis S. Jacobi dicitur insula, implet longitudine l. mill. lat. xx. Caput est *Sivilla*. Secunda ab hac est *Oristan*.

Atque hæc est brevis Americæ universæ explicatio.

C A P. XVI.

Magellanica.

Porro peractis duabus prioribus continentibus, restabat uti tertiam universi terrarum Orbis partem aggredieremur, illis amplitudine forsitan haud inf-

352 *Phil. Cluv. Introd. Geog. Lib. VI.*
inferiorem. Verum cum etiam nunc
nobis incognita jaceat, nec constet,
Continens una, an plures in Insulas
dissecta sit; nihil habemus in præsens,
quod de ea huc referamus, nisi nomi-
nis brevem expositionem. Dicitur Ter-
ra Australis, quia nobis ultima in Au-
strum versus sita est. Eadem Terra In-
cognita, quia nemo ingressus. Denique
Magellanica, quia Magellani primum
conspæta.

BREVIARIUM

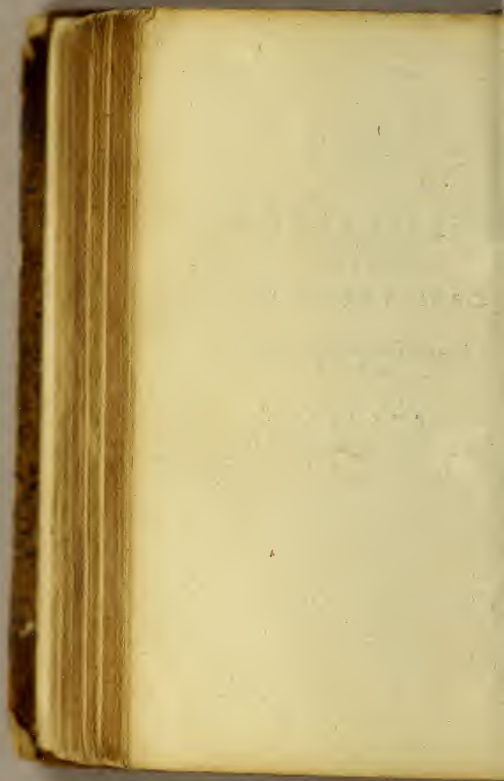
TOTIUS

ORBIS TERRARUM.

*Una cum serie Romanorum Impe-
ratorum.*

AUCTORE

PETR. BERTIO.

BREVIARIUM TOTIUS
ORBIS TERRARUM.

ORBIS universus etiam
nondum percognitus,
nunquam tamen æque
lustratus fuit, atque
nunc est. Veteres enim
Geographi Græci Lati-
nique, & qui ab iis situm Orbis didice-
re, Poëtæ, Oratores, Historici, eas tan-
tum Terras describere, quas norant,
quasque judicabant esse habitabiles.
Nos, multorum seculorum ac plurimo-
rum hominum experientia edocti, mul-
ta ipsis profiteamur incognita: & quas illi
Orbis regiones crediderunt vel ob æstum
vel ob frigora desertas, eas nos multis
locis incoli scimus. Partes ejus alii pau-
ciores, ego sex pono: Arcticam, Antar-
cticam, Europam, Africam, Asiam, &
Americam.

I. AD ARCTOAM pertinent:
1. Regio subpolaris incognita; 2.
Groenlandia; 3. Spitsbergia sive
Nieuuland; 4. Islandia, quæ nunc sub-
jecta est Daniæ & Norvegiæ Regi;
5. Nova Zemla, cum mari Hyperbo-
reo, & fretis duobus, Waygaz, &
Davis, quorum illud est Orientalius,
hoc magis in Occasum vergit. Illo Ba-

ravi, hoc Angli fretum Anian adsequi, & in Indiam penetrare, nostra memoria, quamvis irritò hætenus conatu, aggressi sunt. Nec desunt qui fretum Anian omnino esse negent, terrasque Asiae & Americae dicant esse continuas, quos, quia experientiae testimonio refutare non possumus, in medio relinquimus: illud contenti monuisse, Groenlandiam, quæ ad graduum LXXX latitudinis accedit, gramina gignere herbasque virentes, à quibus & nomen accepit, quum Nova Zemla, quæ quatuor gradibus est Australior, tota nuda sit & impascua, foetaque animalibus carnivoris.

II. AD ANTARCTICAM referendæ sunt vastæ illæ regiones, quæ Polo Australi subjectæ, longe lateque inde extenduntur per tres Zonas, Frigidam, Temperatam, & Torridam: commendabiles non tantum prædicatione Petri Ferdinandi de Quir Hispani, qui tractum illum magna parte ipse illustravit: sed etiam cæli solique constitutione, terrarumque amplitudine; æquant enim Europam & Africam simul sumptas.

III. EUROPA multo quam Africa aut Asia contractior, jam inde à Mædonibus & Romanis sedes Imperii fuit;

ORBIS TERRARUM. 5

fuit; post Christum vero natum domici-
 lium quoque Orthodoxæ Fidei. Patet
 ab Austro in Boream ad ccxxv leucas
 majores. A freto autem Gaditano ad
 Tanaim, hoc est, ab Occasu in Ortum
 DCC. Circumscribitur Oceano Septem-
 trionali, Atlantico, Mari Mediterraneo,
 Helleponto, Propontide, Bosphoro Thra-
 cio, Ponto Euxino, Bosphoro Cimme-
 rio, Mæotide, Tanai, & linea quæ à
 Tanaïs flexu porrigitur ad ostium flu-
 minis Obii. In ea hodie dominantur va-
 rii. Insulas Britannicas regit Carolus, fi-
 lius Jac. Stuarti, qui primus Scotiæ re-
 gnum Angliæ regno junxit. Hispaniam
 tenet Philippus IV, Philippi III filius,
 Philippi II nepos, Caroli V Imperatoris
 abnepos. Gallia subjecta est Christianis-
 simo nostro Regi Ludovico XIII, Hen-
 rici Magni filio. Germania Imperato-
 rem habet Ferdinandum Austriacum,
 cui uxor Eleonora Mantuana. Norve-
 gia & Dania subjectæ sunt Christiano
 IV, Frederici F. Sueciam habet Gusta-
 vus Caroli F. qui pulso ob religionem
 Catholicam Sigismundo, Rege ac nepo-
 te suo, Joannis Regis filio, ipse regnum
 invasit, & filio suo Gustavo reliquit.
 Poloniæ & Lithuaniam præest Sigismun-
 dus, quem Sueciæ regno à Carolo pa-
 tro exutum diximus. Hungaria, Bohe-

nia, Dalmatia, Croatia, & Sclavonia Imperatori subsunt. Græciam, Thraciam, Bulgariam tenet Turcarum Imperator, qui nunc est Sultan Amurath: Viciniores Asiæ partes habent Russus & Tartarus.

R E L I G I O per Europam alibi Catholica est, alibi Hæretica & Apostatica. Catholicæ Ecclesiæ caput est Romæ, successor B. Petri, Urbanus VIII, pietatis & eruditionis decus. cujus inter primas laudes merito ponendum est, quod literis amorem studiumque Francorum conjunxit, sicut de Urbano III loquitur Froissardus. Catholici cum eo sunt, ejusque ut veri pastoris vocem agnoscunt, in Gallia, Rex noster Christianissimus, Filius Ecclesiæ primogenitus, quem ideo primo loco commemoro. In Germania, Ferdinandus Imperator; in Hispania, Philipus Rex; qui etiam in ceteris suis divisionibus nullam Religionem præter Catholicam admittit. Sunt præterea Catholici omnes Italiæ Principes; adhæc, Duces Sabaudix, Lotharingix, Bavariæ; & Electores Imperii Ecclesiastici.

In Magna Britannia viget adhuc Calviniana secta, non quidem ad Puritanorum formulam, sive eorum qui cum

de-

doctrina ritus quoque Ecclesiæ damnant: sed ad normam eorum qui fidem habent Genevensium, ritus Catholicorum: multum tamen sibi de præclara Regis *Caroli* indole pollicentur omnes boni, augetque ipsorum spem conjugium cum sorore Christianissimi Regis nostri, bonis avibus nuper contractum: sperant enim voventque, & matris, & aviæ, summarum Heroïnarum, & uxoris divinis virtutibus, fideique singularis exemplo, ipsum quoque Regem ab infâmi errore per Christi gratiam in viam veritatis & vitæ revocandum esse, cum summa sua gloria, egregio Regni sui firmamento, & gaudio totius Ecclesiæ: deprehensum est enim ipsum haud ita pridem benignius Catholicos habere cœpisse. Sed nostra hæc vota sunt. In Scotia plerique adhuc ad Puritanos magis accedunt. In Hibernia, si vim adimas, & minas, omnes Catholici sunt. In Dania, Suecia, Norvegia, Lutherani sunt; sed serpit clanculum virus Calvinisticum. In Polonia & Lithuania Rex & plerique Proceres cum Clero & infinita manu nobilium, aliorumque civium & rusticorum turba, sunt Catholici; ceteræ religiones, ut sunt, Lutherana, Calvinistica, Ariana, Samosateniana, Anabaptistica, tole-

rantur & exercentur palam, ne ipsa quidem Judaica excepta. Bohemia habet Catholicos, sed etiam Hussitas, Valdenses sive Picardos, Lutheranos, Calvinistas, Judæos. Moravia præter ea etiam Anabaptistas, quos superioribus annis Imperator Ecclesiæ militans subvertit. In Belgica, sive inferiore Germania, Provinciæ quæ Hispanorum Regi parent, sunt omnes Catholicæ; quæ vero ab ipso secesserunt, delato ad Ordinum statum jure majestatis, mutarunt quoque publice religionem, eamque evererunt, quæ à Catholica quam longissime recedit. Viget ergo illic pro hoc tempore Calvinismus, & quidem ad formulam Gomaristarum, damnatis nuper in Dordrechtano Conciliabulo Arminianis, quorum ministri etiam oppressi, & vel finibus ejeti, vel in carceres conclusi sunt. Catholicos tamen, Lutheranos, Anabaptistas, Arianos, Samosatenianos, Brunistas, ipsique adeo Judæi, sub specie libertatis tolerantur; sed minus omnibus Catholicis. Verentur enim, ne, si sublato religionis dissidio priscam illam & Catholicam publice evehant, paulatim videantur ad Hispaniarum Regem, cum quo implacabile odium exercere cupiunt, accedere. In Helvetia Pagi quidam sunt Catholicos, ut Lucernensis,

ensis, Tugiensis, Suitensis, Underwal-
 entis, Solodurensis, Friburgensis, U-
 iensis, quidam Calvinistici, ut Tiguri-
 nus, Bernensis, Basileensis. Habent au-
 tem hoc proprium Calvinistæ, ut sta-
 tum, in quem irreperunt, evertant, ne-
 que ante conquiescant, quam ipsi rerum
 potiantur. Irrisores, turbulentis, factiosi,
 disputaces, ingrati, arrogantes supra
 quam dici aut credi potest, hostes Ca-
 tholicorum juratissimi; quique non tan-
 tum ipsi nihil conferunt ad repellendam
 imminentem Christianorum cervicibus
 Turcarum vim; sed etiam motis intesti-
 nis dissidiis, bellisque impediunt alios
 Reges id conantes, quin & opes vires-
 que ipsorum à communi hoste averfas
 in mutuam Christianorum perniciem
 concitant. Atque hoc ipsis est reformare
 Ecclesiam. In Turcia sunt Mahumetani
 & Græci Schismatici; quidam tamen
 etiam Catholici. In Russia Græci, Ar-
 menii, & Pagani.

OPES Principum ex annuo ipso-
 rum proventu æstimantur. Francorum
 Rex xxx milliones auri creditur exce-
 dere. Hispaniarum Rex ex omnibus suis
 conditionibus non colligit ultra xix millio-
 nes. Rex Magnæ Britannæ, quatuor:
 Polonia, tres: tantundem Venetiarum
 Dux. Pontifex unum cum dimidio.

10 B R E V I A R I U M

Hetrufcus duos, Sabaudus unum. Lotharingus dimidium ejus. Rex Daniæ c c millia coronatorum; Sueciæ tantundem. In Germania imperium confert fuo Imperatori ſex milliones auri: Valet autem millio decies centena millia coronatorum.

L I N G U Æ per Europam præcipuæ ſunt tres: Romanifmus apud Italos, Gallos, Hiſpanos. Teutonifmus apud Helvetios, Germanos, Bavaros, Suecos, Norvegos, Danos, Anglos, & pleroſque Belgas. Sclavoniſmus in Sclavonia, Polonia, Bohemia, Hungaria. Habent autem ſingulæ regiones in ſua lingua diverſas iterum dialectos. In quibusdam vero locis linguæ audiuntur quarum nullum eſt cum ceteris commercium, ut in Britannia, Armorica, Navarra, &c.

I N S U L Æ B R I T A N N I C Æ ſunt plures. Minores quidem Orcades xxx. & Hebrides xxiv. Majores vero duæ, Hibernia, & Albion, ſive Magna Britannia: juxta quas ſitæ ſunt iſulæ, *Mon, Angleſey, Vectis, & Gallico litori adpoſitæ Jerſey, & Gernefey*: In quibus vobis ultima ſyllaba *ey* iſulam ſignificat.

H I B E R N I A, *l'Irlande*, veterum Scotia eſt. Lacum præcipuum habet *Erneſem*, cui vicinum eſt Purgatorium
Patri-

ORBIS TERRARUM. II

Patritii. Fluvii sunt plures; quorum quidem maximus Sannovius; nobilitatur tamen præ ceteris Avenlisius, ob Dublinum urbem Regiam & Archiepiscopalem; cujusmodi etiam sunt Armachia, Cassilia, & Toam. Hi quatuor Archiepiscopatus habent sibi subjectas sedes **XXIX** suffraganeas.

MAGNA BRITANNIA, cujus situm Ptolemæus infeliciter descripsit, dividitur in Scotiam, quæ Boream respicit; Angliam, quæ Austrum; & Walliam, quæ Occasum. **SCOTIA**, *l'Écosse*, amnes habet, Tinam, Escam, Lethum: Montem, Grampium: Silvam, Caledoniam: Lacum, Nessum: Urbem Regiam, Edenburgum: Scholas, Andreapolim & Alberdoniam. Promontorium Boreale Orcas, *Dunsbyhead*.

ANGLIA, *l'Angleterre*, nomen traxit ab Anglis Saxonibus; fluvios famosos habet Tamesin, & Sabrinam, quarum illa Londinium alluit, *Londres*, urbem regiam: hæc Glocestriam. Promontoria sunt, Cantium, *Kent*, & Nerium, *Cornouaille*. Archiepiscopi duo, Cantuariensis, *Canterbury*, & Eboracensis, *Torck*. Ille est Primas regni, haberque suffraganeos **XXII**. Hic tres duntaxat. **CAMBRIA** sive Wallia versus Occasum porrigitur ad mare Hibernicum,

cum, ab eaque Primogeniti Regum dicuntur Principes Walliæ. Portus versus Orientem est Dubris, *Douvre*, ex adverso Califfi: versus Occasum est *Pley-mouth*: sunt & alii passim portus Santwyck, Gravesand, Colcester: Merces Britannicæ sunt, stannum, lana, pannus, cervisia; nam aurum argentumve exportare fas non est. Lupos vero insula tota non habet.

HISPANIAM, quæ avorum nostrorum memoria cœpit foris inclarescere, quum ante vix ipsa sibi adversus incursiones Pænorum, Romanorum, Gothorum, Vandalorum, Saracenorum, sufficeret, Romani in Citeriorem & Ulteriorem divisere; quarum illa Tarraconensis dicta fuit; hæc habuit Bæticam & Lusitaniam. Illam à Vandalis vocamus hodie Andalusiam; hanc à porru Calæ Portugalliam. Montes Pyrenæi Hispaniam separant à Gallia: cetera ambit inare. Ad fauces Freti Gaditani (quod nos vocamus *le Détroit de Gibraltar*) est Calpe mons, quem Saraceni vocant *Gibal Tarif*, quasi dicas, montem *Tarifi*; respondetque ei in Africâ Abyle mons, quem nunc vocant *Ceutam*. Montes istos dixerunt antiqui Columnas esse Herculis, à quo & fretum ipsum perfossum crediderunt. Flumina quæ in mare

Ibe-

bericum exonerantur, sunt, Tholobis, Tarderat; Rubricatus, Lobregat; Iberus, Hebro; Durias, Guadalviar; Sucro, Xucar; Terebus, Segura; Tader, Guadalentin. Nam in Oceanum influunt Bætis, Guadalquivir; Anas, Guadiana; qui medio cursu mergitur, ac post decem leucas iterum erumpit: Tagus, Tajo; Munda, Mondego; Durius, Duero; Minius, Mingo. Regna Hispaniæ divisa olim inter plures fuere; ac tunc quidem nemo erat illorum, qui non Francorum Regibus libenter adsurgeret, inque adversis rebus ipsorum salutarem opem imploraret: nunc omnibus illis regnis ad unum caput reductis, auctaque aliunde potentia, crevit cum fortuna animus, eoque tandem devenit, ut plura adhuc adpetat. Regna hæc sunt, Granata, cujus urbs primaria à Saracenis condita, idem nomen habet. Andalusia, in qua eminent Hispalis, Seville, Nebrissa, Corduba, & Iæen. Estramadura, in qua Pax Julia, Badajos; Augusta Emerita, Merida; ad Anam utraque. Murcia, in qua Carthago nova, Cartagena. Valentia, in qua urbes, Valentia, & Ilice, Alicante. Catalonia, in qua Dertosa, Barcino, Tarraco, Emporia. Aragonia, in qua Cæsar-augusta, Saragossa; Ilerda, Lerida, Orgelis, Urgel, Osca,

Oſea, Hueſca, Guipiſcoa, in qua Tolofa & Flaviobriga, *Fuentaravie*. *Biscaia*, in qua Flavionavia, *Bilbao*. *Aſturia*, in qua Oviedum: *Galecia*, in qua Compoſtella, *S. Jago*. *Legio*, quæ urbem habet ejuſdem nominis. *Caſtella nova*, in qua Toletum & Madridum. *Caſtella vetus*, in qua Salmantica & Valedolit. His acceſſere *Navarra* pars, in qua Pampelo, *Pampelune*; & *Portugallia*, in qua Urbes, *Olifippo*, *Liſbone*, ad Tagum flumen; *Conimbrica*, *Coymbre*; *Eboræ*, *Epora*. *Algarbia*, in qua *Silvis* & *Tavila*. Inſulæ vicinæ Hiſpaniis ſunt, in Oceano quidem, *Gades*, *Cadiz*: in Mediterraneo vero, *Gymneſiæ* ſive *Baleares*, *Majorica*, & *Minorica*, cum *Ebyſo*, quæ nunc *Yvica* dicitur; minores volens prætereo.

Titulus Regis ſic fere concipitur: *Philippus*, Dei gratia Rex Caſtellæ, Legionis, Aragoniæ, utriuſque Siciliæ, Hieroſolymæ, Portugalliæ, Navarræ, Granaſolymæ, Toleti, Valentia, Galiciæ, Majoricæ & Minoricæ, Hiſpalis, Sardinia, Cordubæ, Corſicæ, Murcia, Jaën, Algarbia, Algeriæ, Gibraltar, Inſularum Canariæ, Indiarum Orientalis & Occidentalis, Inſularum & Continentis Oceani: Archidux Auſtriæ; Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantia, Limburgi,
LUXEM-

ORBIS TERRARUM. 15

Luxemburgi, Geldria, Mediolani, &c.
Comes Habsburgi, Flandria, Tirolis,
Barcelonæ, Artesia, Hannonia, Hol-
landia, Zelandia, Namurci, Zutpha-
ria, &c. Marchio Imperii, Dominus
Biscia, Frisia, Mechlinia, Trajecti,
Transisalanæ, Gruningæ: Dominator
in Asia & Africa.

GALLIA, *la Gaule*, quæ & ante
Romanos belli gloria per orbem claruit,
& sub Romanis per diu habuit Imperii
sedem Augustæ Trevirorum, Pyrenæis,
Oceano, Rheno, Alpibus, & mari Me-
diterraneo clauditur. Hæc à Romanis
initio tributa fuit in Citeriorem & Ul-
teriorem. Illius pars Cisalpina sive Ita-
lica, ab habitu gentis vocata fuit Toga-
ta: Transalpinæ vero pars vicinior dicta
fuit Provincia Narbonensis; fuitque
Braccata. reliquam omnem Galliam
quæ Comata adpellabatur, divisit Cæsar
in partes tres, Aquitanicam, Celticam,
quæ postea Lugdunensis vocata est, &
Belgicam: nam Provinciam Narbonen-
sem, quæ jam tunc Romanis parebat,
non accensuit ille Gallia à se vincendæ.
Franci partem illam quæ ipsorum armis
subacta fuit, adpellavere *Franciam* Oc-
cidentalem: ad discrimen scilicet Fran-
cia Orientalis, quæ est in Germania.
Itaque Aquitania initio Francia non
fuit,

fuit, Burgundia Sequanica, *la Franche Comté*, nunc non est Francia. Hodie enim Franciam vocamus, eam omnem Galliam, quæ Regi nostro subjecta est. Et quia de veteri illa ditione partes Rheno, Scaldi, Mosæ, ac Mosellæ vicinæ jam pridem abrasæ sunt, facile est videre quantum imminutum sit Francorum prædium. Eam ergo hodie ab Italia separat adhuc antiquus limes; à Sabaudia Rhodanus; Araris à Burgundia; Mosella à Lotharingia, & Ducatu Luxemburgensi; *La* rivulus à Flandria. Animum alii in Mediterraneum influunt, ut Varus, *le Var*. Argenteus, *Argent.* Rhodanus, *le Rh:sne*. Ledus, *le Lez*. Arautaris, *Erhault*. Obris, *l'Orbe*. Atax, *l'Aude*; è quibus Rhodanus recipit ripa dextera Ararim *la Saone*, Eriduam, *l'Erieu*, Ardescham & Vardonem, *le Guard*: sinistra Isaram, *l'Isere*; & Druentiam, *la Durance*. Arar excipit Loignionem, *le Loing*, & Dubim, *le Doux*. In Oceanum vero se exonerant, Atyrus, *l'Adour*; Garumna, *la Garone*; Carantonus, *la Charente*; Altisio, *l'Autie*; Semaïna, *Ligeris*, *la Loire*; Orna, *l'Orne*; Sequana, *la Seine*; Somona, *la Somme*; Scaldis, *l'Escault*; Rhenus, *le Rhin*. Atyrus duos Gавos recipit ex Pyrenæis devolutos. In Garumnam influunt lava quidem

dem Savus, Gimovus, Ægircius, *le Gers*, & Balisa. Dextera vero, Tarnis, *le Tar*; Oldus, *l'Ot*; Duranus, *la Dordogne*. In Ligerim, Elaver, *l'Allier*; Vigena, *la Vienne*; Anger, *l'Indre*; Caris, *le Cher*; Maduana, *le Maine*, qui recipit Sartram, Huinam, & Ledum *le Loir*. In Sequanam, Matrona, *la Marne*. Icauna, *l'Ionne*; Alba, *l'Aube*; Æsia; *l'Oise*. In Æsiam, Axona, *l'Aisne*, qui recipit Basulam, *le Vesle*. In Scaldim, Legia, *le Lys*; Scarpa, *l'Escharpe*; Dendra, & Demera. In Rhenum, Mosa & Mosella. Postremum, plures habet sola Gallia fluvios opportunos, & fluminibus impositos pontes, quam reliqua omnis Europa. Montes Galliarum præcipui sunt Pyrenæi, Alpes, Gebenna, Vogesus, Jura. Alpium aliarum sunt Maritimæ; aliarum Graiarum & Coctiarum; aliarum Penninarum; quæ à Penno Deo nomen habent. Herculem Graiis, Annibalem Coctiis, in Italiam venisse constat. Fuit autem Francorum Regibus id semper curæ, ut per Alpes plures ipsis aditus paterent in Italiam. Lacus maximus est Lemanus. Divisiones alias Galliarum, quæ sub Romanis, Gothicis, Francisque primæ, secundæ, ac tertiæ stirpi, fuere, nunc omitto, contentus præsentia referre. Francia igitur, si eam seorsum à partibus iis quæ abra-

A a

sunt,

sunt, spectes, varie dividi potest, per Dioceses, per Parlamenta, per Provincias, per Censum. Harum primæ, non tantum quia vetustissima est, sed etiam quia maxime proportionata, minimeque obnoxia mutationibus, & nunc insistemus. Sub Imperio igitur Christianissimi Regis nostri sunt, 1. Diocesis Lugdunensis, ad Rhodani & Araris confluentes, cujus Præsul vocatur Cleri Gallicani Primas. 2. Rotomagensis ad Sequanam in Normannia, quæ est Lugdunensis secunda. 3. Turonensis, ad Ligerim, quæ est caput Britannix, in Lugdunensi tertia. 4. Senonensis ad Icaunam, habet in se Lugdunensem quartam; à qua resecta est, & in Metropolim erecta, Lutetia Parisiorum. 5. Treverensis ad Mosellam, suffraganei sunt in Francia, Metensis, Tullensis, Verdunensis, omnes in Belgica I. ipse autem est Elector Germanus. 6. Vefontinus ad Dubim extra Franciam est: ejus suffraganeus tamen Bellicensis paret nostro Regi, in Lugdunensi quinta. 7. Remensis, Dux & par Franciæ, est in Belgica secunda, ad Basilam flum. 8. Viennensis prima est ad urbem ejus nominis adsitam Rhodano. 9. Ad Narbonam quæ Ataci prætextitur, est pars una secundæ Viennensis. 10. Ad Tolosam,

quæ

quæ Garumnæ est adposita, pars altera. 11. Ad Aquas Sextias, *Aix en Provence*, pars una tertiæ Viennensis. 12. Ad Arelaten, *Arles*, pars altera. 13. Ebrodunensis, *Embrun*, est quartæ Viennensis. 14. Biturica, *Bourges*, Aquitanix primæ; diciturque ejus Præsul utriusque Aquitanix Primas. 15. Burdegala, *Bordeaux*, Aquitanix secundæ, ad Garumnam. 16. Auscii, Aquitanix III ad Ægircium flumen. 17. Avenio cessat Pontifici.

Nec fuerit abs re, breviter hoc loco ostendere, quænam in Gallia civitates Episcopales quibus Metropolitibus subjæta sint. Habet ergo *Lugdunensis* Archiepiscopus suffraganeos IV. *Eduensem* sive *Augustodunensem*, *Autun*; *Lingonensem*, *Ducem & Parem Franciæ*, *Langres*; *Cabillonensem* ad *Ararim*, *Châalons sur Saône*; *Matisconensem*, *Mâcon*. *Rotomagensis*, sex. *Baiocastinum*, *Baieux*; *Abrincatensem*, *Avranché*; *Ebroicensem*, *Evreux*; *Sagiensem*, *Sez*; *Lexoviensem*, *Lizieux*; *Constantinum*, *Constances*. *Turonensis* IX. *Cœno-manensem*, *Mans*, ad *Sartram* amnem; *Redonensem*, *Rennes*; *Andegensem*, *Angers*, ad *Meduanam*; *Nannetensem*, *Nantes*, ad *Ligerim*, *Corisopitensem*, *Corponaille*; *Venetensem*, *Vannes*:

Briocensem. *S. Brieu*; Macloviensem,
S. Malo; Leonensem, *S. Paul de Leon*;
 Tricoriensem, *Triguier*, & Dolensem,
Dol, qui quondam Archiepiscopi titu-
 lum ac dignitatem gessit. *Senonensis* tres,
 Autissiodorensem, *Auxerre* ad Icau-
 nam; Treassinum, *Troyes en Champa-*
gne, ad Sequanam. Nivernensem, *Ne-*
vers. nam, P A R I S I E N S I S cum
 subiectis Carnutenfi, *Chartres*, Aurelia-
 nensi, *Orleans*, & Meldensi, *Meaux*, à
 Senonensi resectæ sunt, ann. MDCXXIII.
 De *Treverenfi* ejusque tribus suffraga-
 neis, deque *Vesontino*, jam dixi. *Rhe-*
mensis suffraganei sunt octo: *Suessio-*
nenfis, *Soissons*, Catalaunensis ad Ma-
 tronam, *Comes & Par*, *Chaalons sur*
Marne: *Laudunensis*, *Dux & Par* Fran-
 ciæ, *Laon*: *Silvanectensis*, *Senlis*: *Bello-*
vacensis, *Comes & Par* Franciæ, *Beau-*
vais: *Ambianensis*, *Amiens*: *Novo-*
menfis, *Comes & Par*, *Noyon*: *Bono-*
nienfis in Pago Gessoriaco, *Boulogne*
sur mer: nam *Morinensis* sive *Terua-*
nenfis, *Teruane*: itemque, *Cameracen-*
sis, *Cambray*: *Atrebatensis*, *Arras*: &
Tornacensis, *Tournay*, jam inde ab
 ann. MDXXV translato ad Burgundum
 jure omni Politico, Ecclesiasticam quo-
 que subjectionem Rhemensi avertent.
Viennensis Metropolis habet sibi
 sub-

subjectos Episcopos, Genevensium, *Geneve*,
 cujus sedes ob civium hæresi infectorum
 rebellionem translata est Anicum, Sabaudix
 opidum, *Anicy*: Gratianopolitanum, *Grenoble*,
 ad Isaram: hanc autem urbem vocat Cicero in Epistolis
 Cularonem: Albensem sive Vivariensem,
Viviers; Diensem, *Die*; Valentiniensem,
Valence, ad Rhodanum; Maurianensem,
S. Jean de Morienne. *Narbonensis* habet
 suffraganeos novem, Biterrensem, *Beziers*;
 Agathensem, *Agde*; Carcassonensem,
Carcassonne; Nemausensem, *Nismes*;
 Lutevensem, *Lo-desve*; Monspeffulanum,
Montpellier, qui olim fuit Magelonæ,
 in stagnis Volcarum: S. Pontii Tomeriarum,
S. Pont de Tomiere; Alectensem, *Alet*, & Uccen-
 tensem, *Uzez*. *Tolosanus* habet septem;
 Apamiensem, *Pamiers*; Mirapicensem,
Mirepoix; Montis Albani, *Montauban*;
 Vaurensem, *Vaur au pais de Lauragais*;
 Lombariensem, *Lombez*; S. Papuli, *S. Papoul*,
 & Rivensem, *Rieux*. *Aquiseptiensis* habet
 quinque; Aptensem, *Apt*; Reiensem,
Ries; Forojuliensem, *Frejuls*; Vapincensem,
Gap; Cistariensem, *Sisteron*. *Arelatensis*
 præest quatuor suffraganeis: Massiliensi,
Marseille; Tricastino, *S. Paul de Tricastin*;
 Telonensi, *Toulon*; & Arausionensi,
Oranges

Ebrodunensis subjecti sunt sex, *Diniensis*,
Digne; *Grassensis*, *Grasse*; *cujus olim se-*
des fuit Antipoli, *Antiboul*; *Venciensis*,
Vences; *Glandatennensis*, *Glandeves*; *Se-*
netensis, *Sanes*; & *Nicensis*, *Nice*. *Bitu-*
ricensis habet suffraganeos undecim;
Claromontensem, *Clairmont en Auver-*
gne; *S. Flori*, *S. Flour*; *Ruthenensem*,
Rhodes; *Vabrensem*, *Vabres*; *Caduen-*
sem, *Cahors*; *Lemovicensem*, *Limoges*;
Tutelensem, *Tulle*; *Mimatensem*, *Man-*
de; *Albientem*, *Alby*; *Castrensem*, *Ca-*
stres; & *Anicientem*, *Puy en Velay*. *Bur-*
degalensis Archiepiscopi suffraganei sunt
 novem: *Aginnensis*, *Agen*; *Enculifinen-*
sis, *Angoulesmè*; *Santonicus*, *Saintes*; *Pi-*
ctaviensis, *Poitiers*; *Petrocorientis*, *Peri-*
gueux; *Condömensis*, *Condon*; *Malea-*
centis, *Malezan*; *Luxionensis*, *Luçon*; &
Sarlatensis, *Sarlat*. *Auscus* vel *Auxi-*
tanus habet suffraganeos decem, *Aquen-*
sem, *Acqs*; *Lectoratensem*, *Laitouze*;
Convenensem, *Conseran*; *Adurensem*
Airè; *Vasatensem*, *Bazas*; *Lescarien-*
sem, *Lescar*; *Tarbensem* in *Castris Bigor-*
ris, *Tarbes*; *Oleronensem*, *Oleron*, & *Baio-*
nensem, sive *Boatum*, *Baione*: nam *Elu-*
se jam pridem esse desuit: *Pampelo* vero
 retracta est ad *Hispanos*. *Pares* seculares
 cum titulo *Ducali* sunt, *Burgundus*,
Normannus, & *Aquitanus*: cum titulo
 vero

vero Comitatenſi, Flander, Tolofanus,
& Campanus.

FRANCOS autem imprimis com-
mendant iſta. 1. Zelus Religionis Catho-
licæ: nuſquam enim terrarum arden-
tius Deus ab omni ſexu, ab omni ætate,
ab omnibus ordinibus colitur, & qui-
dem ſine ullo vel fuce vel inquisitione:
In Gallia ſe primum exſeruit ſub Con-
ſtantino publica Chriſtiani nominis
profeſſio, fugato Paganismo. Primus
Europæ Regum Chlodovæus Chriſti fi-
dem in Gallia amplexus eſt. Primus Ca-
rolus Magnus, ut nutantem in Occi-
dente fidem Catholicam ſtabiliret, Im-
perium Francorum inſtituit. Plures
Martyrès habuit ſola Gallia ob Chriſti
nomen, quam cetera omnis Europa.
Nuſquam alibi plura ob commune Ec-
cleſiæ bonum Concilia celebrata ſunt.
In Gallia præcipuorum Cœnobiorum
ſunt origineſ, Cifterciensium, Clareval-
lenſium, Præmonſtratensium, Clunia-
cenſium, Grandimontensium, Carthu-
ſianorum, quorum propagineſ in reli-
quam Europam, imo & terrarum Or-
bem, poſtea deductæ ſunt. Franci Ro-
manos Pontificeſ, ut Eccleſiæ Chriſtia-
næ parenteſ, nudos de ſuis bonis ditave-
re: oppreſſoſ defendere: ejectoſ excepe-
re: fugatoſ reſtituere: quodque omnium

Gentium erat officium, soli præstitere :
 ob quas res merito Reges Franciæ di-
 cuntur Christianissimi, & filii Ecclesiæ
 primogeniti. Habet quidem Francia ex
 suis nuper ortos visceribus hæreticos
 Calvinistas; sed solos; & quis unquam
 ager sine lolii mixtura? habet ergo, sed
 non probat; habet, sed ut formosa facies
 verrucam: ut Israëlita in terra Sancta
 Philistæos; ad fidei suæ exercitium, exi-
 gentibus ira adhuc peccatis nostris, de-
 nique in spem ipsorum conversionis.

2. Commendat etiam Francos Monar-
 chiæ duratio. jam enim MCC anni sunt,
 quum Reges Regibus perpetuo succe-
 dunt, & quidem præcipuis virtutibus
 insigniti; alii quidpe Sancti audiunt, alii
 Fortes, Intrepidi, alii Clementes, alii
 Augusti, alii Justi, alii Casti, alii Pru-
 dentes: In LUDOVICUM hodie re-
 gnantem Deus plena manu omnia ista
 bona simul congeffit, addita insuper
 singulari in rebus gerendis felicitate.

3. Commendant insuper Francos divi-
 næ defensionis miracula: nunquam
 enim deseruit cæleste numen: excitata
 etiam desperatissimis rebus ad viros
 animandos Virguncula. Quam fuerit
 stupenda Galliæ post excessum Henrici
 III Regis Christianissimi ex circumstan-
 tibus malis liberatio, sciunt & testari
 pos-

possunt, qui tunc vixerunt. 4. Adde legum Sanctitatem; ex Gallia quidpe ceteræ fere gentes per Europam traxere Rerum publicarum suarum administrandarum exemplum. Qui Senatum Parisiensem videt, habet, unde sibi repræsentet Amphictyonum gravitatem, Arcopagitarum dignitatem, Senatus Romani splendorem & majestatem. 5. Adde sanctitatem, eruditionem, modestiam, Cleri. 6. Adde toto regno florentes literas, artes, sapientiam. Una Parisiensis schola plurimarum per Europam est mater: ex ea profecti P. Lombardus, Albertus Magnus, Thomas Aquinas, & miraculum orbis Julius Cæsar Scaliger. Debent literatores Budæo, Turnebo, Erasmo, Passeratio. Debent Cujacio, Alciato, Tiraquello, Jureconfulti: Fernelio, Dureto, Riolano, Medici: Aurato & Ronfardo Poëtæ: Muræto Oratores: B. Hilario & S. Bernardo, Theologi: Orontio, Mathematici: Fremenio pictores: Imperatores denique & belli Duces Henrico Magno. 7. Neque omittenda est morum comitas. Huc ergo tanquam in veram humanitatis scholam mittitur quotannis ex omnibus Orbis partibus selecta nobilitas, ut cum lingua civilem vivendi modum posita barbarie addisecat. 8. Ad-

dam postremo loco ubertatem & felicitatem soli. Cujus tria sunt signa certissima. Primum, eveditiones & exportationes fructuum merciumque domi natarum, tritici, inquam, salis, vini, olei, lanarum, croci, glasti, ferri, telarum, merciumque manufactarum. Secundum, frequentia portuum, versus utrumque mare, Interius & Exterius, urbiumque nihilominus à mari remotarum amplitudo & multitudo. Tertium, civium copia. Hisce rebus fit, ut una Gallia plura valeat regna.

Sunt etiam in *Gallia Belgica* Germaniæ dux Cisirhenanæ, diversæ à Germania magna. Dividitque illas Mosella fluvius, quem Ptolemæus Obrincum vocat. In *Germania Superiore* sunt Helvetia, Alsatix pars Cisirhenana, Lotharingia, Palatinatus pars, cum agro Mouguntiaco. In *Germania Inferiore* sunt Treveri, Leodienses, Mursenses, Clevenenses, Bergenses, Juliacenses, Batavi, alique, quos omnes, jura quæ habent, & privilegia, & arma, à Francorum Regibus tenere nemo gentium ignorat. Hodie promiscue vocant Provincias Belgicas; & Provincias Germaniæ inferioris, eas omnes, quas Burgundionum Dux, qui nunc est Rex Hispaniarum, ut patriam hereditatem vel habet, vel petit;

petit; quamvis illarum nonnullæ trans Rhenum in Germania Magna sitæ sint. In Gallia numerantur, *Artesia*, cujus Metropolis *Atrebatum*. *Flandria*, in qua *Gandavum*, *Brugæ*, *Ipræ*, *Insulæ*, *Duacum*. *Hannonia* habet *Valentinianas*, & *Montes*. *Luxemburgum*, *Limburgum*, *Namurcum*, *Cameracum*, *Mechlinia*, habent urbes singulæ suorum nominum. *Zelandia* quoque tota Gallica est, ad ostia *Scaldis*, constatque pluribus insulis, quarum nobilissima est *Walachria*, habens opida portusque, *Vlissingam*, *Middelburgum*, *Veriam*, *Armudam*. Trans Rhenum in Germania Magna, sunt *Frisia Occidentalis*; quæ urbes habet, *Alcmariam*, *Enchusam*, *Hornam*, aliasque. *Frisia* simpliciter ita dicta, est in Germania Magna, habetque *Leopardiam*, *Harlingam*, *Doccomium*, *Franekeram*, urbes præcipuas. *Groninga*, urbem habet cognominem. *Geldria* habet *Rurmundam*, & *Arnemium*. In *Transisalania*, *Overyssel*, sunt *Daventria*, *Campi*, *Swolla*. Ultima *Transrhenanarum* Provinciarum in Germania inferiore est *Zutphania*. Ex utraque *Rheni* parte sitæ sunt, *Hollandia*, & *Ultrajectum*, *Utrecht*. Illius urbes sunt *Dordrechtum*, *Harlemum*, *Delfum*, *Leida*, *Amstelædamum*, *Gouda*: Hujus,
Tra-

Trajectum, Civitas Archiepiscopalis, & Amersfordia. Habent autem singulæ Provinciæ Curias suas supremas, in quibus jus dicunt peremptoriè, & à quibus non datur provocatio. Quæ autem est Hagæ Curia Ordinum Generalium, ea tantum decernit de rebus ex communi confederatione ad bellum, pacem, & navigationes pertinentibus. Gubernator Hollandiæ, Zelandiæ & Westfrisiæ post excessum Mauritii Nassovii, est Henricus ejus frater, Princeps Arausionensis. Gubernator Geldriæ & Trajecti est Ernestus Nassovius.

HELVETII, *les Suisses*, Pagos XIII tenent, ut sunt, Tigurinus, Zurich, Bernensis, Lucernensis, Urensis, Suitensis, Underwalt, Tugensis, Glaronensis, Basileensis, Friburgensis, Salodurensis, & Abbatiscellensis. *Valesiorum* tenent quæ inter Rhodani fontes & lacum Lemanum interjecta, montibus utrimque cingitur: urbs præcipua est Sedunum. *Alsatia* est Argentoratum: *Nemetum* Spira; *Vangionum* Wormatia. *Palatinatus* habet cis Rhenum in Gallia Franckendaliam & Neostadium.

GERMANIA MAGNA, sive Transrhenana, nunquam à Romanis exacte cognita, nedum subacta fuit. Eam
omnem

omnem Franci hodie ex una ejus gente vocant Alemaniam: Sunt enim Alemanni siti ad fontes Danubii: nomen habent vel à viris, nam *Man* virum significat, ut in *Nortman*, *Herman*, *Karolman*, *Duitsman*; vel ab Alemone amne ejus tractus. Debet autem Germania Imperium suum Francis: nunc, devoluta per Saxones & Suevos ad domum Austriacam gubernatione, paret Burgundioni. Terminatur Rheno, Vistula, Oceano, & Danubio. Amnes habet præter eos quos jam dixi, *Vidrum*, *le Vecht*; *Amasim*, *l'Embs*; *Visurgim*, *le Weser*; *Albim*, *l'Elbe*; *Oderam*, *l'Oder*. In Rhenum influunt ex parte Germanica *Nicer*, *le Necker*, ubi sunt, *Reutlinga*, *Tubinga*, *Stutgardia*, *Helbrunna*, & *Heidelberga*. *Mœnus*, *le Mein*, ubi sunt *Bamberga*, *Wurtzburgum*, quam vocant *Herbipolim*, ac denique *Francofurtum*. *Lupia*, *la Lippe*, ad quem sunt *Paderborna* & *Lipstat*. In *Visurgim* se præcipitant *Fulda*, *Adrana*, *Alara*. In *Albim* se exonerant parte dextera *Elstera*, & *Havela*; læva, *Molda*, & *Sala*. Sunt autem in Germania Regna aliquot, & Ducatus, & Comitatus, & Marchionatus. Regna sunt: *Norwegia*, in qua *Berga*; *Suecia*, in qua *Stocholmia*; *Dania*, in qua *Hafnia*, *Koppenhagen*; *Bohemia*, in qua *Pra-*
ga,

ga, ipsumque insuper REGNUM GERMANIÆ. Ducatus præcipui sunt hi, *Saxonia Superior*, & *Inferior*, quarum hæc habet Ducatum Lawenburgicum, Lunenburgensem, cui vicinus Episcopatus Halberstadensis; & Meckleburgensem cum Ducatu Brunsvicensi, cui nunc præest Ulricus frater Christiani Halberstadensis. Illa Electoratum Saxonicum, cum Misnia, & Lusatia. nam Westfalia, quæ Saxoniam quondam fuit, nunc alios Dominos habet. Electoratum nunc præest Joannes Georgius, cujus aula Dresdæ. *Dux Wirtembergicus* in Suevia habet Tubingam & Stutgardiam ad Nidrum fluv. *Dux Bavaria* habet Ingolstadtium & Ratisponam ad Danubium. *Dux Silesiæ* Vratislaviam, *B. eslaw*, ad Oderam. *Dux Holsatiæ* Sleswicum, Segeburgum. *Wurceburgensis* Dux præest Franciæ Orientali, in qua est Bamberga. *Comites* præcipui sunt isti, *Palatinus*, *le Comte Palatin*, habens cis. & trans Rhenum, itemque ad Danubium, amplas ditiones. Inferioris Palatinatus caput est Heidelberga: Superioris Amberga. utrique nuper, adsumpto etiam Electoris titulo, præest Maximilianus Dux Baviarum, post ejectum rebellionis titulo Fredericum Palatinum, Jacobi Britanniarum Regis generum: factum

id solenniter Ratisponæ an. MDCXXIII, die 23 Februarii. *Comites*, Embdensis & *Oldenburgicus* Frisiis vicini sunt, pertinentque ad Frisiam Orientalem. *Landgraviatus Hassia* habet Casseliam & Marpurgum, cui præfuit Mauritius Calvinista; nam Darmstadiensem habet Ludovicus, cui etiam adjudicatum est Marpurgum. In *Thuringia* est Erfordia. *Marchionatus Brandenburgicus* Sarmatis initio oppositus fuit, nunc est Electoratus, præstque illi Georgius Guilielmus. In eo Marchionatu est Jagerndorf. Archiepiscopus Magdeburgensis est totius Germaniæ Primas, habetque suffraganeos Merseburgensem, Michsnensem, Brandenburgensem, & Havelburgensem. Electores Ecclesiastici sunt, Moguntinus, Coloniensis, Treverensis. Seculares, Saxo, Palatinus, Brandenburgicus, & Rex Bohemiæ. *Urbes Anseatica*, les *Villes Anseatiques*, divisæ sunt in quatuor Anfas, Lubecensem, Coloniensem, Brunsvicensensem & Borusficam. *Circuli Imperii*, les *Cercles ou Kreits de l'Empire*, sunt decem: *Franconicus*, *Bavaricus*, *Austriacus*, *Suevicus*, *Rhenensis*, *Electoralis*, *Westphalia*, *Saxonia Superioris*, *Saxonia Inferioris*, ac denique *Burgundicus*. Curia sive Tribunal Forense litium decidendarum in Imperio,

rio, est Spira Nemetum, in ripa Gallica. Titulus Imperatoris, ex quo res ad domum Austriacam delata est, sic fere concipitur, *** Dei gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Slavoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiria, Carinthiæ, Carniola, & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c.

Danubius maximus, inter lacum Constantiensem & Nicri fontes haud procul Schafhusia in Hercinia oritur, decurritque per Sueviam & Alemanniam, ubi est Ulma, itemque per Baviariam, Austriam, & Hungariam, ac sumpto Istri nomine mergitur Ponto Euxino, *Mer Major*, ou *Mer Noire*, quinque ostiis. Influent in ipsum amnes LX, quorum præcipui, ex parte dextera, Lechus, ad quem Augusta Vindelicorum *Augsbourg*: Isëra, ad quam Frisinga, urbs Episcopalis: Oenus *l'In*, qui Oeniponti nomen dedit, *Inspruck*, urbi Metropolitanæ, cujus suffraganeæ sunt, Tridentina, Passaviensis, Vienna Austriæ, Gurca, Brixia, Frisinga, Secovia, & Chyema. Recipit autem Oenus Saltzam, ad quem sita est Saltzburgum, dicta quondam Juvavia, sedes Archiepiscopalis; Anisam, *l'Ent*, qui Bavaros à Pan-

Pannoniis determinat ; Tum Arabonem , *Rab*, & nobilissimos amnes Dravum Savumque. Deinde Moravam & Jeterum. Sinistra ripa accipit Alemonem , ad quem est Eichstadium. Regionem ad quem Ratispona , & ex Carpatho monte decurrentes , Teyam , sive Tibiscum , & Malkam, qui juncti , Danubio miscentur.

AUSTRIÆ caput est Vienna , ad Danubii ripam sinistram. Austrum versus ei adsidet *Stiria* Ducatus, inter Muer & Mietz amnes, qui in Dravum influunt. Est & Ducatus *Carinthia* inter Muer & Dravum, cujus incolæ strumosi. Est denique & *Carnia*, hisce omnibus Australior.

HUNGARIA partem tenet veteris Pannoniæ, quæ tota Cisdanubiana Jazygumque fuit, & *Dacia*, quæ fuit Transdanubiana. Est autem Hungaria Turcorum Imperio proxima, qui in ea quidem occuparunt Belgradum anno 1420. Strigonium, & Valponem anno 1443. Quinque Ecclesias, an. 1543. Budam, an. 1526. Albam Regalem 1543. Singidunum, anno 1439. Reliqua pars adjuncta Principum Catholicorum opibus, hostilem vim adhuc fortiter sustinet. Nam Calvinistæ ab Ecclesiæ defensione sunt alienissimi. Daciam hodie vocamus

mus *Transilvaniam*, vel *Sibenbergiam*, quasi dicas, *Septemcastrensem*, à septem urbibus, quarum primaria est *Cibinum*, *Hermanstat*: eam mediam interfecat *Marisus* fluvius. Possidetur autem à *Gabriele Bethlem*.

S I L E S I Æ amnis præcipuus est *Odera*, qui & *Viadrus* dicitur; urbs, *Vratislavia*, *Preflaw*: infra eam est *Moravia*, de qua dixi, urbs præcipua *Olmütz*. Ortum versus sequitur *Polonia*: cujus pars major, sive *Germanica*, cis *Vistulam* sita est; minor, sive *Sarmatica*, trans amnem. Flumina in *Vistulam* decurrunt ex parte *Germanica*, *Pilcza*, ad quam sita est *Petricovia*, *Pieter Kow*, *Tribunal Regni* unum: ex ripa vero *Sarmatica* fluit *Buck*, cui adsidet *Kaminiez*. Urbs minoris *Poloniæ* præcipua est *Lublinum*, sedes altera *Tribunalis*. Majoris vero *Poloniæ* urbes sunt *Cracovia*, *Sandomiria*, *Posnania*, & *Varsavia*.

B O R U S S I A, *la Prusse*, in *Regiam* & *Ducalem* dividitur; fuitque olim utraque *Equitum Teutonicorum*. In illa sunt, *Mariæburgum*, *Torunia*, *Culma*, *Varmia*, *Gedanum*, *Dantzick*: in hac, quam à *Rege Poloniæ* in *feudum* tenet *Georgius Guilielmus*, *Electo Brandenburgicus*, sunt *Elbinga* & *Mons Regalis*, *Königsberg*, *emporia* satis nota. In li-

tore hujus tractus colligitur Electrum. In *Livonia* sunt *Riga* & *Revalia*. In *Curlandia*, *Memel*, & *Windair*. In *Lithuania*, *Vilna*. In *Podolia*, quæ se ad Pontum usque *Euxinum* porrigit, est *Kiovia*. In *Russia* est *Moscow*, magni Ducis Aula & Tribunal.

ITALIA Alpibus separatur à Gallia & Germania, cetera cingitur mari Ligustico, Tyrrheno, Siculo, Adriatico. Mons Apenninus medio ejus dorso incumbit, pertingens inde à Liguria usque ad mare Siculum, occupansque quartam fere Italiæ partem. Amnes nobilissimi sunt, *Padus*, qui & *Eridanus*, *le Po*, *Athesis*, *Italis Adeste*, Germanis *Esch*, *Arnus*, *Tiberis*. *Padus* recipit ex Alpibus *Duriam*, *Ticinum*, *Adduam*, *Ollium*, *Mincium*. Parte altera ex Apennino, *Granam*, *Tenerum*, qui *Stura*, *Bormium*, *Serajam*, *Gabellum*, *Trebiam* & *Rhenum*, qui fluit per *Bononiam*. Vix autem duæ tertiæ partes Italiæ habent flumen navigabile. *Tiberis* recipit *Claniam*, *Cliani*; *Narem*, *Nera*, & *Anienem*, *Teverone*. Post *Tiberim* sequuntur *Liris*, nunc *Garigliano*, *Vulturnus*, *Silurus*, *Sibaris*, quem nunc vocant *Cocito*. Inde pergentibus ad mare superum occurrunt, *Aufidus*, *P' Ovanto*, *Horatii versibus* & clade Romanorum adversus

Afdrubalem clarus : postea Aternus, *Poscara*, *Metaurus*, *Metro*, cujus in ripa Afdrubal, Annibalis frater, cæsus fuit. *Lacus* in Transpadana regione sunt, *Urbanus*, *Lago Major*, qui *Ticinum* recipit, *Cerelius*, *Lago di Lugano*, *Larius*, *Lago di Como*, qui recipit *Adduam*, *Sebinus*, *Lago d'Isèo*, qui *Ollium* transmittit, *Benacus*, *Lago di Guarda*, per quem fluit *Mincius*. In *Hetruria*, *Perusinus*, qui & *Thrasymenus*, & *Vulsinus*.

In fronte *Italix* est *Pedemontium*, in quo *Augusta Taurinorum*, *Turin*, *Augusta Prætoria*, *Osta*, *Saluciæ*. *Monferrat* habet *Albam Pompeiam*. *Liguria*, *Genuam*. In *Lombardia* præcipuas tenet *Ducatus Mediolanensis*: *Supra eum* sunt *Rhati*; quorum urbs *Curia*, *Coire*: & ad *Adduam Vultureni*, quos quum tenerent nuper *Hispani*, extructa ante aliquot annos arce *Fuentes*, & occupata *Clavenna*, ope & armis Christianissimi Regis *Ludovici XIII*, in pristinam libertatem restituti sunt, hac lege, ut sola fides *Catholica* illic obtineat. Parte altera versus mare *Adriaticum* est *Forum Julii*, in quo *Aquileia*; Est *Istria*, in qua *Justinopolis*: est *Carniola*, in qua *Labatus*: est *Tirolensis Comitatus*. Est *Marchia Tarvisina*: sunt *Verona*, *Vicentia*, *Patavinum*, *Venetia*, *Brixia*,
Man-

Mantua, & cis Padum *Parma*. *Romandiola* juris est Pontificum cum *Ferraria*, ex donatione Pipini & Caroli Magni, Regum Francorum. Hic fuit Exarchatus *Ravennensis*, sive *Flaminia*. *Venerum* Respub. in primis potens est. Possidet ea *Corcyram* in ipso Sinus aditu sitam. Tum vicinas *Peloponneso*, *Cephaleniam*, *Zacynthum*, & *Nerigum*: inque *Ægæo* *Zaram*, & *Cretam*. Sequitur postea Magnus Ducatus *Hetruria*, *la Toscane*, in quo ad *Arnum* flumen *Pisa*, *Luca*, *Florentia*: & in mari *Insula Ilva*, cujus urbs *Cosmopolis* condita est à *Cosmo Mediceo*. Tum Tractus *Senensis*, *Perusinus*, *Orvietanus*, *Picenus*, *Marchia Anconitana*, Ducatus *Spoletanus*. Post hæc occurrit, *Latium*, *la Campagne de Rome*, in quo *Roma*, sedes Pontificis M. qui nunc est *Urbanus VIII.* & vicina *Romæ Ostia*, *Præneste*, *Pilastrina*, *Tibur*, *Tivoli*, *Alba*. Mons *Cacubus* est in sinu *Caietano*. *Campania*, *Terra di Lavoro*, habet *Capuam*, & versus mare *Puteolos* & *Baias*. ubi veterum structurarum monumenta & deliciarum reliquæ spectantur. In Regno *Neapolitano* est *Neapolis*. Montes sunt *Vesuvius*, *le mont de Somme*, *Massicus*, *Falernus Mondragone*. In *Aprutio* sunt *Aquila*, *Sulmo*, *Lancianum*, *Ortona*.

In Calabria, Policastrum & Regium. In Apulia Daunia, *Apuglia plana*, Asculum, Manfredonia. In Peucetia Barum, à quo regio Barenfis nomen traxit, Polinium, Trantum, Venusium. In Salentinis sunt Hydrus *Otranto*, Gallipolis, Brundisium.

I N S U L Æ circa Italiam sunt *Corfica* Genuensium, *Sardmia* & *Sicilia* Regis Hispaniarum, minores studio omitto, Gallinariam, Georgonen, Caprariam, Palmariolam adpolitam Plumbino, Ischiam, Prochyten, Capreas, foedis Tiberii obscœnisque libidinibus decantatas. *Melita* ad Africam refertur.

S T I R I A Carinthiæ versus Orientem objicitur. Habet amnes, Stiram, Muram, Dravum: Urbes, Brugam, Grazium, Marchpurgum. *Sclavonia*, Illyrici veteris pars est, sita magna sui parte Savum inter & Dravum, *Croatia*, Hungariæ vicina est. *Liburnia* vicinior est sinui Adriatico: eamque sequitur Austrum versus *Dalmatia*, in qua sunt, Sara, Sebenicum, cum urbe Spalato, cujus Episcopus M. Antonius de Dominis ad Ecclesiam Catholicam à qua recesserat, reversus est, ac nuper Romæ extinctus. Habet eadem Dalmatia Stridonem, patriam B. Hieronymi. *Bosœna* ad amnem jacet sui nominis. *Servia* est veterum

Mœsia

Mœsia superior, ad finis Macedoniae ex parte sui Orientali. *Walachia* Serviae Rasciaeque objicitur ab Oriente; Amnem habet Alutam, qui se in Danubium præcipitat supra Nicopolim. *Moldavia* & *Podolia* tenentur à Poloniæ Rege contra Turcam.

ROMANIA est ipsissima Thracia, habetque ad Bosporum Constantinopolim, sedem Imperii Orientalis, quæ antea Byzantium dicta fuit, nunc vocatur *Stamboli*. Et quia eadem vocata fuit nova Roma, idcirco regio vicina vocatur Romania. Urbes in Romania præter Byzantium sunt; Pera, Nicopolis ad Nessum flumen, Philippopolis ad Hebrum, Adrianopolis, Trajanopolis, Selymbria in litore Propontidis. *Bulgaria* in extrema Europa inter Hæmum & Danubium sita est. *Tauricam* Chersonesum quæ *Gazaria* dicitur, insident Tattari Precopenses, subacti nunc à Turca. In *Grecia* primo occurrit trans Danubii decurrentis ripam dexteram, *Macedonia*, tum *Theffalia*, inde *Achaia*, cum *Bœotia*, ac denique *Peloponnesus*. In Bœotia sitæ sunt Thebæ, & Thespia. Ad mare Ionium sitæ sunt, Epirus, *l'Albanie*, Acarnania, *l'Acarnanie*, & *Ætolia*. Montes decantatissimi sunt, Athos, *Monte Santo*, Olympus, Pelion, Pindus,

Othrys, in Thessalia. Ceraunii in Epiro: Parnassus, Helicon, Hymettus, in Achaïa. *Flumina*, Strymon, Aliacmon, Peneus, Sperchius, Achelous, Asopus. *Urbes*, Thessalonica, Philippi, Amphipolis, Pharsalis, aliæque. *Promontorium* nobile Actium, ad quod commissa Pugna Actiaca. Sinus sunt Acarnanicus, ad quem Olpæ, nunc *Soppote*, Corinthiacus, *Golpho di Lepante*, cui adsidet Naupactus, Sarronicus, *Golfo di Engia*, Thermaicus, *Golfo di Thessalonica*. *Insulæ* in Ionio, Corcyra, *Corfu*, Nerigus, Cephalenia, Naxus, Ithaca, Zacynthus: inque Ægæo, *l' Archipelago*, Creta centum quondam Urbibus clara, cum labyrintho, postea, *Eubæa*, quæ Euripo disjungitur à Bœotia. In Ægæo sunt *Cyclades*, quarum notissimæ Delus & Andros: *Sporades*, in quibus Icaria, Samos, Pathmos, Claros, Chios, atque aliæ.

PELŒPONNESUS, *la Morée*, Isthmo, adhæret Continenti. In ea fuere populi Corinthii, Sicyonii, Elei, Messenii, Lacones, Argivi, & in medio istorum Arcades. *Flumina*: Eleorum, Peneus, ad quem Pisâ Olympica, & Alpheus: Messeniorum, Pamisus: Lacedæmoniorum, Eurotas, ad quem Sparta sive Lacedæmon: Argivorum, Inachus, ad quem Mycenæ. *Montes* Pholoë, Stymphalus, Taygetus.

IV. AFRICAM veterum nonnulli Nilo ab Asia disjungere; nos sinu Arabico. Est ergo Africa nobis peninsula, cujus Isthmus est inter Mare Mediterraneum & Sinum Arabicum: extendit autem se utrimque trans Tropicos, maxima sui parte subjecta solis ardoribus, sicca, arenosa, serpentibus usque adeo scatens, ut alibi deserta sit, alibi non nisi ab occreatis agricolis proscindi possit. Quæ trans Æquatorem sita sunt, non describuntur à Græcis aut Romanis scriptoribus. Est autem in ea statim ab Isthmo Ægyptus, inde Marmarica, & Cyrenæica, quæ & Pentapolis dicitur; tum Byzacium, & Africa sive Libya proprie dicta: adhæc Numidia, ac denique Mauritania, & quidem duplex, Tingitana & Cæfariensis. *Ægyptus* Nili ostiis continetur, quorum extrema sunt, Orientem versus Pelusiacum, ubi Damiata; versus Occasum Canopicum, ubi Alexandria & Pharus; loca Francorum Regum expeditionibus clara. Reliquum Africæ latus usque ad Fretum Gaditanum vocant vulgo *Barbariam*: suntque in ea emporia, Tripolis, Africa, Tunis, Goleta vicina Carthaginis ruinis, Hippona, *Bona*, Algerium, nec procul à Freto, in sinu, sita est arx *Penon de Veliz*, Gothorum vel Saracenorum opus.

TINGITANA Austrum versus Atlante monte eminentissimo terminatur, versus Ortum Malva fluvio separatur à Provincia Cæsariensi: versus Septentrionem est mare Mediterraneum: ad Occasum Oceanus Atlanticus. In ea sunt montes Abyle & Heptadelphi. Regna hodie Fessæ & Marocci. *Fessanum* regnum habet Provincias septem. 1. est Tremizen quæ nunc Sævia, in qua urbes olim XL. hodie memrantur Oranum ad litus, Tremesen, Anafa, Mancora, Rabatum, Menzala, Nuchele, Adendum, Tegegiltis, Madaravianum, Dazia, Azarfa. 2. Fessâ, in qua urbes, Sala, Mequines, Fessâ, quam triurbem merito dixeris; constat enim opido veteri, novo, & medio. 3. Afgaretta, in qua Laracha, Alcazara, Arzil. 4. Habata, in qua Ezagena, Beniteudia, Amergo, Tenzerum, Aguila, Bezatum, Tetuana, Tingio, & Ceuta, quæ veterum Septa est. 5. Erifana, in qua Beatis, Vellezum, Hiellezium, Tagaza, Geba, & Megima. 6. Garetia juncta regno Tremezen, habetque opida, Melilla, quæ Ptolemæo vocatur Ryssadirum, Cassacam, Teznotam, & Megenum. 7. Est Chaufa, vicina Nuniidæ, in qua Teuretum, Dudubum, Tezara, Ainelginunum, Mehedia, Umeginnabe, & Garclivum.

MAROCUM creditur esse Bochi Regia; sunt qui malint esse Bocanum Himerum, adfidet autem Tensisto flumini, quod Nubiensis Geographus vocat Tansist: habuit urbs ipsa quondam c mill. ædificiorum, portas xxiv, abestque non procul ab Agmeti angustiis, per quas ad Lamptunias solitudines itur. Provinciæ illi subjectæ sunt septem, inter quas Ducala, & Tedela.

CÆSAREENSIS Mauritania est Sallustii Numidia: sed post conditam Juliam Cæsaream juncta est Mauritanix: clauditur versus Ortum Ampsaga flumine, nomenque habet ab urbe primaria quam hodie vocant *Alger*. Fuit autem Numidia Masinissæ Regis nomine celebris: urbes habuit, Juliam, de qua jam dixi, Arsenariam, Ruscibar, Rusbirsim, Saldas.

In *Africa*, sive *Libya* proprie dicta, fuere Hippo Regius, Aphrodisium, Utica, Carthago, Tunis, Maxula. Syrtes duæ, major minorque: Amnes, Rubricatus, Bagrada, Triton.

BIZATIUM Libophoenices primi coluere, estque Africæ ea pars, in qua duæ illæ sunt Syrtes: urbs primaria Hadrymettus, fluuius Cyniphs. *Cyrenaica*, sive Pentapolis, quinque habet urbes, quarum præcipuæ sunt Arsinoë & Bereni-

renice. Ceterum confusis veterum limitibus auctoque Arabum Mahumetanorum imperio, omnia ista nunc subsunt regi TUNETANO, qui ditionem istam in quatuor provincias distinxit. 1. est CONSTANTINA, in qua urbes novem, Collobefus, Ruscicada, Tacaccia, Hippo, Biserta, Constantina, Milia, Tifesa, & Tebera. 2. TUNETANA, in qua urbes quatuordecim, Utica, quam Itali hodie vocant *Porto Farina*, Carthago, Tunes, Camartia, Abdirana, Nebilis, Hamametha, Clupea, Heraclia, Singul, Monasterium, Tabulba, Aphrodisium, Ruspina. 3. TRIPOLITANA, continet Menigem insulam, quæ Lotophagitis, nunc Gerbi: adhæc, Zoroatam, Lepidem, ipsamque Tripolim Asiaticorum coloniam. 4. est ZEBENSIS, ad quam interiora Africae Numidiæque pertinent. in hac est mons Atlas, qui ex Marmarica ortus, se in occasum late spargit, ac juxta fauces Sufi amnis, qui Messam tergemnam urbem alluit, in Oceanum se fundit Atlanticum.

Prope Marocum est promontorium Cantin, & in Oceano Insula Maderæ, & magis Australes, *Insula Canaria*. Sequitur postea Regnum *Gualata*, cum promontorio Albo, *Cabo Blanco*: cui Austrum versus objicitur promontorium Viride, *Cabo Verde*, à quo vicinæ insulæ

fulæ vocantur Virides, *Istas de Cabo Verde*. Decimo ab Æquatore gradu occurrit promontorium, *Serra Lionna*, ubi litus in Orientem curvatur, habetque Regnum *Guinea* auriferum. Sub Æquatore est *Insula S. Thoma*, cui supra infraque adjacent insulæ, *Principis, Isola del Principe*, *Anni boni, de Anno bono*, ubi jam litus ad gradum usque xxxv in Austrum porrigitur: quo in tractu est Regnum *Congo*, vel *Manicongo*, & Regnum *Angola*: tum promontorium *Bonæ Spei, le Cap de bonne Esperance*. Unde se iterum litus in Ortum æstivum curvat, extenditque etiam trans Æquatorem usque ad promontorium *Aromata*, quod vulgo vocant *Cabo de Guardafu*, ostium sinus Arabici. In Continenti sunt *Monomotapa, Mozambica*, & ad Sinum Arabicum *Adel*, cum *Insula Zocotora*, aloës optimi feracissima, quam *Ptolemæus* vocat *Dioscoridum*. *Insula nobilis Madagascar*, sive *D. Laurentii*, à Tropico *Capricorni* ad xii usque gradum ab Æquatore porrigitur. Interius in *Africa* sunt, *Biledulgerid, Nubia*, & Regnum *Abyssinorum*, potentissimum. Sunt autem Regis hi fere tituli: * * *Supremus meorum regnorum*, à Deo unice dilectus, columna fidei, ortus ex stirpe *Juda*, filius *David*, filius

lius Salomon, filius columnæ Sion, filius ex semine Jacob, filius Manus Mariæ, filius Nahu secundum carnem, filius Sanctorum Petri & Pauli secundum gratiam. Imperator superioris & inferioris Æthiopiæ, & amplissimorum Regnorum, jurisdictionum, & terrarum, Rex Goæ, Caffares, Angolæ, Barn, Baliguaza, Adoæ, Vanguæ, Goyamæ, ubi Nili fontes sunt, Amara, Baguamodri, Ambeæ, Vanguci, Tigtemahon, Sabains, quæ patria est Reginæ Sabæ, Barnagassi, & Dominus usque in Nubiam, quæ in Ægyptum extenditur. Amnes nobilissimi Africæ sunt, Mulucha, qui Mauritaniam finit. Ampsaga, qui Numidiam. Nilus, insulam faciens Meroën, quæ nunc dicitur *Gueguere*, & Niger. Ad Nilum fuit Memphis, nunc est Cairus, cui vicinæ Pyramides. Lacus sunt *Zaire* & *Borreo*. Montes præcipui, Heptadelpi, Abyle, Atlas, Lunæ. Porro Atlas sic per Africam discurret, sicut per Asiam Taurus, per Europam Alpes. *Deserta* Africæ sunt, *Tegazza*, *Barcha*, *Elsoear*, *Henr*. *Promontoria*, si à Gadibus proficiscare, *Cantiu*, quod Ampelusiam vocat Mela; *Dalguer*, *S. Maria*, *Blanco*, *Verde*, quod est veterum Hesperionkeras, *Roxo*, *Vorga*, *de las Palmas*, *de las Baxas*, *de tres Punttas*, *de S. Paul*,
 de

de saint Benoit, de Lopes Consalves, de Primero, de Lerdo, Arcas, Negro, Cener-tan, de Bonna Esperanza, de Correntes, de Guardafu.

Totus vero tractus Ægypti qui ad Sinum Erythræum extenditur, olim tributus fuit Asiæ, nunc pertinet ad Africam. In eo Tractu hoc est memorabile; quod nullum flumen inde se exoneret in mare Rubrum. Ipsum illud mare hodiè vocatur Italis *Mar Rosso*: Arabibus Calzem, Hebræis Jam Suph. Scatet autem insulis, & cæcis vadis. Fretum sive ostium sinus vocant hodiè Babelmandel. Merces Africanæ, sunt, Ebur, Aurum, dactyli, coria caprina, bubula, aliaque: adhæc Zibetum, Plittaci, Simiæ, Elephantes.

V. ASIAM ab Europa dividunt Tanaïs fluvius, *Don*, Mæotis Palus, *Mar del Zabache*, Cimmerius, *Bocca di S. Joanni*, Pontus Euxinus, *Mar Maggiore*, vel *Mar Negro*, Bosporus Thracius, *Stretto di Constantinopoli*, Propontis, *Mar di Marmora*, Hellespontus, *Bras de S. George*, vel *Détroit des Châteaux*, Mare Ægæum, *Archipelago*, & Mare Syriacum. Ab Africa Isthmus, & Sinus Arabicus: cetera clauduntur mari Arabico, Oceano Indico, Eoo, & Sarmatico. Una autem Asia sira magnitu-

gnitudine æquat Europam & Africam simul junctas. Dividetur autem ea recte à nobis in partes septem. I. habebit ditionem Imperatoris Turcarum. II. Moschi ditionem Asiaticam. III. Terras Magni Tattarorum Chami. IV. Persarum Dominium. V. Indiam utramque, tum eam quæ est intra Gangem, tum eam quæ est extra. VI. Sinas. VII. Insulas Eoas.

TURCARUM Imperio nunc præest Sultanus Amurathes, post Sultanum Osmam, & Sultanum Mustapham. Ejus in Asia partes sunt istæ. *Natolia*, quæ est Asia minor, *Syria*, *Arabia*, cum Insulis ad Asiam pertinentibus, Tenedo, Icaria, Chio, Carpatho, Rhodo, Cypro. Hisce omnibus in Asia præsunt XXIIX Beglerbegi: nimirum *Natolia*, qui præfectus est undecim Provinciis: *Caramania*, qui septem: *Sivas*, *Tocati*, *Dulgarid*, *Aleppi*, qui subjectas habet VII Præfecturas: *Cham*, sive *Damasci*, qui decem: *Tripolis*, qui v: *Maras*, *Diarbech*, *Bagdar*, quæ est *Babylonia*, qui XVI I I. *Balsas* ad ostium *Tigris*, *Carman*, *Aden*, seu *Gemen*, quæ est in *Arabia Felice*, habetque sibi subjectas præfecturas v. *Chebetz*, quæ est in *Cypro*: *Scheherezul*, quæ est in *Assyria*: *Unan*, in finibus *Persarum* præfectus XII I I Provinciis: *Arzerum*

zerum in Armenia majore, qui III. Tiflu, Tſchildir, qui IX. Sochum, Cars, Temicarpi, Batin in finibus Georgiano- rum : Sirvam ſeu Mediæ: Faſſæ in Man- grelia, Revan, & Somachiæ. *Navalia* Turcæ quatuor in univerſum ſunt, unum in Pera, pro urbe Conſtantinopolitana: Secundum Callipoli, pro Ponto Euxino: Tertium in Zues, pro Sinu Arabico: Quartum in Balſeram ad tuendam Si- num Perſicum.

MARE Caspium *de Sala* vel *Bachu* in hac parte eſt, quod falſo crediderunt Veteres Sinum eſſe Oceani Septemtrio- nalis: undique enim terris clauditur. exonerant ſe in illud ab Occaſu Araxes, à Septemtrione Rha, ab Ortu Jaxartes & Oxus, ab Auſtro Cyrus. *Amnes* in Pon- tum Euxinum influentes, ſunt Thermo- doon, Iris: *Ponti*, Halys: *Galatie*, Par- thenius, & Sangarus: *Bithynia*, Rhin- dacus. In *Ægæum* influunt, ex *Phrygia*, Simois & Scamander. Ex *Lydia* Cay- cus & Hermus, Cayſtrus & Mæander ex *Caria*. Xanthus ex *Lycia*. Catara- ctes ex *Pamphylia*, ſive *Caramania*. Cydnuſ ex *Cilicia*, qui Tharſum, Pauli Apoſtoli patriam, præterlabitur. Oron- tes ex *Syria*, cui adſidet Antiochia: Jor- danes ex *Paſſina*. *Lacus* ingens Asphal- tites, in quem ſe effundit Jordanes. Hic

ex Libano duobus capitibus oriens, Jor, & Dan, per Samachoniten lacum & mare Tiberiadis se exonerat in eum quem dixi Asphaltitem lacum vel mare Mortuum. *Urbes Asiae* præcipuæ nunc sunt, Theodosia, *Casa*, & Trapezus, *Trebizonde*. Fuerunt quondam Amasus, Prusa, Chalcedon, Abydus, Troia, Smyrna, Colophon, Ephesus, Miletus, Patara, Tarsus, Antiochia, Tripolis, Beryttis, Tyrus, Sidon, Joppe *Jassa*, Ascalon, Azotus, Gaza, Damascus, Hierosolyma, quam Ælius Adrianus à se Æliam vocari voluit. *Montes Phrygiae*, Cimon & Ida, cujus pars Gargara. *Lydiae* Siphylus, *Cariæ* Cadmus: Sunt etiam in hac Asiae parte Taurus & Antitaurus, itemque Libanus & Antilibanus. In *Cypro* sunt urbes famosæ, Salamis, quæ nunc Famagusta, Amathus, Paphus, & Nicosia.

A R A B I A triplex est: Petrea, in qua Petra opidum: Deserta, inter Ægyptum & Petream: Felix inter mare Erythræum & Persicum. In deserta sunt montes Sina & Horeb, ubi Deus Mosi tabulas legis dedit.

Populi confines, Moabitæ, Idumæi, Judæi, Galilæi, Samaritani. Tituli Magni Turcarum Imperatoris hi sunt. Imperator *** Filius *** semper victor.

Egò,

Ego, qui per infinitas gratias Omnipotentis, & abundantiam miraculorum Principis Prophetarum, sum Imperator Augustorum Imperatorum, distributor coronarum ac diadematum inter maximos terræ Principes, minister duarum sacratissimarum & augustissimarum urbium & pulcherrimarum totius orbis, Meccæ & Medinæ, protector sanctæ Hierusalem, Dominus maximæ partis Europæ, Asiæ, & Africæ, victorioso nostro ense partæ, scilicet regionum & regnorum Græciæ, Themisuar, Bosnæ, Segeti, Natoliæ, Caramaniæ, Ægypti, omnisque Terræ Parthorum, Curdæ, & Georgianorum, Portæ ferri, regionisque Principis parvorum Tattarorum, Cyprî, Diarbequir, Aleppi, Erserum, Damasci, Babylonis, Barzaræ, Arabiarum, Abech, Tunis, Tripolis, Barbariæ & plurimarum aliarum regionum, insularum, fretorum, portuum, populorum, familiarum, generationum, & infinitarum myriadum præstantissimorum militum, qui sub nostro obsequio requiescunt & sub mea justitia, qui sum Imperator * * * Filius Imperatoris * * *, Imperatoris Mahumet, Imperatoris * * *, Imperatoris * * *, & Imperatoris * * * gratia Dei, refugium præcipuorum Principum Mundi, & asylum

honoratissimorum Imperatorum.

MAGNUS MOSCORUM sive Russo-
rum Dux, præter ea quæ in Europa tenet,
ingentes habet regiones in Asia,
confines Tattaris, ut sunt *Pezour, Condo-
ra, Permia, Duvina, Obdora*, usque ad
Volgam flumen. Tituli Ducis hi sunt,
*** Gratia Dei Imperator & Dominator
totius Russiæ, magni Ducatus Volodi-
miræ, Moscoviæ, Novogrod, magnæ
Pskoviæ, Smolenskiæ, Thueriæ, Ingariæ,
Permæ, Wiathkiæ, &c. Dominator &
Magnus Princeps Novogrod regionis in-
ferioris, Czernigol, Retzan, Wolochdæ,
Bsoviæ, Bielloy, Rostoviæ, Jorosl-
viæ, Poloczkæ, Udor, Obdoræ, Con-
dimiæ, &c.

PERSICUM Imperium transmissio
Euphrate sequitur, estque proximum ei
Mare Caspium, quod undique terris
clauditur. Terminus Persarum Imperii
est Indus amnis. Sunt autem in eo *Me-
dia, Assyria, Susiana, Mesopotamia, Persis,
Parthia, Hircania, Margiana, Bactriana,
Paropamisus, Aria, Drangiana, Gedrosia,
& Carmania*. Flumina, Euphrates &
Tigris, qui in Armenia orti diversis fon-
tibus postea junguntur, effunduntque se
in mare Persicum sive Rubrum. Mons
Taurus variis nominibus pro locorum
situ appellatur per totam Asiam, Imaüs,
Emo-

Emodus, Paropamisus. Urbs in sinu Persico memorabilis est *Ormus*, quam superiore anno qui erat 1623, eripuit Persa Hispano.

TATTARI Septentrionalia Asia tenent à Mæotide usque ad Oceanum Eoum, neque est ullius in toto Orbe majus latiusque Imperium. *Tattaria deserta* multas hordas habet. *Zagatai* est Scythia intra Imaüm, nomine à Sogdianis petito. *Catai* regnum cælo, soloque beatissimum. *Tangut* est Scythia extra Imaüm, cum Serica regione vicina Sinenibus. Urbes præcipuæ sunt, *Combalu*, *Samarcanda*, *Caïndus*. *Cassa*, quæ est in *Tattaria Præcopensi*, est veterum *Theodosia*. *Quinsai* urbem totius Orbis maximam solus memorat *Paulus Venerus*, qui de ea stupenda narrat, fidemque excedentia. Pertinent autem ad Septentrionalem *Tattariam Samoïtæ*, oppositi freto *Weygaz*. Flumina præcipua sunt, *Pulisachnis*, *Caromora*, *Quiantu*, & *Quiam*, quorum istum aiunt latissimum esse & profundissimum.

INDIAM Ganges mediam secat, quo fit, ut pars ejus Persis vicina, sive Occidua, vocetur India intra Gangem: altera vero, extra Gangem. Illam hodie appellant *Indostan*: suntque in ea *Cambaiia*, *Bisnagar*, in qua urbs *Goa*, *Calicut*,

Narsinga, cum Insulis *Ceilon* & *Maldivis*, quarum numerus ignoratur. In *Transgagetana* sunt, *Bengala*, *Pegu*, & ingens promontorium, in quo *Malacca*. Eidem accensetur quoque *Sumatra* insula, quam *Plinius* & *Ptolemæus* vocant *Taprobanam*, describuntque exactius quam nobis hætenus innotuit. Merces *Indiæ* sunt, aurum, sericum, gemmæ, uniones, aromata, ut *piper*, *caryophilli*, *nuces myristicæ*, *cinnamomum*, *rhabarbarum*, aliaque.

S I N A R U M regnum in *Zona temperata* situm est; terminaturque *Mari Eoo*, *India*, & *Tattaria*, à qua per spatium *cccc leucarum*, ubi natura montium munimentum non dedit, muro discluditur, humana industria exstructo. Regio amplissima est. *Provinciæ* in ea *cl*. *Metropoles* *ccxxv*. *Castella* *mcliv*. *Municipia* *ccccxx*. *Villarum pagorumque* numerus innumerus. *Incolarum* summa excrevit ad *Lxx* *myriadas*. *Urbes præcipuæ* sunt *Panquin* & *Nanquin*. *Cives* ibi & per omne regnum *ingeniosi* atque *industrii*: *Typographias*, *Tormenta bellica*, cum usu *pulveris sulphurei*, aliaque artes habuerunt ante nos.

I N S U L Æ *Mari Eoi* sunt *Java Major*, *Borneo*, *ferax aromatum*, *Ceilan*, *Mo-*

Iucca quinque, Ternate, Tidor, Mutir, Machiam, & Bachian, occupatæ à Batavis, qui etiam possident Amboynam & Bantam. *Luconiam*, *Philippinas*, & *Japonia* partem tenet Hispaniarum Rex. Abundat autem Japonia argento: ceteræ insulæ gemmis, unionibus, aromatibus.

VI. Superest spectanda AMERICA, inter Mare *del Zur* & *del Nort* interjecta, eam dubia per diu suspicione, postea accuratiores Christophori Columbi, Cortesii, Valboæ, Bizari, Americi Vesputii, & Ferdinandi Magellanis inspectione cognitam descriptamque ob ingentem amplitudinem statim *Novum Orbem* vocavere: inventa est autem anno MCCCCXXVII, regnante in Hispania Ferdinando Aragonum Rege. Dividiturque in Septentrionalem & Australem, quas partes connectit Isthmus Darienis. In illa sunt, *Estotilandia*, *Terra Laboratoris*, *Canada*, *Nova Francia*, *Norumbega*, *Virginia*, *Florida*, *Jucatan*, *Nicaragua*, *Nova Hispania*, *California* & *Quivira*. Interius *Nova Granata*, & *Nova Hispania*. In hæc sunt, *Castella Aurea*, *Plopaiana*, *Peruvia*, *Chili*, *Chica*, & *Brasilia*. Peruvia sub Carolo V detecta est ann. MDXXX. Brasiliam commendant portus Fernamboci, & *Todos los*

Santos, proventu sacchari nobiles, quorum hunc Batavi quum anno MDCXXIV occupassent, deferere iterum coacti sunt.

Amnes præcipui sunt, Paragnian, fluens per Novam Franciam, Maragnion, qui idem vocatur fluvius Amazonum, per Meridionalem Americam labens. Fluvius Argenteus, *Rio de la Platta*. Hi omnes exonerant se in Mare del Nort. In oppositum vero Mare sive Pacificum, quod vocant *del Zur*, nullus (quod mirum est) eximius amnis labitur: tantum inter Californiam & Novam Granadam Caramara fluvius se injicit in Sinum Vermilium. *Urbes* in America præcipuæ sunt, Cusco, Mexico, Quito, Havana, Nombre de Dios. Insulæ in sinu Mexicano sunt, *Cuba*, *Hispaniola*, quæ & S. Dominici insula vocatur. *Jamaica*, quæ & S. Jacobi dicitur. *S. Joannis*, quam Boriques nominant, *Margarita*, quibus prætexuntur eæ quæ vocantur *Antillas* vel *Camercanæ* insulæ, quæ omnes Hispano subjectæ sunt. Ulterius Ortum versus in patente Oceano ad gradum latitudinis XLVIII sunt *Azores*, sive *Flandricæ*, ad quarum meridianum acus magnetica recta in Septentrionem fertur. *Merces* Americanæ sunt, Argentum, Coria, Sal, *Concniglia*, Gemmæ, Uniones.

Nunc

Nunc Terris peragratis aperienda quoque sunt M A R I A : est enim homo animal amphibium, & non minus mari præest quam terræ: sed illi ob hanc. Maria igitur partim terras subeunt, partim circumluunt. illud ubi fit, sinus est; hoc Insula. Mare autem quodvis terras subiens vocari potest Mediterraneum, sicut est: quod vero ambit, vocatur Oceanus: Mediterranei tamen nomen singulariter illi Sinui adhæsit, quod per Fretum Herculeum immissum, Europæ, Africæ, atque Asiæ oras non tantum tangit, sed etiam terminat. Id Græci Latinique Interius vocant, Arabes Damascenum. In eo sunt, *Mare Ibericum, Balearicum, Gallicum, Ligusticum, Tyrrhenum sive Hetruscum, Siculum; Adriaticum, Ionium, Creticum, Egeum, Archipelago*, cujus pro Insularum numero varia nomina. nam à Myrto, Myrtoum, ut ab Icaria Icarium, ab aliis Rhodium, Carpathium, Lesboum, *Hellepontus, Bras de S. George, Propontis, Mar di Marmora, Bosphorus Thracius, Sarette di Constantinopoli.* Helleponto Xerxes, Thracio Darius in Europam irrupit. Ad hæc *Pontus Euxinus, Mar Maggiore, Bosphorus Cimmerius, Bocca di S. Joanni. Palus Maotus, Mar della Tana, Scythis Temerida*, in

quem influit Tanaïs, quem Scythæ *Sitim* vocant. Litora autem Asiæ atque Africa ab Hellesponto stringenti, occurrunt hæc maria, Carium, Rhodium, Pamphylum, Cilicium, Syrum, Phœnicium, Palæstinum, Judaicum, Ægyptium, Cyrenaicum, Libycum, Numidicum, Mauritanicum.

Alter sinus, est Septentrionalis, Codanus, Balthicus, Germanicus, Cimbricus, extenditurque à fræto Sontico usque ad extremas Finniæ & Boddix oras. Estque hoc in Finlandia memorabile, quod tribus à Rasseburgo milliaribus Austrum versus inter cautes marinas locus sit; ad quem naves quum appulerunt, vident acum pyxidis nauticæ statim in gyrum verti, nec cessare hunc motum, priusquam uno inde milliari abscesserint.

Tertius sinus, quem veteres plerique (nam Herodotus & Aristoteles à ceteris dissentiant; crediderunt è Scythico Oceano proficisci, & esse *Mare Caspium*, imaginarius est, imo erroneus: mare enim istud undique terris cingitur. Esto ergo nobis Tertius sinus, *Arabicus*, *Mardi Mecca*, à patria Mahometi. Quartus, *Persicus*: pertinent autem hi duo ad *Mare Erythræum*. Quintus, *Argaricus*, sive *Gangeticus*, *Golfo di Bengala*.

In Hemisphærio Occidentali, sive Americano, duo sunt Sinus memorabiles, *Mexicanus*, & *Vermilius*.

OCEANUS ipse pro situ, aut qualitate, varia fortitur nomina: vocatur Scythicus, Septentrionalis, Glacialis, Cronius, Amalthius sive Hyperboreus, Germanicus, Britannicus, Caledonius (nam Deucaledonius fictitium est) Gallicus, Aquitanicus, Cantabricus, Hispanicus, Atlanticus, Æthiopicus, Indicus, Sericus, Australis, Eous, Sinensis, S. Lazari, *Mar del Nort*, *Mar del Sur*, sive Pacificum.

PERIPLUS oræ maritimæ in nostro Hemisphærio sic se habet. A Fretò Weygats usque ad promontorium Caninos, *Russia* est, sive *Sarmatia Europæa*. Inde ad promontorium Norwegiæ maxime Septentrionale, *Finmarkhia*: Unde ad Fretum Sonticum, sive Balthicum, *Norwegia*. A Fretò Balthico usque ad Albis fluminis ostium, est Chersonesus Cimbrica sive Dania. Ab Albi ad Rheni ostia, litus *Germanicum*. Hinc ad Baiõnam, litus *Gallicum*, variis nominibus, *Flandricum*, *Normanicum*, *Brittanicum*, *Santonicum*, *Aquitanicum*. A Baiõna ad promontorium Celticum ora est *Cantabrica*, *Biscayæ*. Inde *Portugallien*, postquam sequitur

quitur *Betica*, sive Andalusia. A Gadi-
bus & Freto Herculeo usque ad pro-
montorium Capitis Viridis est *Africa*.
Inde ad promontorium *Serra Lionna*,
Guinea, & *Nigritarum* ora. Tum se-
quitur Regnum *Congo*, & *Angola*; ad
Caput Bonæ Spei, *Zanzibar*: Postea
litus *Monomotapa*; à quo ad promon-
torium usque *Guardafu* juxta Sinum
Arabicum est litus *Mozambica*. Hinc
sequitur litus *Arabicum*, *Persicum*, *In-
dicum*, & ad Orientalem Oceanum li-
tus *Sina*. Unde per Fretum *Anian* redi-
tur ad Mare Septemtrionale, & Fretum
Weygaz.

PERIPLUS Americanus ex iis
quæ diximus, nosci potest. In ora ma-
xime Septemtrionali nobis cognita sunt
freta *Davis* & *Forbrisseri*, à quibus ad
promontorium *Breton* est *Esborilandia*
cum *Terra Cortereali*. A Britonum pro-
montorio usque ad Caput *de Arenaz*
est *Norumbega*, tum *NOVA FRAN-*
CIA, & *Virginia*. Hic se in Isthmum
contrahit vasta regio, facta ab Oriente
in Occasum ingenti Sinu, qui vulgo
Mexicanus dicitur. Isthmus utrimque
Oceano pulsatur. Promontorium in eo
Jucatan, à quo sursum versus ora Se-
ptemtrionalis pertinet ad *Novam Hispaniam*: inferior sive *Australis* vocatur
Nova

Nova Castella. Hinc ad promontorium Alindæ & fluvium Maragonem sunt ora *Caribantis* & *Tisnadæ*, subjectæ Æquatori. A promontorio Alindæ usque ad Cabo Frio, quod subjacet Tropico Capricorni, litus est *Brasiliæ*, in quo nobilis portus S. Salvatoris. Hinc ad ostium fluminis Argentei, *Rio de la Plata*, sunt *Topinikini*. Unde ad Fretum Magellanicum regio *Chica* se pandit. Fretum ipsum creditum est unicum esse dumtaxat, nec posse in mare adversum nisi eo solo penetrari: Sed ab *Isaaco le Maire* edocti sumus, esse etiam alias vias magis vergentes ad Polum Antarcticum, quibus commodior se aperit navigatio; quas tamen vias Hispanicæ Tabulæ ante hos annos xxx editæ, aliæque Venetæ his ipsis vetustiores signaverunt. A Fretu igitur isto recta fere se in Septentrionem spargit litus, habens interius Regnum *Chili*, usque ad promontorium Fortunæ, à quo ad promontorium S. Jacobi est *Peruvia*. Inde ad promontorium Vermilium ora *Nova Hispania*. A promontorio Vermilio usque ad *Sierra Novada*, est *Cali-Fornia*. A qua ad Fretum Anian, *Quivira*. Fretum autem Anian creditur Americam ab Asia separare.

Addamus hoc loco aliquid de *Mari*
riuro

rium inter se *Conjunctione*. nam & hæc res ad Geographiam pertinet, quatenus ea Politicæ ancillatur. Jungi ergo posse inter se *Maria*, quæque *Natura* primo disclusit disjunctaque, posse remotis impedimentis reddi navigantibus pervia, docuit nos ipsa *Natura*; *Siciliam* quippe, quum *Continens* esset, agroque *Bruttio* adnexa, mare ex *Tyrrheno* & *Hadriatico* immissum, a *Isthmi* angustiis interceptit, fecitque *Insulam*, & ut ait *Poëtarum Princeps*,

— *quam protinus utraque tellus*
Una foret, venit vi magna Pontus, &
undis

Hesperium Siculo latus abscidit, arvaque
& urbes

Litore diductas angusto interluit astu.

Avulsit simili modo *Natura* *Cyprum* *Syriæ*, *Eubœam* *Bœotia*, *Eubœæ* *Atalantem* & *Macrin*, *Besbicum* *Bithynia*. *Leucosiam* *Sirenum* promontorio, docuitque nos suo exemplo, jungere inter se *Maria*, sublatiis obstaculorum molibus ad usum commerciorum. Est enim ut *Ars* imitatrix *Naturæ*, ita *Natura* *Artis* dux, magistra, & comes. Hoc modo fretum *Gaditanum* aiunt ab *Hercule* perfossam. *Sesostirim* quoque ferunt *Ægypti* Regem, & post eum *Psammiticum*, ac denique *Ptolemaos*, ducta
ex

ex Nilo in sinum Arabicum fossa, conatos esse navigabilia inter se reddere maria, Internum sive Mediterraneum, & Æthiopicum. Fuit quoque consilium Seleuco Nicatori, Pontum Euxinum jungere Mari Caspio. Nero Imperator Isthmum Corinthiacum perfodere conatus est, & ex Peloponneso insulam facere, ne ex Jonio in Ægæum proficiscentibus opus esset periculosissimum Maleæ promontorium præternavigare, Carolus magnus Francorum Rex, & primus Imperator, quum expeditionem meditaretur in Græcos, fossam ducere instituit ab Alemone in Radantiam, ut commeabilia inter se efficeret Oceani & Ponti litora, possetque exercitus suos & castrensia impedimenta ex Oceano, Mosâ, & Mosella in Rhenum, inde in Mœnum amnem, postea in Regnesum & Radentiam, inque Alemonem & Danubium deducere, atque ita secundo amni usque in Pontum Euxinum deferre. Sed & ante eum Lucius Vetus, qui imperante Nerone exercitibus in Gallia præfuit, Mosellam & Rhenum facta inter utrumque fossa conatus est necere, ut copiæ per mare, dein Rhodano & Arari per illam fossam subvectæ, mox fluvio Mosella in Rhenum, exin in Oceanum devenirent, sublatisque itinerum
 diffi-

difficultatibus navigabilia inter se Occidentis Septentrionisque litora fierent: cujus tamen institutum impeditum est à Gracili. In Hispania etiam non semel actum est de perfodiendo Isthmo Dariem, qui Americae partes connectit, ducendaque fossa inter *Nombre de Dios*, & Panaman, ut ita ex sinu Mexicano in Mare Pacificum navigari posset, pateretque inter duas Americas liber & tutus Hispanis in Indias Orientales itus ac reditus. Statuerat quoque Franciscus I, Atacen Garumnæ committere, ut ne opus esset iis qui ex portibus Galliae Mediterraneo mari aditis in Oceanum Aquitanicum, aut Gallicum, aut Germanicum proficisci vellent, Hispaniam omnem circumnavigare, & præter itinerum moras, pericula, impensas, alieni quoque Regis Imperium experiri. Quin & nostro hoc seculo Præsidis Jeannini sagaci industria inventa est ratio jungendi Ararim cum Ligeri, beneficio lacus cujusdam in Burgundia, pariter octo leucarum intervallo utrimque ab istis amnibus siti, ut ita ex Massilia portibusque vicinis subvestæ naves in Rhodanum, ex Rhodano in Ararim, ex Arari in eum quem dixi lacum pervenirent, unde postea in Ligerim, inque Oceanum secundo anni descenderent.

Lacum

Lacum vocant *Long-pendus*, constatque, ex eo lacu duos annes fluere, Verbin-
cam & Dunam: quorum alter supra por-
tum Digoini se injicit in Ligerim: alter
prope Verodunum miscetur Arari; ut
videri possit natura ipsa Regem nostrum
ad tantum opus suis quoque subsidiis
invitare. Ad quas commoditates illa e-
tiam accedit, quod per canalem Briaræ
ex Ligeri in Sequanam, ipsamque Pari-
siorum urbem Lutetiam, facilis atque
expedita possit institui navigatio. Si ad
ceteras Galliæ laudes, de quibus suo lo-
co breviter dixi, hæc una posset accede-
re, haberet procul dubio Gallia Regis
beneficio compendiosam, commodam
& fructuosam mercium suarum trans-
portandarum, militumque quaquaver-
sum subvehendorum rationem, vitatis
longis, lentis, periculosis, ac dispendiosis
profectionibus.

SERIES ROMANORUM IMPERATORUM.

Ante Natum Christum.

C Julius Casar, Ann. XLVI. Roman.
Cas. Octav. Augustus. In hujus Im-
perii ann. 42 natus est DOMINUS, &
Salvator Noster JESUS CHRISTUS.
Imperavit ipse adhuc 14.

D d

C. Ti.

- / *C. Tiberius Nero*. Ann. à N. C. fuscipit
 Imperii gubernacula XV, fuitque
 natione Romanus.
- / *C. Caligula*. 39. Romanus.
- / *Claudius Casar*, 43. Rom.
- / *Domitius Nero*. 57. al. 59. Rom.
- / *Sergius Galba*. 71. al. 69. Rom.
- / *Syl. Otto*. 71. al. 69. Rom.
- / *A. Vitellius*. 71. al. 70. Rom.
- / *Fl. Vespasianus*. 72. al. 71. Rom.
- / *Titus Vespasianus*. 81. Rom.
- / *Domitianus*. 83. al. 82. Rom.
- / *Cocceius Nerva*. 98. al. 99. Rom.
- / *Ulpus Trajanus*. 100. Rom.
- / *Æl. Adrianus*. 119. Rom.
- Antoninus Pius*. 139. al. 40. Rom.
- M. Antoninus Philosophus*, &
- L. Ann. Verus*. 163. Romani.
- Commodus Antonin*. 182. al. 183. Rom.
- Æl. Pertinax*. 194. al. 195. Italus.
- Didius Julianus*. 194. al. 195. Mediol.
- Septimius Severus*. 195. Rom.
- Antoninus Bassian*. 214. al. 213. Rom.
- Popil. Macrinus*. 220. Tingitanus seu
 Carthaginens.
- Varius Heliogabalus*. 222. al. 223. Rom.
- Alexander Severus*. 225. Rom.
- Maximinus*. 238. Arab. quem & Bubul-
 cum dicunt. cum Maximino filio.
- Gordianus*, cum Gordian. filio. 238.
 Rom.

- Pupienus & Balbinus.* 239. Rom.
Gordianus III. 241. Rom.
M. Philippus I. cum filio 247. Arabs.
Decius cum filio. 251. al. 252. Panno-
 nius, seu Hungarus.
Gallus Hostilianus cum Volusiano F. &
Emilian. 254. Gall.
Licinus Valerianus cum Galieno. 256.
Fl. Claudius II. 271. al. 270. Dalmata,
 cum *Quintilio.*
Valer. Aurelianus. 273. Dacus.
Ann. Tacitus. 278. al. 279. Pannonius
 seu Hungarus. cum *Floriano.*
Aurel. Probus. 280. Pannon. seu Hun-
 garus.
Carus cum filius Carino & Numeriano.
 286. al. 287. Illyric.
Diocletianus Jovius cum Maximiano Her-
culio. 288.
Constantius Chlorus cum Galerio (308) &
Severo, & Maximiano Juniore, & Ma-
xentio, & Licinio.
Constantinus Magnus. 310. al. 312. cum
Dalmatio. 341. & *Constantio II. Con-*
stante, Constantio, Magnentio, Gallo, &c.
Julianus Apostata. 363. al. 365.
Jovianus. 365. al. 367.
Fl. Valentinianus & Fl. Valens. 366. al.
 368. & seqq.
Gratianus & Valentinianus II. 382.
 Hung.

- Theodosius Magnus.* 388. al. 383.
Arcadius, Hispanus, & Honorius Fr. 401.
Theodosius Iunior seu II. 412. al. 427.
Valentinianus III. 430.
Martianus Flaccus. 454. al. 453.
Leo I. Pater, & Leo II. Fil. Thraces. 459.
 al. 461.
Zeno Cilix Isauricus. 474. al. 478.
Anastasius Macedo. 491. al. 494.
Iustinus Subulcus. 518. al. 521.
Iustinianus, 527. al. 528. Illyricus.
Iustinus II. 564. al. 566.
Tiberius II. Constantin. 575. al. 577.
 Thrax.
Mauritius Cappadox. 584.
Phocas. 603. al. 604. terræ filius.
Heraclius vel Heracleus. 611. Afer.
Constantinus III. & Heracleonas. 640.
 al. 642.
Constans II. 643. al. 644.
Constantinus IV. 670.
Iustinianus II. 687. al. 686.
Leontius. 696. al. 697. Constantinopolitanus.
Tiberius Absimarus III. 699. al. 700.
Philippus Bardanes. 713.
Anastasius II. 715. Constantinopolitanus.
Theodosius III. 718. al. 717. Constantinopolit.
Leo III. 719. al. 718. Isaurus.

ROM. IMPER. 69

Constantinus V. alias Copronymus. 742.
al. 743.

Leo IV. 777. al. 776. Constantin.

Constantinus VI. 781. al. 782. cum ma-
tre Irene-Alecto.

Carolus Magnus. 800. al. 801. Primus
Imperator Germ.

Ludovicus Pius. 814. al. 815.

Lotharius. 841.

Ludovicus II. 856.

Carolus I, dictus Calvus. 876. al. 875.

Ludovicus III. dictus Balbus. 878.

Carolus II. dictus Crassus. 880.

Arnolphus. 890. al. 888. (Francus.

Ludovicus IV. Gallus. 902. al. 900. vel

Conradus I. 911. al. 912. Francus.

Henricus I. dictus Auceps. 919. Saxo.

Otto I. dictus Magnus. 937. Saxo.

Otto II. 973. al. 974. Saxo.

Otto III. 983. al. 984. Saxo.

Henricus II. 1001. al. 1002. Bavarus.

Conradus II. 1025. al. 1024. Francus.

Henricus III. 1039. Francus.

Henricus IV. 1056. al. 1057. Francus.

Henricus V. 1106. al. 1108. Francus.

Lotharius II. 1125. al. 1126. Saxo.

Conradus III. 1138. Suevus.

Fridericus I, Barbarossa dictus, 1152. al.

1153.

Henricus VI. 1189. al. 1190. Suevus.

Philippus II. 1198. Suevus.

Dd 3

Otto

70 SERIES ROM. IMPER.

Otto IV. 1208. Saxo.*Fredericus II.* 1213. al. 1212. Suevus.*Conradus IV.* 1246. al. 1250. Suevus.*Wilhelmus.* 1252. al. 1253. Batavus seu
Hollandus.*Alphonsus Hispanus*, & *Richardus Ang-*
glus, Interreg. annos 20. ab an. 1253.*Rudolphus Habsburgens.* 1273. al. 1272.Patriarcha Archiducum Austriaco-
rum.*Adolphus Nassaensis seu Nassovicus.*

1291. al. 1292.

Albertus I. Austriacus. 1298.*Henricus VII.* 1308. Lutzburgicus.*Ludovicus V.* 1313. al. 1315. Bavarus; huc
ab aliquibus Interregnum, ab aliis*Fridericus Austr.* 1314.*Carolus IV.* 1347. al. 1348. cum *Gun-*
thero. Bohemus.*Wenceslaus.* 1376. al. 1378. Bohem.*Rupertus.* 1400. al. 1401. Palatinus.*Sigismundus.* 1401. al. 1411. Bohem.*Albertus II.* 1438. al. 1439. Austriac.*Fridericus III.* 1439. al. 1440. Austr.*Maximilianus I.* 1493. Austr.*Carolus V.* 1520. al. 1519. Austr.*Ferdinandus* 1558. Austr.*Maximilianus II.* 1564. Austr.*Rudolphus II.* 1576. Austr.*Mathias II.* 1612. Austr.*Ferdinandus II.* 1619. Austr.

SERIES CAPITUM

Singulorum Librorum Introductio-
nis Geographicae

PHIL. CLUVERII.

LIBER I.

CAP. I. **Q**uid Geographia, & quid
Globus seu Orbis Terra.
Pag. 9.

- II. De Globi partibus & Circulis. 10
III. De quatuor maioribus Circulis. 12
IV. De quatuor minoribus Circulis. 17
V. De Zonis. 19
VI. Parallelis & Climatibus. 20
VII. De Globi in partes CCCLX sectione,
item de ambitu terra, & longitudine ac
latitudine ejus. 26
VIII. De quatuor Mundi Regionibus, &
de Ventis. 28
IX. De locorum mensuris. 30
X. De Oceano, ejusque partibus. 32
XI. De magnis Sinibus Oceani. 35
XII. De Mari Interno. 37
XIII. De navigatione Oceani. 40
XIV. Summa totius Orbis divisio. 42

LIBER II.

- I. Summa Europa descriptio. 45
II. De Hispania. 47
III. Divisio Hispania Veteris. 49
D d 4. IV. De

IV. De Nobilioribus Hispania fluvii, & urbibus olim claris.	52
V. De incolis Hispania, ac recentiori ejus divisione.	53
VI. De Urbibus, Portubus, & Academicis hodie claris.	58
VII. De Insulis ad Hispaniam.	60
VIII. De Gallia.	61
IX. De Gallia Braccata, qua & Narbonensis provincia.	63
X. De Gallia Comata, ac prima ejus parte Aquitania.	65
XI. De Gallia Celtica, seu Lugdunensi.	66
XII. De Gallia Belgica; item Fluminibus universa Gallia Transalpina.	68
XIII. De incolis Gallia, ac posteriori ejus divisione.	72
XIV. De recentiore Gallia, ejusque in varias Provincias divisione.	76
XV. De Urbibus Gallia celebribus, Academicisque illustribus.	78
XVI. De Sabaudia, ac Burgundia Comitatu.	81
XVII. De Helvetiis & Valleis.	82
XVIII. De Hodierna Belgica, sive de Inferiore nunc Germania.	85
XIX. De praeipuis Inferioris Germania urbibus.	88
XX. De Britannicis insulis.	95
XXI. Divisio Veteris Britannia, item de fluvii & opidis.	96
XXII. De	

XVII. <i>De Incolis Britannia.</i>	98
XXIII. <i>De Anglia.</i>	101
XXIV. <i>De Scotia.</i>	103
XXV. <i>De Hibernia.</i>	104

L I B E R III.

I. <i>De veteri Germania.</i>	106
II. <i>Divisio Veteris Germania, ac primum de Vindili & Ingavonibus.</i>	110
III. <i>De Istavonibus, Hermionibus atque Bastarnis. item Suevia, & Veterum Germanorum habitationibus.</i>	114
IV. <i>De Vindelicia & Norico.</i>	120
V. <i>De fluviis, silvis ac montibus Germaniæ.</i>	121
VI. <i>De incolis Germania.</i>	123
VII. <i>Quæta pars Germania subjecta fuerit imperio Romano.</i>	125
VIII. <i>De variis Germania Regnis, ac novissima ejus divisione.</i>	127
IX. <i>De imperii Germanici provinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis.</i>	129
X. <i>Suevia, Franconia, Palatinatus Rheni.</i>	133
XI. <i>Palatinatus Superior, Bavaria, Salisburgiensis Archiepiscopatus, Tirolis Comitatus.</i>	135
XII. <i>Croatia, Vinidorum Marchia, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria.</i>	136
XIII. <i>Boiohemia, Moravia, Silesia, Lusatia.</i>	138
• D d 5	XIV. Mar-

XIV. <i>Marchia Brandenburgensis, Pomerania, Meckeloburgium, Holsatia.</i>	141
XV. <i>Luneburgiensis Ducatus, Bremensis Archiepiscopus, Frisia Orientalis, Westfalia, Clivia, & Montanus Ducatus.</i>	144
XVI. <i>Hassia, Wetteravia, Buchovia, Thuringia.</i>	146
XVII. <i>Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus.</i>	148
XVIII. <i>De Archiepiscopatibus & Academicis Germaniae.</i>	150
XIX. <i>Dania Regnum.</i>	151
XX. <i>Norvagia, Finnomarchia, Islandia, Groenlandia, Frielandia,</i>	152
XXI. <i>Suedia, Botnia, Scrick-finnia, Lap- pia, Finnia.</i>	155
XXII. <i>De Italia, & variis ejus nominibus.</i>	157
XXIII. <i>De divisione veteris Italiae.</i>	159
XXIV. <i>Ligures, Taurini, Cottii & Ideonni Regna; Salassi, Lepontii, Euganei, Rhaeti, Veneti, Carni, Histri.</i>	161
XXV. <i>De Gallis Cisalpinis.</i>	165
XXVI. <i>Etruria & Umbria.</i>	166
XXVII. <i>De Sabinis & Latio.</i>	169
XXVIII. <i>Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marsi, Frentani, Samnites, Hirpini.</i>	172
XXIX. <i>De Campania & Picentinis, Apulia, Calabria.</i>	173
XXX. <i>De</i>	

XXX.	De Lucanis, Bruttis & Magna Graecia.	176
XXXI.	De fluviis Italia.	178
XXXII.	De Montibus Italia.	180
XXXIII.	De variis Italia incolis.	181
XXXIV.	De novissima Italia divisione.	184
XXXV.	Histria, Forum Julium, Marchia Tarvisiana, Grisones, Helvetiorum stipendiarii, & Pedemontium.	186
XXXVI.	Lombardia, & Genuensis ager.	188
XXXVII.	Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.	191
XXXVIII.	De Regno Neapolitano.	194
XXXIX.	De Urbibus Regni Neapolitani.	196
XL.	De Episcopatibus Italia, Academiis, & urbium clarissimarum Epithetis.	197
XLI.	De Sicilia.	199
XLII.	De incolis Sicilia, & nova ejus descriptione.	202
XLIII.	De Sardinia & Corsica.	204

L I B E R I V.

I.	De Pannonia.	207
II.	De Incolis Pannoniarum, & de Regno Hungaria.	209
III.	De Sclavonia & Bosnia.	211
IV.	De Illyrico.	212
	V. De	

V. De incolis Illyrici, & nova ejus descriptione.	214
VI. De Gracia, & summa ejus divisione.	215
VII. De Epiro & Peloponneso.	217
VIII. De Hellade, seu Gracia proprie dicta, & Thessalia.	219
IX. De Macedonia.	221
X. De Fluviiis, Montibus ac Insulis Graciae adjacentibus.	224
XI. De incolis Graciae & nova ejus descriptione.	226
XII. De Creta Insula.	228
XIII. De Thracia.	230
XIV. De Urbibus veteris Thracia, Fluviiis ac Montibus.	231
XV. De incolis Thracia, & Urbibus nunc claris: item de Patriarchis Graecanicae religionis.	233
XVI. De Mæsia.	235
XVII. Summa universae Scythiae descriptio. Item de veteri Scythia Europaea.	237
XVIII. De Dacia.	240
XIX. Transilvania, Valachia & Moldavia descriptio.	242
XX. Tattaria Minor; ubi Taurica Chersonesus.	243
XXI. Sarmatia Europaea.	245
XXII. De incolis Sarmatia, fluviiis ac montibus: item de Hyperboreis.	246
XXIII. De Polonia regno Provinciisque eius sub-	

<i>subjeſtis.</i>	249
XXIV. <i>Polonia proprie dicta.</i>	250
XXV. <i>Lituania, Ruſſia & Podolia.</i>	252
XXVI. <i>Volinia, Podelaſſia, Maſſovia, Livonia, Samogitia.</i>	254
XXVII. <i>De Boruſſia & Caſſubia: item de Episcopatibus & Academiis regni Polonici.</i>	256
XXVIII. <i>Moscovia ſive Ruſſia Alba Ducatus Magnus.</i>	258

LIBER V.

I. <i>Summa Aſia deſcriptio.</i>	261
II. <i>Scythia Aſiatica & Sarmatia Aſiatica; item Serica & Sogdiana.</i>	263
III. <i>Summa Tattaria deſcriptio.</i>	265
IV. <i>Tattaria deſerta, Zagataia & Turkeſtan.</i>	266
V. <i>Cataïni Magni Chani Imperium; item Tattaria Vetus.</i>	269
VI. <i>De Sinarum regione ſive China.</i>	271
VII. <i>De India Veteri.</i>	274
VIII. <i>Summa India nova deſcriptio.</i>	276
IX. <i>Cambaïa, Narſinga, Malabar, Orixu.</i>	278
X. <i>Bengala, Pegu, Sian, Camboïa, India Septentrionalis.</i>	280
XI. <i>Infula in Indico mari.</i>	281
XII. <i>De Perſarum Imperio.</i>	282
XIII. <i>Gedroſia, Carmania, Drangiana, Arachofia, Paropamiſus, Baſſtriana, Mar-</i>	

<i>Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia.</i>	283
XIV. <i>Persis, Susiana, Assyria, Media.</i>	286
XV. <i>De varia imperii Asiatici mutatione, nova Sophorum regni descriptione; item de regno Ormuz.</i>	287
XVI. <i>De reliquis veteris Asia regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet: & speciatim de Albania, Iberia, Colchide & Armenia.</i>	289
XVII. <i>Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia.</i>	292
XVIII. <i>Asia minor sive proprie dicta.</i>	294
XIX. <i>Lycia, Pamphylia & Cilicia.</i>	297
XX. <i>Summa Syria descriptio: item Palaestina; sub qua Idumaea & Judaea.</i>	299
XXI. <i>Samaria, Galilea, Phœnice & Libanus.</i>	303
XXII. <i>Antiochene, Comagene & Cœlesyria.</i>	306
XXIII. <i>Mesopotamia & Babylonia.</i>	308
XXIV. <i>Arabia.</i>	310
XXV. <i>De Turcico imperio, urbibusque sub eo claris.</i>	313
XXVI. <i>Cyprus & Rhodus.</i>	315

L I B E R VI.

I. <i>Summa Africa descriptio.</i>	318
II. <i>Aegyptus.</i>	319
III. <i>De incolis Aegypti ac Nilo flumine: item de Libya exteriore.</i>	321
IV. <i>Cy-</i>	

IV. <i>Cyrenāica, Africa Minor, Libya deserta, Troglodyta & Garamantes.</i>	324
V. <i>Numidia & Mauritania.</i>	326
VI. <i>Getuli, Atlas Mons, Libya interior & Ethiopia.</i>	329
VII. <i>De incolis universa Africa, novaeque ejus descriptione: ac primum de Aegypto.</i>	331
VIII. <i>Barbaria.</i>	333
IX. <i>Biledulgerid, Sarra desertum, Nigritia, Abyssini.</i>	335
X. <i>Ethiopia exterior sive inferior; item insulae Africae adjacentes.</i>	337
XI. <i>Summa Americae descriptio.</i>	340
XII. <i>America Septentrionalis sive Mexicana.</i>	344
XIII. <i>Florida, nova Granata, California, Nova Hispania.</i>	346
XIV. <i>America Meridionalis, seu Peruviana.</i>	348
XV. <i>De Insulis Novi Orbis.</i>	351
XVI. <i>Magellanica.</i>	351

F I N I S.

09218
Dec. 1967
Bors ums

